AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

JANUARI 2004

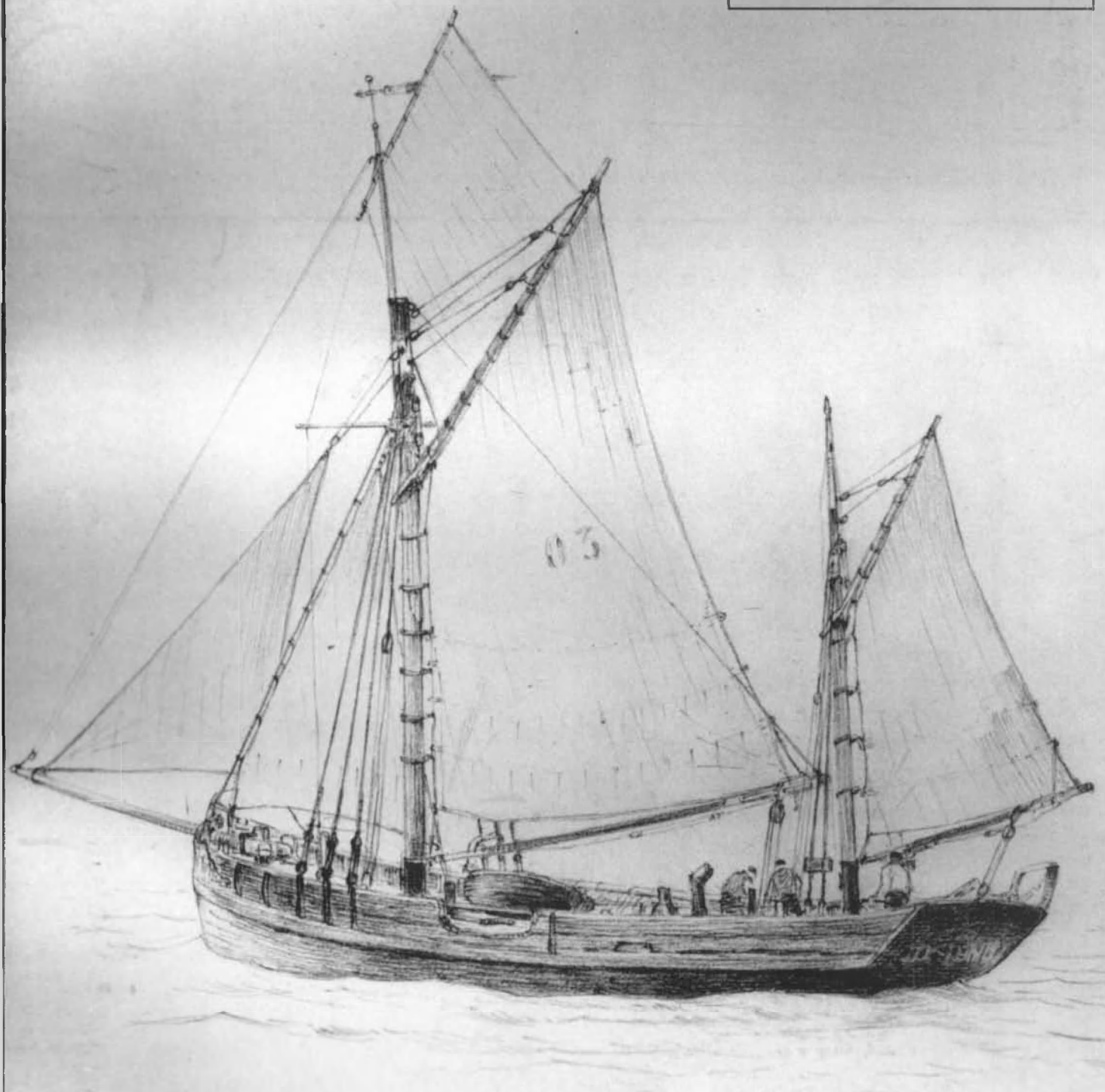

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift
Neptunus v.z.w.
Postbus 17
8400 Oostende
Tel. en Fax: **059/80.66.66**
e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**
..... over de **koopvaardij**
..... over **vreemde oorlogsbodems**
..... over ons **maritiem verleden**
..... over de **havenaktiviteiten** en
over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U
of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: **€ 15**

Beschermd abonnement: **€ 20**

Weldoend abonnement: **€ 30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33
NUMMER 1 **Prijs per los nummer: 1,50 €**
MAAND januari 2004

IN DIT NUMMER

blz. 3: Jaarprogramma "De Plate" voor het jaar 2004.
blz. 6: **S. Vandaele**: De Oostendse culinaire gastronomie.
blz. 9: **R. Jansoone**: Oostende en de zeevisserij tijdens de eerste wereldoorlog (6).
blz. 15: **P. Vanslambrouck**: [A] Ostende.
blz. 18: **M. Capon**: Velo Club De Zeemeeuw Oostende (deel 4).
blz. 22: Ledenlijst 2003.

HET BESTUUR VAN DE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

WENST HAAR LEDEN EEN GELUKKIG EN VOORSPOEDIG JAAR 2004

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Serge VAN DAELE: Coupurestraat 7, 8450 Bredene.
Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.
Patrick VANSLAMBROUCK: Fortuinstraat 6, Oostende.
Michel CAPON: Westlaan 9, 8400 Oostende.

JANUARI ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn **leden** uit te nodigen tot de volgende activiteit in de loop van de maand januari:

Op donderdag 29 januari 2004 om 20 u.

In de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. L.Colensstraat 6, 8400 Oostende

JAARLIJKSE LEDENVERGADERING

1. Welkomstwoord door dhr. Omer **VILAIN**, voorzitter, en hulde aan de overleden leden.

2. VEILING georganiseerd door DE PLATE onder leiding van dhr. Omer **VILAIN**.

De aanwezige leden kunnen zich de lijst van de te veilen stukken aanschaffen tegen kostprijs.

De jaarlijkse veiling is voorbehouden aan de individuele leden.

Er wordt voor gezorgd dat op die avond leden en kandidaat-leden zich in regel kunnen stellen met de lidmaatschapsbijdrage voor het jaar 2004.

LET WEL OP: VÓÓR DE VEILING IS ER GEEN VOORDRACHT
WIJ BEGINNEN STIPT OM 20 UUR MET DE VEILING!!!!!

JAARPROGRAMMA "DE PLATE" voor het jaar 2004

A. Avondvoordrachten en activiteiten

1. Donderdag 29 januari 2004 om 20 uur.

   Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE, voorbehouden aan de leden onder leiding van dhr. Omer VILAIN.

2. Donderdag 26 februari 2004 om 20 uur.

   Ontstaansgeschiedenis en evolutie van onze kust, door dhr. René VANDERCRUYSSEN.

3. Donderdag 25 maart 2004 om 20 uur.

   Meeuwen vangen: uitdrukkingen uit de visserij, door dhr. Roland DESNERCK.

4. Donderdag 29 april 2004 om 20 uur.

   Gaston Duribreux 1903-1986: Hotelier – Romancier, door dhr. Dirk BEIRENS.

5. Donderdag 27 mei 2004 om 20 uur.

   Onze kust in het Iterbellum (1919-193), door Marc CONSTANDT.

6. Zondag 7 juni 2004.

   Studiereis onder leiding van dhr. J.P. FALISE.
   Bestemming zal later bepaald worden.

7. Donderdag 30 september 2004 om 20 uur.

   Het Beleg van Oostende: socio-literair, door mevr. Suzy PONJAERT.

8. Donderdag 28 oktober 2004 om 20 uur.

   Een rode fabriek te Oostende. "Oostendse Rederij", door dhr.Roger VENS.

9. Donderdag 18 november 2004 om 20 uur.

   Oostende in beeld: films over gebeurtenissen in onze stad.

10. Donderdag 16 december 2004 om 20 uur.

    Leopold II op Oostendse foto's, door dhr. Ivan VAN HYFTE.

Zaterdag 27 november 2004.

Academische zitting en banket naar aanleiding van 50 jaar De Plate.

Programma volgt later.

. **<u>Namiddagactiviteiten</u>**

1. Donderdag 12 februari 2004 om 14.30 uur.

   Dhr. Omer VILAIN interviewt dhr. Roland DESNERCK.

2. Zaterdag 8 mei 2004 om 14.30 uur.

   Zandvoorde - In en buiten Oostende: wandeling onder leiding van Dirk BEIRENS.

3. Zaterdag 02 oktober 2004 om 14.30 uur.

   Ken Blankenberge: wandeling onder leiding van een gids.

4. Donderdag 18 november 2004 om 14.30 uur.

   Oostende in beeld: films over gebeurtenissen in onze stad.

C. <u>Tentoonstellingen</u>

1. Tot 14 februari 2004

   Oostende gebouwen anders bekeken, foto's van Valère PRINZIE.

2. Van 1 maart tot 31 mei 2004.

   Vissersliederen uit de verzameling van Jef KLAUSING.

3. Van 15 juni tot 15 oktober 2004.

   Het Beleg van Oostende. Documenten.

4. Van 23 oktober 2004 tot 03 januari 2005.

   Geselecteerde foto's van de fotowedstrijd "Volkskunde".

De Oostendse culinaire gastronomie

door **S. VANDAELE**

Wanneer België en Vlaanderen in de wereld naar buiten treden, dan moeten ze niet alleen hun ligging, hun technologie, hun dynamisme of hun talenkennis uitspelen, maar ook hun gastronomie en hun culinair erfgoed als onderdeel van onze cultuur.

Wij hebben één van de beste keukens en rijkste culinaire tradities ter wereld.

Iedere buitenlander zal graag toegeven dat men in België goed eet, maar heeft de neiging te veronderstellen dat wij leentjebuur hebben gespeeld bij de Franse kookkunst, iets wat slechts ten dele waar is.

Van Oostende tot Virton en van Luik tot Antwerpen is de Belgische keuken rijk aan originele, haast schilderachtige en smakelijke recepten.

Graag ga ik in op de 'hint' van mijn vrienden bij de Oud-leerlingenbond van de Stedelijke Hotelschool om eens de rijke culinaire schat van Oostendse bereidingen en gerechten onder de loep te nemen en zo voor het nageslacht te bewaren. Ik zal dit doen in enkele afleveringen.

Toch eerst een woordje vooraf betreffende de streekgastronomie in het algemeen.

De streekgebonden gastronomie

De streekgebonden gastronomie, met alles erop en eraan, maakt deel uit van een breed toeristisch aanbod. Goed tafelen is onverbrekelijk met onze volksaard verbonden. Eén ding is en blijft zeker: geleerd vertoon heeft aanzien. Indien ik dus om de hierna vermelde Oostendse gerechten gewicht bij te zetten, u enkele culinaire legenden zou voorschotelen zou dat wellicht overtuigend lijken. Ik beperk mij echter tot de algemeen erkende vaststelling dat mensen altijd van 'het goede leven' hebben gehouden.

Een gegeven dat overduidelijk straalt uit de sfeer van onze grote schilders als Beuckelaer, Jordaens, Breughel, die in onsterfelijke creaties eet- en drankscènes uit ons volksleven wisten vast te leggen.

Het koken is de taal waarin de gemeenschap zich uitdrukt. Het moet ons dan ook niet verwonderen dat wij in België verschillende keukens onderscheiden. Zo spreekt men van de kustkeuken, Vlaamse keuken, Waalse, Brusselse, de Rijnlandse keuken in oostelijk België. Komt daarbij dat elke gemeente of stad zijn eigen culinaire specialiteiten bezit: traditioneel of nieuw gecreëerd.

Eetcultuur aan de kust

De volkskeuken was in de Vlaamse kuststreek altijd een vrij eenvoudige keuken. In de oertijd leefde de mens van de jacht en de visvangst. Dit betekent, dat vis al van in aloude tijden een basisvoedsel was van de mens.

Van de 16de tot de 18de eeuw bleef brood het hoofdbestanddeel, later kregen aardappelen de eer. Vlaanderen is doorheen de geschiedenis een waterland geweest. De eerste keure betreffende de visserij werd in 1163 verleend aan Nieuwpoort en regelde de belasting op haring, zalm, makreel, kabeljauw, schelvis en walvis. Haring was het volksvoedsel bij uitstek: vers, gezouten, gerookt of gedroogd. Paling, karper en snoek werden in de rivieren gevangen, maar kwamen vooral bij de gegoeden op tafel. Bejaarde vissers verklappen soms hun aloude bereidingsmethodes, die nog precies dezelfde zijn als die van hun moeders en grootmoeders.

Het drogen van schol, het koken van wulloks, gezouten haring laten weken in melk, het smullen van rauwe gezouten haringfilets met schijfjes ui en roggebrood, het fruiten van verse sprot met ingewanden enz., wié kan nagaan hoever dergelijke gebruiken in het verleden reiken?

Tot 1900 was ons land verdeeld in een zwartebroodstreek en een wittebroodstreek. In de polders teelden de boeren tarwe, in de zandgronden rogge. "Van Westkerke tot Brugge eten de mensen rugge".

Vanaf 1900 komt het toerisme te Oostende goed op gang. De grote hotels komen tot bloei, kleinere hotels vangen de burgerij op en in het Interbellum zijn er pensions in overvloed voor de werkman met zijn gezin.

Ontelbaar zijn de menukaarten die we bezitten van toneel- en muzieksociëteiten, kerkfabrieken, bolders en schutters die jaarlijks aanzitten voor indrukwekkende acht- tot tiengangenmenu's.

Kokkinnen en kasteleins leerden hun 'stiel' in de keukens van de talrijke chique huizen van de burgerij en tekenden hun wijsheid op in beduimelde receptenboekjes. Ze bleven een bron van inspiratie.

De Oostendse keuken?

Kan men echt spreken van een "Oostendse keuken"?

De Oostendse keuken is een 'zeekeuken'.De unieke ligging aan zee schenkt ons immers het kleurrijkste en meest uitgebreide vispalet. Men eet als het ware 'de zee' waarbij men een uitingsvorm van de menselijke gemeenschap ontdekt als een spiegel van het milieu en de tijd waarin het ontstond en de mens die het toen maakte.

Ik moet eerlijk bekennen dat de Belg zich vaak blindstaart op uitheemse keukens en daarbij vergeet wat onze eigen bodem te bieden heeft.

De Oostendenaar is daar zeker geen uitzondering op!

Ik ben er zeker van dat eenieder die dit artikel leest weet wat een lasagna is, een minestrone, couscous of een schnitzel. Maar worden de wenkbrauwen niet gefronst wanneer u hoort van de Bredense Nukkerkutteltjes, het lekkere Dahlia-ijs van het Sas, de Vollaards uit De Haan of de Buukjes van de vistrap?
Hoe dichter bij huis, hoe minder we de streekspecialiteiten kennen, zelf proeven en aankopen. Het doet mij denken aan de woorden van Lucy Loes: "iedereen kent mijn liedjes, maar niemand koopt ze".

Dat er in Oostende lekker gegeten kan worden is een feit. In de brochure"Waar koop je wat?" uitgegeven door de stad Oostende (anno 2002), vinden we een uitgebreide selectie van adressen waar er lekker getafeld kan worden, maar waar ook fijne voedingszaken in voorkomen.

Een rekensom is vlug gemaakt.

548 zaken vallen onder de noemer van restaurant, traiteur, snackbar, ijssalon, frituur, taverne-bistro; 255 zaken vallen onder bakkerij, beenhouwerij, vishandel, zuivel, groenten en fruit. Tel daarbij nog de 64 hotels en de 58 huizen die kamers verhuren, en je komt al gauw aan zo'n kleine 1000 zaken in Oostende waar voeding wordt verstrekt of aangekocht kan worden.

Niet slecht voor een stad met circa 68.500 inwoners!

Dat Oostende een "internationale keuken" bezit hoeft geen betoog.

De verbinding met Dover, de luchthaven, de aankomst van de internationale treinen, de samenwerking met grote touroperators die autocars vol toeristen 'dumpten' te Oostende waren er in het 'verleden' de oorzaak van dat er heel wat uitheemse restaurants als paddestoelen uit de grond rezen.

Heden kan men nog altijd lekker op z'n Italiaans gaan, Grieks genieten, Mexicaans zweten, vegetarisch zuchten, vurig Spaans, en lekker Chinezen, om maar de traditioncle Franse keuken niet te vergeten. Er bestaat ook een uniek kreeftenrestaurant, een mosselbeurs en wie het heel ver wil gaan zoeken kan terecht in een Mongoolse grill in de Dwarsstraat. (juli 2003)

Ook aan de Visserskaai, ooit door burgemeester Goekint onze "Gastronomische Boulevard" genoemd, liggen vreemde keukens broederlijk naast elkaar. Het gedeelte tussen de St. Paulustraat en het Vissersplein is er gekend voor. We vinden er een Chinees-Vietnamees restaurant (Ho Dynasty), een Italiaanse pizzeria (Da Tony), de Ierse pub (Molly Malone), het Spaans restaurant en tapasbar (Casa Espagna), de Franse restaurants (Midland) en (Panier d'Or) en gelukkig nog een ouderwets Oostends Café (de Walvis), waarschijnlijk enig overgebleven reliek van een vroeger bruisend caféverleden aan de kaai.

Mooi meegenomen en prachtig om zien is dat het begin van de St.Paulussstraat, en het einde van het Vissersplein, aan de kaaikant, gedomineerd worden door een rasecht Belgisch frietkot (t'Zeetje en Pic-Nic).

Dat de Visserskaai nu geschrapt wordt uit de toeristische brochures als zijnde "niet meer typisch" is te wijten aan de woede van enkele bouwpromotors, die het klassieke karakter van de kaai geleidelijk veranderen in de stereotype bouwtrend aan de Belgische kust. De stenen muur (Atlantikwall anno '70) zet zich voort.

Eén troost hebben we toch nog; de verdwenen restaurants worden vervangen door "nautical shops" en gezellige winkeltjes met visserskledij. De viskraampjes aan de Kaai blijven het gelukkig volhouden en fascineren de toeristen met hun dampende wulloks (pikant of niet) en frivole visschoteltjes.

Zo blijft onze gastronomische boulevard toch nog in de visserijsfeer!

OOSTENDE EN DE ZEEVISSERIJ TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (6)

door **Roger JANSOONE**

10. DE PROBLEMATIEK VAN DE BEVOORRADING

Het heropstarten van de zeevisserij – zij het dan op een zeer bescheiden manier – kaderde uiteraard binnen de algemene problematiek van de bevoorrading. En reeds van bij het begin van de bezetting was de bevoorrading van de bevolking (voedselvoorziening en levering van brandstof) zeer problematisch en allengs steeds meer verontrustend. Het Stadsbestuur zat in de tang tussen enerzijds het vacuüm gecreëerd door het verdwijnen van het centraal gezag, en anderzijds de aanmatigende en vrijwel onmogelijke houding van de bezettende overheid.

In dergelijke prangende omstandigheden en voorwaarden is er wel altijd een sterke persoonlijkheid die de teugels in handen neemt. Een dergelijke overweging kan en mag voorzeker geen criterium zijn voor het bepalen van een crisisbeleid, maar in historisch opzicht is het wel een constante dat in tijden van nood ergens uit vrij onverwachte hoek iemand opdaagt om de onmiddellijke noden te lenigen. In dit geval was deze figuur E.H. Achile CAMERLYNCK, pastoor-deken van Oostende en de zeer dynamische ondervoorzitter van het "Komiteit voor Hulp en Voeding". Wat dit duiveltje-doet-al in zeer korte tijd heeft weten te presteren, grenst werkelijk aan het ongelooflijke. Vooreerst trok hij naar Engeland waar hij besprekingen voerde met vertegenwoordigers van de Belgische regering. Op 31 oktober 1914 was hij terug in Oostende, met een som geld van meer dan 100.000 frank voor hulp aan de bevolking en de vluchtelingen. Het is overigens, tussen haakjes, nogal opvallend, hoe – althans in de beginperiode van de bezetting – vrij vlot heen en weer kon gereisd worden tussen België en Groot-Brittannië, meestal via het neutrale Nederland.

Intussen was de voorzitter van het "Komiteit", Schepen van Financiën DEVRIESE, op 9 oktober 1914 vertrokken naar Engeland, en hij zou pas begin februari 1915 terugkeren naar Oostende. In die tussenperiode werd deken CAMERLYNCK waarnemend voorzitter van het "Komiteit". Het is precies deze periode die een cruciale fase is geweest voor de bevoorrading van Oostende. Totaal onvoorbereid voor een dergelijke noodsituatie, te midden van een chaotische toestand, geconfronteerd met een onverschillige en arrogante bezettende overheid, had men juist toen dringend behoefte aan een knappe en hardnekkige improvisator en organisator. Aan dergelijke kwalificaties bleek deken CAMERLYNCK ruimschoots te voldoen. Persoonlijk was hem geen inspanning te veel, want spijts het gure herfstweer en het wegvallen van verkeersmiddelen, trok hij zelf "den boer op" om in de omliggende landelijke gemeenten graan en andere levensmiddelen te verzamelen voor de Oostendse bevolking. Het feit dat hij zelf van landelijke afkomst was (geboren te Reningelst) zal hem hierbij ongetwijfeld behulpzaam geweest zijn. Iedere avond kwam hij terug naar Oostende, uitgeput, uitgeregend, beslijkt, maar iedere morgen was hij weer blakend van energie om een nieuwe bedeltocht aan te vangen.

Dank zij zijn uitstekende kennis van het Duits wist hij ook goede contacten op te bouwen met de Ortskommandantur. Aldus bekwam hij op 7 november 1914 aldaar een "Schein" op naam van de hh. VAN VLAENDEREN (Noordstar) en LEYHAUSEN (S.E.O.), zijn naaste medewerkers, om zich te begeven naar Brugge voor een bestelling van meel. Dit met goed gevolg, want reeds op 16 november bereikte vanuit Brugge een "binnenlander" de Oostendse achterhaven, met aan boord 500 zakken bloem, evenals 10.000 kg meel voor de bakkerijen. Voor de bevoorrading van een stad als Oostende was dit ver van toereikend, maar niettemin

was dit toch een hele prestatie omwille van het verbod tot uitvoer van bloem uit Brugge (waar de toestand ook al niet schitterend was). Doch – gelukkig voor Oostende – was dit verbod uitgevaardigd kort na de bestelling. Dit nam niet weg dat de Ortskommandantur in Oostende, inmiddels op de hoogte van het uitvoerverbod, aanvankelijk geen toelating gaf om de lading van het schip te lossen. Weerom was het dank zij de persoonlijke tussenkomst van deken CAMERLYNCK dat uiteindelijk toch het "fiat" van de Duitsers kon bekomen worden, doch Polizeimeister Bittinger stelde de Deken persoonlijk aansprakelijk voor iedere eventuele ontwijking van het uitvoerverbod.

Daar Brugge een centraal knooppunt was voor grootschalige distributie van meel en bloem, stelde dit de Deken en het Komiteit voor een groot probleem … dat zij zelf onmogelijk konden oplossen. Bijgevolg trokken zij hun stoute schoenen aan, en op 18 november togen de deken, schepen Moreaux en stadssecretaris Thoné naar de Kommandantur om er met de Polizeimeister deze voor Oostende zo vitale kwestie te bespreken. Blijkbaar deden zij dit niet slecht, want na een lange discussie bekwamen zij ten slotte volgende toegevingen :

1. Eén of twee afgevaardigden van het Komiteit mogen, onder militaire escorte (twee Duitse soldaten), graan kopen in de omliggende dorpen.
2. De deken mag 500.000 kg cokes bestellen in de cokesfabriek van Zandvoorde, dit voor de armen en behoeftigen van de stad.

Dit akkoord kwam zeker niet te vroeg. De aankoop van brandstof werd vooral voor onvermogenden een onbetaalbare zaak, maar meer bepaald de voedselvoorziening begon dramatische vormen aan te nemen. Op 18 november was er in Oostende nog een meelvoorraad voor nauwelijks tien dagen. Om de minimale behoeften te dekken, waren er 50 zakken meel per dag nodig … en intussen moest het Stadsbestuur iedere dag 300 broden leveren aan de bezettende overheid ! En, zoals eerder aangestipt, was er in die cruciale periode nog geen schijn van kans voor het eventueel heropstarten van de zeevisserij, om langs die weg de nood enigszins te lenigen.

Deze moeilijke toestand werd grotendeels in de hand gewerkt door een verordening van Ortskommandant von BERNUTH dd. 25.10.1914, waarbij aan de Oostendenaars verbod werd opgelegd om de stad te verlaten, en waarbij de bevoorrading van de stad – via boeren, marktkramers en kooplieden - op zo'n stroeve wijze werd geregeld dat slechts weinigen het zagen zitten om te voldoen aan de opgelegde bureaucratische verplichtingen.

Doch zelfs indien de bezetter een soepeler houding had aangenomen, dan nog zou reeds op korte termijn de bevoorrading van de stad in het gedrang komen, heel eenvoudig omdat ook in het omliggende de bevolking een eigen voorraad begon aan te leggen. Allengs begon de Kommandantur dit zelf ook in te zien, en een eerste positieve maatregel in die richting zag von Bernuth in de evacuatie van de vluchtelingen die nog steeds in Oostende verbleven. Bijgevolg werd op 22 november "ten einde de bevoorrading der regelmatige bevolking te vergemakkelijken", bevel gegeven "aan alle personen, te Oostende niet woonachtig, de stad te verlaten in de loop der toekomende week". Voor eventuele Oostendse gegadigden was er bij deze gelegenheid eveneens kans om de stad te verlaten, want "de andere personen, die begeren Oostende te verlaten, zullen zich mogen bij deze verzending voegen", zo luidde het in het vreemdsoortig Nederlands van die dagen.

Doch uiteindelijk waren dit allemaal pleisters op een houten been. Het werd immers al snel duidelijk dat, in de gegeven omstandigheden, de voedselvoorziening in eerste instantie zou moeten gezocht worden in het buitenland, en meer bepaald in Nederland. Doch zelfs indien hiervoor de toelating bekomen kan worden van de bezettende overheid, dan nog was dit niet

zo evident omdat uiteraard zou moeten betaald worden in klinkende munt ... terwijl echter, na een paar maanden Duitse bezetting, roof en opeisingen, de stadskas zich in een deerniswekkende toestand begon te bevinden. Om dit verhelpen, deed het Stadsbestuur op 19 november een oproep tot de bevolking onder de titel "Aankoop van levensmiddelen – Verwisseling van Belgisch geld tegen kasbons". Aan de bevolking werd duidelijk gemaakt dat "zij zich zodoende geen de minste opoffering moeten getroosten, aangezien zij later, bij middel dezer bons, de nodige levensmiddelen zullen kunnen aankopen". Een schitterende vondst van het Stadsbestuur, die ook onmiddellijk resultaat opleverde, want drie dagen later was reeds een bedrag van 70.000 frank in ontvangst genomen, waarvan de helft afkomstig van de coöperatieve S.E.O., een bedrag dat in de loop der daaropvolgende dagen zou oplopen tot 132.000 frank (de toen nog jonge coöperatieve S.E.O. heeft trouwens gedurende de bezetting van Oostende bestendig een toonaangevende rol gespeeld, ... een onuitwisbare verdienste waarvoor de S.E.O. wellicht op wat meer dankbaarheid had mogen rekenen enige decennia later !). Hierop trokken de deken, waarnemend burgemeester Dr. Moreaux en stadssecretaris Thoné naar Nederland, vergezeld van afgevaardigden van Blankenberge, Wenduine en Heist, die met gelijkaardige bevoorradingsproblemen hadden af te rekenen.

Ten behoeve van Oostende kon in Nederland een voorraad levensmiddelen worden aangekocht voor een totaal bedrag van 116.000 frank. Dr Moreaux, die niet langer wilde werken onder Duits bestuur, verkoos in Nederland te blijven (vandaar vertrok hij naar Afrika, waar hij als militair dokter in het Belgisch koloniaal leger deelnam aan de veldtocht in Duits Oost-Afrika).

Doch tussen bestelling en levering zou er vanzelfsprekend nog enige tijd verlopen ... en intussen werd de toestand in Oostende echt nijpend. Reeds op 29 november konden verschillende bakkers niet meer bakken, en in heel de stad werd het een zoektocht naar brood. Op dat ogenblik waren er trouwens reeds 3.570 behoeftige gezinnen aan wie iedere week in totaal 39.285 broden werden uitgereikt. Er werd dan ook bij de Kommandantur aan de alarmbel getrokken, en meer bepaald werd voorgesteld, aankopen te gaan verrichten in Gent, Brussel en Antwerpen, drie grote distributiecentra waar vermoedelijk wel nog iets te "versieren" viel. Doch dit werd door de Kommandantur botweg geweigerd.

Ten slotte arriveerde in Oostende op 1 en 2 december een eerste lading meel uit Nederland, net voldoende voor een toelevering van 3 zakken per bakker en 5 zakken voor de bakkerij van de S.E.O.

Het was duidelijk dat dit allemaal geen echte oplossing bood, des te meer daar Oostende intussen het toevluchtsoord geworden was voor een nieuwe golf van vluchtelingen, ditmaal uit de streek van het Ijzerfront. Een en ander bracht voor de hand liggende prijsstijgingen met zich mede ... en uiteindelijk ook woekerprijzen. De burgemeester zag zich dan ook ertoe verplicht, op 5 december 1914 een "Bericht betreffende de prijs der levensmiddelen" uit te vaardigen, waarbij gedreigd werd met een "strengelijke toepassing" van artikel 34 van het Strafwetboek tegen "de uithongeraars der bevolking".

Vervolgens besloot het Stadsbestuur op 8 december 1914 over te gaan tot rantsoenering van de distributie van brood, hetzij dagelijks maximaal 400 g "per inwoner van meer dan 18 maanden". Tevens werd een "Toezichtskomiteit" aangesteld, onder voorzitterschap van Schepen G. Verhaeghe, en met de deken als ondervoorzitter.

Meer in het algemeen blijkt uit een en ander zeer duidelijk enerzijds de noodzaak van het bestaan - reeds vooraf "in tempore non suspecto" - van een civiele defensie inzake

voedselvoorziening, en anderzijds, specifiek wat betreft Oostende, de belangrijke complementaire rol die de zeevisserij hierin kan spelen wanneer de nood het hoogst is.

De "civiele defensie" (een uitdrukking die toen nog niet bestond) begon trouwens ook in andere domeinen aan bod te komen. Zo werd, ingevolge de vele beschietingen en bombardementen van Oostende, een ploeg burgerlijke vrijwilligers samengesteld bij de Oostendse Reddingsdienst. Zij die de cursus van brancardier hadden gevolgd, droegen een witte armband met een rood kruis en hierop de vermelding "Reddingsdienst". Zij mochten de eerste hulp aan gekwetsten toedienen, terwijl andere vrijwilligers die deze cursus niet gevolgd hadden, vooral tot opdracht hadden de slachtoffers te bevrijden die onder het puin bedolven lagen. Al deze vrijwilligers hadden vanwege de Kommandantur een speciale "Schein" om ook 's nachts op straat te komen. In alle bescheidenheid en met volle overgave hebben deze vrijwilligers, in gevaarlijke en moeilijke omstandigheden, prachtig werk verricht en voorzeker vele mensenlevens gered. Het was voor hen ongetwijfeld een leerschool in daadwerkelijke burgerzin en maatschappelijke inzet, en het hoeft dan ook geen verwondering te wekken dat sommigen onder hen belangrijke mandaten en functies op zich hebben genomen na de oorlog, zoals bv Henri Smissaert, de latere Bestendig Afgevaardigde, die trouwens vanwege het Rode Kruis de Gouden Medaille opgespeld kreeg voor zijn voorbeeldige en onvermoeibare inzet tijdens talloze interventies. Voorts mag even aangestipt worden dat een andere vrijwillige brancardier, Emiel De Visscher, meer dan twintig jaar later niet te beroerd was om tijdens de Tweede Wereldoorlog op reeds gevorderde leeftijd lid te worden van het vrijwilligerskorps van de Luchtbescherming. Dit ontsluiert wel iets over de "spirit" die deze dappere Oostendenaars moet aangevuurd hebben !

Maar ook de dames lieten zich niet onbetuigd. Nogal wat jonge vrouwen behaalden het brevet "Eerste hulp bij ongevallen". De cursus werd georganiseerd door het Rode Kruis, afdeling Oostende, en werd gegeven door de h. Beekaert in het lokaal van de "Cercle Coecilia" op het Wapenplein. Dit waren doorgaans dames uit de middenstand en de burgerij. Vrouwen uit de arbeidersklasse maakten zich anderzijds zeer verdienstelijk via de vele verenigingen die reeds onmiddellijk na het uitbreken van de oorlog in de bres sprongen om hulp te bieden aan noodlijdenden, en dit dan vanzelfsprekend in eerste instantie wat betreft de voedselbedeling via grote gaarkeukens. Zo ontstond reeds in 1914 bij de liberale mutualiteit "Help U Zelf" een "soepinrichting", die echter in 1916 ter ziele ging bij gebrek aan financiering. Dergelijke initiatieven – ofschoon een lofwaardige getuigenis van burgerzin en menslievendheid – liepen meestal uit op een dood spoor wegens een goed bedoelde maar helaas al te amateuristische aanpak. Een meer professionele benadering zou ongetwijfeld reeds bij de aanvang van de vijandelijkheden mogelijk geweest zijn, indien van officiële zijde vooraf een dienst voor civiele defensie was opgericht.

(wordt vervolgd)

ILLUSTRATIES :

- vrijwilligers (brancardiers) van de Oostendse Reddingsdienst tijdens W.O. I (op de derde rij, derde van links, Henri Smissaert).
- vrouwelijke vrijwilligers EHBO van het Rode Kruis, afdeling Oostende.
- de "Soepinrichting Help-U-Zelf", 1915

(foto's overgenomen uit "Kent u ze nog ... de Oostendenaars ", met toestemming van Mevr. Yvonne VYNCKE, die destijds in 1981 dit foto-album heeft samengesteld).

17. Vrijwilligers (brancardiers) van de Oostendse Reddingsdienst tijdens W.O.I (op de derde rij, derde van links, Henri Smissaert)

18. Vrouwelijke vrijwilligers EHBO van het Rode Kruis, afdeling Oostende

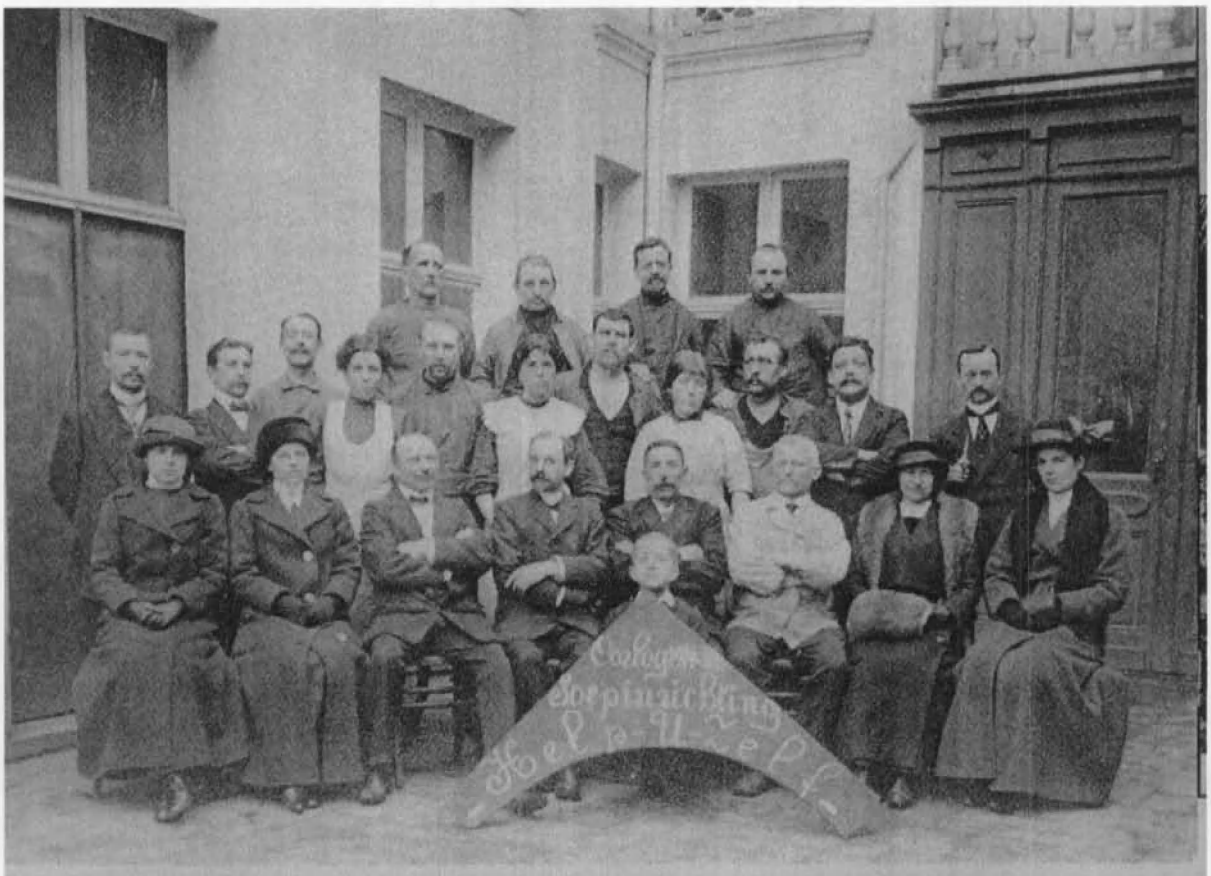

19. De "Soepinrichting Help-U-Zelf", Oostende 1915

VOOR U GELEZEN

M. & L. Monumenten en Landschappen, (tijdschrift), jrg.22, nr. 4, juli-augustus 2003.

In het artikel over de steenhouwers A. en E. Beernaert door M. Celis, J. Snaet en L. De Clercq (p. 28-53) lezen we over hun inbreng bij de bouw van de Koninklijke Gaanderijen (met foto blz.41) en van de Venetiaanse Gaanderijen (met foto van een waar curiosum:de technische maquette van het gebouw, (bedoeld als hulpmiddel voor de steenhouwers, p. 42)

Op p. 71-79 vindt u het artikel van J. Vereecke en B. Reynders over het grafmonument van de architecten Tillman-François en Léon Suys op het kerkhof van Laken. Tillman Suys was Oostendenaar van geboorte.

Norbert HOSTYN

[A] Ostende

woorden: Alain Bashung – Jean Fauque
muziek: Alain Bashung, 1994

Alain Bashung (°Parijs, 25.01.1947), afkomstig uit de Elzas – eigenlijk *Baschung*, werd op jonge leeftijd opgenomen in het gezin van zijn grootouders, die een boerderij hadden nabij Straatsburg. Later vestigde hij zich definitief in Parijs. In Frankrijk en daarbuiten, wordt Bashung als een ware woordkunstenaar beschouwd, volledig in de traditie van Brassens, Brel, en Ferré. Maar in het genre van de rockmuziek.

Het is precies Léo Ferré die hem sterk heeft beïnvloed voor o.a. dit en andere nummers van de plaat *Chatterton*. Zijn CD kreeg vorm rond de periode (1993). Hij had net (een gedeelte van) Léon Ferré's oeuvre ontdekt, onder de vorm van de dubbele anthologie CD – met o.a. het chanson *Comme à Ostende* (Jean-Roger Caussimon/Léo Ferré), oorspronkelijk opgenomen in november 1960. Het lijdt dan ook geen twijfel dat *Ostende* van Bashung geschreven werd met in het achterhoofd, deze prachtige standaard van het Franse repertoire. Ferré's durf echter, sloeg nog het meeste aan bij onze artiest, niet zozeer de muziek of de onvervalste stijl van de Franse chansonnier.

Het idee van de song *A Ostende* is tot stand gekomen in Istanbul, op een gekoelde hotelkamer, nabij de Blauwe Moskee. De kabel tv stond ingeschakeld. Beelden uit alle uithoeken van de wereld werden op Bashung uitgestort! Eigenlijk had hij naar eigen zeggen overal kunnen zijn: *vandaar dat het lied het verlangen verwoordt om elders, op alle plaatsen tegelijk te zijn. Het is het gevoel dat men kan hebben waar men ook verblijft. (...) Ik had me gelijk waar kunnen bevinden: in de Verenigde Staten, in België, in Duitsland of in Frankrijk. Ik kreeg dan de ingeving een lied te schrijven over iemand die zou dromen van een andere plaats, waar hij ook is (...) A Ostende bijvoorbeeld, is het verslag van een bepaalde verveling of continue ontevredenheid. (...)*

Coauteur Jean Fauque, zelf ook muzikant, werd en wordt op elk moment - ook bij de opname van de full-CD in Country - New Age stijl *Chatterton* (10.1993-02.1994) nauw betrokken voor wat betreft het ontstaansproces van de songs: aan de hand van de maquettes die hij in de *studio ICP (Brussel)* ontwerpt, komt het tot een uitwisseling van ideeën tussen Bashung, Fauque en de geluidstechnicus Phil Delire. Veel aandacht van de artiest gaat daarbij naar de tekst, de klank van de woorden, hun verschillende betekenissen, niet zonder telkens een surrealistische dichtkunst op te roepen…Geluidstechnisch werd de sterkte van het woord benadrukt, door de stem van Bashung fors naar voor te mixen in het klankbeeld.

In de beginfase, schrijven we elk afzonderlijk en vervolgens gaan we samen vooruit. We kiezen precieze thema's uit, we zoeken alle termen die er betrekking op hebben en we brengen ze samen om de regels te vinden die het lied een zin geven (tekstsampling). Door de betekenis en de esthetica van de woorden te mengen, komen we tot onverwachte dingen; de zinsneden vervagen en verhalen dingen die we ons niet hadden ingebeeld. (...) Het gebeurt nog steeds dat ik verborgen betekenissen in onze liedjes ontdek, bekent Jean Fauque.

Bashung kiest voor zijn opnames steevast voor de Brusselse topstudio van John Hastry - waar vele grote namen uit de Engelse & Franse pop en ook onze eigen Arno kind aan huis zijn - omdat hij onmiddellijk *goed onthaald werd in Brussel, beter dan in de Franse hoofdstad.* Het kan bijna niet anders dan dat hij, tussen de opnamesessies door, ook eens Oostende - op

amper 115 km van de hoofdstad verwijderd - bezocht heeft (tijdens de jaarlijkse oktoberfoor?).

In het jaar 2000 stelde hij - nog steeds bij John Hastry in Brussel - een *best of* CD samen, waarbij bestaande versies van de songs die hem bekend maakten, afgewisseld werden met een aantal nieuwe uitvoeringen. Daartoe wilde Bashung een nieuwe muzikant binnen halen: de *gitaargod* Marc Ribot (lid van *Los Cubanos Postizos*, sessiemuzikant voor *Tom Waits, Marianne Faithfull, Elvis Costello, Wilson Picket, John Zorn,...*) moest zich vooral geen vragen stellen, gewoon de verschillende gitaarpartijen op de diverse sporen van de *multitrack* inspelen...Bashung en Ribot zouden dan achteraf wel de selectie maken!

Eerste versie: studioversie, track van de CD *Chatterton* opgenomen in de *ICP studio's (Brussel)*
gitaar: Sonny Landreth (slide), Ally Mac Erlaine, Eddie Martinez/ bas: Nicolas Fiszman/ toetsen: Jean-Marc Lederman/ percussie: Dony Wynn, DJ DNA/ accordeon: Ad Cominotto/ rec.eng.: Christian Ramon *'Djoum'*, Phil Delire/ mix: Phil Delire/ label: *Barclay*/ 1994

Live versie: 2CD/DVD *Confessions publiques*/ rec. eng. Erwin Autrique, Phil Delire (ICP)/ label *Barclay*/ 1995

Versie 2000: nieuwe studioversie, deel uitmakend van de dubbel verzamel CD *Climax* opgenomen in de *ICP studio's (Brussel)*
gitaar: Marc Ribot/ bas: Jean-Paul Roy/ programmering: Jean-Pierre Pilot/ rec.eng. & mix: Christian Ramon *'Djoum'*/ label *Barclay*/ 2000

Addendum: liedjes met als thema 'Oostende'

1.	Comme à Ostende	*original 1961*	Léo Ferré
2.	Comme à Ostende	versie	Jean-Roger Caussimon
3.	Comme à Ostende	versie	Catherine Sauvage
4.	Comme à Ostende	versie	Cora Vaucaire *live*
5.	Comme à Ostende	versie	Arno
6.	Oostende in de regen		Johan Verminnen
7.	La mer pleure		Johan Verminnen
8.	Aan het strand van Oostende		Louis Neefs
9.	L'Ostendaise		Jacques Brel
10.	Oostendse wind		Sanne
11.	Ostende (Ostende sommeille)		Gilles Tandy
12.	No job no rock		Arno

(begeleidend artikel) door **Patrick VANSLAMBROUCK**

A Ostende J'aime Gibraltar
Ses rochers qui s'ingénient
A me faire du plat
A Ostende
Je tire au stand
Je gagne des otaries
La mer se retire
Cache ses rouleaux
A l'ombre des digues
Elle et moi on s'ennuie
Nos souvenirs
Font des îles flottantes
A Ostende
J'ai la hantise de l'écharpe
Qui s'effiloche à ton cou
A Ostende j'aime Epinal
Ses ondées lacrymales
A l'arrivée du ferry
Un soupçon de fadeur
Un rien de tragédie
Et je pleure
Mon collyre
Ma colère
Flottez hippocampes
Droits comme des i
Laissez vous porter
Par l'extrême obligeance
Faites fi
De la géographie
Des petits ensembles
Des grands amphis
A Ostende (repris 2 fois à la fin)
J'aime Gibraltar
A Ostende
J'appréhende
Les forces en présence
Je paye en yens
Des offrandes carabinées
A des païennes indifférentes
A mes palabres
A Ostende
Tout me navre
A Oslo j'aime Agadir
Son brouhaha
A Java j'aime la Villette
A l'Alma je soupire
En Ukraine j'aime le fado
A Ostende…

VELO CLUB DE ZEEMEEUW OOSTENDE (deel 4)

door **Michel CAPON**

CLUBKAMPIOENSCHAPPEN 1924-1939

Het clubkampioenschap werd voor de eerste maal ingericht in 1924. De winnaars tot aan het uitbreken van Wereldoorlog II waren:

1924: Edouard VAN MASSENHOVE: Buurtspoorweg 11, Oostende. Was postbode.

1925: Maurits DEJONCKHEERE: was uitbater van een rijwielzaak te Bredene Sas-Slijkens. Voorheen woonachtig Nieuwstraat 46, Bredene. Na W.O.II bracht hij zijn zaak over naar Oostende, Hoek Kerkstraat/Ooststraat. Deze handel wordt nog steeds voortgezet door zijn nazaten.

1926: Louis EVERAERT: Leffingestraat 20, Oostende. Was handlanger. Oom van de echtgenote van de latere Zeemeeuwberoepsrenner Charles VANHOUTTE;

1927: Gaston EYLAND: Fortuinstraat 3, Oostende. Velomaker en koetsier.

1928: Maurits VANDENBUSSCHE: dakwerker en nadien uitbater van het Café "Bij de Minister", Nukkerstraat, Sas-Slijkens, Bredene. Welbespraakt folklorist die fantasie, leugen en werkelijkheid zodanig vermengde dat eerst zijn vader en nadien de plaatselijke inwoners hem de bijnaam van "minister" toekenden.

1929: Sylveer MAES: was van Zekekote, Kapellestraat 3, junior. (vóór Pierre REYNDERS). De nieuwelingen waren vertrokken met een toegift van 4 minuten.

1930: Henri BORDON: nam de rijwielzaak van Maurits DEJONCKHEERE te Sas-Slijkens over.

1931: Frans VAN RONSELÉ: werkman en berbergier van Oudenburg, hoek Mariastraat/Markt.

1932: Maurice MAERTENS (vóór Romain MAES). Was van Blankenberge.

1933: Henri 'T JONCK: bakker en nadien burgemeester van Snaaskerke. Koerste één jaar als Onafhankelijke.

1934: Karel DUMON (vóór Odo INGHELBRECHT). Is nadien Onafhankelijke geweest en uitbater van een rijwielzaak hoek Leffingestraat/Wagenstraat – nu uitgebaat door Luc JACOBS.

1935: Odiel VANHEVEL: de eerste beroepsrenner die won. Woonde te Eernegem, Twee Weghestraat 146. Werd nadien caféhouder te Gistel.

1936: Kamiel VAN ISEGHEM: beroepsrenner (1935-39) van Conterdam-Stene (45).

1937: Julien LINGIER: junior van Aartrijke.

1938: André MAELBRANCKE: junior van Wijnendale-Torhout. In het seizoen 1937 vestigde hij een record door niet minder dan 57 overwinningen bij de Nieuwelingen te behalen. Hij had een zeer scherpe eindspurt.

1939: Voorbeschouwing in de plaatselijke pers (46): "Uitdeling der rugnummers vanaf 14 uur in het lokaal "Hôtel de Bruges", de Smet de Naeyerlaan. Afrit aan het lokaal stipt te 15 uur en niet te 16 uur, zooals per vergissing op de aanplakbrieven vermeld. Er zijn 1000 Fr prijzen te winnen.
Wegwijzer: Oostende – Blankenberge – Brugge – Strooien Haan – Oostende – Gistel – Nieuwpoort – Oostende, 't zij ongeveer 100 km. Aankomst rond half zes aan het lokaal".
André MAELBRANCKE (beroepsrenner) vóór André VAN OUTRYVE (Diksmuide) en Romain MAES.

KORT SCHETSMATIG EN GESCHIEDKUNDIG OVERZICHT VAN DE BELGISCHE WIELERAFDELINGEN

1882: stichting "Fédération Vélocipédique Belge". Later omgedoopt tot "Ligue Vélocipédique Belge" – "Belgische Wielrijdersbond" (in de volksmond gekend als B.W.B.).

1882 t.e.m. 1946: LIEFHEBBERS, die reden voor naturaprijzen.

1894: oprichting categorie BEROEPSRENNERS: geldprijzen.

1911 t.e.m. 1965: ONAFHANKELIJKEN: ze reden voor geldprijzen maar ze waren geen beroepsrenners.

1926 t.e.m. 1946: JUNIORS, met toekenning van geldprijzen.
Vanaf 1947 werd de naam veranderd in LIEFHEBBERS, die wel geldprijzen mochten ontvangen. Deze prijzen werden beschouwd als materiaal- en verplaatsingskosten.

1929: NIEUWELINGEN. Vanaf 1965 werd deze categorie gesplitst in twee afdelingen: juniors en nieuwelingen en dit volgens ouderdom.

ALLE RENNERS: In de periode vóór W.O.II en erna waren niet alle renners aangesloten bij de B.W.B. De verdeling was ongeveer 50 %. Dus de helft van de actieve renners reed in de categorie "ALLE LIEFHEBBERS" of "ALLE RENNERS", ongeacht hun ouderdom. Hier waren geldprijzen voorzien.
Vooral bij lokale kermissen waren deze wedstrijden in gebruik. Zelfs B.W.B.-renners namen "verdoken" aan deze competities deel.

VERWIJZINGEN

(45) De Plate december 2002, blz. 261 - 263.
(46) De Zeewacht 15/04/1939.

Bronnen: - archief Amedée GEVAERT
-eigen archief

1935: Vertrek van de renners aan het "Hôtel de Bruges", de Smet de Naeyerlaan 10, Oostende.

1. Albert PAUWELS (Oostende).
2. Odo INGHELBRECHT (Oostende).
3. Theo HOSTE (Oostende).
4. Albert MUYLLAERT (Leffinge).
5. Oscar NAERT (jongen van de Conterdam; nadien actief in de atletiek o.a. bij La Gantoise).
6. CROMBEZ (bakkersgast van Eernegem).
7. Albert VANRAEPENBUSCH (was afkomstig van Moere, nadien conciërge in Oostende).
8. Firmin "Klutte" VERMEERSCH (conciërge Mariakerke-Oostende).
9. VERSCHAEVE (Torhout).
10. Oscar DEVOS (Oostende. Vanaf 1950 voedingswinkel hoek Duivenhokstraat/Nieuwpoortsesteenweg).
11. Cyriel LUST (spoorwegarbeider van Snaaskerke).
12. PROOT (Brugge – Lea: gele trui met blauwe band).
13. Kamiel VAN ISEGHEM (Conterdam).
14. Camiel SCHALLIER (Bredene).
15. Albert PYLYSER (plakker van Middelkerke).
16. Marcel EEREBOUT (Oostende).

UITBATINGEN RECHTS OP DE FOTO (van rechts naar links)

- Hôtel de Bruges (vertrek – verborgen).
- Fluvial (gedeeltelijk verborgen).
- Au Petit Bâteau.
- A la Ville de Gand.
- Café-Friture.
- Neuf Provinces (hoek Oesterbankstraat).
- L'Espérance (volgende hoek).
- Bakkerij Vanbelleghem

2004 - 21

EFFECTIEVE LEDEN 2003

Dhr.	Jean-Marie	Bekaert	Brusselstraat 8/6	8400	Oostende
Dhr.	Julien	Berard	Kerkstraat 32	8400	Oostende
Dhr.	Jean	De Langhe	Vindictivelaan 6/2	8400	Oostende
Mevr.	Marie-José	Debrock	Garenmarkt 10 – App. 1	8000	Brugge
Dhr.	Lionel	Dewulf	Rivierstraat 30	8400	Oostende
Mevr.	Rosy	Dreesen	Rode Kruisstraat 4	8400	Oostende
Dhr.	Jean Pierre	Falise	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400	Oostende
Mevr.	Gilberte	Farasyn	Ernest Feysplein 15/85	8400	Oostende
Dhr.	Luc	François	Chrysantenstraat 19	8400	Oostende
Dhr.	Ferdinand	Gevaert	Duinenstraat 40	8400	Oostende
Dhr.	August	Goethaels	Stockholmstraat 21/10	8400	Oostende
Dhr.	Freddy	Hubrechtsen	Gerststraat 35A	8400	Oostende
Mevr.	Simone	Maes	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400	Oostende
Dhr.	Erwin	Mahieu	Duinenstraat 186	8450	Bredene
Dhr.	Walter	Major	Kastanjelaan 52	8400	Oostende
Dhr.	Herman	Moerman	Parijsstraat 11/6	8400	Oostende
Dhr.	Jan	Nuytten	Karel Janssenslaan 33/13	8400	Oostende
Dhr.	Robert	Ouvry	Vlaanderenstraat 45/3	8400	Oostende
Dhr.	Louis	Pincket	Kerkstraat 21/1	8400	Oostende
Dhr.	Valère	Prinzie	Euphr. Beernaertstraat 48/3	8400	Oostende
Dhr.	Guy	Servaes	Plantenstraat 82	8400	Oostende
Dhr.	Emiel	Smissaert	Hendrik Serruyslaan 4/9	8400	Oostende
Mevr.	Nadia	Stubbe	Blauwvoetstraat 7	8400	Oostende
Dhr.	Georges	Van Duyvenboden	Blauwvoetstraat 7	8400	Oostende
Dhr.	Edgard	Van Haverbeke	Christinastraat 2/5	8400	Oostende
Dhr.	Ivan	Van Hyfte	Kastanjelaan 58	8400	Oostende
Dhr.	August	Van Iseghem	Ijzerstraat 1	8400	Oostende
Dhr.	Paul	van Tieghem	Zeeweg 44	8490	Jabbeke
Dhr.	Raymond	Vancraeynest	Blauw Kasteelstraat 103	8400	Oostende
Mevr.	Claudia	Vermaut	Paardenmarkt 8	8490	Jabbeke
Dhr.	Gilbert	Vermeerch	Blauw Kasteelstraat 98/2	8400	Oostende
Dhr.	Roland	Versluys	Brugsesteenweg 53A	8450	Bredene
Dhr.	Koenraad	Verwaerde	A. Choqueelstraat 1	8400	Oostende
Dhr.	Omer	Vilain	Rogierlaan 38/11	8400	Oostende

Mevr.	Mary	Ackein	Spoorwegstraat 35	8400 Oostende
Mevr.	G.	Berden-Boydens	Velodroomstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Blommaert	Alfons Pieterslaan 118/11	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Caenen	Elsensesteenweg 277/1	1050 Brussel
Dhr.	Marcel	Calcoen	Verenigingstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Ceux	Epsomlaan 59	8400 Oostende
Mevr.	Ghislaine	Chatlen	Rogierlaan 19/7	8400 Oostende
Dhr.	Jan	De Bruycker	Polderweg 6	8431 Wilskerke
Dhr.	Mathieu	De Vestele	Ringlaan Noord 74	8420 De Haan
Mevr.	E.	Deceuninck	Marcel Aubertinlaan 65/26	2600 Antwerpen
Mevr.	Yolande	Degraeve	Rogierlaan 39/1	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dekeyser	Sint Sebastiaanstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Delanoye	Vrijheidstraat 80	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Deschacht	Lotuslaan 19	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Devisch	Roekstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Devos	Verenigingstraat 114	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Driessen	Wezellaan 9	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Dufossez	Amsterdamstraat 15	8400 Oostende
Mevr.	Roos	Dumolin	Jozef II straat 29/11	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Hoorelbeke	Klaprozenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Hostyn	Bruggelaan 12	8450 Bredene
Dhr.	Georges	Hubrechtsen	Fritz Vinckelaan 79	8450 Bredene
Dhr.	Jacques	Laleman	Kapucijnenstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Laloux	Prinses Stefanieplein 31/7	8400 Oostende
Dhr.	Edwin	Liétard	Wapenplein 14/3	8400 Oostende
Mevr.	Katharina	Mares	Stockholmstraat 21/1	8400 Oostende
Dhr.	Philippe	Menu		
Dhr.	Auguste	Michiels	Nieuwpoortsesteenweg 487	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Mille	Sint-Paulusstraat 14/4	8400 Oostende
Dhr.	D.	Panesi	Kapellestraat 105	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Petit	Plantenstraat 13	8400 Oostende
Dhr.	Maurice	Quaghebeur	Hendrik Serruyslaan 48	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Rogiers	Koninginnelaan 60/2	8400 Oostende
Dhr.	Jack	Taeymans	Gounodstraat 14	2018 Antwerpen
Dhr.	F.	Van De Wouwer	Rucaplein 141	2610 Wilrijk
Dhr.	Michel	van Tieghem	Edith Cavellstraat 10 A	8400 Oostende
Dhr.	Gerard	Vandamme	Voorzienigheidstraat 14	8400 Oostende
Mevr.	Irène	Vanhavermaet	Koningstraat 37/3	8400 Oostende
		VVF Oostende	Dr. L. Colensstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Vyvey	Alfons Pieterslaan 68	8400 Oostende

Dhr.	André	Allein	Prins Roselaan 115	8400 Oostende
Dhr.	Chris	Asseloos	Ettelgemstestraat 1 A/3	8460 Oudenburg
Dhr.	Eduard	Baels	Warschaustraat 12/8	8400 Oostende
Mevr.	Marina	Bailliere	Molenaarsstraat 43	8400 Oostende
Dhr.	André	Baroen	Hendrik Conscienceplein 1	8400 Oostende
Dhr.	Eddy	Beauprez	Werkzaamheidstraat 1/7	8400 Oostende
Dhr.	André	Beirens	Nijverheidstraat 42	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Beirens	Floralaan 7	8400 Oostende
Mevr.	Julien	Berard	Kerkstraat 32	8400 Oostende
Dhr.	Ronald	Beulen	August Vermeylenstraat 6	8421 Vlissegem
Dhr.	Guido	Bonnez	Frere Orbanstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Edward	Boogaerts	Zeelaan 77	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Borrey	Stuiverstraat 379	8400 Oostende
Mevr.	Pierre	Bottu	Albert I Wandeling 53/52	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Bouckenooghe	Albert I Promenade 44/14	8400 Oostende
Dhr.	D.L.	Bouquillon	Hendrik Serruyslaan 58/2	8400 Oostende
Dhr.	André	Bousse	Alfons Pieterslaan 97/6	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Boussy	E. Beernaertstraat 68	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Boussy	Prinses Stefanieplein 23/6	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Bulthé	Cervantesstraat 6/25	1190 Brussel
Dhr.	R.	Buysse	Postbus 85	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Byn	Steense Dijk 287	8400 Oostende
Dhr.	August	Calcoen	Rogierlaan 38/9	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Callens	Karel Janssenslaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Callier	Prinses Stefanieplein 63/5	8400 Oostende
Dhr.	Ignatius	Camerlinck	Kaaistraat 3/3	8400 Oostende
Dhr.	Pieter	Carbon	Kerkstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Clibouw	Ettlingenstraat 95	8430 Middelkerke
Dhr.	François	Coopman	Wilgenlaan 38	8400 Oostende
Dhr.	Guillaume	Cornillie	Blauw Kasteelstraat 56	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Corveleyn	Buitenpad 2	8400 Oostende
Mevr.		Daele	Verenigingstraat 133	8400 Oostende
Dhr.	Piet	Daman	Zegelaan 16	8450 Bredene
Dhr.	Jan	De Brouwere	Troonstraat 38/14	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	De Ceuninck	Broederlijkheidstraat 23	8400 Oostende
Mevr.	L.	De Roose	Albert I Promenade 37/4	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	De Vriese	Rode Kruisstraat 10	8400 Oostende
Dhr.	Jozef	Debusschere	Christinastraat 93	8400 Oostende
Dhr.	Yves	Deckers	Dekenijstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Deckmijn	H. Hartlaan 7	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Declercq	Mariakerkelaan 16	8400 Oostende
E.H.	Roger	Decock	Leopold I plein 5A/3	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Decombel	L. Van Tyghemlaan 24	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Decorte	L. Van Tyghemlaan 32	8400 Oostende
Mevr.	Raymonda	Dedrie	Plakkersstraat 17	8400 Oostende
Mevr.		Dedrie-Vandergunst	Meiboomlaan 12	8400 Oostende
Dhr.	Anton	Degrieck	Hamsterstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Dehondt	Timmermanstraat 17	8400 Oostende
Mevr.	Arlette	Deklerck	Ganzenlaan 20	8420 De Haan
Dhr.	Louis	Deknock	Sint Clarastraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Ivan	Delanghe	Adolf Buylstraat 1/6 AB	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Derycke	Duivenstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Frederik	Deschacht	Beukenlaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Jean Pierre	Desmedt	Kwartelstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Arie	Desnerck	Passchijnstraat 63	8400 Oostende
Dhr.	André	Devisscher	Rue du Linchet 10	1435 Mont-St-Guibert
Mevr.	Godelieve	Devisscher	Nieuwpoortsesteenweg 851	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Devos	Klaprozenlaan 22/4	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Devriendt	Brugsesteenweg 53	8450 Bredene
Mevr.	Anne	D'Hiedt	Leopold II laan 17/6	8400 Oostende

Mevr.	Paula	D'Hulster	Nieuwpoortsesteenweg 399	8400 Oostende
Dhr.	François	Duchateau	Leffingestraat 56/3	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Dury	August Vermeylenstraat 128/9	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Ente	Leopold I plein 5/7	8400 Oostende
Dhr.	Franky	Fiers	Kerkeveldweg 52	1640 St. Genes.-Rode
Dhr.	Patrick	Florizoone	Spermaliestraat 255	8433Slijpe
Mevr.	Suzanne	Geeraerd	Albert I Promenade 86/3	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Geldhof	Prinsenlaan 39	8400 Oostende
Mevr.		Geldhof	Hof ter Mere 4	9000 Gent
Mevr.	Germaine	Gilles	Koninginnelaan 64	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Goberecht	Paul Michielslaan 45	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Goekint	Zandvoordeschorredijkst 65	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Goes	Westlaan 29	8400 Oostende
Dhr.	A.	Goetry	Meeuwenlaan 7/9	8450 Bredene
Mevr.	Jenny	Groenvynck	Albert I Promenade 87/2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Groenvynck	Schermplantenstraat 77/9	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Guillemin	Koninginnelaan 50/4	8400 Oostende
Dhr.	Camille	Halsberghe	Madeliefjeslaan 66	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Heughebaert	Verenigde Natieslaan 10	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Hollevoet	Torhoutsesteenweg 319	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Hostyn	Zwaluwenstraat 118	8400 Oostende
Dhr.	Jef	Hostyn	Frère Orbanstraat 89	8400 Oostende
Dhr.	August	Hulpiau	Langestraat 41 B	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Ingelbrecht	Meeuwenlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Ippel	Verenigingstraat 161	8400 Oostende
Dhr.	Johan	Joye	Violierenlaan 124	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Kimpe	Jules Peurquaetstraat 18/2	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Klausing	Koninginnelaan 34/2	8400 Oostende
Dhr.	François	Krijger	Steense Dijk 615	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Labyt	Sartlaan 57	8400 Oostende
Dhr.	Geert	Lambert	Batterijstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Lamoot	Hoogwegel 20	8460 Oudenburg
Dhr.	R.	Lamoot	Albert I Promenade 38/8	8400 Oostende
Mevr.	Monique	Lanoye	Madridstraat 2/15	8400 Oostende
Dhr.	J.	Laschet	Nieuwe Langestraat 53	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Lateste	8 Zalighedenstraat 2	8470 Gistel
Dhr.	Alfons	Laureys	Olmenlaan 2	8460 Oudenburg
Dhr.	Vic	Leerman	De Rudderstraat 75	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Lenaers	Koninginnelaan 52B/23	8400 Oostende
Mevr.	Edith	Lescrauwaet	Torhoutsesteenweg 28/10	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Liebrechts	Steensedijk 360	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Lisabeth	Heidebloemstraat 24	8400 Oostende
Mevr.		Louagie	Carnegielaan 39	3500 Hasselt
Dhr.	Jan	Lowyck	Zwaluwenstraat 77	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Maertens	Sint Paulusstraat 40	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Maes	Petunialaan 11	8400 Oostende
Mevr.	Marie-Chri	Mahieu	Duinenstraat 123	8450 Bredene
Dhr.	Marcel	Marlein	Jozef II straat 35	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Maseman	Diksmuidestraat 6/17	8400 Oostende
Dhr.	André	Missiaen	Steense Dijk 364	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Montmorency	Albert I Promenade 65/16	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Montmorency	Sint Paulusstraat 10-12	8400 Oostende
Mevr.		Mycke-Van Paemel	Stenenstraat 15	8400 Oostende
Dhr.	Vic	Neirynck	Noordstraat 13	8420 De Haan
Dhr.	Rigobert	Neyman	Jules Peurquaetstraat 53	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Nolf	Nieuwpoortsesteenweg 56	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Olsen	Prinses Stefanieplein 39	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Panckoucke	Bloemenstraat 11	8400 Oostende
Dhr.	R.	Parmentier	Wilgenlaan 40	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Passchijn	Druivenlaan 9	8400 Oostende

Dhr.	André	Perdaens	Acacialaan 10	8400 Oostende
Mevr.		Piers	Hendrik Serruyslaan 42	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Pitteljon	Leopoldlaan 179	8430 Middelkerke
Dhr.	Marcel	Plovie	Eigen Haardstraat 9	8400 Oostende
Dhr.	Felix	Porta	Leopold II laan 21/4	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Pottiez	Rietstraat 51	8400 Oostende
Dhr.	Emiel	Provoost	Paul Michielslaan 33	8400 Oostende
Dhr & Mevr		Pruvost	Mercuriuslaan 13/3	1180 Brussel
Dhr.	Jean-Marie	Pylyser	Vaartdijk Zuid 5	8432 Middelkerke
Mevr.	Martine	Quaegebeur	Feeënpad 4	8400 Oostende
Dhr.	Werner	Rabau	Kaaistraat 13/2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Rappelet	Oud Stationstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Rubens	Laurierstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Schramme	Petunialaan 41	8400 Oostende
Dhr.	Michaël	Serruys	Magdalenasteenweg 27/2	1000 Brussel
Dhr.	Ghislain	Servaes	Torhoutstesteenweg 362	8400 Oostende
Dhr.	Hilaire	Servaes	Tarwestraat 50/7	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Simon	Van Iseghemlaan 98/9	8400 Oostende
Dhr.	S.	Smis	Vindictivelaan 14/9	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Smissaert	Sint-Annalaan 136	1800 Vilvoorde
Dhr.	Ronny	Standaert	Dahlialaan 54	8400 Oostende
Mevr.	Irène	Steelandt	Vindictivelaan 11/1	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Stubbe	Frans Musinstraat 41/2	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Timmermans	Sint Sebastiaanstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Vaes	Zandvoordestraat 157	8460 Oudenburg
Dhr.	Jos	Valcke	Duivenstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Valcke	Leopold II laan 18/4	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Van Acker	K. Van De Woestijnestr. 12	8400 Oostende
Mevr.	Paule	Van Audekerke	Hendrik Serruyslaan 72/11	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Van Bergen	Petunialaan 29	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Van Coolput	Van Stralenstraat 39	2060 Antwerpen
Mevr.	Beatrice	Van De Steene	Warschaustraat 3/24	8400 Oostende
Mevr.		Van der Heyde	Brugmannlaan 581/7	1180 Brussel
Dhr.	Hendrik	Van Hoecke	Van Iseghemlaan 49/5	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Van Huele	Euprh Beernaerstraat 42	8400 Oostende
Dhr.	Andreas	Van Steen	Rozenlaan 5	8400 Oostende
Mevr.	J.	Vanaudenhove	Kapellestraat 5/203	8450 Bredene
Dhr.	André	Vancoillie	Zilverlaan 127	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Vandamme	Zeedijk 139	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Vandamme	Rode Kruisstraat 10	8450 Bredene
Dhr.	Norbert	Vandenhouweele	Madeliefjeslaan 5	8400 Oostende
Dhr.	François	Vandevelde	Gistelsesteenweg 48	8400 Oostende
Dhr.		Vandewalle	Edith Cavellstraat 82	8400 Oostende
Dhr.	Geert	Vanthuyne	Nieuwpoortlaan 53/1	8660 De Panne
Dhr.	Philip	Vanthuyne	Goedheidstraat 12/2	8400 Oostende
Dhr.	René	Vanwalleghem	Aartshertoginnestraat 54/9	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Vens	Schippersstraat 45/7	8400 Oostende
Mevr.	Diane	Verelst	Stuiverstraat 288	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Verhaeghe	Dr. Verhaeghestraat 20	8400 Oostende
Mevr.	Gerda	Verhulst	Gerststraat 57	8400 Oostende
Dhr.	F.	Verkempinck	Koebrugstraat 29	8400 Oostende
Dhr.	Pieter	Verkempinck	Koebrugstraat 27	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Verkeyn	Torhoutsesteenweg 179/3	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Vermeersch	Lijsterbeslaan 56	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Verschorre	Vrijheidstraat 55	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Verstraete	Bronstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Vilain	Joseph Petrestraat 8/11	1500 Halle
		Vrienden Sted. Musea	Ernest Feysplein 15/27	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Vynck	Kemmelbergstraat 61	8370 Blankenberge
Dhr.	Wilfried	Vyncke	Nijverheidstraat 26/1	8400 Oostende

Dhr.	Albert	Vyvey	Leopold I plein 2/1	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Walters	Honoré Borgersstraat 107	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Wegielski	Sint-Clarastraat 5	8400 Oostende
Dhr.	Rudi	Weise	Voorhavenlaan 1/14	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Wellecomme	Prof. Mac Leodplein 5	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Wendelen	Oosthellling 11/28	8400 Oostende
Dhr.	E.A.	Weynen	Brugse Steenweg 49	8450 Bredene
Mevr.	Carine	Wybouw	Leffingestraat 293	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Zoete	Spaarzaamheidstraat 24	8400 Oostende

Mevr.	Jeanine	Ackaert	Louisastraat 2 C	8400 Oostende
Dhr.&Mev	Peter	Adriaens	Kerkstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Andy	Allemeersch	Cirkelstraat 16 A	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Ameloot	Lindenlaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Arnoys	Steenbakkersstraat 50	8400 Oostende
Dhr.	John	Aspeslagh	Hermitagestraat 22	8610 Kortemark
Dhr.	Robert	Aspeslagh	Gerststraat 98	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Baillière	Kastanjelaan 37	8400 Oostende
Mevr.	Jacqueline	Beauprez	Fregatstraat 21/8	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Beckmann	Violierenlaan 74	8400 Oostende
E.H.	Jozef	Bekaert	H. Hartplein 4	8400 Oostende
Dhr.	August	Beyen	Sint Riquierstraat 12	8450 Bredene
Dexiabank		Bibliotheek OM1/2	Pachecolaan 44	1000 Brussel
Dhr.	Fernand	Blomme	Irisstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Borgers	Geerdegemdries 73	2800 Mechelen
Dhr. & Mev.		Boucquez-Laplasse	Driftweg 59	8450 Bredene
Dhr.	Marcel	Braet	Eekhoornstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	André	Brissinck	Stuiverstraat 284	8400 Oostende
Mevr.	Mimi	Broucke	Koninginnelaan 79/9	8400 Oostende
Mevr.	Betty	Broux	Steense Dijk 611	8400 Oostende
		Brugse Boekhandel	Dijver 2	8000 Brugge
Dhr.	Rudy	Bulteel	Oud Vliegveld 61	8400 Oostende
Dhr.	Boris	Capon	Ibisstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Johnny	Capon	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Capon	Westlaan 19	8400 Oostende
Mevr.	Sara	Capon	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Carrein	Hendrik Serruyslaan 76/601	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Casier	Sint Hubertuslaan 84	8200 Brugge
Dhr.	Gabriël	Casier	Stokkellaan 192	8400 Oostende
Dhr.	Jaak	Casselman	Boogschuttersstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Antoon	Catteeuw	Frère Orbanstraat 16	8400 Oostende
	Vlaams	Centrum Genealogie	Kronevoordestraat 2 A	8610 Handzame
Dhr.	Pierre	Claes	Kerkstraat 44	8400 Oostende
Dhr.	Gerard	Claeys	Stationstraat 25	8420 De Haan
Dhr.	Leo-Jozef	Claeys	Ruddervoordestraat 40	8210 Zedelgem
Dhr.	René	Coolsaet	Langestraat 119	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Coopman	J. de ter Beerstlaan 15	8450 Bredene
E.H.	Jan	Corneillie	Ernest Feysplein 8/1	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.		Cornelli-Goeman	Prinsenlaan 32	8400 Oostende
Dhr.	Julius	Cornette	Vindictivelaan 20/15	8400 Oostende
Dhr.	Karel	Coulier	Middenlaan 1	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Cuypers	Ooststraat 67/1	8400 Oostende
Mevr.	Elisabeth	Dasseville	Veilinglaan 93	1861 Meise
Mevr.	Mariette	Dasseville	Witte Nonnenstraat 34	8400 Oostende
Dhr.	Emmanuel	de Bethune	Kasteeldreef 10	8510 Kortrijk
Dhr.	Jacques	De Brouwer	Amsterdamstraat 3/1	8400 Oostende
Dhr.	Jeroom	De Coster	Steense Dijk 345	8400 Oostende
Dhr.	R.	De Fraeye	Steense Dijk 248/4	8400 Oostende
Dhr.	Andries	De Gryse	Violierenlaan 130/1b	8400 Oostende
Mevr.	Lucienne	De Jonghe	Oostendelaan 27	8430 Middelkerke
Mevr.	Erna	de Kievith	Zwanenstraat 26	8460 Oudenburg
		De Peperbusse	Prins Boudewijnstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Francis	De Smet	Vinkenstraat 3	8400 Oostende
Dhr. en Mev.		De Vliegher-Ducheyne	Stationsstraat 42	9260 Schellebelle
Mevr.	Jeannine	Dechaene	Koningstraat 33	8400 Oostende
Mevr.	Daniëlle	Declerck	Stuiverstraat 262	8400 Oostende
Dhr.	Philip	Declercq	Prinses Elisabethlaan 2	8450 Bredene
Dhr.	Michel	Dedrie	Ernest Feysplein 15/22	8400 Oostende
Dhr.	A.	Degraeve	Koningstraat 55/3	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Degraeve	Verenigingstraat 6	8400 Oostende

Dhr.	Jean-Pierre	Degroote	Walakker 10/6	8200 Sint-Michiels
Mevr.		Degruyter-Ferier	Aug. Vermeylenstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Martin	Deherdt	Mariakerkeplein 9	8400 Oostende
Mevr.	Nora	Delanghe	Sint Franciscusstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Demaegdt	Kievitstraat 17	8400 Oostende
Mevr.	Josette	Demey-Bens	Hendrik Serruyslaan 4/14	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Denecker	Sacramentenstraat 7	8430 Middelkerke
Dhr.	Daniël	Depovere	Zilverlaan 135	8400 Oostende
Dhr.	Pol	Dermul	Oosthelling 11/13	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Desaever	Torhoutsesteenweg 63/8	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	Deschacht	Lariksenlaan 14	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Deschacht	Westlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Eugeen	Deschepper	Mariakerkelaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Antoine	Desmyter	Brusselstraat 8/9	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Desnerck	Watergangstraat 9	8420 De Haan
Mevr.	Anita	Desport	Fregatstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Develder	Rietstraat 37	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Devolder	Amsterdamstraat 49	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Devos	Stenedorpstraat 29-31	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Devos	Mimosalaan 51	8400 Oostende
Dhr.	Armand	Devreese	Elisabethlaan 365	8400 Oostende
Dhr.	Percy	Devriendt	Langestraat 50 A	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Dewolf	Broederlijkheidstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Dhondt	Elisabethlaan 336/16	8400 Oostende
Mevr.	Simone	D'Hulster	Alfons Pieterslaan 90/4	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Dillen	Pontonstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Y.	Dingens	Leopold II laan 6	8400 Oostende
Dhr.	Kamiel	Dirickx	Taboralaan 182	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Doeuvre	Leeuwerikenstraat 181	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Duflou	Oud Vliegveld 63	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dupres	Zandheuvel 1/44	8450 Bredene
Dhr.	Erwin	Durlinger	Anjelierenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Jo	Durlinger	Voorhavenlaan 5/16	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Elleboudt	Orteliuslaan 15	8420 De Haan
Dhr.	Claude	Everaert	Ieperstraat 14/21	8400 Oostende
Dhr.	François	Falin	Stormmeeuwstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	André	Fischer	Halfweghuisstraat 36	8490 Jabbeke
Dhr.	Daniël	Floré	Torhoutsesteenweg 19	8210 Loppem
Dhr.	Frans	Fontaine	A. Willaertstraat 20	2650 Edegem
Dhr.	J.	Francier	Torhoutsesteenweg 509	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Gerard	K. Van De Woestijnestraat 3	9000 Gent
Dhr.	Roger	Germeys	Bouwmeesterstraat 5	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Germonpre	Karel Janssenslaan 13/3	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Germonprez	Nukkerstraat 2	8450 Bredene
Dhr.	Xavier	Geuskens	Nethestraat 17	3941 Hechtel-Eksel
Dhr.	Piet	Gevaert	Eksterstraat 5	8450 Bredene
Mevr.	Maria	Godderis	Koningstraat 104	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Goes	Oudenburgsesteenweg 12	8400 Oostende
Dhr. & Mevr.		Goes-Bousmans	Westbilklaan 12	8470 Gistel
Dhr.	Wilfried	Gunst	Kairostraat 11-13	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Gyselen	Prinses Stefanieplein 63	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Huys	Groenendijkstraat 18	8450 Bredene
Dhr.	Staf	Huys	Heiebree 87	9031 Drongen
B.V.B.A.		J. Story-Scientia	P. Van Duyseplein 8	9000 Gent
Dhr.	Jean	Jacobsen	Stockholmstraat 39/4	8400 Oostende
Dhr.	R.	Jansoone	Eikenlaan 12	8480 Ichtegem
Dhr.	Jean	Janssen	Prins Boudewijnstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Jonckheere	Eigen Haardstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Kint	Europagalerij 13/338	8400 Oostende
Dhr.	Alphons	Koten	Guldensporenlaan 16/6	8400 Oostende

Dhr.	Omer	Kyndt	Gistelsesteenweg 11	8460 Westkerke
Dhr.	Robert	Labbeke	Groenveld 64	1930 Zaventem
Dhr.	Alfred	Lammaing	Torhoutsesteenweg 305	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Laroye	Koningstraat 37/1	8400 Oostende
Mevr.	Nicole	Lauwers	Jozef II straat 7 A	8400 Oostende
Dhr.	O.	Lavens	Grotestraat 175	8421 De Haan
Dhr.	Willy	Lecluyse	Vlinderstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Leerman	Koninginnelaan 59/6	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Lermyte	Kortrijkstraat 323	8870 Izegem
Dhr.	Gregory	Lisabeth	Prins Albertlaan 5	8400 Oostende
Dhr.	Gregoire	Lombrez	Duinenweg 347	8430 Middelkerke
Dhr.	Walter	Loontiens	Groenendaallaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Loy	Batterijstraat 70	8450 Bredene
Dhr.	André	Maes	Gerststraat 103	8400 Oostende
Dhr.	Jacky	Maes	Christinastraat 117	8400 Oostende
Mevr.	Godelieve	Malfroot	Edith Cavellstraat 58	8400 Oostende
Dhr.	Peter	Marin	Salvialaan 48	8400 Oostende
V.Z.W.		Marine Ecol. Centrum	Langestraat 99	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Masschalck	Vindictivelaan 2/6	8400 Oostende
Mevr.	Lilian	Maurau	Rogierlaan 25	8400 Oostende
Mevr.	Claire	Mechiels	Groentenmarkt 5/2	8400 Oostende
Mevr.	Katia	Mensaert	Hennepstraat 30	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Messiaen	Henri Jasparlaan 37	8434 Westende
Dhr.	Jan	Milh	Serafien De Rijckelaan 21	9840 De Pinte
Dhr.	Johny	Monteyne	Luchthavenstraat 47	8400 Oostende
Mevr.		Morsa	Rogierlaan 28/5	840O Oostende
Mevr.		Nefors-Schuyesmans	Rogierlaan 41/4	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Nevens	Kievitenlaan 22	8420 De Haan
Mevr.	Mireille	Neyman	Vredestraat 32	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Nieuwenhuyse	Elisabethlaan 1 A	8400 Oostende
Dhr.	Pol	Nizet	Verstellestraat 15	8400 Oostende
Dhr.	Frank	Nootaert	Koninginnelaan 59/4	8400 Oostende
Dhr.	Herbert	Pennequin	Leffingestraat 209	8400 Oostende
		Photo Tropic	Albert I Promenade 66	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Pierloot	Elisabethlaan 21	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Pieters	Torhoutsesteenweg 53/5	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Pladys	Maria Theresiastraat 88/4	3000 Leuven
Mevr.	Victoire	Ponjaert	Rogierlaan 34/12	8400 Oostende
Dhr.	André	Porta	Euphr Beernaertstraat 116	8400 Oostende
Dhr.	John	Pottier	Adolf Buylstraat 47/2	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Priem	Frans Musinstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	F.	Proot	Plantenstraat 47	8400 Oostende
		Provinciale bibliotheek	Jan Van Eyckplein 1	8000 Brugge
Dhr.	Oscar	Provoost	P. Raedemaekersstraat 33	1830 Machelen
Dhr.	Guido	Rammelaere	Motsenstraat 103	9820 Merelbeke
Dhr.	Frank	Redant	Pauwhoflaan 13	8450 Bredene
Dhr.	René	Reunbrouck	Voorhavenlaan 171	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Rigaux	Ter Heydelaan 336/4	2100 Deurne
Dhr.	Dirk	Rotsaert	J. de ter Beerstlaan 16	8450 Bredene
Dhr.	Rene	Saudemont	Borsig-Allee 15	D - 53125 Bonn
Mevr.	M.-C.	Schotte	Voorhavenlaan 5/39	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Segers	Amsterdamstraat 33/1	8400 Oostende
Dhr.	Edmond	Serie	Taboralaan 50	8400 Oostende
Dhr.	Pascal	Servaes	Peter Benoitstraat 38	8400 Oostende
Dhr.	Raf	Seys	Ringlaan 1	8680 Koekelare
Mevr.		Seys	Ooststraat 36/8	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Simoen	Acacialaan 21	8470 Gistel
Dhr.	Roger	Simoens	Groentemarkt 11/11	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Slambrouck	Sterrebeeklaan 4	8400 Oostende
Mej.	Suzanne	Soete	Hendrik Serruyslaan 18	8400 Oostende

E.H.	Frans	Sonneville	Vindictivelaan 8/8	8400 Oostende
		Stadsarchief	Stadhuis - Vindictivelaan	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Stemgee	Van Tyghemlaan 39	8400 Oostende
Mevr.	Annie	Storme	Orchideelaan 5	8400 Oostende
Mevr.		Streber	Boondaelsesteenweg 589	1050 Brussel
Mevr.	Adolphine	Sweetlove	Koningstraat 31/2C	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Sweetlove	Am Bahndamm 13	4700 Eupen
Dhr.	Gustaaf	Sys	Roeselarestraat 68 B	8600 Esen
Dhr.	Ronald	Tulpin	Emiel Moysonplein 1/25	8400 Oostende
Dhr.		Van Daele	Coupurestraat 7	8450 Bredene
Dhr. en Mv.		Van Den Broecke	Torhoutsesteenweg 234/5	8400 Oostende
Dhr.	Rudi	van den meersschaut	Van Craenenbroeckstraat 69/4	9120 Beveren Waas
Mevr.	Roos	Van Dender-Casteleyn	de Smet de Naeyerlaan 3 (BC)	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Van der Heyde	Dorpstraat 60	8432 Leffinge
Dhr.	Roger	Van der Heyde	Torhoutsesteenweg 35/1	8400 Oostende
Dhr.	Jocelyn	Van Eycken	Sint Sebastiaanstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Danny	Van Langenhove	Troonstraat 252/4	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Van Outryve	Karel Janssenslaan 5/1	8400 Oostende
Dhr.	Andries	van Rysbergen	Kustlaan 3	8450 Bredene
Dhr.	Marcel	Vanblaere	Marie-Joséstraat 5	8400 Oostende
Mevr.	S.	Vancampo	Stuiverstraat 55/57	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Vande Casteele	Sint Riquierstraat 17	8450 Bredene
Dhr.	Edwin	Vandenberghe	Eikhofstraat 19	8600 Diksmuide
Dhr.	Robert	Vandenberghe	Lonchamplaan 84	8400 Oostende
Dhr.	Alfons	Vandenbussche	Leffingestraat 56/2	8400 Oostende
Mevr.	Georgette	Vandendriessche	Leopold I plein 5A/12	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Vandercruyssen	Mariakerkelaan 330	8400 Oostende
Dhr.		Vandermeulen	Mercatorlaan 19/34	8400 Oostende
Dhr.	I	Vanderputte	Peter Benoitstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Martin	Vanderstraeten	Taboralaan 49	8400 Oostende
Dhr.	Frans	Vanderwal	Oud Vliegveld 35	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Vandewinkel	Van Iseghemlaan 36/13	8400 Oostende
Dhr.	Godfried	Vandooren	Zwaluwenstraat 145/4	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Vanhecke	Henri Lalouxlaan 45	8670 Koksijde
Dhr.	R.	Vanhixe	Pycke de ten Aerdelaan 30	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Vanhooren	Mercatorlaan 19/53	8400 Oostende
Mevr.	Christiana	Vanhoucke	Zwevezelestraat 72	8820 Torhout
Dhr.	Jo	Vanhoutte	Meibloempjeslaan 4/4	8400 Oostende
Dhr.	André	Vansieleghem	Havenstraat 22	8400 Oostende
Mevr.	Gilberte	Vantyghem	Lotuslaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Jeannine	Vanwelssenaers	Limbalaan 29	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.		Verburgh-Serrano	Zwanenlaan 75	8400 Oostende
Mevr.		Vercruysse	Kraanvogelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	René	Verdonck	Karel Janssenslaan 29/15	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Verhaeghe	Violierenlaan 53	8400 Oostende
Dhr.	Helmut	Verhaeghe	E. Beernaertstraat 13/1	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Verhaeghe	Rogierlaan 43/7	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Verkouille	Zwanenlaan 44	8400 Oostende
Dhr.	Dries	Vermeesch	Kievitstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	D.	Verstraete	Honoré Borgersstraat 88	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Viaene	Mac Leodstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Vieren	Gerststraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Vincent	Vincke	Leopold II laan 8/3	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Vlaemynck	Edmond Laponstraat 22	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Volcke	Vanderstichelenstraat 135	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Waterlot	Nieuwpoortsesteenweg 196/7	8400 Oostende
Mevr.	Denise	Willaert	Kapucijnenstraat 23/3	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Willaert	Stockholmstraat 35/2	8400 Oostende
Mevr.	Ingrid	Wolf	Steense Dijk 619	8400 Oostende
Dhr.	René	Wybouw	Kanaalstraat 7	8470 Gistel

Dhr.	Roland	Wybouw	Ieperleedstraat 13	8432 Middelkerke
Dhr.	Leonard	Zonnekein	Ooststraat 6/4	8400 Oostende

JK SERVICES

COMPUTER
COPY & PRINTSERVICE

KNOCKAERT Jules
Engelstraat 211 - 8480 ICHTEGEM
Tel. & Fax 051/65.66.39
www.jkservices.biz E-mail : jk.services@skynet.be

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

FEBRUARI 2004

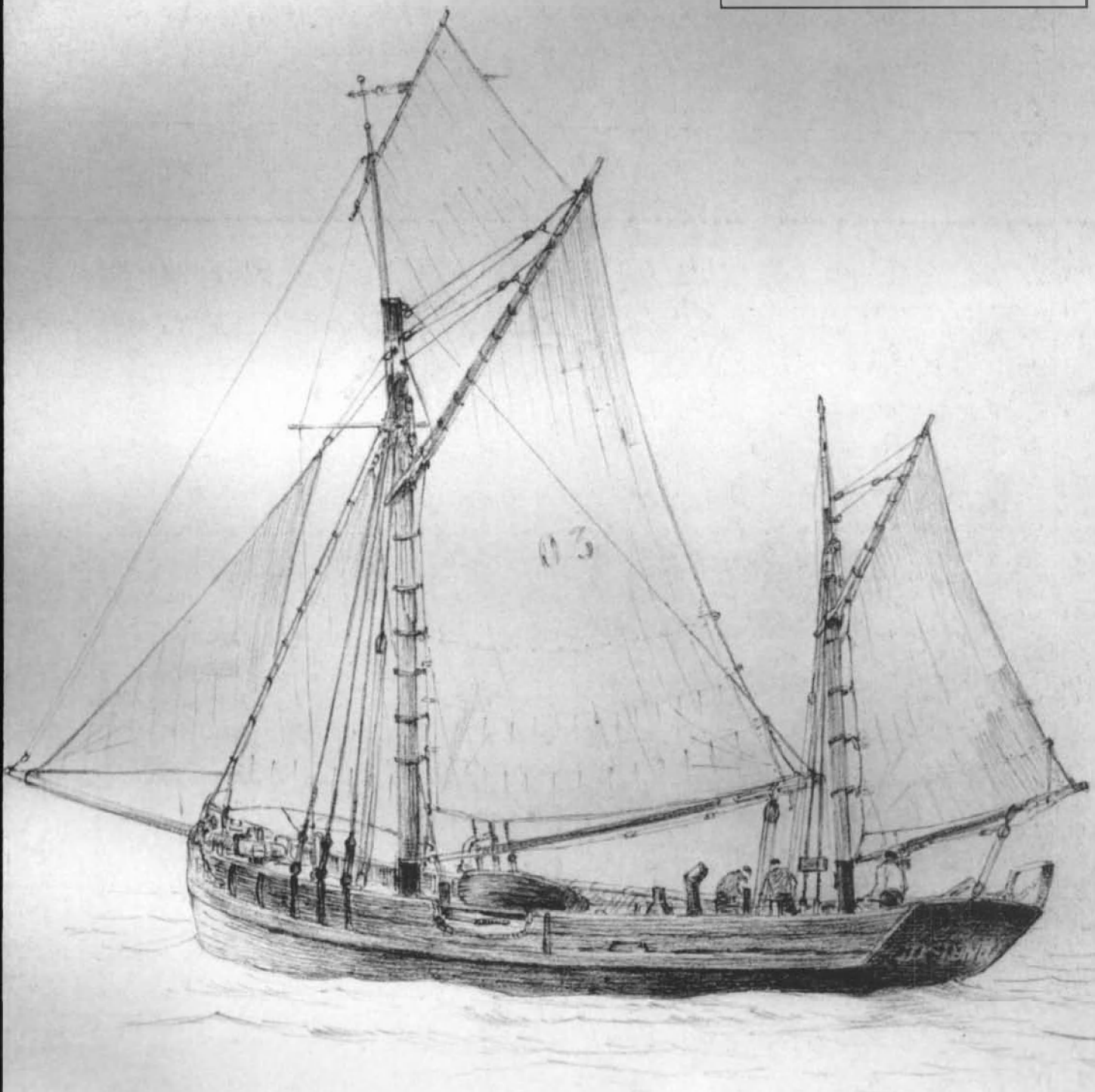

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift
Neptunus v.z.w.
Postbus 17
8400 Oostende
Tel. en Fax: **059/80.66.66**
e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**
..... over de **koopvaardij**
..... over **vreemde oorlogsbodems**
..... over ons **maritiem verleden**
..... over de **havenaktiviteiten** en
over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U
of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: **€ 15**

Beschermd abonnement: **€ 20**

Weldoend abonnement: **€ 30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33
NUMMER 2 **Prijs per los nummer: 1,50 €**
MAAND februari 2004

IN DIT NUMMER

blz. 36: **M. Capon**: Velo Club De Zeemeeuw Oostende (deel 5).
blz. 42: **R. Jansoone**: Oostende en de zeevisserij tijdens de eerste wereldoorlog (7).
blz. 48: **S. Vandaele**: De Oostendse culinaire gastronomie (2).
blz. 50: **F. Gevaert**: Nieuwjaarskaarten uit het interbellum.
blz. 53: **E. Smissaert**: Oostende, opnieuw "Koninklijke Residentie"?: afbraak Chalet, bouw "Koninklijke villa": 1953-1956 (deel 3).
blz. 63: Reglement fotowedstrijd.
blz. 64: **I. Van Hyfte**: Ensor en de Amsterdamse kunsthandelaar J.H. DE BOIS.
blz. 66: **G. Daniels**: De beelden in de Koninginnelaan: correcte verklaring van hun betekenis.
blz. 68: Jaarverslag 2003.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Serge VAN DAELE: Coupurestraat 7, 8450 Bredene.
Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.
Michel CAPON: Westlaan 9, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Ferdinand GEVAERT: Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Gerard DANIELS: Muscarstraat 25, 8400 Oostende.

De Oostende Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit:

FEBRUARI ACTIVITEIT

Donderdag 26 februari 2004 om 20 uur

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF Oostende, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **ONTSTAANSGESCHIEDENIS EN EVOLUTIE VAN ONZE KUST**

Spreker: dhr. **Rene VANDERCRUYSSEN**

Ons Plate-lid, Rene VANDERCRUYSSEN, is Lange Nelle-gids en natuurgids.

Met deze geïllustreerde voordracht neemt hij ons mee langs onze kust, van 10.000 jaar geleden tot heden, en blikt hij ook naar de toekomst.

Hij serveert ons een mix van cultuur en natuur. Wellicht denken wij onze kust goed te kennen? Maar kan ik een bevredigend antwoord geven als iemand mij vraagt:

- hoe zit dat nu eigenlijk met de getijden?

- hoe zijn onze duinen gevormd?

- is er een verklaring voor de aanwezigheid van die typische kustvilla's (Anglo-Normandische stijl) aan onze kust?

- welke rol speelde koning Leopold II in de opbloei van ons kusttoerisme?

- En wist je al dat "boarebrekers" geen golfbrekers zijn?

- Men zegt wel eens dat onze kust bijna volgebouwd is! Maar is dat echt zo?

- Of is er nog, meer dan we vermoeden, heel wat moois te zien en te beleven?

Wil je straks, als het weer lente wordt, nog meer genieten van onze kust, mis dan deze avond niet.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor alle belangstellenden.

VELO CLUB DE ZEEMEEUW OOSTENDE (deel 5)

door **Michel CAPON**

CYCLO-CROSS KAMPIOENSCHAPPEN 1926-1939

Van bij het ontstaan van Velo Club De Zeemeeuw, werd jaarlijks op een zondag in de loop van de maanden januari of februari een *cyclocross* voor de clubleden ingericht. In de beginfase golden deze veldritten enkel als oefenwedstrijden. Vanaf 1926 werd overgegaan tot het opstarten van een *cyclocross kampioenschap*. Alle bij de Velo Club aangesloten renners namen aan deze wedstrijd deel, *ongeacht hun categorie.*

De week vooraf werd in groep overgegaan tot verkenning van het parcours. Deze competitiewedstrijden werden niet zoals heden op een gesloten omloop verreden, maar wel als een wegrit met onderweg de nodige natuurlijke hindernissen.

Het ***eerste kampioenschap*** greep plaats in ***1926***. In datzelfde jaar werd vanuit de liefhebberscategorie de juniorafdeling opgericht. De *liefhebbers* reden voor prijzen *in natura*, dus echte amateurs. De *"juniors"* of betaalde liefhebbers werden vergoed in *geldprijzen.*

De *inschrijvingen en het vertrek* van het kampioenschap grepen plaats in *"Café Sport"* in de Timmermansstraat 53 te Oostende. Deze staminee werd eerst uitgebaat door medestichter Leon HINDRYCKX en daarna door Henri VANHOECK. De *aankomstlijn* lag rechtover het *"Hôtel de Bruges"*, de Smet de Naeyerlaan 10, wijk Hazegras. Het vertrek was voorzien om 14 of 15 uur. Na de wedstrijd konden de renners zich *wassen en kleden* in de *"Afspanning Den Haan"* (hoek Fortuinstraat/Vrijhavenstraat) uitgebaat door het echtpaar Petrus STAELENS en Sidonie VAN SLAMBROUCK.

Normale wegwijzer: Vertrek Café Sport Timmermansstraat- Sportstraat - Jungbluthlaan- Palace Hotel - Koersplein - Albert Park (Mariakerke) - Raversijdestraat - Dorpstraat - op het strand tot aan de Koninginnelaan - naar Maria-Hendrikapark - VGO-plein - Conterdam - Sas-Slijkens - rond de Spuikom - Bredene-aan-zee - De Haan (controlepost) - Koninklijke Baan - aan het militair hospitaal naar het strand - terug over de duinen aan het Fort Napoleon - Slijkensesteenweg - naar de aankomst Hôtel de Bruges, de Smet de Naeyerlaan.

1926: Eerste kampioenschap.
Winnaar werd René TACK uit Lombardsijde. Hij reed op fietsen *Jupiter* van constructeur Gentiel MARES uit de Kerkstraat, Oostende. Evenwel, de uitslag werd geschrapt.
Het verslagboek van 14 februari 1926 noteert: *"Door reden en een slechtgehouden controle hebben een groot gedeelte van de renners den aangeduide weg niet afgelegd en om deze reden heeft het bestuur beslist van geenen uitslag te geven en van de geschonken prijzen onder de renners te verdelen".*

1927: Maurits DEJONCKHEERE vóór Sylveer MAES;

1928: Eduard VANMASSENHOVE vóór Maurice "MINISTER" VANDENBUSSCHE.

1929: Sylveer MAES vóór Louis VERSTRAETE (Conterdam-Stene).

1930: Uit het verslagboek van 28 januari 1930:

"Voor het cyclocrosskampioenschap van de club op zondag 2 februari worden volgende prijzen uitgeloofd: Aan den overwinnaar Schaal; vervolgens twee tuben; één frein speciaal; één paar piste pedalen, één kist sigaren. Een tube, frein speciaal en piste pedalen worden geschonken door Gentiel MARES, een tube door de voorzitter en de kist cigaren door den lokaalhouder".
Winnaar: Leon DELANNOY vóór Louis VERSTRAETE;

1931: Sylveer MAES vóór Camiel SCHALLIER.
1932: Henri VERMINCK vóór Leon BAERT.

1933: Uit het verslagboek van de bestuursvergadering van 31 januari 1933:
"Cyclocross van 19 februari. Het vertrek zal plaats hebben aan het "Café Sport, Timmermansstraat en aankomst op de Smet de Naeyerlaan. De renners kunnen zich wasschen en kleeden in het lokaal "Den Haan". De verkenning van den weg zal gedurende de week gedaan worden door een paar bestuursleden en op zondag 12 februari te 10 uur 's morgens door al de renners in groep".
Winnaar: Romain MAES voor Camiel SCHALLIER;

1934: Romain MAES vóór Pol MAES en Camiel SCHALLIER.

1935: Romain MAES.
Uit "T CLUBKRANTJE" van V.C. De Zeemeeuw, overgenomen uit "Het Laatste Nieuws" van maandag 11 februari 1935 (A. GEVAERT):
"31 deelnemers betwistten bij droog weer het clubkampioenschap veldrijden van de veloclub De Zeemeeuw uit Oostende. Wegens de goede staat van de wegen was de bereikte snelheid zeer hoog. Reeds vanaf de aanvang ontsnapten Romain en Pol MAES, Karel JANSSENS en Emiel CLAEYS. Bij de ingang van het Maria-Hendrikapark wist Cyriel LUST de leiders te vervoegen, waarna Romain MAES alleen ontsnapte en te Bredene een voorsprong had van 150 m. op het peloton (...). Nadat de duinen doortrokken waren, werd Romain MAES ingelopen door Pol MAES en Cyriel LUST. Deze drie renners betwistten het pleit in de eindspurt (...).

Uitslag: 1. Romain MAES (beroepsrenner) de 35 km in 1 u.9'15".
2. Pol MAES (onafhankelijke)
3. Cyriel LUST (liefhebber)
4. R.TACK op 8"
5. Leo BAERT op 1'15"
6. Maurits MAES
Verder: 9. Albert PAUWELS
10. Odo INGHELBRECHT
15. Alfons DUMON

Uit het verslagboek van dinsdag 12 februari 1935:
"...Kampioenschap van West-Vlaanderen cyclo-cross te Reningelst .... We zullen zondagmorgen te 10 uur vertrekken aan "Café Den Haan". Romain TAVERNIER zal zijn camion lenen voor de velos en de auto's van Remi VANBELLEGHEM, Gentiel MARES, F. VYAENE en Romain MAES zullen de renners vervoeren..."
1936: René TACK (junior van Lombardsijde) vóór Cyriel LUST;
In dat jaar had De Zeemeeuw 8 beroepsrenners: Sylveer MAES (Zevekote) - Romain MAES (Zerkegem) - Pol MAES (Bredene) - Maurice MAES (Snaaskerke) - Camiel VANISEGHEM (Conterdam) - Odiel VANHEVEL (Eernegem) - Jozef DEVOS (Heist) - Leon JORIS (Brugge).

1937: Zondag 21 februari 1937. Prijzen 500 Fr., te verdelen onder 15 renners: 100-70-60-50-40-30-25-25-20-20-15-15-10-10-10.
Winnaar: Pol MAES vóór Cyriel TOMMELEIN;

1938: Gelijk: René TACK en Isidoor TOMMELEIN;

1939: Verslagboek:
Cyclo-cross van 12 februari 1939. *De voorzitter zal zorgen voor de noodige mannen langs den weg en tevens op voorhand den weg verkennen rond het militair hospitaal."*
Voorbeschouwing in de Zeewacht van 11 februari 1939:
"Deze proef dient als schifting voor het kampioenschap van West-Vlaanderen dat te Westouter zal plaats hebben op 19 en dezer. De best geklasseerde renners zullen verkozen worden. Inschrijving en uitreiking der rugnummers in Café des Sports Timmermanstraat, waar de afrit zal plaats hebben te 14 uur. De aankomst wordt aan het lokaal Hôtel de Bruges voorzien. We wenschen onze moedige meeuwtjes voor hun eerste "sortie" veel geluk."

Wedstrijdverslag (1):
"Na een eerste ontvluchting van PAUWELS, die een puike koers reed, wist MAELBRANCKE met DEMEULENAERE te vervoegen aan den Meiboom en in het zicht van Den Haan kreeg ook VAN OUTRYVE voeling met de leiders. Deze renner zou weldra opnieuw lossen, terwijl MAELBRANCKE zijn twee clubmakkers in den steek liet en alleen naar de aankomst snelde. Ook PAUWELS zou DEMEULENAERE achter zich laten om een mooie en welverdiende tweede plaats te veroveren.
...Een woordje lof aan Albert PAUWELS die gansch den koers door op het voorplan stond en slechts op 't einde de knie moest leggen... .
Orde der aankomsten: 1. André MAELBRANCKE, de 25 km in 1u 7'
2. Albert PAUWELS
3. August DEMEULENAERE op 1'
4. André VAN OUTRYVE op 2'
5. Pol DECLOEDT op 4'
Van de 14 vertrekkers waren er 10 aangekomen.

VERWIJZINGEN

(1) Uit De Zeewacht 18/02/1939

Verdere Bronnen: - archief Amedée GEVAERT
- eigen verzameling

1936: Kampioen De Zeemeeuw: beroepsrenner Camiel VAN ISEGHEM.

Van links naar rechts:

Remi VANBELLEGHEM (voorzitter) – X – DEPOORTER (Luxor) – Camiel VAN ISEGHEM – Louis DEBUSSCHERE (aannemer) – Pierre STEEMAN (XX) – Jozef SCHABALLIE (Torhout) – Félicien MARKEY (journalist).

(XX) Pierre STEEMAN

Was politieagent van 1924 tot 1962 (mededeling van Daniël DESCHACHT). Deze zeer op eerbied en gezag ingestelde fiere politieagent werd in de volksmond "de Bruggeling" genoemd. Hij was bij de bevolking nagenoeg niet gekend onder zijn officiële familienaam STEEMAN. Hij was altijd fijn uitgedost. In een handomdraai kon hij, als de gelegenheid zich voordeed, zijn speciale ring aan zijn vinger laten bewonderen. Wilde steeds goed geïnformeerd zijn, en daarom vereerde hij bekende staminees met zijn bezoek. Daardoor kon het eens gebeuren dat hij te diep in het glas gekeken had. Kleine bengels van 't Hazegras liepen hem dan na en zongen in koor: "Bruggelieng

je gat stienkt
van ouderdom
je gat wordt krom".

Hij kan in een minimum van tijd dit brandje blussen. Een harde vermaning volstond om hun het zwijgen op te leggen.

1935: Brussel – Oostende voor liefhebbers.

Foto genomen vóór de start op de Keizer Karellaan te Koekelberg met volgende Zeemeeuwrenners (van links naar rechts):
Firmin VERMEERSCH – "Nonkel CHAREL" – X – Henri 'T JONCK (Snaaskerke) – Albert PAUWELS – Camiel LEROY ("sigaretje") – Jozef LOWAGIE (Brussel, kampioen van België 1933, geen Zeemeeuwrenner) – René NEYT _ Emiel CLAEYS (Opex) – Theo HOSTE – Frans RONSELÉ (Oudenburg) – René BROCK

1933: Zeemeeuwrenners vóór de start.
Van links naar rechts: Leo EVERAERT – Marcel HOSTE – Albert PAUWELS – Lucien LAUWEREINS – Achiel VANHOVE – Theo HOSTE. Zittend: Evert VERCRUYSSE.

1933: Koers ingericht door Velo Club " De Lustige Pedaalridders" in de nabijheid van het hulplokaal, café "Bij Zwarte Victorine", Leffingestraat (het hoofdlokaal was gevestigd in "Café Sportwereld" bij Julien VAN THOURNOUT, Vander Sweepplein 3 – vanaf 1945 Ernest Feysplein).
Van links naar rechts: Zeemeeuwrenners Albert PAUWELS – Albert PYLYSER – Marcel X – Lucien LAUWEREINS – Charles JANSSENS (Mariakerke) – Theo HOSTE _ "" Nonkel CHARLES" – Odo INGHELBRECHT.

OOSTENDE EN DE ZEEVISSERIJ TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (7)

door **Roger JANSOONE**

11. KLEINE VISSERIJ, GROTE GEVOLGEN

De toelating tot het heropstarten van de kleine kustvisserij – hoe belangrijk ook als bijdrage tot de voedselvoorziening – was vanwege de bezettende overheid een gunstmaatregel die te allen tijde weer kon worden ingetrokken. Overigens gingen de Duitsers, meer bepaald mariniers van de Kriegsmarine, met in beslag genomen boten zelf ook wel voor eigen rekening gaan vissen, wat voor hen vrij eenvoudig was vermits onder hun dienstplichtigen uiteraard heel wat vissers en zeelieden waren. Of met andere woorden: zelf hadden zij er geen behoefte aan, dat de Oostendse kustvisserij een nieuwe start zou kennen.

In die ongemakkelijke toestand moest er dan ook niet veel verkeerd gaan, of er werd onmiddellijk gedreigd met stopzetting van de visserij-aktiviteiten. En zelfs toen eind april 1915 voor het eerst gesprekken werden aangeknoopt met het oog op het heropstarten van de visserij, leek een bizar incident omtrent een reisduif heel de zaak weer op de helling te zetten. Reeds kort na de bezetting begonnen de Duitsers zeer moeilijk te doen aangaande het bezit van duiven. Vanuit hun standpunt was dit ook nogal logisch, daar in die tijd – toen vrijwel nog geen radioverkeer bestond – inderdaad nog veelvuldig gebruik werd gemaakt van reisduiven voor het overbrengen van berichten (pas door de uitvinding van de triode in 1907 was het mogelijk geworden continue radiogolven uit te zenden op verschillende frequenties en van groot vermogen, waardoor geleidelijk de radiotelegrafie kon worden uitgebreid tot de radiotelefonie). Het Stadsbestuur zag ook wel in dat, wegens de nabijheid van het front, het plaatselijke duivenbestand – ofschoon onder strikte controle van de bezetter – op een bepaald ogenblik een boel narigheid met zich kon brengen. Daarom stelde het zelf voor, in een brief d.d. 15.02.1915 aan de Ortskommandant, dat alle nog resterende duiven ter beschikking zouden gesteld worden van de Kommandantur. Deze ging hier echter niet op in . Hierop meende het Stadsbestuur te mogen aannemen, dat het aldus al het mogelijke had gedaan om eventueel onheil van die kant te voorkomen.

Groot en pijnlijk was dan ook de verrassing, toen op 2 mei 1915 de burgemeester en de stadssecretaris 's morgens ontboden werden bij de Division-Intendant Dr. Meissmer, om daar te vernemen dat bij beslissing van Vice-Admiraal en Division-Kommandant Jacobsen, aan de Stad Oostende een boete werd opgelegd van niet minder dan een miljoen Reichsmark, "tot bestraffing van een poging tot spionage". Het bleek dat er was vastgesteld dat op 1 mei een poging was gedaan "om vanuit Oostende een bericht te zenden aan de vijand" en dat dit zou gebeurd zijn met een duif die nabij Middelkerke door een Duitse scherpschutter was neergeschoten. In ieder geval moest het Stadsbestuur zorgen voor de onmiddellijke uitbetaling van dit bedrag, "zoniet zullen de strengste dwangmaatregelen gebruikt worden".

Het hoeft geen betoog dat deze mededeling in Oostende voor heel wat opschudding zorgde, niet in het minst omdat de Stad dit kolossaal bedrag onmogelijk zelf kon ophoesten... en er voorts niet moest gerekend worden op een of andere lening. Er bleef het Stadsbestuur niets anders over dan, met de moed der wanhoop, de Duitsers ervan te overtuigen dat het hier niet kon gaan om een Oostendse duif. In eerste instantie vroeg burgemeester Liebaert dat via het nummer op de ring, de eigenaar van de duif zou opgespoord worden. Intussen waren reeds op 3 mei, op bevel van het Oberkommando , alle 1.700 reisduiven gedood die in Oostende officieel geregistreerd waren

Dat de Duitsers in alle staten van opwinding waren, was eigenlijk nogal begrijpelijk, want het met de duif overgezonden bericht – waarvan de inhoud op 4 mei aan het Stadsbestuur werd kenbaar gemaakt – bevatte inderdaad belangrijke inlichtingen van militaire aard. Doch, na heel wat

onderhandelingen en touwtrekken, werd op 18 mei uiteindelijk heel de zaak in der minne geregeld en voor gesloten verklaard toen Vice-Admiraal Jacobsen schriftelijk liet weten dat het onderzoek ten slotte had uitgewezen dat de stad Oostende "geen aandeel heeft gehad in de in kwestie komende oplating der briefduif". Het lied "'k zit zo geern op mijn duivenkot" bestond toen nog niet, maar in ieder geval ging een zucht van opluchting doorheen Oostende.

Dit incident toont ten overvloede aan, hoe gespannen de verhouding was tussen de bevolking en de wantrouwige en kittelorige Duitse bezetter. Uiteraard was dit geen gunstige voedingsbodem waarop een positieve sfeer zou kunnen opgebouwd worden met het oog op een meer toegeeflijke houding van de bezettende overheid ten aanzien van de noden van de bevolking. Het mocht dan ook een klein wonder genoemd worden, het heuglijke feit dat desondanks op 20 mei 1915 – zo kort na al de herrie omtrent de spionageduif – voor het eerst opnieuw mocht uitgevaren worden ter zeevisserij, zij het onderhevig aan zeer strikte beperkingen en voorwaarden.

Eén van die voorwaarden was – zoals eerder vermeld – het toekennen van een "Schein" (van zeer tijdelijke duur) door de Oberkommandantur in Brugge. Dat dit aanleiding zou geven tot moeilijkheden, lag volkomen in de lijn der verwachting. Zo geschiedde het dat reeds op 30 mei de vissersvaartuigen niet meer konden uitvaren, heel eenvoudig omdat de "Schein" vervallen was en een nieuwe "Schein" nog ergens onderweg was vanuit Brugge. De Kommandantur was uiteindelijk ertoe bereid de boten te laten uitvaren zonder "Schein" ... maar met aan boord van iedere sloep een soldaat van de Kommandantur. Deze soldaten hadden duidelijk geen zeebenen, want zij werden bijna allen behoorlijk zeeziek en kwamen in belabberde toestand weer aan wal. Daarna zijn er geen problemen meer geweest in verband met de "Schein".

Doch daarmede waren de moeilijkheden nog niet volledig van de baan. Ondanks het uitdrukkelijk verbod om te gaan vissen tot ter hoogte van het "Palace Hotel", was er op 19 juni toch een visser die zich in de verboden zone waagde. Zoals kon verwacht worden, werd hij al vlug opgemerkt vanuit Nieuwpoort, met als gevolg een hevige beschieting vanuit de geallieerde kustbatterijen. De Ortskommandant kon hiermede niet lachen, en als straf moesten alle boten gedurende twee dagen in de haven blijven.

Intussen begonnen de besommingen langzamerhand te stijgen. Op de eerste verkoopdag (21 mei) werd in de vismijn een totale bruto-besomming van 108 frank genoteerd, doch in de daaropvolgende dagen werden waarden bereikt van ongeveer 400 frank en zelfs tot 600 frank. Gaandeweg normaliseerde zich de toestand in voldoende mate om een nieuw en aangepast reglement voor de verkoop in de vismijn op te stellen. Dit gebeurde bij beslissing van de burgemeester d.d. 26.06.1915, hetgeen luidde als volgt:

VERKOOP VAN VIS

De Burgemeester van Oostende,
Overwegende dat de tijdsomstandigheden de noodzakelijkheid opdringen wijzigingen aan te brengen in de manier van verkoop van de ter vismijn te koop aangeboden vis;
Overwegende dat de goedkope voeding der bevolking het hoofddoel is dat de verantwoordelijke bestuurders moeten betrachten, en dat het er bijgevolg op aan komt, doeltreffende maatregelen te nemen tegen de opkoping uit winstbejag of woekerhandel;
Gezien art.94 der Gemeentewet,

BESLUIT :

Art. 1 – Ieder persoon die zich in de stedelijke vismijn aanbiedt om vis te kopen, moet drager zijn van zijn broodkaart en mag enkel één lot per dag aankopen. De loten worden gevormd onder voorbehoud van goedkeuring door de Bestuurder der vismijn.
Art. 2 – Het afstaan van gezinsbroodkaarten is verboden, alsook de aankoop door vishandelaars.
Art. 3 – De overtredingen van de schikkingen van het tegenwoordig besluit worden gestraft met een geldboete van 1 tot 25 frank en een gevangzetting van 1 tot 7 dagen, hetzij gezamenlijk, hetzij afzonderlijk.

20. - De oude vismijn in Oostende, in de volksmond "De Cirk"

Het "visserij-akkoord" met de bezettende overheid ging wel uit van de stelling dat de vangsten bestemd waren voor de voedselvoorziening van de bevolking (waaraan de burgemeester in bovenstaand besluit trouwens nogmaals herinnerde). Dit nam echter niet weg dat reeds van bij de aanvang af en toe door Duitse officieren pogingen werden ondernomen om zich een deel van de vangst toe te eigenen ... wat echter telkens op krachtig verzet stootte vanwege de burgemeester, hierbij verwijzend naar de voorwaarden zoals opgelegd door de Kommandantur. Op 4 juli had een Duits officier zelfs het lef, een torpedoboot in zee te sturen die alle uitgevaren sloepen dwong onmiddellijk terug binnen te varen. De reden hiervoor lag in het feit dat, met het oog op een groot banket in "Hôtel de l'Océan", al de tong (behalve de "slips") aan hem moest worden afgestaan. Maar ook hier moest hij bakzeil halen tegenover de kordate houding van de burgemeester.

Los van de Duitsers waren er natuurlijk ook de klassieke problemen die de visser ook in vredestijd kent, zoals storm, schipbreuk, drenkelingen, reddingsacties en bemanningsleden die omkomen op zee.

Een eerste ongeval gebeurde op 17 augustus 1915. Een bootje kantelde bij het uitvaren van de haven, doch de twee bemanningsleden konden gered worden. Anders verging het met de O.38 op 4 september, ingevolge een storm die plots was opgestoken. De boot kapseisde en de drie opvarenden poogden al zwemmend het strand te bereiken. Twee slaagden hierin, doch de derde, een jongen van 17 jaar, werd meegedreven door de stroming en verdronk. Deze jongen, Alfred Nassel, was aldus de eerste op zee omgekomen visser sedert het heropstarten van de visserij. In het gezin Nassel was dit een ontstellend drama, want er was reeds een zoon gesneuveld aan het front, terwijl nauwelijks vier maanden voordien nog een andere zoon gestorven was. Wat de O.38 betreft, deze spoelde aan op het strand van Wenduine, in nog vrij goede staat, en de eigenaar bekwam van de Kommandantur de toelating om het bootje terug naar Oostende te brengen.

Al met al deden er zich met die bootjes nogal wat ongevallen voor, meestal omdat ze zich soms wat te ver in zee waagden of bij een plotse storm niet snel genoeg konden gaan schuilen in de haven. Ook de Duitsers die voor eigen rekening uitvaarden, bleven hiervan niet gespaard; zo is het geval bekend van een "Duitse" boot die omkantelde en waarvan de drie opvarenden al zwemmend het strand wisten te bereiken.

Intussen hadden de Duitsers een stoomboot (de "Martha") ingeschakeld als visserijwachtschip. De voornaamste opdracht was uiteraard bewaking, maar anderzijds was het voor de sloepen en bootjes toch ook een hele geruststelling dat, in geval van nood, dit schip hulp kon bieden. Dit bleek al heel vlug toen op 27 september 1915 de boten 's morgens om 7 u. bij mooi en kalm weer waren uitgevaren en plots omstreeks 11 u. verrast werden door een hevige zuidwesterbries. De O.29, met twee man aan boord, werd door een rukwind opgelicht en omgekanteld. De beide drenkelingen konden een uur later opgepikt worden door de bemanning van de O.21, die zelf ook in moeilijkheden verkeerde. Gelukkig konden zij –totaal uitgeput – aan boord gebracht worden van de "Martha" die vervolgens koers zette naar Oostende.

De verraderlijke zee sloeg opnieuw toe op 27 oktober. De O.1 zonk, maar de bemanning werd gered, terwijl twee andere boten werden meegesleurd door het getij en uiteindelijk de haven van Blankenberge konden bereiken. Hierop besloot de Ortskommandant het uitvaren van vissersvaartuigen te organiseren op een andere manier, overzichtelijker voor het Duits visserijwachtschip. Hun aantal was - mede door nieuwbouw - immers inmiddels aangegroeid tot 61, en dat was voor hem een beetje "des guten zu viel". Bijgevolg richtte hij een beurtrol in, waarbij er dagelijks maximaal nog slechts 25 boten mochten uitvaren. En nadat op 9 november een Duitse treiler ter hoogte van de ingang van de havengeul in aanvaring was gekomen met de O.42 die doormidden werd gesneden, begon hij ook sterk aan te dringen op veiligheidsmaatregelen bij het scheepvaartverkeer in en om de havengeul.

Intussen groeiden de vangsten gestadig aan en steeg dienvolgens ook de dagelijkse bruto-besomming in de vismijn. Er werden opbrengsten bereikt van ruim duizend frank, voor die tijd – en in die omstandigheden en voorwaarden – een niet onaardig bedrag. En met de maand december werd ook de eerste sprot aangevoerd, zodanig veel zelfs dat in die maand een piek bereikt werd van meer dan 37.000 frank!

Door het feit dat ook burgers uit de middenklassen en zelfs uit de hogere burgerij de weg begonnen te vinden naar de vismijn, veroorzaakte de dagelijkse verkoop een toenemende volkstoeloop. In het gedrang wisten sommige kopers de vismijn te verlaten zonder te betalen. Ook waren er stiekem "voortverkopers" aan het werk, die in de buitenwijken van de stad bij marginalen en arme drommels de rantsoenkaarten hadden opgekocht en aldus vrij grote hoeveelheden vis konden opkopen die ze vervolgens aan woekerprijzen doorverkochten.

De vissers werden trouwens zelf ook geconfronteerd met woekerprijzen, meer bepaald bij de aankoop van wisselstukken, netten en optuiging. Maar vermits zij flink wat geld verdienden , betaalden zij zonder veel gemopper, zoals bv. 500 frank voor een nieuw net, dat kort voordien een prijskaartje vertoonde van 125 frank.

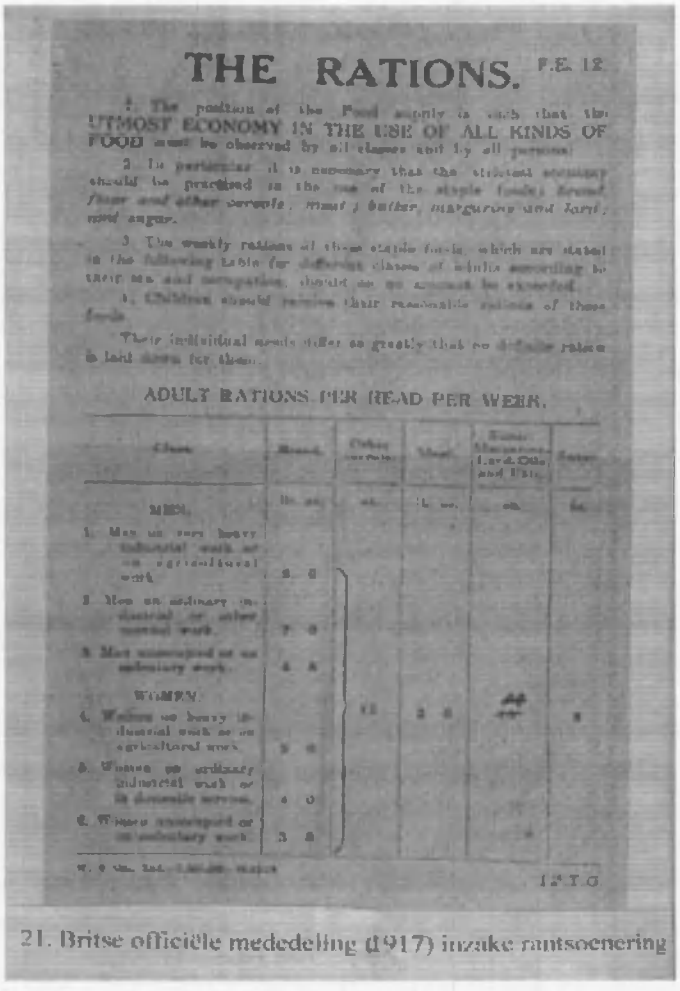

THE RATIONS. P.E. 12.

1. The position of the Food supply is such that the UTMOST ECONOMY IN THE USE OF ALL KINDS OF FOOD must be observed by all classes and by all persons.

2. In particular it is necessary that the strictest economy should be practised in the use of the staple foods, bread, flour and other cereals, meat, butter, margarine and lard, and sugar.

3. The weekly rations of these staple foods, which are stated in the following table for different classes of adults according to their sex and occupation, should on no account be exceeded.

4. Children should receive their reasonable rations of these foods.

Their individual needs differ so greatly that no definite ration is laid down for them.

ADULT RATIONS PER HEAD PER WEEK.

Class.	Bread.	Other cereals.	Meat.	Fats.	Sugar.
	lb. oz.	oz.	lb. oz.	oz.	oz.
MEN.					
1. Men on very heavy industrial work or on agricultural work	3 0	12	2 0	4	8
2. Men on ordinary industrial or other manual work	2 8				
3. Men unoccupied or on sedentary work	2 0				
WOMEN.					
4. Women on heavy industrial work or on agricultural work	2 8				
5. Women on ordinary industrial work or in domestic service	2 0				
6. Women unoccupied or on sedentary work	1 8				

P.T.O.

21. Britse officiële mededeling (1917) inzake rantsoenering

Het was duidelijk dat een en ander begon uit de hand te lopen ... en dat de heropgestarte visvangst het slachtoffer dreigde te worden van zijn eigen succes. Er moest dus worden ingegrepen, en een eerste maatregel bestond in het opvoeren van het aantal vismijnbedienden. Opdat dit onmiddellijk zou gebeuren, werden zes bedienden van "Hulp en voeding" ter beschikking gesteld van de vismijndirecteur. Anderzijds moest er ook iets gedaan worden om de woekerprijzen te beteugelen, meer bepaald wat betreft de sprot. Hiertoe werd in de hangar van "Hulp en Voeding" een rokerij ingericht ; de aldaar gerookte sprot werd verkocht aan de zeer democratische prijs van 1 frank/kg, naar rato van 120 g. per persoon.

Doch weldra ging de Kommandantur zich ook inlaten met de problematiek van de prijsvorming. Bij verordening van 21 december 1916 werd de maximumprijs voor sprot vastgesteld op 0,25 frank/kg (en op 1,25 frank voor gerookte of ingelegde sprot). Tevens werd bepaald dat "de prijs voor verse vis geldt voor aankopen rechtstreeks gedaan bij vissers of bij groothandelaars" en dat "de prijs voor ingelegde of gerookte vis de kleinverkoopprijs is". Ook wordt eraan herinnerd dat "in Oostende de verkoop der door de bemanning der visboten gevangen vis alleen in de vismijn mag plaats grijpen".

Besluit van een en ander, eind 1916, was ongetwijfeld dat wat in mei 1915 begon als een kleine en onooglijke visserij, op vrij korte tijd uitgegroeid was tot een relatief belangrijke hefboom voor de plaatselijke voedselvoorziening.

Ongeveer hetzelfde mag terloops ook aangestipt worden wat betreft de voedselvoorziening aan de andere kant van de frontlijn, en meer bepaald in Groot-Brittannië, waar intussen het belangrijkste gedeelte van de uitgeweken Belgische vissersvloot was ingeschakeld voor de Britse civiele oorlogsinspanning. Samen met de inspanning van hun Britse collega's viel dit zodanig goed mee, dat – zeer opvallend – vis en visserijproducten ontsnapten aan de nochtans zeer strikte rantsoenering in het belaagde Albion dat zo afhankelijk was van overzeese bevoorrading.

(wordt vervolgd)

ILLUSTRATIES:

- De oude vismijn in Oostende, in de volksmond "De Cirk"
- Britse officiële mededeling (december 1917) inzake rantsoenering (opvallend is dat vis en visserijproducten hieraan ontsnapten)

EEN WITTE WEG IN 'T WATER

"Een witte weg in 't water" is een bijzonder avondgebeuren, waar de dingen des levens lijnrecht tegenover elkaar komen te staan: intiem tegenover uitbundig, muziek tegenover woord, bakboord tegenover stuurboord.
Je wordt moeiteloos meegesleept naar het eigenzinnige en karakteristieke universum van de zee en al haar wispelturige minnaars. Je wordt getrakteerd op boeiende vertelsels over legendarische figuren uit een havenstad en op gedichten in het visserslatijn, die je de ene keer zullen ontroeren en de andere keer doen lachen. Dit alles wordt overgoten met live-muziek: traditionele liederen en eigen composities wisselen elkaar af en leggen de voorstelling te weken in een bad van zeemansweemoed.

Dit project is een uitzonderlijke samenwerking met het heemmuseum De Plate in Oostende, dat onderdak gevonden heeft in de voormalige woning van koningin Louise-Marie, een prachtig gerenoveerd herenhuis met een unieke belvédère.
Na de voorstelling, die plaatsvindt op de zolderverdieping, blijft het museum geopend zodat u rustig de unieke collectie historische foto's, maquettes en teksten kunt bewonderen die De Plate herbergt.

Als u erbij wil zijn, reserveer snel want de voorstelling is eenmalig en de plaatsen zijn beperkt!

Verhalen: Dirk Beirens
Gedichten: Sacha Vanloo
Gitaar: Maarten Decombel
Zang, doedelzak: Olle Geris
Accordeon: Wim Claeys
Contrabas: Pieter Lenaerts

Wanneer: zaterdag 13 maart 2004 om 20.30u
Waar: zolderverdieping van De Plate
Oostends Historisch Museum "De Plate"
Langestraat 69
Oostende

Inkom: 8 €
Reductie (-18/+60): 6 €

Reservatie en info: 059/325.366 (na 17u)
guido.decombel@pandora.be

OOSTENDSE CULINAIRE GASTRONOMIE (deel 2)

door **Serge Van Daele**

Nog altijd zijn in Vlaanderen de middeleeuwen geen verleden tijd. Zij zingen in de beiaards van de gotische torens van Antwerpen en Gent, zij glanzen in de rijk aangeklede stoeten van Wingene en Brugge, zij schuimen in het goede patersbier dat nog altijd in vele abdijen gebrouwen wordt en men proeft ze in oeroude gerechten waarvan vele nog van Bourgondische herkomst zijn, zoals Gentse Waterzooi.

Wanneer men in 2004 het "Beleg van Oostende" uitgebreid zal herdenken via tentoonstellingen, evenementen en memorabilia zullen weinigen vermoeden dat het gekende gerecht 'Paling in 't groen' hoogstwaarschijnlijk aan dit beleg te danken is.

Echt bewezen is het nooit (hoe kan men dit trouwens bewijzen?) maar de harde geruchten en bepaalde bereidingen in de oudste kookboeken geven ons toch een sterk vermoeden. De Spanjaarden zouden de vele rivierpalingen, snoeken, karpers en andere riviervissen gebruikt hebben als basisvoedsel in combinatie met de vele groene kruiden die voorkwamen in het gebied rond Oostende.

Wie iets met kruiden heeft, die weet dat er nu nog altijd voldoende wilde salie, bonenkruid, en brandnetel te vinden is rond Oostende. Sommigen doen zelfs de duindoorn en de Spaanse zuring die groeien in de Bredense duinen, in hun palingbereiding.

In 1530 publiceerde Erasmus te Rotterdam zijn werk "De civilitate morum puerilium".
Het was de aanzet van een strijd tegen de ruwe zeden en zou een grondige wijziging teweegbrengen in de naar onze normen primitieve tafelmanieren uit de middeleeuwen.
300 jaar lang werd dit 'manierboekje' in heel Europa vertaald, geciteerd, gekopieerd en aangepast. In 1690 komt er een aanpassing 'aan de huidige tijd' mede door de wetten op de weelde-uitgaven afgekondigd door Lodewijk XIV. Er kwam een doorbraak van de 'faience' op tafel terwijl het edelmetaal massaal gesmolten werd. Niet alleen het bord op tafel maar ook het bestek evolueerde. Zo zou het mes met afgeronde punt zijn ontstaan doordat kardinaal Richelieu er zich aan ergerde dat kanselier Seguier de punt van zijn mes als tandenstoker gebruikte!

In ieder geval komt er in 1805 een vertaling in het Nederlands van de 'civilitate' waarin we met enige trots lezen dat de 'Oostendsche groene paling en karper' wel met de handen mogen worden afgepeuzeld maar dat het 'onbeleefd is zijn vettige vingers af te likken of aan zijn jas af te wrijven. Men gebruikt beter het tafellaken of een lap of den hond'!

Er bestaat inderdaad een gerecht 'Karper naar Vlaamse wijze' waarin identiek dezelfde groene kruiden gebruikt worden als die voor 'Paling in 't groen', en dat men honden gebruikte om de handen aan af te vegen wisten we al lang, getuige daarvan de vele schilderijen van Vlaamse meesters.

Dat de Oostendse keuken een 'zeekeuken' is hoeft geen betoog.

De viswinkels, de kraampjes op de 'trap' bieden de klanten jaar in jaar uit een uitgebreide keuze. Denken we maar aan koolvisfilet, zeetong, pladijs, pieterman, griet, tarbot, St. Jacobschelpen, zalm, krabbenpoten, bulots(kleine wulloks), droogvis, Atlantische zeetong, roodbaars, rode poon, zonnevis, roggevleugels, en de standjes op de Visserskaai doen er dan nog eens het volgende bij: scampis, gebakken kabeljauw, gefruite mosselen, pandalus, wulloks, bakvis, rolmops, haring,

maatjes, karrekollen (caricoles), buukjes (gerookte rivierpaling), totjes (gedroogde wijting) en kleine koude schoteltjes om ter plaatse op te peuzelen.

De restaurateurs op de Visserskaai combineren vele van die fijne vissen in een 'Plateau de fruits de mer Ostendaise'; de oude zeebonk knabbelt nog altijd op zijn 'zeebeschuiten' aan de vismijn en de kleine bengels grabbelen gretig in de koekjesdoos van grootmoeder naar de gekende zoete 'visjes' van bakkerij Desmedt. Kwestie van in de vis te blijven.

Op de restaurantkaarten en menu's van de Oostendse spijshuizen vinden we zeer veel bereidingen terug die verwijzen naar Oostende (studie juli 2003) zoals 'Sole Ostendaise', 'Oostendse vissoep', 'Gegratineerde mosselen op z'n Oostends', 'Pladijs op z'n Oostends', 'Oostendse omelet'.

Graag geef ik u het recept mee van een volgens mij weinig gekende bereiding, maar die heel smakelijk is en een perfect smaakevenwicht vormt tussen de zachte smaak van bloemkool en de zilte smaak van de garnaal. Mijn grootmoeder (woonachtig op de Opex), pureerde dit gerecht om zo haar grote kroost te leren groenten eten.

> *Reinig en was de bloemkool en kook hem gaar in lichtgezouten water. Spoel af met koud water, laat uitlekken en schik mooi in een ronde kom. Meng mayonaise met tomatenpuree en Worchestershiresaus (Engelse saus). Giet de mengeling over de bloemkool en strooi er vers gepelde garnalen over. Duw hardgekookte eieren door een zeef. Reinig en was peterselie. Meng de peterselie met het geplette ei en strooi dit rond de bloemkool. Schik gepelde tomatenpartjes op de schotel en dien koud op.*

Ik herinner mij nog dat mijn grootmoeder de vele 'pangels[1]" vulde voor mijn nonkels die moesten naar zee vertrekken. Naast het basisvoedsel als grote hompen kaas en ham, boter, suiker en eieren was ze een ganse dag in de weer om bereidingen te maken die enkele dagen konden bewaren op het schip. Een grote pot 'lapseule' was er altijd bij. Dit was aardappelpuree gemengd met corned-beef en gesmolten boter. Ook 'zurkelpapatjes' moesten altijd mee. Puree vermengd met een weinig zuring en gesmolten, licht gebrande beste boter. In Oostende doet men er geen karnemelk bij, rond de streek van Waregem wel, waar ze dan spreken over 'melkstampers' of 'tatjespap'.

Wanneer ze terug van zeereis kwamen lagen er altijd 'in mijn kinderogen" vreemde beesten in de keuken. Het waren echter 'pudogs' die de vissers klaarmaakten aan boord. De lege maag van de kabeljauw werd opgevuld met kabeljauwlevers, sjalotten en broodkruim. Het werd gekookt aan boord en in sneetjes, warm of koud gegeten. Met roggebrood en beste boter bleek dit een delicatesse te zijn.

Ook 'roggebollen' (filet van de rog) en 'kaken en kelen' (vlees van de kop van de kabeljauw) kwamen uit de pangel te voorschijn en waren de basis voor heerlijke verse vissalade.
Met de deelvis van haar zoon maakte mijn grootmoeder dan een "zootje". Nu spreken we van "Oostendse waterzooi", maar het "zootje" van vroeger was even verfijnd. Alle mogelijke stukken deelvis (zeetong, paling, lotte, kabeljauw, griet, enz.) werden gepocheerd in een geurige kruidenbouillon van selder, ui, wortel, kervel, prei. De saus werd gemaakt van de bouillon waar de vis in gepocheerd was en bijgewerkt met goede boter en eierdooiers. Van room was toen geen sprake. Grootmoeder maakte er peterselie aardappelen bij. Gekookte aardappelen met vers gehakte peterselie uit de hof en gesmolten boter.

"Eigen bier smaakt het best" zeggen ze op de Opex en 't was waar ook!

---

[1] Pangel: paander, meestal groene blikken korf met 2 deksels.

NIEUWJAARSKAARTEN UIT HET INTERBELLEUM

door **Ferdinand GEVAERT**

Het sturen van nieuwjaarskaarten, of beter nieuwjaarwenskaarten, aan familie en vrienden is een gebruik dat bij het "volk" ingang vond in de jaren '30 van vorige eeuw. Het gebruik was al vroeger, mogelijks al van in de 19e eeuw, ingeburgerd bij de "begoeden", doch gelet op de kostprijs van aankoop en verzenden per post, (en de lage lonen), duurde het tot een eind in de 20e eeuw vooraleer het gebruik veralgemeend werd.
In de loop der jaren bracht men minder luxueuze kaarten op de markt die een stuk goedkoper waren en de verkoop stimuleerden. Het versturen van wenskaarten werd hierdoor een "volksgebruik".
Wij brengen hier een selectie van dergelijke kaarten (verkleind) uit de late jaren dertig van vorige eeuw. Deze kaarten kunnen de vergelijking niet doorstaan met de meeste van de hedendaagse kaarten qua kwaliteit van papier, kleurdruk en gebruikte afbeeldingen. Deze laatsten zijn eerder "primitief". Maar ze blijven belangrijk als volkskundig onderwerp en zijn beslist het verzamelen waard.

Gelukkig Nieuwjaar
Gelukkig Nieuwjaar
Gelukkig Nieuwjaar
Gelukkig Nieuwjaar
Gelukkig Nieuwjaar
Gelukkig Nieuwjaar
Gelukkig Nieuwjaar
Gelukkig Nieuwjaar
Gelukkig Nieuwjaar

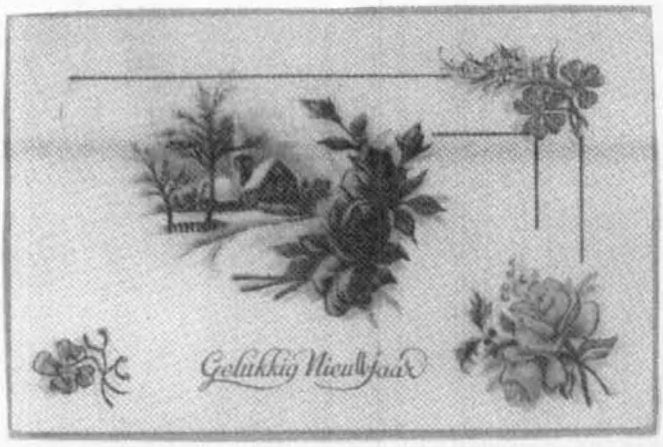
Gelukkig Nieuwjaar

Gelukkig Nieuwjaar.

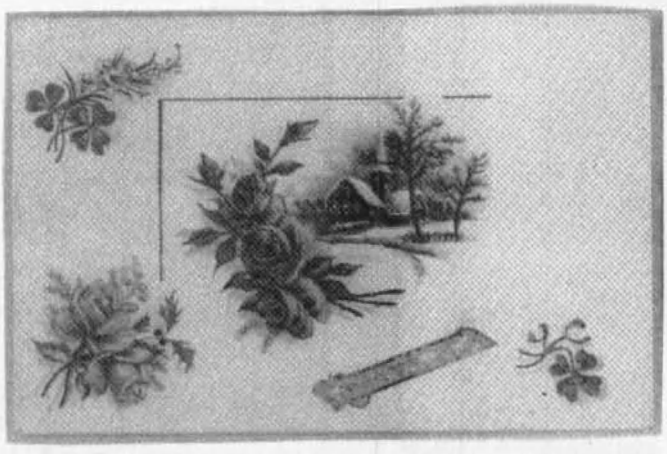

Gelukkig Nieuwjaar

OOSTENDE, OPNIEUW "KONINKLIJKE RESIDENTIE"?:
afbraak Chalet, bouw "Koninklijke villa": 1953-1956

==========

door **Emile SMISSAERT**

DEEL IV: VERBOUWING VAN DE ZOGENAAMDE "GLOOIING"(DIJKHELLING)

Intussen stelde "De Zeewacht" een prangend probleem aan de orde: 'Hoe zal ons Stadsbestuur het probleem van de dijkhelling oplossen? Dringende beslissing laat niet op zich wachten' (38).
'Dringend'? Mmm…

Ruim elf maanden, dat is bijna één jaar rond, heeft wat reporter Herman MOERMAN in het "Nieuwsblad van de Kust" betitelde als "Glooiings Klucht" (39), het dralen en de onbeslistheid geduurd!

1. **<u>Het is goed vooraf de verschillende bedrijven in de evolutie op te sommen, kwestie van de draad niet te verliezen!…</u>**

(…) STORY VAN DEZE GLOOIING

De Koninklijke Villa wordt herbouwd en de stad neemt het op zich de lelijke dijkglooiing te verbouwen. Er wordt een wedstrijd uitgeschreven onder de Oostendse architecten. De kostprijs van gans het werk mag 4 (vier) miljoen zijn. Geen enkel der inzendingen voldoet.
Dan maar naar de architect die de villa ontworpen heeft.
Na enige tijd brengt deze een plan, dat voldoening schenkt, de uitvoering ervan zal echter 8(acht) miljoen kosten.

Maar het blijft er niet bij. Spoedig blijkt het dat de verbouwingswerken in totaal 14.920.523 fr. zullen kosten. Nog niet zo er g(,) zolang men die centen kan krijgen door de Conventie van 1912. Maar later blijkt het evenwel dat zo een grote som niet kan verkregen worden, gezien de Conventiewet nog niet gestemd is. Dus: dan maar het geld vragen aan de Staat!

KORT BESLUIT: Het zou zeker wel tijd worden dat die kwestie van de glooiing eindigt. Maar indien de Staat nu eens geen zulke grote toelage toekent? Dan weer hogere lasten voor de arme Oostendse stadskas?

We kunnen slechts herhalen wat we voor een paar weken schreven: de grote *fout ligt bij het té overhaastig te werk gaan* (cursief van E.S.). Toen men de glooiing ging verbouwen, dacht men die werken nog klaar te krijgen vóór het zomerseizoen 1954. Daarom werd inderhaast de ideeënwedstrijd uitgeschreven en gaf men als maximumsom 4 miljoen op.

Had men dán *juistere berekeningen* gemaakt, zou men geweten hebben dat zulk een grote som *niet kon* verkregen worden *als voorschot op de Conventie 1912*. Hadden onze *architecten* zich niet aan *de 4 miljoen moeten houden*, zouden *hun ontwerpen misschien wel voldoening gegeven hebben* (idem cursief van E.S.).

Dit is nu echter allemaal voorbij. Het zal zeker een verheugende dag zijn voor onze stad als deze lelijke glooiing door een sierlijker galerij zal vervangen zijn, met daarboven een Koninklijke Villa. Maar het is te hopen dat het Stadsbestuur uit deze *"klucht"* zal geleerd hebben, dat *haast en spoed zelden goed zijn*! (cursief van E.S.).

H.M.

2. <u>Drie opmerkenswaardige gegevens:</u>

- "De verbinding tussen het Koninklijk verblijf en het Thermaal Instituut, langs het terras van de Koninklijke Gaanderijen, blijft behouden. De Koning heeft immers in het Badenpaleis nog steeds een private badinrichting ter beschikking voor het nemen van zeewater - en kuurbaden(...)".
- " (...) Het Stadsbestuur zal de kwestie van de dijkhelling zeker niet op de lange baan kunnen schuiven. Door het Hof werd de eis gesteld dat ook dit, samen met de andere werken, zou voltooid zijn.
  Onverwijld zullen de technische diensten van de stad dit probleem onder ogen moeten nemen, daar zeer spoedig de plannen ter goedkeuring, aan de Koninklijke Familie dienen te worden voorgelegd (...)".
- " (...) Het is immers het Stadsbestuur dat, *bij wijze van geschenk aan de Koninklijke Familie* (cursief E.S.), dit werk op zich heeft genomen. Hoe prijzenswaardig dit initiatief ook was, toch ziet het er naar uit, dat onze vroede vaderen hiermee nog een netelige knoop zullen door te hakken krijgen. Het probleem is immers niet zo eenvoudig (etc.)". (40)

3. <u>Diverse mogelijke oplossingen:</u>

"Op het Stadhuis schijnt men geneigd er een galerij van te maken die zou aansluiten op de Koninklijke Gaanderij, tegen aan de Parijsstraat. Plannen zouden dan ook opgemaakt worden in dezelfde stijl als van deze gaanderijen". Het idee van "De Zeewacht" is ook een galerij, *maar dan in moderne trant* (in aansluiting op de moderne bouwstijl van het nieuwe Kursaal en de nieuwe hotels (sic) die er op volgen). De Conventie van 1912 zou de kosten dekken (41).
Het Schepencollege komt, einde december 1953, met een voorstel '(...) om onder de architecten van Belgische nationaliteit, gedomicilieerd te Oostende, een *ideeënwedstrijd* (cursief van E.S.) uit te schrijven voor het opmaken van een voorontwerp tot wijziging van de bestaande glooiing van het Koninklijk Chalet (...)'. Op 28 december 1953 debatteerde de Gemeenteraad over het reglement, dat goedgekeurd werd "met dien verstande dat de tekst dient nagezien en op punt gesteld" (42).

Een bedrag van vier miljoen werd voorzien. Negen personen namen deel aan deze wedstrijd (43). *40.000 fr. premie voor de winnaar* (cursief van E.S.). Zeven dagen later volgt slecht nieuws:

> ' (...) Geen enkele der ingezonden ontwerpen heeft voldoening geschonken. Waarschijnlijk is dit te wijten aan de veel te korte tijd die toegestaan was voor het inzenden van de ideeën: op zo'n korte tijdsspanne is het niet mogelijk een oplossing te geven aan deze zeer moeilijke kwestie. Temeer daar men zich moest beperken tot een uitvoeringsprijs van vier miljoen, die te weinig is om een ideale oplossing te geven. De afbraakwerken alleen lopen reeds met een groot deel van die som weg (...).
> In ieder geval, zal het bijna onmogelijk zijn de werken, hoe ze ook opgevat worden, voor het aanstaande seizoen 1954 klaar te krijgen. Ofwel wordt het een wedloop met de tijd, waartegenover deze, voor het gereed krijgen van het Kursaal, maar klein bier zal zijn (...)' (44).

4. 'Ideeënwedstrijd' verzandt in chaos!

Negen projecten, geen winnaar! Na veel palabers werd besloten tot het uitreiken van twee soorten troostprijzen. Gevraagd wordt aan de twee bedoelde architecten met faam, de heren Smis (pas overleden in 2003!) en Daniels – hun projecten te laten tronkeren (= verminken, afknotten) en er gedeelten van te laten overnemen door de heer Dugardyn, een niet-Oostendenaar die al architect is van de Villa (45). *De Staat had besloten zélf de omvormingswerken uit te voeren.* Onder impuls van dhr. Adolf Van Glabbeke, én burgemeester én toenmalig Minister van Openbare Werken en Wederopbouw. De bouw van de Villa én de werken aan de glooiing dienen één geheel te vormen, - op kosten echter van de Stad (4 miljoen frank) en, nog merkwaardiger, dit in aftrek van de schuld die de staat, door de "Conventie van 1912", aan de Stad Oostende tegoed heeft (46).

Treffend is de ondertitel van een artikel uit die tijd in "De Zeewacht": '(...) Wist het Stadsbestuur *op voorhand*, dat er geen enkel, zelfs bekroond project zou kunnen uitgevoerd worden?'. Waar oningevuld allusie, denk ik, op gemaakt wordt, spreek ik zoveel jaren later na de feiten uit: had het "Hof" misschien ook daarin de hand? Het is gissen. Frappant zijn deze passussen uit voornoemd artikel:

> '(...) Rondom het Chalet heeft er, sinds er sprake is van de wederopbouw, *steeds een nevel van geheimzinnigheid gehangen* (cursief van E.S.). Het duurde een hele tijd voordat men kennis kon krijgen van de algemene plannen. Bij de aanbesteding der werken dienden de plannen terug gezonden (te worden) samen met de instelprijs. Nu gebeurt ogenschijnlijk hetzelfde met de omwerking van de glooiing (...)' (47).

Besloten werd tot verbreding van de zeedijk door middel van de bouw van een luifel overwelving en daar bovenop een terras aan te leggen, zodat de Koninklijke Familie, in alle discretie en ongezien, zicht heeft op de zeedijk. *Voor het eerst* komt hier ter sprake dat: ' (...) *gans de constructie in witte beton zou* geschieden' (48) (cursief van E.S.).

Dit stemt nagenoeg overeen met het "project Dugardyn" en er wordt geen rekening gehouden met de projecten van de architecten Smis en Daniels die in een heel andere zin zijn opgevat.
Het Stadsbestuur was *wél en inderdaad reeds op voorhand op de hoogte* (cursief van E.S.) van de *van hogerhand* getroffen beslissing toen de wedstrijd werd voltrokken. Meteen een nutteloze wedstrijd en de deelnemers dienen schadeloos gesteld te worden. Van hogerhand is men van oordeel, ' (...) dat de thans verlaten gronden (gelegen tussen de Warschau - en Wellingtonstraat en de Koningin Astridlaan) die nu een vuilnishoop vertegenwoordigen, best zouden kunnen dienen om een weelderig bungalowkwartier tot stand te brengen. De gronden zouden verkaveld worden en luxe villa's zouden er opgetrokken worden, voorzien van hovingen. Hierdoor zal deze wijk heel wat verfraaid worden en meer passen in het kader van een "Koninklijke Residentie (...)' (49).

5. Nog was de lijdensweg van de "glooiing" niet ten einde:

Enkel papieren plannen... Ironisch opgemerkt: ' (...) De eerste steen dient nog uitgebroken, laat staan dat men er de eerste (steen van de glooiing) reeds zou leggen! (...)' (50). Sterker nog: het Schepencollege keurde eenparig het "project Dugardyn" af - het gaf absoluut géén voldoening - en architect Dugardyn kreeg een nieuwe opdracht voor het maken van een plan dat rekening hield met de twee bekroonde ideeën van architecten Smis en Daniels (51).

' (...) Het spreekt vanzelf, dat architect Dugardyn er niet voor te vinden is om zijn eigen project te ontmantelen (en dat goedgekeurd was door het Hof!) om het Stadsbestuur plezier te doen, daar waar voornoemd Stadsbestuur voorzichtiger had moeten te werk gaan. Nu wordt er ook gewag gemaakt van een derde project waarmede de Heer Van Glabbeke, Minister van Openbare Werken en

Wederopbouw, zou uitpakken' (52).Via en op zijn Departement werd de hulp ingeroepen van een andere architect, de heer Hennik.

6. Einde van de narigheid!

Begin juli 1954 eindelijk een beslissing: "(...) *De Koninklijke Gaanderijen zullen voortgezet worden!*" (53) (cursief van E.S.)
' (...) Reeds toen pas aan de afbraakwerken (van het Chalet) begonnen was, had architect Dugardyn op een persconferentie verklaard, dat hij als enige oplossing de voortzetting van de Koninklijke Gaanderijen zag' (54).
Het "nieuwe"plan Dugardyn", dit is een voortzetting van de Koninklijke Gaanderijen waardoor de zeedijk merkbaar zal verbreden, zal 8 miljoen frank kosten, betaald door middel van de "Conventie van 1912" en goedgekeurd door de Gemeenteraad op 17 september 1954 (55). Tegen het seizoen 1955 dienen de nieuwe Gaanderijen klaar te zijn. 'Beide architecten: voornoemde Antoine Dugardyn uit Brugge en de heer architect Hennik' (56).

Maar nog een maand later: '(...) Thans echter, ten gevolge berekeningen, welke gedaan werden aan de hand van het definitieve plan dat een sierlijke galerij voorziet van 150 meter, is gebleken dat dit werk wel *14 miljoen* (in feite bijna 15 miljoen!) zal *kosten.* Het aanvaarde plan is helemaal anders dan men in den beginne gedacht had' (...) (57).

DEEL V: DE KONINKLIJKE TRIBUNE OP DE PAARDENRENBAAN.

Zoals eerder aangestipt (zie Deel II, 2) besloot de Maatschappij van de Koers", midden juli 1953, tot het bouwen van een op zichzelf staande "Koninklijke Tribune" op de Wellingtonrenbaan, in de hoop menig koninklijk bezoek, met hun gasten en hun gevolg, zoals ten tijde van de vorige vorsten: vooral Leopold II, weinig of niet Albert I en Leopold III. Deze hoge verwachtingen werden nooit ingelost en bewaarheid; enkel Prins Albert, op 20 juli 1963 (ter gelegenheid van de vlootparade van de toenmalige Zeemacht, op de dag vóór de Nationale Feestdag) heeft - bij mijn weten eenmalig - de zo genoemde "Paardenkoers" in Oostende opgezocht (zie: De Plate, jrg.32, nr. 12, december 2003, p. 256).Wat een desillusie! Al kon men dat vanzelfsprekend niet vooraf weten, dat wel...

Het bouwen vorderde snel (58). De bedoeling was terzelfdertijd met de bouw van de Koninklijke Villa klaar te komen (59). De plannen voor de Tribune waren van de hand van de architecten Boutelier en Van Beginne (60). Einde maart 1955 naderde dit niet kleine gebouw, stilaan de voltooiing. Het was van op de Koningin Astridlaan goed zichtbaar, met veel ruiten en met in het midden op het dak een grote vergulden koningskroon (61).

DEEL VI: DE OPBOUW ZELF VAN DE VILLA

Terwijl men her en der nog aan het afbreken was van het Chalet, was waar mogelijk reeds een aanvang gemaakt met de opbouw.

1.Geen eerste steenlegging:

Het weekblad "De Kustbode" was ter ore gekomen - en het bleek waar te zijn van voornemen - dat: '(...) Koning Boudewijn wellicht aanwezig zal zijn op de plechtigheid van de "eerstesteenlegging" (...) voorzien voor de eerste week van februari 1954. Doch alles hangt af van het weer. Inderdaad, er kan niet voorzien worden of sneeuw en vorst de werken niet tijdelijk zullen stilleggen (...). Reeds heeft men een aanvang genomen met de funderingswerken voor het nieuwe gebouw; anderdeels werd ook de zwemkom reeds gebouwd (...)' (62).

Een mooi voornemen. Maar er kwam niets van in huis: '(...) ten gevolge van het gure weer, (begin februari 1954), liggen de werken grotendeels stil (...)' (63).

2. Ditjes en datjes:

'(...) Terwijl de buitenwerken van de Koninklijke Villa zo goed als gedaan zijn, wordt er druk gewerkt aan de afbraak van de glooiing. Nu er veel geld voorhanden is, schijnen de werken eensklaps op te schieten.
Anderzijds wordt reeds gewerkt aan de binnenhuisinstallaties van de villa. Zo schijnt het, dat er meer dan dertig telefoontoestellen zullen geplaatst worden. Wat ons een beetje veel lijkt. Of ten ware de Koning naar de zee komt om ... te telefoneren! (...)' (64). Wat een zouteloze opmerking...

Wéér kwam er een kink in de kabel: betaling van ca. 15 miljoen was niet mogelijk uit de kas van de "Conventie van 1912". De Gemeenteraad diende een *aanvraag om Staatstoelage* - mondeling tegen 95% van de kosten beloofd door de heer Van Glabbeke, Minister van Openbare Werken en van Wederopbouw, en door zijn medewerkers, stellig voor zeker en waar beloofd! - te stemmen, wat gebeurde in zitting van 19 november 1954 (65). In heel dit dossier was Van Glabbekes macht en invloed opmerkelijk!

Geheel onverwacht bracht Koning Boudewijn een bezoek aan de nieuwe 'Koninklijke Villa'. Niemand was van het bezoek verwittigd, 'zelfs de aannemer niet, zodat iedereen natuurlijk verrast opkeek (...). Na meer dan een uur bezoek aan de werken (villa en glooiing), vertrok de Vorst opnieuw in zijn sportwagen, zonder door iemand te zijn opgemerkt (...)' (66). Een afbeelding van Koning Boudewijn met zijn 'Porsche', in de Duitse deelstaat Beieren in de loop van 1952, is te vinden in het gedenkboek van Prinses Esmeralda van België over haar vader Leopold III (66a).

DEEL VII: EERSTE GEUT VAN ZOGENOEMDE "NIEUWE KONINKLIJKE GAANDERIJEN"

1. "Een betekenisvolle plechtigheid: Minister Van Glabbeke goot het verse witte beton van de Nieuwe Gaanderijen: een indrukwekkende bouwwerf".

Zo klonk het in "Het Kustblad" (67). 'Had men de eerste plannen moeten uitvoeren, voor vier miljoen, welke Gaanderijen zouden wij gekregen hebben (...); gelet op de omvang en de opvatting der werken, verwondert het ons niet, dat de uitgaven ongeveer zestien (sic) miljoen belopen. Naar verluidt, zullen de Gaanderijen een kunstwerk van zeldzame schoonheid vormen (...)'.

De Minister werd uitgenodigd zich op een stelling te begeven, terwijl een kraan met een betonkuip aangerold kwam: "Kijk", riep Minister Van Glabbeke opgewekt tot de omstaanders, "daar komt een '*vliegende soepetrien*' aangewaaid" (68). En gezwind trok Adolf Van Glabbeke aan een hefboom en daar vloeide het eerste witte beton naar beneden ..., aldus "Het Kustblad" van midden december 1954.

In de "memoires", van de hand van Jan Van Coillie, '*De zaak Van Coillie: een schitterende fiscale blunder*' (69), wordt aangeprezen: '(...) dat ook de Koninklijke Gaanderijen een kunstwerk waren van een heel bijzondere aard, want het werd integraal gemaakt *in zichtbaar, wit gewapend beton,* en *het is in België enig in zijn soort'.*

De heer Van Glabbeke uitte nogmaals zijn vertrouwen in de voorspoedige toekomst van Oostende, tot slot werd aan de genodigden champagne en toasts aangeboden, waarna in zeer beperkte kring een banket opgediend werd. Op te merken valt, dat de heer Minister, na afloop van zijn toespraak, een prachtige nabootsing van een betonkuip in veredeld metaal mocht in ontvangst nemen. Het was een echt kunstwerkje dat eenieders bewondering afdwong (70).

Het trof: "Het Nieuwsblad van de Kust" dat, hoewel er heel wat personaliteiten waren, 'het geen zo'n grote plechtigheid was (...). Misschien was het weder daar een beetje de schuld van. Maar er was ook geen muziek, slechts een viertal vlaggen, en een twintigtal nieuwsgierige mensen' (71).
"De Kustbode" had het over: 'een gebeurtenis met verreikend gevolg, gezien hiermee een gedeelte van de Zeedijk welke sinds jaren een *'zwart punt'* (cursief van E.S.) was, een grote aantrekkelijkheid zal krijgen (...). In het esthetische uitzicht van de dijk zal een continuïteit van galerijen bestaan die zodanig ingestudeerd zijn dat het zicht op de Kursaal enerzijds en het zicht op het Thermenpaleis anderzijds - in welke richting men ook kome - open zal blijven (...). Tegen het volgende seizoen (1955) zal onze Zeedijk een model van smaak en stijl zijn die het hart van iedere Oostendenaar wat sneller zal doen kloppen' (72).

Terwijl op gans de Zeedijk de elektrische verlichting vernieuwd en geactiveerd werd (73), keurde de Gemeenteraad de elektrische verlichting voor de 'Nieuwe Koninklijke Gaanderijen' goed.
Raming: 133.800 frank, waarop 100% staatstoelage werd aangevraagd (74).

2. **<u>Dringend geld nodig:</u>**

Nog was men niet uit de problemen:

'(...) Zullen de werken aan de glooiing stil vallen?' aldus "Het Kustblad".

De Gemeenteraad diende op 2 maart 1955 in spoedvergadering bijeen te komen. Om de Stad in de gelegenheid te stellen een betaling te verrichten ten overstaan van de firma Van Coillie die belast was met de werken aan de glooiing. '(...) Tijdens een gesprek met een woordvoerder van voornoemde firma, konden wij o.a. vernemen, dat de firma Van Coillie reeds acht miljoen heeft voorgeschoten voor de werken aan de glooiing. En tot op heden ontving de firma nog geen cent bij wijze van betaling! Het ligt voor de hand dat deze firma, terecht, aandringt op het bekomen van een zeker bedrag (...)' (75).

Het gevaar was reëel, dat de werken zouden stil gelegd worden. Niet alleen aan de glooiing (circa 90 werklieden werkloos!) maar ook, dat het gedeelte vóór het ex-Chalet eveneens onafgewerkt zou blijven, zodat een eventueel bezoek van de Koninklijke Familie omzeggens onmogelijk zou worden... Altijd die schroomvalligheid dat de "Koninklijke Familie" tekort zou gedaan worden! Wij, mensen van de 21ste eeuw, zijn daarin veel koeler, veel nuchterder geworden ...

Door onhandigheid en verlies van zelfbeheersing, ook gebrek aan autoriteit van de heer Schepen Quaghebeur Sr., dienstdoende burgemeester, was de pas begonnen zitting door geniepige obstructie, zo komt het me persoonlijk voor, plots geëindigd. Een week later nam de heer Van Glabbeke, Minister af en opnieuw Burgemeester én terug uit een maand ziekteverlof, de teugels strakker en kordater in handen, - en sluisde in vijf (!) minuten een lening van 1.482.000 frank, het stadsaandeel, door de Gemeenteraad ...(76).

Hoever stond het met de werkzaamheden in de 'Villa'. Wij raadpleegden: "Het Kustblad"
'(...) Men is begonnen met de binnenhuisafwerking. De plaatsen voor de ingebouwde meubelen worden afgewerkt; binnen zeer korte tijd zal men de meubelen zelf aanbrengen (...)' (77).

DEEL VIII: INHULDIGING VAN DE ZOGENOEMDE "NIEUWE KONINKLIJKE GAANDERIJEN"

1. **<u>Uitstel:</u>**
De Nieuwe Gaanderijen, zo verkort genoemd bij gebrek aan adequate benaming, werden niet met Pasen 1955 opengesteld. 'Inderdaad, vanwege het Stadsbestuur Oostende zou men de wens

uitgedrukt hebben de opening (...) met een zekere plechtigheid gepaard te laten gaan (...)". Bovendien was het laatste woord nog niet gezegd over de bevloering binnenin: men zou besloten hebben een betere kwaliteit te kiezen (78).

2. <u>Feest:</u>

"Het Kustblad":'(...) De inhuldiging (...) is in feite een tamelijk onverwachte gebeurtenis geworden. Inderdaad, vorige week dinsdag (23 mei 1955) wist men nog niets af van een gebeurlijke inhuldiging. Het was maar de daaropvolgende woensdag dat op het Stadhuis besloten werd tot opening tijdens het Pinksterweekend 27-29 mei 1955'.
'(...) De Nieuwe Koninklijke Gaanderijen plechtig ingehuldigd: feestelijke stemming' , aldus het reeds aangehaalde "Kustblad" waar wij lezen:

> '(...) In minder dan honderd werkdagen werden ruim 1.000 m³ witte beton geproduceerd, nagenoeg 800 m³ gewoon gewapend beton en een goede 100 m³ witte steen verwerkt aan de aansluitingen der gaanderij met de bestaande constructies. Voegen wij hierbij, dat zulks gepaard is gegaan met 15.000 m³ grondwerken en dat ruim 1.000 m³ aan beton - en metselwerken, afkomstig van de oude glooiing, werden verwijderd (...). In minder dan honderd werkdagen, (...) ondanks een onderbreking van twee maanden wegens vorst en sneeuw, ondanks de talloze, onvermijdelijke administratieve moeilijkheden (...)'.

Enkele technische details:
Lengte: 156 m en 27 bogen.
Dijkverruiming) aldaar: van momenteel 14 meter naar 17,30 meter breedte met daarbij nog een overdekt gedeelte van 5,50 m. *Totale Breedte*: 22,80 m (Het Kustblad; 15 december 1954, p. 12).

De plechtigheid der inhuldiging had plaats aan de zijde van de Parijsstraat, waar enkele toespraken werden gehouden. Zowel door de heer Victor Van Coillie, (niet mevrouw weduwe), namens de aannemersfirma, als door de heer Van Glabbeke, Burgemeester, namens het Stadsbestuur van Oostende. Adolf Van Glabbeke legde de nadruk op de historische betekenis van deze gebeurtenis en bracht hulde aan de nagedachtenis van Koning Leopold II, die Oostendes grootste weldoener is geweest. Het symbolische lint werd door de Burgemeester onder applaus doorgeknipt en vervolgens werden de Nieuwe Gaanderijen "ingewandeld" door de personaliteiten, terwijl honderden wandelaars naderhand dit voorbeeld volgden. In de "Rotonde" (beter bekend als de "Droge Coo" die ditmaal haar benaming niet verdiende), had tot besluit een receptie plaats waar een glas champagne werd aangeboden (79).

Een nieuwe gaanderij om fier op te zijn omdat ze 'door Oostendenaars werden gebouwd (...)' (80).

De "Courrier du Littoral" drukte de wens uit, dat daar een aantal zitbanken zullen gezet worden (81).

Om juridische redenen noodzakelijk werd in een akte van overeenkomst, die goedgekeurd werd door de Gemeenteraad in zitting van 27 januari 1956, door de Stad Oostende, de Gaanderij vóór de Villa "in nominale eigendom overgelaten aan de Koninklijke Schenking".

> Art.2. - De Stad Oostende behoudt het genot van doorgang van deze gaanderij;
> Art.3. - De Stad Oostende zal geen publiciteit dulden in of op de gaanderij onder gelijk welke vorm. Zij zal er ook alle verkoop of tentoonstelling van gelijk welk artikel uitdrukkelijk verbieden;
> Art.4. - De kosten van onderhoud en van verlichting in en om de gaanderij zijn ten laste van de Stad Oostende.
> (...) (82)

Opmerkingswaardig is het, dat deze qua bouw en uitzicht op zichzelf staande zogenoemde "Nieuwe Koninklijke Gaanderijen" nooit een eigen, officiële naamgeving gekregen hebben. Onjuist, gemakshalve en eigenlijk niet beter wetend worden ze heden in één adem vernoemd of vermengd met de "Galerijen Maquet" (daterend uit het begin van de 20ste eeuw), beter bekend als de "Venetiaanse Galerijen", - wat ze niet zijn...
In het courante taalgebruik spreekt men nu eens over "Gaanderijen", dan weer over "Galerijen". Tja,...

DEEL IX: DE LAATSTE LOODJES VÓÓR DE AFWERKING.

Op dinsdagnamiddag 12 juli 1955 kwam Koning Boudewijn opnieuw op bezoek in de Residentie.
'(...) De ruwbouw is bijna klaar doch de binnenhuisinrichting moet nog aangevat worden. Naar we vernamen zal nog een garage worden gebouwd. In aanwezigheid van de Koning werden nu de laatste beslissingen genomen die aan zijn goedkeuring dienden onderworpen (...). De Villa zal pas in de lente van 1956 volledig klaar zijn (...)' (83). Opvallend is dat de jonge vorst zich zeer zelden liet zien op de werf. Vier maanden later, midden november 1955: 'Koning Leopold en Prinses Liliane kwamen meubilering voor het Chalet (sic) kiezen (en schikken): antieke meubels in een sober kader (...)' (84). Het "Nieuwsblad van de Kust" wist te vertellen dat: '(...) naar verluidt, het de Prinses van Retie zelf zou zijn die zich met de binneninrichting van de Villa bezig houdt. Waarschijnlijk zal dit ook wel het doel van het hoog bezoek geweest zijn (...)' (85). De "Courrier du Littoral" kreeg te horen, dat Koning Leopold na de middag teruggekomen was om nauwkeurig de tuin te inspecteren, ondermeer de haag die nogal moeilijk scheen te groeien (86).

"Het Kustblad" deed ook een duit in het zakje: 'De meubilering in de villa zelf is trouwens voor een zeer groot gedeelte geïnstalleerd (...). Volgens bepaalde inlichtingen zal het Koninklijke Paviljoen (sic) rond 15 december 1955 a.s. volledig afgewerkt en ingericht zijn (...). En in zekere hoge kringen acht men het geenszins uitgesloten, dat de leden van de Koninklijke Familie het eindejaarsweekend te Oostende zou komen doorbrengen (...)' (87).

Dit is niet geschied.... Wat deed de oplevering en het in gebruik nemen zo ophouden? Door gebrek aan gegevens uit 1956 dien ik het antwoord schuldig te blijven... .

Rond einde april 1956 arriveerde Prinses Liliane, opnieuw en onverwacht, in Oostende op het terrein van de Koninklijke Villa. "Het Nieuwsblad van de Kust" ving op 26 april 1956 het volgende op: '(...) Naar verluidt zou ze daar de laatste schikkingen genomen hebben betreffende het ophangen van de gordijnen en enkele andere binnenhuisversieringen. Ze onderhield zich in het Vlaams met verschillende personen en bewees dat ze nog goed Oostends kon (sic). De Koninklijke Familie schijnt wel veel belang te koesteren voor deze nieuwe villa. Men mag verwachten, dat de hoge gasten dikwijls in Oostende zullen verblijven, want er werd nu ook een televisietoestel geplaatst in de Koninklijke Villa (...)' (88). Het hebben en kijken naar T.V. was toen, twee en een half jaar na de eerste uitzendingen in België, nog voorbehouden aan de happy few.

DEEL X: DE BOUW VAN DE VILLA IS AF.

Zoals dit met bijna alle bouwwerken het geval is, had het heel wat voeten in de aarde gehad, maar het gebouw in **Normandische Stijl** stond er, klaar voor gebruik.

In officiële termen als volgt omschreven:
'De zogenoemde Koninklijke Villa met bijgebouwen en omringend park (totale oppervlakte volgens kadaster: 2 ha 87 a 45 ca), gelegen te Oostende, langs de Zeedijk, Parijsstraat, de Koningin Astridlaan en de Koninginnelaan' (89).

Kenschetsend is de vaststelling en de indruk die buitenstaanders opdeden bij een bezoek: 'Iedereen valt de unieke en totaal van de buitenwereld afgezonderde ligging op' (90). En het silhouet van de gebouwen langs de Zeedijk wordt erdoor onderbroken, goed zichtbaar van op het westerstaketsel vanuit zee... .

Noten:

(38) De Zeewacht; nr. 49, 4 december 1953, p. 1. Oorspronkelijk dacht men 'de stenen glooiing langs de Dijk te herbouwen met rotsstenen' (De Kustbode; 31 juli 1953, p.1), dan weer door aanplantingen in drempelvorm, maar dit bleek ondoenbaar.
(39) Nieuwsblad van de Kust; 25 november 1954.
(40) R.H.: Hoe zal ons Stadsbestuur 't probleem van de dijkhelling oplossen?, in De Zeewacht; nr. 49, 4 december 1953, p. 1 en 3. R.H.= Ray Huilmand.
(41) Voorstellen inzake de dijkglooiing, etc., in De Zeewacht; 11 december 1953, p.1.
(42) Gemeenteblad Stad Oostende; nr. 15, p. 1351-1356; het Kustblad; 30 december 1953, p.2; Het nieuwsblad van de Kust; 31 december 1953, p. 4..
(43) Het Kustblad; 27 januari 1954, p.3.
(44) Nieuwsblad van de Kust; 4 februari 1954, p. 2.
(45) De Zeewacht; 26 maart 1954, p. 1.
(46) Nieuwsblad van de Kust; 4 maart 1954, p. 1. Zie ook: 'Het Stadsbestuur van Oostende en de Conventie van 1912', in Het Kustblad; 25 februari 1953, p. 1.
(47) De Zeewacht; nr. 13,, 26 maart 1954,p. 1 en 3.
(48) De Zeewacht; nr. 13, 26 maart 1954, p. 3.
(49) De Zeewacht; 2 april 1954, p. 1 en 9. Zie ook: Le Courrier du Littoral; 22 januari 1955, p. 3.
(50) Het Kustblad; 19 mei 1954, p. 3.
(51) Nieuwsblad van de Kust; 13 mei 1954, p. 1.
(52) De Zeewacht; 11 juni 1954, p. 1.
(53) Nieuwsblad van de Kust; 8 juli 1954, p. 1.
(54) Nieuwsblad van de Kust; 16 september 1954, p. 1.
(55) Gemeenteblad Stad Oostende; nr. 12, 17 september 1954, p. 776.
(56) De Post: weekblad;nr. 6, 10 februari 1957, p. 20. Zie ook: Nieuwsblad van de Kust; 2 juni 1955, p. 4.
(57) De Kustbode; 15 oktober 1954, p. 1.
(58) De Zeewacht; 22 oktober 1954, p. 17 (foto).
(59) Le Courrier du Littoral; 25 september 1954, p. 2.
(60) Het Kustblad; 13 oktober 1954, p. 3.
(61) Onderschrift foto, in: Nieuwsblad van de Kust; 31 maart 1955, p. 1.
(62) De Kustbode; 15 januari 1954, p. 2 (bevestigd in: Het Kustblad; 27 januari 1954, p. 3).
(63) Ondertiteling van een foto van het Chalet in: De Zeewacht; 5 februari 1954, p. 4.
(64) Nieuwsblad van de Kust; 28 oktober 1954, p. 3.
(65) Gemeenteblad Stad Oostende; nr. 16, 19 november 1954, p. 1044-1052.
(66) Nieuwsblad van de Kust; 25 november 1954, p. 1.Le Courrier du Littoral; 27 november 1954, p. 1.
(66a) Esmeralda van België: "Mijn vader Leopold III" (2001), p. 67.
(67) Het Kustblad; 15 december 1954, p. 1.
(68) Het was toen een tijd, dat men her en der zogenaamde *'vliegende schotels"* dacht te zien, mogelijks experimenten vóór het begin van de Ruimtevaart (1957). "Het Kustblad" meldde, rond 23 oktober 1954, 'dat een *"vliegende soepkom"*, zo stond er te lezen, geland was op het dak van het nieuwe Kursaal, tot jolijt van de collega's persjongens', bijvoorbeeld door "Le Courrier du Littorial", 30oktober 1954, p. 1. Men sprak graag in die tijd over *'Marsmannetjes'* als iets mysterieus. Wie kon toen vermoeden dat de Amerikaanse NASA op 4 januari 2004, vijftig jaar later, triomfantelijk kon melden: 'We zitten op Mars!' Het grote publiek keek via

Internet (www.nasa.gov) massaal naar de landing en de eerste beelden die de robot Spirit schoot (aangehaald uit dagblad "De Morgen"; 5 januari 2004, p. 1).

(69) J. Van Coillie, o.c., p. 22-23.
(70) Het Kustblad; 15 december 1954, p. 1 en 12
(71) Nieuwsblad van de Kust; 16 december 1954, p. 1 en 4.
(72) De Kustbode; 17 december 1954, p. 1.
(73) Le Courrier du Littoral; 25 december 1954, p. 3.
(74) Stad Oostende: verslag van het beheer, etc.: jaarverslag 1955, p. 274.
(75) Het Kustblad; 2 maart 1955, p. 1.
(76) De kustbode; 11 maart 1955, p. 3.
(77) Mogen wij een bezoek van de Koninkliike Familie verwachten?', in: Het Kustblad; 30 maart 1955,p. 1 en 3.
(78) Het Kustblad; 6 april 1955, p. 3.
(79) Het Kustblad; 1 juni 1955, p. 1-2.
(80) De Zeewacht; 3 juni 1955, p. 1.
(81) Le Courrier du Littoral; 4 juni 1955, p. 3.
(82) Gemeenteblad Stad Oostende; nr. 2, 27 januari 1956, p. 88-89.
(83) Nieuwsblad van de Kust; 14 juli 1955, p. 1.
(84) De Zeewacht; 18 november 1955, p. 1.
(85) Nieuwsblad van de Kust; 24 november 1955, p. 1.
(86) Le Courrier du Littoral; 26 november 1955, p. 1.
(87) Het Kustblad; 23 november 1955, p. 2. Wat de vormgeving van het interieur betreft, is het, zoveel jaren later en dan nog aan de hand van zwart-wit foto's, zeer moeilijk zich een verantwoord beeld te vormen. Misschien geassembleerd in de stijl van hun latere woning, het "koninklijk domein Argenteuil"? Prins Alexander in een brief: 'Mijn moeder doordrenkte de vertrekken van Argenteuil met haar smaak. Het huis liet bij bezoekers een unieke indruk na, (...) een woning waar ze de spiritualiteit in stak. Het interieur was mijn moeders eigen handtekening.' (Anne de Graaf: Te Koop: 'Paleis van wanhoop en vergane glorie', in: De Morgen; 26 december 2003, p. 3.)
(88) Nieuwsblad van de kust; 26 april 1956, p. 1.
(89) Gemeenteblad Stad Oostende; nr. 3, 23 maart 1973, p. 322.
(90) Herman Moerman: 'Koninklijke Villa: slechts verhuis? in: De Kinkhooorn: tijdschrift; jrg. 6, nr. 5, juli 1974, p. 1.

(wordt vervolgd)

FOTOWEDSTRIJD

Naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van onze Heemkring organiseert "De Plate" een fotowedstrijd met als thema "Volkskunde in Oostende". Iedereen mag hieraan deelnemen.

Hieronder volgt het wedstrijdreglement.

1. De Oostendse Heem-en Geschiedkundige kring "De Plate" organiseert een fotowedstrijd met als onderwerp 'Volkskunde in Oostende".

2. De wedstrijd staat open voor alle amateur-fotografen. De deelname is gratis.

3. De foto's moeten recent (max 1 jaar) in Oostende door de deelnemers persoonlijk gemaakt zijn in in kleur of zwart-wit vanaf negatief, dia of digitaal.
   - Het enige verplichte formaat is A4 of 20x30 cm.
   - Iedere deelnemer mag max 3 foto's insturen.
   - Op de rugzijde van **elke** ingestuurde foto moet vermeld worden :
     - Een titel , plaats en datum van de opname ;
     - De naam van de fotograaf (deelnemer) ;
     - Zijn/haar adres en telefoonnummer.

   Er is geen inschrijvingsformulier nodig.

4. De kalender van de wedstrijd is als volgt :
   - De foto's moeten toekomen vóór 30 september 2004;
   - De jurering zal plaatshebben in de maand oktober;
   - Alle deelnemers worden persoonlijk verwittigd van hun resultaten.

5. De foto's moeten toekomen op volgend adres :
   Oostends Historisch Museum 'De Plate'
   Langestraat 69
   8400 Oostende

6. Alleen de foto's die voldoen aan de voorwaarden vermeld in artikel 3 zullen gejureerd worden.

7. De prijswinnende foto's worden eigendom van de Heem- en Geschiedkundige kring 'De Plate', met recht op publicatie. De andere foto's kunnen afgehaald worden in het Historisch Museum.

8. De jury zal bestaan uit fotografen, kunstenaars en vertegenwoordigers van 'De Plate'.

9. Er zal een prijs toegekend worden aan iedere deelnemer van wie een foto wordt geselecteerd. In totaal zijn er voor 500 EUR aan prijzen. De eerste prijs bedraagt een geldsom van 250 EUR. De overige prijzen worden verdeeld onder de andere laureaten en geselecteerden bij voldoende deelname.

10. De deelnemers hebben de toelating van de gefotografeerden nodig om de foto's tentoon te stellen zonder auteursrechten.

11. Alle niet in het reglement opgenomen aangelegenheden zullen worden beslecht door de inrichters van de wedstrijd.

12. Door deel te nemen aan de wedstrijd erkennen de deelnemers hun akkoord met dit reglement.

ENSOR EN DE AMSTERDAMSE KUNSTHANDELAAR J.H. DE BOIS

door **Ivan VAN HYFTE**

Veel facetten van ENSORs uiterst gevarieerde en vaak complexe biografie zijn nog steeds te weinig bekend bij het grote (kunst)publiek.

Twee Nederlandse kunsthistorici J.F HEIJBROEK (1949) en E.L. WOUTHUYSEN (1949) gaven in 1993 in een biografie (1) een levendig beeld van een Nederlandse kunsthandel in de eerste helft van deze eeuw waarin ook onze beroemdste stadsgenoot verrassend niet ontbreekt.

Daarin vertellen ze de stormachtige carrière van J.H.DE BOIS die in het milieu internationaal aanzien genoot. Geboren op 13 mei 1878 in Amsterdam leerde hij het vak bij de firma E.J. VAN WISSELINGH en Co. Hij bleef er in dienst tot en met juli 1901 en maakte de maand erop een reis door Frankrijk en België waarbij hij ondermeer Blankenberge en Oostende bezocht.

In een brief van 12 augustus 1901 aan een vriend geeft hij een uitvoerige impressie van de 2 badsteden: "...Als badplaats zou mij Blankenberghe meer lijken dan Ostende. In de laatste voor het meerendeel een parvenuachtige chicque, duur, alles duur, de menschen er ook duur. In B(lankenberghe) niet dàt, meer een deftigheid, beter gezegd gedistingueerde chicque. Ook is het strand, de zeehoofden, de terrassen en alles veel mooier en Ostende zou Ostende niet zijn zonder de inderdaad groteske, van burgerlui-overdonderende-paardespul-pracht verbazende kurpaleizen; de onafzienbare rij lusthoven langs den Zéédijk; die entre parenthéses vol snollen zitten, alleen van een gedistingueerd genre; waardoor ge onwillekeurig, voortdurend aan den Amsterdamschen Zeedijk herinnerd wordt. Het werkelijk mooie in Ostende zal weinigen frappeeren, het oude stadsdeel met prachtige havens en dokken die voortdurend druk in beweeg zijn. Dat is werkelijk onverwacht. Blankenberghe neemt voor zich in. Ik zei het reeds: 't is er een fijner deel van het vermaakzoekend publiek, 't heeft niet het vunzige vieze niet wat in Ostende overal zoozeer bovendrijft. Meer daarom niet, dat het een of andere uithoek is, en dat ik juist daarom er zooveel mee opheb..." (2).

Nadat DE BOIS een tijdlang "manager" was geweest van een filiaal van kunsthandel C.M. VAN GOGH, startte hij in 1913 aan de Kruisweg 68 in Haarlem een eigen kunsthandel. RASSENFOSSE, REDON, Jan TOOROP en andere MEUNIERS staan onder meer vermeld in zijn verkoopscatalogus.

Zijn eerste grote expositie in zijn Haarlems pand was die van het grafische werk van James ENSOR (nov. 1913). Ondanks lovende kritiek was de belangstelling matig. Slechts 14 van de ruim 60 Ensors werden verkocht. DE BOIS kreeg 1/3 van de opbrengst, ENSOR de rest. Positief was dan weer dat hij van de directeur van het Keulse Wallraf-Richartz-Museum de opdracht kreeg een zo compleet mogelijke collectie goede etsen van ENSOR te verwerven (3). Daarom reisde hij naar Oostende om er de toen al "legendarische" kunstenaar op te zoeken.

Over dit bezoek schreef hij: "...Er ging zoo het verhaal dat de schilder er een winkeltje op na hield, waar de zomersche badgasten snuisterijen en 'souvenirs d'Ostende', beschilderde schelpen, geprepareerde kleine vogels etc. etc. konden kopen. Daar zou de kunstenaar eigenlijk van leven, daar men zijn kunst niet kocht. Zoals gewoonlijk was het ook ditmaal anders. Ensor's moeder was inderdaad in de Vlaanderenstraat een zodanig bedrijfje begonnen dat vrij rendabel bleek. En uit eerbied voor zijn ouders en uit liefde voor het ouderlijk huis dat hij niet verlaten wilde, heeft de schilder dat zaakje laten voortbestaan en er een paar oude heertjes gelukkig mee gemaakt, die er, toen ik mijn bezoek bracht, als ernstige beheerders van een rariteitenmuseum rondwandelden. Achterin voerde een trap naar een bovenverdieping van het vrij groote pand, en daar zou men den langzamerhand beroemd geworden kunstenaar aantreffen. De ontvangst was hoffelijk en hartelijk

en de schilder had er blijkbaar plezier in dat ik mij eerst even in den chaos van meubels, maskers, poppen, ja, wat niet al, moest oriënteren, eer ik rustig langs de volbehangen wanden met schilderijen, aquarellen en teekeningen kon wandelen en al wandelend de vaak geestige opmerkingen van den gastheer kon trachten in het geheugen te prenten, die door dezen bij een of ander doek gemaakt werden. In een hoek van de kamer stond een klein vleugeltje, een eindje er vandaan een harmonium en van tijd tot tijd zette ENSOR zich achter het een of het ander en ontlokte aan die instrumenten een reeks klanken, welluidend, doch voor mijn oor zonder eenig verband of melodie. ENSOR die nimmer muziek gespeeld had, speelde fluit, harmonium en piano op het gevoel af, componeerde zelfs een muziek bij een ballet van marionetten dat, door een ander opgeschreven en georchestreerd , in den Vlaamschen schouwburg van Antwerpen werd opgevoerd (...).

Wij schoten wel niet hard op met het samenstellen van de voor Keulen bestemde prentenverzameling, want van de meeste koperen etsplaten, die in de tachtiger jaren ontstaan waren, bleken geen goede afdrukken meer te bestaan, slechts magere drukjes, zonder de charme, die een goede ets kan hebben. Doch die kleurde de oude heer dan met waterverf hier en daar wat op en maakte er dusdoende aquarellen van...maar dat was niet de bedoeling. Reeds toen bleken mooie vroege drukken van Ensors etsen zeldzaam te worden. Met zijn hulp heb ik daarna nog wel het een en ander elders kunnen vinden, hetgeen tenslotte tezaam met wat de kunstenaar zelf mij nog verschaffen kon, mijn opdrachtgevers mocht bevredigen..." (4).

In de "Estacade", de "Réverbère", de "Bassins à Ostende" en de "Ferme Flamande" vond hij "...het typische nerveuse van Ensor het zuiverst uitgedrukt..." (5).

Deze veelzijde man kwam ook nog aan de kost als uitgever van grafieken, kunstcriticus en auteur van literaire kritieken, waarbij hij een fenomenale bibliografie naliet (6).

Toen op 6 juni 1946 een klant vóór sluitingsuur de zaak binnenliep, vond hij DE BOIS dood onderaan de trap.

---

(1) J.F. HEIJBROEK en E.L. WOUTHUYSEN: "Kunst, kennis en commercie; de kunsthandelaar J.H. DE BOIS 1878-1946", uitg. Contact Amsterdam/Antwerpen, 1993, 285 p.

(2) J.F. HEIJBROEK en E.L. WOUTHUYSE: op. cit. p. 24-25.

(3) Volgens een brief van J.H. DE BOIS van 4 januari 1915 aan de Keulense directie heeft hij 14 originele etsen van ENSOR geleverd die in 1915 nog niet betaald waren (op.cit. p. 181).

(4) J.F HEIJBROEK en E.L. WOUTHUYSEN: op. cit. p. 53-54.

(5) op. cit., p. 59.

(6) op. cit., p. 231-275

DE BEELDEN IN DE KONINGINNELAAN: CORRECTE VERKLARING VAN HUN BETEKENIS

door **Gerard DANIELS**

In de brochure van "Open Monumentendag Oostende 2003) (thema: steen) worden, op p. 26) de allegorische figuren, opgesteld in de Koninginnelaan, besproken. De uitleg, en ook die op de verklarende teksten bij de beelden in de Koninginnelaan zelf, is in vele opzichten foutief. De oorzaak hiervan is een bijdrage van de overigens eminente Norbert HOSTYN in het tijdschrift De Plate (1987) en sindsdien klakkeloos overgenomen in menige publicatie. Ook mijn vraag aan het Stadsbestuur (2002) om de teksten in de Koninginnelaan aan te passen werd verworpen met verwijzing naar de betreffende bijdrage van dhr. HOSTYN. Graag vermeld ik m.i. de historische betekenis van de beelden en misschien kan dit wel even vermeld in De Plate.

"Op het vroeger postgebouw prijkten 8 beelden. De 4 exemplaren op de zijgevel (met het gebouw mee vernield) verwezen naar de 4 menselijke rassen. De 4 exemplaren rond de toren werden gered een bevinden zich thans in de Koninginnelaan. In de geest van de toenmalige evolutie verheerlijken zij de onbeperkte communicatie die tussen mensen en landen mogelijk werd en eigenlijk de basis van de vooruitgang is geworden die de 20e eeuw kenmerkt.

Beeld 1 = scheepvaart als verbinding over zee tussen de verschillende landen.
Beeld 2 = posterij of vrije briefwisseling tussen de mensen. Het gevleugeld wiel wijst NIET naar de spoorweg maar is eenvoudig het toenmalig logo van de posterij!
Beeld 3 = telefonie-telegrafie of de rechtstreekse snelle communicatie tussen mensen.
Beeld 4 = spoorweg of snelle vervoerscommunicatie tussen steden en landen. Het tandwiel verwijst NIET naar de industrie maar is het toenmalige logo van de spoorwegen! De lamp verwijst naar de lamp van de treinwachter die door het omhoog steken ervan het sein gaf dat de trein mocht vertrekken. De Mercuriustaf verwijst op de snelle verbinding (t.o. paardenspannen) – Mercurius is o.a. ook de Romeinse God van verkeer, ook vlugge bode der goden.

De Koninginnelaan heeft een historische betekenis. Ze werd door koning Leopold II rond 1900 geconcipieerd als verbinding tussen strand en wandelpark. Ook de beelden werden in dezelfde periode gecreëerd (evenals de Koninklijke stallingen). Misschien is het gepast die beelden van een historisch juiste verklaring te voorzien".

Iets wat mij zeer aan het hart ligt, omdat ik er zelf wat mee te maken had tijdens mijn ambtsperiode van Schepen van de Stad Oostende (1980-1988).

TENTOONSTELLING: HET BELEG VAN OOSTENDE GEÏLLUSTREERD

Naar aanleiding van deze tentoonstelling zoeken wij boeken, artikels, tijdschriften, afdrukken van kaarten of schilderijen, enz. in verband met het Beleg van Oostende.

Personen in bezit van dergelijke documenten en die willen deelnemen aan de tentoonstelling mogen een lijst sturen naar dhr. Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende.

Gedurende de tentoonstelling worden de documenten verzekerd

J A A R V E R S L A G 2003

1.Raad van Beheer

De raad van beheer was op 31 december 2003 als volgt samengesteld:

Dhr Omer VILAIN	Voorzitter
Dhr August VAN ISEGHEM	Erevoorzitter
Dhr Walter MAJOR	Ondervoorzitter
Dhr Freddy HUBRECHTSEN	Secretaris
Dhr Jean Pierre FALISE	Penningmeester-hoofdredacteur
Mevr Simone MAES	Archivaris-documentaliste
Dhr Emile SMISSAERT	Bibliothecaris
Dhr Gilbert VERMEERSCH	Materiaalmeester
Mevr Nadia STUBBE	Verslaggeefster

Dhrn Ferdinand GEVAERT, August GOETHAELS, , Koen VERWAERDE en Valère Prinzie

a.Vergaderingen, werkgroepen en commissies

- De raad van beheer hield 11 gewone vergaderingen.

- Culturele raad Oostende: krijgt voortaan de benaming "Cultuurraad Oostende".

  vertegenwoordiger : Dhr. Emile SMISSAERT (vervanger : Dhr. Walter Major)

  Algemene vergaderingen : 10x (alle) ; in maart vervangen door W. Major
- Prijs Cultuurraad 2002: uitreiking op stadhuis 17 januari 2003
- Werkgroep (2x) 21 okt en 13 nov + kandidatuurstelling R. Coelus
- Tweede Cultuurforum : thema "-De cultuurraad van de Toekomst". (2x)
  Diverse werkgroepen : In eerste halfjaar zeer beperkt, daar onze Cultuurraad zich diende aan
- te passen en te herstructureren conform het Decreet van juli 2001
- Infrastructuur : (2x)
- Nacht van de Musea en Galerijen (1x)
- Monumenten en Landschappen (1x)
- Open Monumentendag (7x)
- Straatnamen (2x)
-
- Werkgroep "Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende":
  Leden : Dhr Prof.Dr.L.FRANÇOIS, voorzitter
  Mevrn.C.VERMAUT, G.FARASYN-SCHEPENS, Dhrn F.HUBRECHTSEN, J.PARMENTIER, F.GEVAERT, I.VAN HYFTE, P.FRANÇOIS.

- Werkgroep "Museum"
  Leden : Mevr.MAES, Dhrn VERMEERSCH en OUVRY met Dhrn FALISE en HUBRECHTSEN.
- Werkgroep "Website"
  Coördinator : Dhr. Nuytten.

b.49ste Algemene Statutaire Vergadering

- Deze vergadering ging door op zaterdag 29 maart 2003 om 10u30. Op 1 lid na was iedereen aanwezig of vertegenwoordigd bij volmacht.

- De lidmaatschapsbijdragen voor 2003 werden vastgesteld op € 11 (aangesloten lid), € 15 (steunend lid), vanaf € 25 (beschermend lid)..

- Tijdens de vergadering stelde de voorzitter, ingevolge par. 4 van de statuten, dhr. Erwin Mahieu en mevr Nadia Stubbe voor als nieuwe effectieve leden.

2. Secretariaat

a. Het secretariaat verwerkte 381 stukken in de briefwisseling. Enkel de externe briefwisseling (met uitzondering van reclame, pamfletten, folders en brochures) werd behouden voor de nummering. Briefwisseling intern de raad van beheer wordt enkel behouden als het nuttig lijkt voor de historiek van de kring.

b. Leden

De Kring telde op 31 december 504 leden.

3. Activiteiten

a. Voordrachten

Er waren in totaal 8 avond- en 3 namiddagvoordrachten :

- Zaterdag 22 februari om 10u30 :
  "Achter de schermen van de schermen. Bezoek aan cinema Rialto, door dhr Jan Nuytten

- Donderdag 27 februari om 20u
  "Leopold II : levensecht en karikaturaal", door dhr. Dirk Beirens

- Donderdag 20 maart om 14u30
  Dhr. Omer Vilain interviewt dhr. Jean (John) Boussy.

- Donderdag 27 maart om 20 u :
  "In en om het kerkje van James Ensor: Onze Lieve Vrouw ter Duinen", door dhr. Freddy Dufait.

- Donderdag 24 april om 20 u :
  "De aangekondigde voordracht over circussen ging niet door en werd vervangen door "Oostende stad aan zee" door dhr. Norbert Hostyn. (diavoordracht).

- Donderdag 22 mei om 20 u :
  "Kerk van Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen " Hazegras door dhrn Koen Verwaerde en Jean Pierre Falise

- Donderdag 25 september om 20 u:
  "Ontstaan van Middelkerke als toeristische gemeente in de schaduw van Oostende", door dhr. Ronny Van Troostenberghe."

- Donderdag 30 oktober om 14u30 en om 20 u :
  ""Bouw van de bibliotheek Kris Lambert en Oostende anders bekeken". Diamontage, door dhr. Valère Prinzie met medewerking van dhr. Dirk Beirens.

- Donderdag 27 november om 20 u :
  "Koning Albert I en koningin Elisabeth in Oostende 1910-1914", door dhr. Emile Smissaert.

- Donderdag 18december om 20 u :
  "Gespoeld, gespuid, gebaggerd: de haven van Oostende", door dhr. Freddy Hubrechtsen.

Voor de 11 voordrachten geeft dat een totaal van 516 aanwezigen met een gemiddelde van 54 toehoorders per voordracht.

b. Studiebezoeken

Er waren in 2003 geen studiebezoeken voorzien.

c. Podiumoptreden

Een KLEINKUNSTGEBEUREN, voorafgegaan door een banket, op6 december om 12 uur in de zaal van het restaurant BENNY met 61 aanwezigen.
Dhr Martin VANDERSTRAETEN uit Oostende verzorgde het muzikaal gedeelte dat de herinnering aan de "Sing – Song Pubs" in Oostende tijdens de jaren '40-'50-'60 deed herleven met actieve deelname van de aanwezigen. Jef Klausing zong enkele nummers.

d. Studiereis

De jaarlijkse studiereis ging door op zondag 1 juni, onder leiding van Dhr Jean Pierre FALISE, naar het Beiaardmuseum in Mechelen en een historische stadswandeling langs de St. Romboutstoren en het stadhuis en het paleis van Margareta van Oostenrijk. Er waren 51 reizigers.

e. Andere activiteiten

- De jaarlijkse Driekoningenviering van de besturen der heemkringen en de VVF werd op 10 januari verzorgd door de VVF Oostende.. De kring was vertegenwoordigd door dhr. Vilain, dhr. en mevr. Falise, dhr. en mevr. Major , dhr. en mevr. Verwaerde, dhr. Goethaels en mevr. Stubbe.

- Het bijna voltallige bestuur vertegenwoordigde de kring op de uitreiking van de prijs van de Cultuurraad Oostende 2002 aan dhr. Jef Klausing op 17 januari.

- Jaarlijks veiling op 30 januari onder leiding van Dhr Omer VILAIN.
  Er werden 185 stukken aangeboden met een totale opbrengst van € 1518. Dit bracht voor de kring € 367.60 op.

- Dhr en mevr; Falise waren aanwezig bij de opening "Met genegen groeten" in het tolhuis te Brugge op 11 april.

- Op 21 april vertegenwoordigden Dhrn VILAIN en MAJOR de Kring tijdens de bloemenhulde aan het monument der zeelieden. Een bloemstuk werd neergelegd.

- Op 25 april waren Dhr Vilain, Dhr en mevr Falise en dhr Hubrechtsen aanwezig bij de opening van de tentoonstelling "Onze voorouders in het leger van Napoleon" in de lokalen van het VVF.

- De inhuldiging van het schilderij "Louise Marie" werd gehouden in het OHM op 2 mei.

- Op 3 mei waren dhr Hubrechtsen en mevr. Stubbe aanwezig op de studiedag van de Provincie over "Internet en Genealogie".

- Dhr. Vilain, Major, Falise en mevr. Maes vertegenwoordigden de kring op de Ensorherdenking van 4 mei.

- De heer Vilain vertegenwoordigde de kring bij de Paster Pype herdenking op 3 juni waarbij een bloemenkrans werd neergelegd.

- Dhr en mevr Falise vertegenwoordigden de kring op 28 oktober op de infosessie over de erfgoeddag.

- Dhr Hubrechtsen was aanwezig op de studiedag over de nieuwe wetgeving voor VZW's te Gent op 22 november.

- Bij de opening van het Provinciaal Archief te Brugge op 4 december was dhr Hubrechtsen aanwezig.

4. Museum

De Nacht van de Musea en Galerijen ging door op 14 februari . We telden 615 bezoekers.
We namen tevens deel aan Oostende voor Anker (22-25 mei), Open Monumentendag op 14 september en aan de Kunstnocturne op 28 augustus.
Op 1 april opende dhr. Hostyn de tentoonstelling over Gella Allaert en op 18 oktober opende dhr. Prinzie zijn fototentoonstelling "Oostende anders bekeken".

5. Archief

p.m.

6.Documentatiecentrum

Dhr VAN HYFTE en mevr. FARASYN zijn bezig met de aanvulling. Mevr. STUBBE is de fiches op computer aan het zetten.

7.Mediatheek

Raadpleegbaar tijdens de openingsuren van het museum.

8.Tijdschriftenkast

De tijdschriftencollectie is nog steeds niet consulteerbaar.

9. Verzameling van de Kring

a.Bruikleen

Er werden geen voorwerpen in bruikleen gegeven.

b.Aanwinsten

- Schenkingen

  De publiciteitspop van de overleden Roger Delee van de Café "Sint-Sebastiaan" werd aan het OHM geschonken.
  Westdiep (Basisschool) schonk zijn schoolarchief aan het OHM
  We kregen de vlag van de Volksunie van de Vuurtorenwijk.
  Dhr. Vanslembrouck schonk foto's van de begrafenis van visgroothandelaar BOVIT.

- Aankopen

  De heer Smissaert kocht 2 foto's bij fotograaf Dasseville

10. Publicaties

a.Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 9 nummers op de vooropgestelde data : januari, februari, maart, april, mei, september, oktober, november en december. In totaal werden 275 bladzijden gepubliceerd waaronder 32 zwart-wit-fotobladzijden en 9 bladzijden met kaarten,foto's, tekeningen, rekeningen en documenten.
Dhr. FALISE zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift. De registers (54 blz) werden samengesteld door dhr. SMISSAERT.

b.Ruilabonnementen

Werden omgewisseld met volgende Heemkringen of Verenigingen :

Bachten de Kupe, Veurne. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Geschiedkundige Kring Ernighahem, Eernegem. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring 't Schorre, Oostende. Heemkring Coclariensia, Koekelare. Heemkring David Jonckheere, Aartrijke. Heemkring Den Hert, Ingelmunster. Heemkring Dorp en Toren, Deerlijk. Heemkring Dr. Vandamme, Blankenberghe. Heemrking Graafschap Jette, Brussel. Heemkring Graningate, Middelkerke. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring M. Van Coppenolle, Brugge. Heemkring Oud Ruiselede, Ruiselede. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Heemkring Sint-Guthago, Brugge. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkundige Kring Eisden, Eisden.Heemkundige Kring Erpe Mere, Mere. Heemkundige Kring Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper, Kon. Commissie voor Volkskunde, Antwerpen. Mededelingen Cultuur Raad, Oostende. Vrienden van het Noordzeeaquarium, Oostende. Oudheidkundige Kring Land van Waas, Sint Niklaas. Rollarius, Roeselare. Ter Cuere, Bredene. Tijdingen, Oostende. Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Antwerpen. Westvlaams Verbond voor Kringen van Heemkunde, Aartrijke. Familiekundige, Heemkundige en Geschiedkundige Kring Ghestela, Gistel. Tijdschrift van Dexia, Brussel

c Abonnementen

De Kring is geabonneerd op "Marswin" tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor bestudering van Zeezoogdieren. Alsook op het tijdschrift "Tradities" uit Nederland.

d. Andere publicaties

Geen

11.Giften

De Kring ontving geldelijke giften van: Mevr. J. Berden, mevr. Debrock, dhr Jan Nuytten, dhr. August Goethaels, dhr. Etienne Blommaert, dhr. Jean Petit, dhr. Jacques Laleman, dhr. Dirk Panesi.

Nadia STUBBE
verslaggeefster

Omer VILAIN
Voorzitter

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

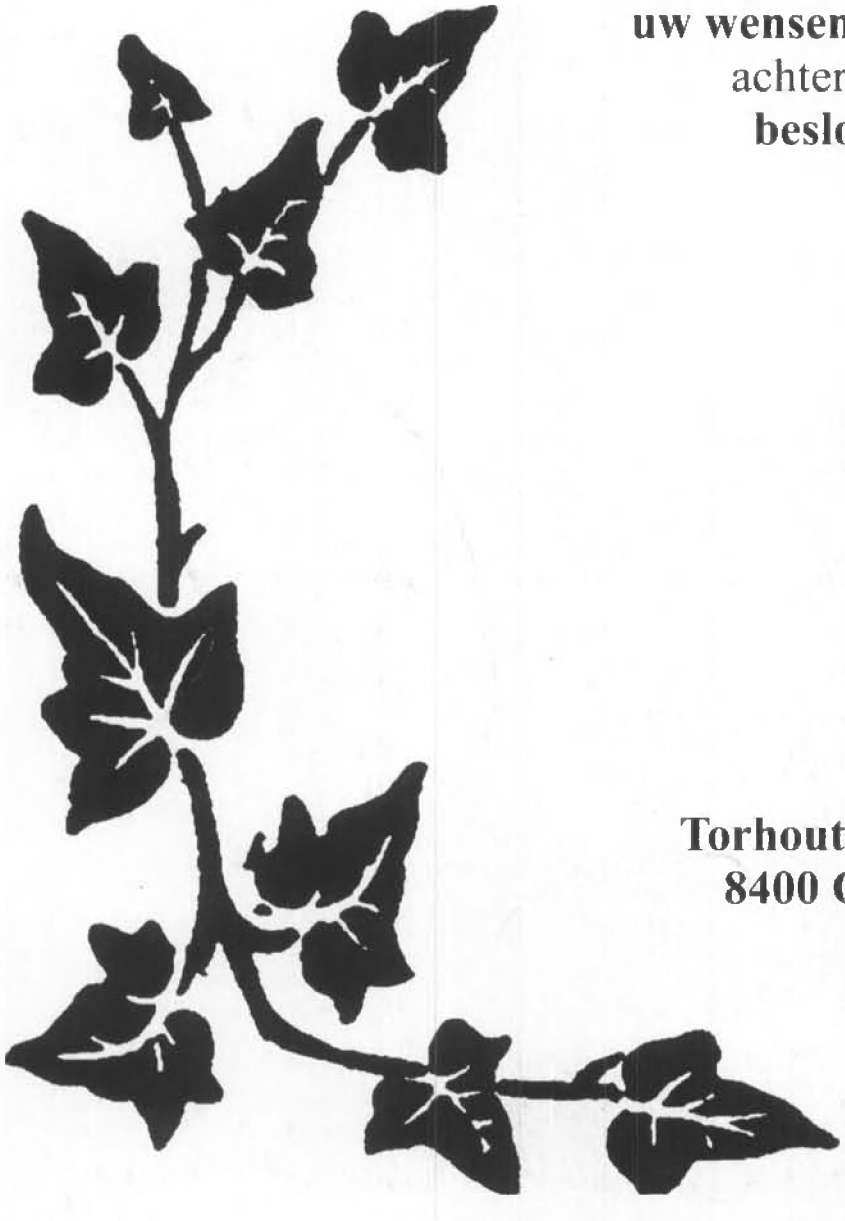

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

MAART 2004

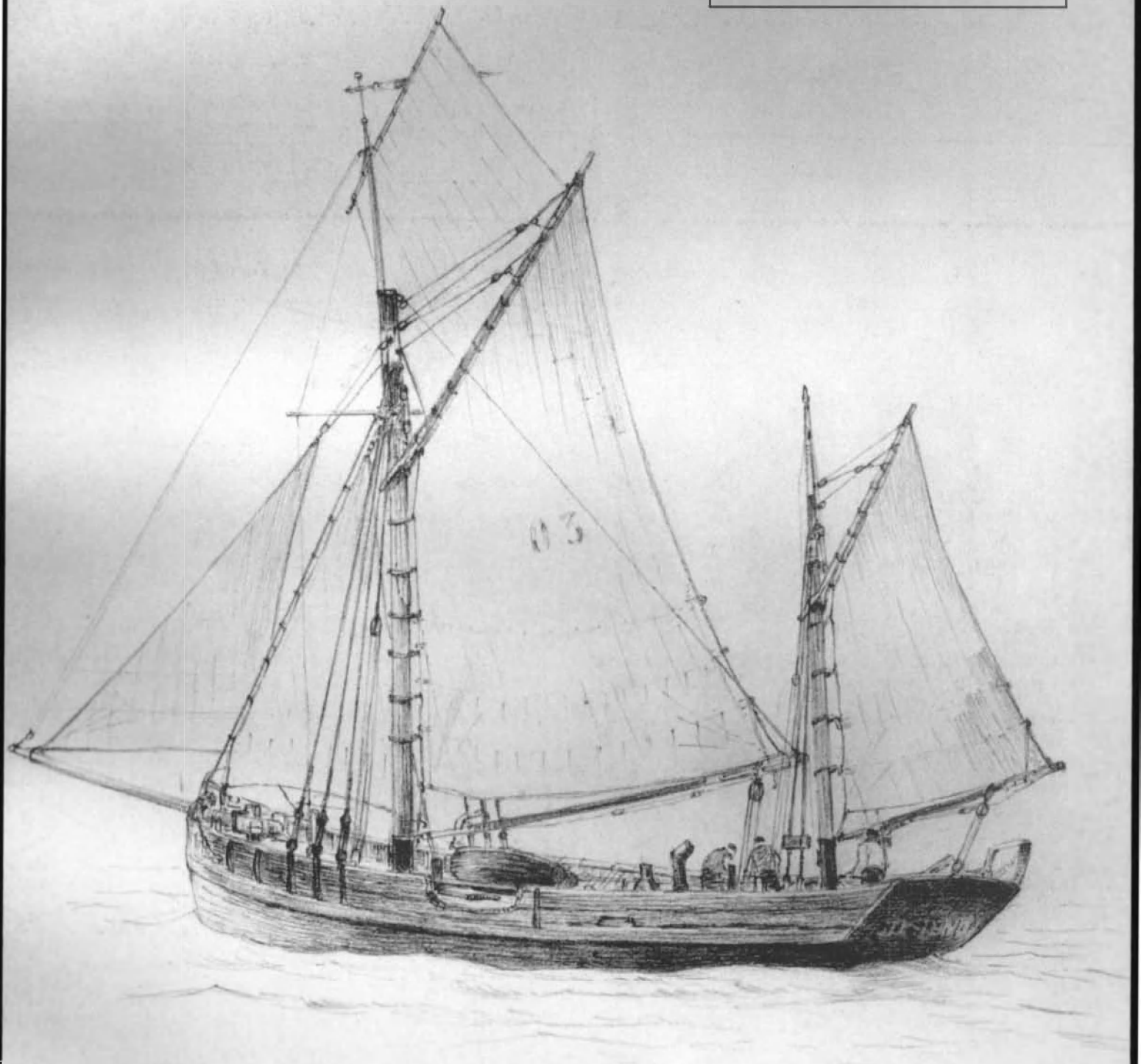

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift
Neptunus v.z.w.
Postbus 17
8400 Oostende
Tel. en Fax: **059/80.66.66**
e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**
..... over de **koopvaardij**
..... over **vreemde oorlogsbodems**
..... over ons **maritiem verleden**
..... over de **havenaktiviteiten** en
over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U
of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: **€ 15**

Beschermd abonnement: **€ 20**

Weldoend abonnement: **€ 30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33
NUMMER 3 **Prijs per los nummer: 1,50 €**
MAAND maart 2004

IN DIT NUMMER

blz. 76: **S. Van Dacle**: De Oostendse culinaire gastronomie (slot).

blz. 79: **N. Hostyn**: Antony-foto's: een iconografische goudmijn voor het Oostende van het interbellum.

blz. 87: **N. Hostyn**: Voor u gelezen.

blz. 88: **S. Ippel**: Uit mijn oude doos - deel 7.

blz. 91: **F. Coopman**: Karel SYS: Europees kampioen, categorie zwaargewicht.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitter:
August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Serge VAN DAELE: Coupurestraat 7, 8450 Bredene.
Norbert HOSTYN: Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende.
Simon IPPEL: Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.
François COOPMAN: Wilgenlaan 38, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit:

MAART ACTIVITEIT

Donderdag 25 maart 2004 om 20 uur

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF Oostende, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **MEEUWEN VANGEN: UITDRUKKINGEN UIT DE VISSERIJ**

Spreker: dhr. Roland **DESNERCK**

Roland DESNERCK (Oostende 1938) heeft steeds interesse gehad voor het verschijnsel taal en voor de heemkunde en is dus vanzelfsprekend lid van onze Kring, waarvan hij in de beginperiode secretaris was.

Zijn levenswerk "Het Oostends Woordenboek" is ons allen bekend alsook het tweedelige standaardwerk "Vlaamse Visserij" in samenwerking met zijn vader. Roland schreef ook enkele romans, zong een CD vol met "De Rulders"....enz.

Deze avond legt Roland DESNERCK de klemtoon op de rijkdom van het dialect in de vele spreekwoorden en gezegden uit onze visserij en het leven van weleer dat erachter schuil gaat.

Een spreekbeurt vol waarheden en waarbij soms hartelijk gelachen zal worden. Niet te missen dus.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor alle belangstellenden.

* * *

Geschiedenis van de Oesterteelt te Oostende
Degustatie van oesters – dinsdag 23 maart 2004, Oesterput, Schietbaanstraat – 20 uur

Op dinsdag 23 maart staat de tweede editie van de "Nacht van de Geschiedenis" op het getouw. Davidsfonds Vuurtorenwijk pikt hier op in met een drieledig initiatief dat heel wat te maken heeft met de Vuurtorenwijk:

- Een lezing over de geschiedenis van de oesterteelt te Oostende door stadsconservator Norbert HOSTYN, co-auteur van het "Oostends Oesterboek" (1978).
- Een rondleiding in het Aquacultuurcentrum "De Oesterput" langs de Schietbaanstraat (de vroegere oesterkwekerij HALEWYCK) door Jacky PUYSTIENS met uitleg over het reilen en zeilen in de moderne oesterteelt.
- Een oesterdegustatie met een glaasje witte wijn.

De hele avond gaat door in het Aquacultuurcentrum "De Oesterput". De deelnemingsprijs bedraagt 7,50 € voor leden van het Davindsfonds, 10 € voor niet-leden (lezing, rondleiding en degustatie inbegrepen).

Inschrijven kan tot 10 maart op het Davidsfondssecretariaat, Loodsenstraat 18 (tel.: 059/33.00.32).

OOSTENDSE CULINAIRE GASTRONOMIE (slot)

door **Serge Van Daele**

De volkskeuken was in de Vlaamse kuststreek en het achterland altijd een vrij eenvoudige keuken. Terwijl soep eten nu enigszins aan het verdwijnen is bij de jongere generatie[1] speelde dit nochtans een zeer grote rol in het dagelijkse leven van de modale Oostendenaar in het interbellum en in de jaren vijftig en zestig.

Het was zelfs de gewoonte dat men in de cafés van Oostende spaarde voor het "soepegeld".

Bij de spaardermaatschappijen waarvan Oostende er zo veel kent, moest men wekelijks een centje in het spaarvak stoppen om 'een goede soep' aan te kopen voor het jaarlijkse etentje!

Typisch Vlaams is de heldere soep van bouillon met dobbelsteentjes van eiervla en verse kervelpluksels.

Aan de kust ontstonden de soepen met vis uit de Noordzee, vooral zeeduivel, griet, knorhaan, rode poon, kabeljauw, Sint-Jakobsschelpen, langoustines en mosselen.

Zeer eenvoudig maar smaakvol is volgende bereiding van de "Oostendse mosselsoep".

1 kg mosselen, 1 preiwit, 1 stengel groene selderij, 2 eetlepels peterselie (fijngehakt), 2 dl wijn (wit/droog), 1 dl room, 10 g boter (bakboter) 0.5 doosje saffraanpoeder, peper, zout

---

Prei en selderij schoonmaken, wassen en grof versnijden. In een kookpan een nootje boter laten smelten en de groenten even fruiten.

De mosselen toevoegen en kruiden met peper en zout. De wijn erbij gieten, de mosselen gaarkoken en uit hun schelp halen.

Het kookvocht van de mosselen zeven door een puntzeef. Room toevoegen en even laten doorkoken. De roomsoep op smaak brengen met peper, zout en saffraan.

De mosselen schikken in individuele soepkommetjes, overgieten met de roomsoep en garneren met wat gehakte peterselie en wat mosselschelpen. Warm serveren.

Ook Oostende heeft een traditionele garnalensoep: met fijngestampte koppen en pellen, bloem, tomatenpuree en stukjes garnaal.

De kleine grijze garnalen mogen uiteraard niet ontbreken, doch kenners zullen toegeven dat garnalen in een koude bereiding nog altijd meer smaak afgeven dan in een warme bereiding.

Niet alleen Oostduinkerke had zijn garnaalvissers!

[1] Een enquête toonde aan dat slechts 9 op de 100 huisvrouwen tussen 23 en 45 jaar oud nog op regelmatige wijze thuis zelf soep maken.

Zo komen we aan bij "Koning Garnaal".

Dat er een strijd is onder de kustgemeenten wie de "beste" garnalen verkoopt is een feit. Oostduinkerke profileert zich als garnalengemeente, en om de folklore hoog te houden wordt er sporadisch nog te paard gevangen.

Nieuwpoort, Blankenberge, Zeebrugge, brengen allen hun typische specialiteiten aan de man op basis van de garnaal.

Uiteraard gaan wij "onze" Oostendse garnaal best verdedigen. Een handvol verse garnalen met een glas koele Rodenbach in café Rubens op de Visserskaai blijft een Oostends ritueel.

De bij ons gevangen garnaal behoort tot de grijze soort. Het is een kleine maar heel smakelijke variëteit. De soort die het meeste vlees oplevert is de strandgarnaal die vroeger veel gevangen werd door 'kruiers', mannen die tot borsthoogte het water instapten en achter zich een klein net sleepten.

Garnaal is een echte delicatesse op één voorwaarde: dat hij vers is. U koopt hem praktisch altijd gekookt. Daar zou nu het verschil zitten tussen Oostduinkerkse, Nieuwpoortse en Oostendse garnalen. De kooktijd en het zouten verschillen van visser tot visser en van gemeente tot gemeente. In Nieuwpoort heeft men de gewoonte ze iets meer te zouten dan in Oostende.

Verse gekookte garnalen moeten blinken, als u een greepje uit uw hand laat glijden dan moeten ze 'reuzelen'. Wie een bezoek brengt aan de Oostendse 'trap' zal snel weten wat we daar mee bedoelen. Garnalen moeten met de hand gepeld worden. Jaarlijks zijn er garnaalpelwedstrijden aan de Visserskaai, maar ook met een 'garnaalpoot' - eindeloos geduld - komt men er.

Taverne "James" in de Ensorgaanderij profileerde zich in de jaren zestig en zeventig dank zij de commerciële geest van uitbater Dhr GINCKELS, als 'the place to be' voor het proeven van de Oostendse garnaalkroket.

Ik besef ten volle dat 'De Plate' geen kookclub is, en dat het misschien incorrect is om keukenrecepten te publiceren, maar toch meen ik dat hier een uitzondering mag gemaakt worden: de "Oostendse garnaalkroketten" moeten voor het nageslacht bewaard worden! Een groot voordeel want.... zo krijgt U als lid van 'De Plate" enkele culinaire geheimpjes en tips gratis mee naar de keuken!

En met recht, want wij ontvingen dit recept van een notoire Oostendenaar (wenst anoniem te blijven) die jarenlang garnaalkroketten leverde aan restaurants, viswinkels en hotels in Oostende. Uiteraard houden wij dit item zeer discreet, maar hieruit trekken we de conclusie dat het klaarmaken van een ogenschijnlijk simpel kroketje toch geen sinecure blijkt te zijn.

<u>De basis van een goede garnaalkroket is een goede 'jus van garnalen'!</u>

Hiervoor snijden we ui en selder erg fijn. We voegen wat tijm en laurier toe. Daarop komen de koppen van de garnalen (niet gewassen) en we laten die meestoven in boter. Wij doen daar net zoveel water (of goede visbouillon) bij als tot de garnalen bedekt zijn. Dit alles gaat op een groot vuur en bij het kookmoment (na 3') duwen we het door een fijne zeef of neteldoek. Dit sap vormt de basis voor de verdere bewerking.

Beslag voor garnaalkroketten

We beginnen met het maken van een *velouté*. Hiervoor is een *roux* nodig met een gelijke hoeveelheid boter en bloem. We bakken dit alles even aan en voegen daarbij garnalenjus en een scheutje room. We laten alles lang genoeg doorkoken, tot de bloemsmaak geheel verdwenen is. Het sap van een halve citroen wordt toegevoegd, evenals wat cayennepeper, een klein beetje zout en heel veel gepelde garnalen.

Laat alles nu opnieuw eventjes opkoken en roer er helemaal op het laatst een *liaison* (eierdooiers en room) onder. We gieten dit geheel in een lichtjes ingeoliede plaat met opstaande rand, laten het afkoelen en plaatsen het een nacht lang in de koelkast. 's Anderendaags zullen we het mengsel in een kroketvorm afpassen en uitsnijden.

Wat de bakolie betreft, hoeft het geen betoog dat men geen ossenvet gebruikt om garnaalkroketten te bakken. Plantaardig frituurvet, arachide- of olijfolie zijn wel geschikt.

De kroketten paneren door ze achtereenvolgens door de bloem, geklopt eiwit met wat olie en paneermeel te wentelen.

De garnaalkroketten fruiten

- De kroketten naast elkaar rangschikken in een frituurmandje.
- In een warme frituur dompelen (180°).
- 3 à 4 minuten laten fruiten tot ze goudbruin en knappend zijn.
- Uitnemen en het vet laten uitdruipen op een handdoek.

Wat veel vergeten wordt (of verkeerd geserveerd) is de gefruite peterselie. Nochtans is dit een zeer smaakgevend bestanddeel dat niet verwaarloosd mag worden.

Gefruite peterselie

- peterseliepluksels in een friteuse bij 180°C krokant fruiten (de peterselie moet nog groen zijn)

- op keukenpapier uitstrooien en lichties zouten (zeer belangrijk).

Tips

- het paneren gebeurt bij voorkeur minstens één uur vóór het afbakken om een goede aanhechting van de paneerlaag te verzekeren

- in plaats van de jus van grijze garnalen kan ook een licht getomateerde visvelouté als basis gebruikt worden.

- In taverne James maakte men eerst een roux, daarbij kwamen ganse eieren en veel geraspte kaas. Pas dan kwam er een sterke visfumet bij. Dus geen garnalenjus en geen licht rode kleur!

- Van mijn anonieme Oostendenaar kreeg ik nog volgende tip: wil je nog meer garnalensmaak in de jus bekomen dan wordt het geheel van selder, ui en koppen verbrijzeld met de mixer. Opgelet: je hebt wel een mixer nodig met een sterke motor!

- Zeer belangrijk bij een garnaalkroket, is wanneer men de kroket opensnijdt, dat het vulsel lichtjes lopend is, anders heb je teveel bloem gebruikt.

- In bepaalde recepten wordt een kleine hoeveelheid gemalen kaas (Comté kaas) toegevoegd om de smaak en de stevigheid van de garnaalkroket te verhogen.

Op mijn zoektocht naar Oostendse producten trof ik nog volgende gerechten met garnalen op menukaarten aan:

- Oostendse omelet: gebakken eierstruif met garnalen erin geroerd, met rondom een garnalensaus.

- Bouchée Ostendaise: korstgebak gevuld met garnalen en kreeftensaus.

- Gepocheerd eitje naar Oostendse wijze (geserveerd als ontbijt in een Oostends hotel): gepocheerd eitje geserveerd in een hoogstaand glas met daarop lauwe garnalen en bedekt met Hollandse saus (botersaus met eidooiers).

Meer over de Oostendse gastronomie in een volgende serie betreffende de Oostendse confréries.

ANTONY-FOTO'S UIT HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN OVERGEDRAGEN AAN HET STADSARCHIEF OOSTENDE

EEN ICONOGRAFISCHE GOUDMIJN VOOR HET OOSTENDE VAN HET INTERBELLUM (1)

door **Norbert HOSTYN**

Tot vóór enkele jaren berustte in de Stedelijke Musea Oostende een belangrijk fonds Antony-foto's, zowel "vintage-prints" als afdrukken van meer recente datum door elkaar. Onderscheid werd daarin niet gemaakt. Dit fonds werd samen met heel wat andere iconografisch materiaal[2] overgedragen aan het Stadsarchief toen deze dienst o.l.v. stadsarchivaris mevrouw Claudia Vermaut eindelijk een eigen volwaardige structuur binnen de stedelijke administratie kreeg[3].

De herkomst van deze Antony-foto's was velerlei: oud stadsbezit, overdrachten van andere stadsdiensten, giften, sporadische aankopen in de handel, bij particulieren en bij de nakomelingen van Maurice Antony[4].

Maurice Antony[5] gebruikte een handig nummeringSYSteem voor zijn foto's die bestond uit een datumcode, gevolgd door een volgnummer. Bijvoorbeeld: 220620/2 is foto 2 genomen op 22 juni 1920.

Wat opvalt, is dat foto's die niet aan een actualiteit gebonden zijn, maar toch een soort overeenkomst vertonen, vaak heel dicht elkaar opvolgen in tijd: zo de reeksen nachtopnamen uit resp. augustus '28, februari en augustus '29, juli '31, de havenfoto's uit juni 1932 of foto's van het derde dok van 1 en 2 mei 1940.

---

[2] Een uitgebreide collectie foto's, toen nog geklasseerd per onderwerp of –voor de jaren 1980-ca. 1994 geklasseerd per jaar, een verzameling prentkaarten allen voorzien van de stempel van het ("oude") Stadsarchief, stadsplannen, plattegronden, kopergravures, xylogravures en litho's nopens Oostende…

[3] De foto's van expliciet museaal belang (fotos van kunstenaars zoals Ensor, Spilliaert, Permeke, Deutsch, De Clerck, kunsttentoonstellingen, Heemkundig Museum in Fort Napoleon…) bleven bewaard bij de Musea.
Stadsarchief Oostende : zie www.oostende.be

[4] We hebben het altijd over Maurice. Maar er was ook zijn broer Robert. De foto's van tijdens W.O.II zouden logischerwijze van broer Robert Antony zijn. Maurice Antony verbleef immers niet in Oostende. In het hier besproken fonds is er slechts één foto die in aanmerking komt, die van 21 juli 1940.

[5] De zee en het vissersvolk gezien door Maurice Antony, Brugge, 1981.
O. VILAIN, Herinnering aan Antony, in : De Plate, 1983, p. 146 e.v.
N. HOSTYN, Maurice Antony, in : Nationaal Biografisch Woordenboek, 11, Brussel, 1985.
K. JONCKHEERE, Herinnering aan Ensor. Met nooit eerder gepubliceerde foto's van Maurice Antony, Antwerpen, 1985.
Maurice en Robert Antony, Ooggetuigen, Oostende, 1998.

Dit fotomateriaal is werkelijk een onuitputtelijke iconografische bron voor Oostende-vorsers met interesse voor het interbellum en de jaren '40[6]. Daarom dit geannoteerde overzicht. Een overzicht[7] dat meteen een –weliswaar onvolledig- stukje stadskroniek van dertig jaar grote en kleine gebeurtenissen meegeeft.

Om meerdere andere redenen hou ik eraan deze lijst via "De Plate" kenbaar te maken : lang voor er sprake was van een nieuwe (gelukkige) wending i.v.m. het beheer van het stadsarchief had ik nota's over de iconografische verzameling gemaakt die in afwachting van een computer (die er pas rond '94 kwam) nog gewoon getypt waren. Voor geïnteresseerde lezers lijkt het me handig en nuttig thuis over informatie nopens de iconografische documenten te kunnen beschikken. Daarom telkens ook een min of meer uitgebreide duiding. En vooral: gezien het beeldrecht op Antony nog loopt tot in 2033 (70 jaar na overlijden) is de kans klein dat het beeldmateriaal voordien op grote schaal ontsloten zal worden.

1920

Nr. 220620/2
Driemasterzeilschip in de haven.
Schip niet identificeerbaar op de foto.

Nr. 60720/2
Nr. 60720/3
Duitse geschutsstelling[8] op de Vuurtorenwijk.

Nr. 90720-1
De noordkant van het Tweede Handelsdok met diverse vaartuigen (veel pleziervaartuigen), en de Vindictivelaan vanaf het Gasgesticht tot en met het Hotel Barcelone (dat ook de naam Westminster Hotel draagt). Centraal het O.L.V. College; boven de gebouwen uit is de koepel van het Hotel des Thermes (vulgo "Kanonhotel") te zien.

Nr. 40820/01
Militaire parade op het Wapenplein
Gezicht op het Stadhuis en een gezicht in de zelden gefotografeerde Sint-Sebastiaanstraat.

Nr. 40820/2
Militaire parade op het Wapenplein
Gezicht op het Stadhuis en een gezicht in de zelden gefotografeerde Breidelstraat.

Nr. 40820/05
Militaire parade op het Wapenplein
Met een totaalzicht op de huizenrij op de oostkant van het Wapenplein en een zicht in de Breidelstraat.

---

[6] !!! !!! De hier geïnventariseerde foto's zijn niet het volledige Antony-bezit van het S.A.O : enkel het fonds dat vanuit de Stedelijke Musea definitief overgedragen werd aan het S.A.O. in de late jaren '90. Recentere aanwinsten van het S.A.O.zijn hier niet opgenomen. Al bij al is dit maar het topje van de Antony-ijsberg. Zijn Oostendse productie vanaf 1920 tot aan zijn overlijden kan gerust op minimum 15.000 opnames geschat worden.

[7] In de voetnoten worden publicaties geciteerd die in verband gebracht kunnen worden met de foto's. Waar mogelijk gebruiken we de volgnummers van deze publicaties uit : L. FRANÇOIS c.s., Bibliografie van de geschiedenis van Oostende, dl. 1 (0001-5915), Oostende, 2000 en deel 2 (5.915-6.326), Oostende, 2002. (verder afgekort geciteerd als : BGO/volgnummer)

[8] BGO/2.005, 2.010, 6.042

Nr. 150820/4
Herstellingswerkzaamheden aan de staketsels.
Het lichten van het wrak van de Vindictive[9].

Nr. 160820/11
Het lichten van het wrak van de Vindictive.

1921

Nr. 10221/12
Vier grote zeilschepen in de haven.

Nr. 10221/13
Zeilschepen in de haven.

Nr. 10521/1
Wielerwedstrijd(?); vertrek of aankomst op het Vandersweepplein (E. Feysplein).

Nr. 90521/6
Zeilschepen in de haven.
Lnks: "Winterhude".
Rechts: "Mozart"

Nr. 90521/7
Zeilschepen in de haven.
Het schip op de voorgrond is herkenbaar als de "Herzogin Sesilie".

Nr. 110521/1
De stapelhuizen in de haven.
Links daarvan : de Slijkensesteenweg; links achteraan: het clubhuis van Ostend Yachtclub en links daarvan : het Sluizengebouw van de sluizen van de Spuikom.

Nr. 110521/2
Grote zeilschepen en een koopvaardijschip in de haven.

Nr. 110521/4
De Graaf de Smet de Naeyerbruggen en de Demeybrug en ruime omgeving.
De twee volgende foto's sluiten aan bij deze foto.

Nr. 110521/5
Zicht op de Demeybrug en de aanlegplaats der pakketboten met ruime omgeving.
Sluit aan bij vorige en de volgende foto.
Speciaal op te merken : stadstram.

Nr. 110521/6
Zicht op de (verdwenen) Vuurtorenwijk op de Oosteroever en aanlegplaats der pakketboten.
Sluit aan bij vorige twee foto's.
Vooraan: de Slijkensesteenweg. Speciaal op te merken : een stoomtram.

[9] BGO/1.938, 1.968, 1.972, 2.011

Nr. 260621/3
Parade van deelnemers aan een (gymnastiek?)manifestatie op het Wapenplein. Alle deelnemers staan opgesteld aan beide zijden van de kiosk. Duidelijk zicht op huizen ter noord- en oostzijde van de markt met o.a. de "Hoge Wacht" (bibliotheek en toerismebureau).

Nr. 20721/3
Plechtige overbrenging van gesneuvelde soldaten uit WO-I naar het Militaire Ereperk op de begraafplaats Stuiverstraat. De optocht ter hoogte van Petit Paris.
Inkijk op de Torhoutsesteenweg richting Leopold I-plein.

Nr. 60821/3
Militaire begrafenisstoet (overbrenging van gesneuvelden naar militaire begraafplaats Stuiverstraat.
Op de achtergrond: Ernest Feysplein (o.m. het Oude Politiebureau).

Nr. 60821/4
Militaire begrafenisstoet (overbrenging van gesneuvelde naar militaire begraafplaats Stuiverstraat)
Foto ter hoogte van de Vindictivelaan, hoek Dekenijstraat.

Nr. 270821/2
Nr. 270821/4
Militaire begrafenisstoet (overbrenging van gesneuvelden naar militaire begraafplaats Stuiverstraat).
De foto is genomen ter hoogte van het kruispunt Vindictivelaan-Aartshertoginnestraat-H. Serruyslaan.
De huizenrij rechts zijn huizen in de Aartshertoginnestraat.
Het huis links is het Hotel des Thermes (vulgo : Kanonhotel).

Nr. 280821/10
De toegang tot de Wellingtonrenbaan en het Royal Palace Hotel.

Nr. 50921/22
Baders in zee.
Opname vanuit zee, zicht op de badkabines aan de waterlijn, daarachter de Albert I-Promenade en de Kursaal.

Nr. 60921/12
Tafereeltje op het strand met ezeltje.

Nr. 210921/-
Leopoldpark; zicht op de verdwenen ijzeren brug[10].

Nr. 71121/1
Wrak van vissersboot tegen de dijk ter hoogte van de Albert I-Promenade.
Op de achtergrond: de staketsels.

[10] BGO/6.201

1922

Nr. [Zonder nummer]
Garnalenverkoopster.
Locatie: niet geïdentificeerd

Nr. 140522/3
De vijver in het Leopoldpark.
Sfeerbeeld.

Nr. 150522/3
Vissersvrouwen aan het netten breien op de Visserskaai.

Nr. 160522/2
Drie vissers in de vismijn (vulgo: de "cierk")[11].
Artistieke opname.

Nr. 170522/1
In de vismijn (vulgo: de "cierk")[12].

Nr. 180522/1
Artistieke opname doorheen een vissersnet.

Nr. 80622/11
Viermaster in de haven.
Naam van het schip onleesbaar; stad van herkomst: Bremen.

Nr. 180722/3
Het Hotel de la Couronne op de Vindictivelaan tussen Christinastraat en Kapellestraat gezien vanaf de Kapellebrug.
Het verst zichtbare huis in de Kapellestraat was later "Cinema Cameo" en was daarvoor het huis van de drukkers- en uitgeverijfamilie Daveluy (later Standaard-boekhandel; nu Zeeman-warenhuis).

Nr. 180722/4
Vissers en vissersvrouwen in de oude vismijn (vulgo: de "cierk")[13].

Nr. 180922/4
Het oude postgebouw[14] in de Hendrik Serruyslaan.
De twee met affiches beplakte huizen zijn huizen in de Witte Nonnenstraat.

Nr. 180922/5
Het lossen van de vis in het eerste handelsdok.
Op de achtergrond: huizen langsheen de Vindictivelaan tussen de Zuidstraat en het Sint Petrus en Paulusplein.

---

[11] BGO/3.285, 3.287
[12] BGO/3.285, 3.287
[13] BGO/3.285, 3.287
[14] BGO/6.095

Nr. 260922/1
Vissersvrouwen op de vismarkt.
Locatie: Cadzandstraat-Bonenstraat.

Nr. 31022/1
Vissersvrouwen op de kaai.
Artistieke opname.

Nr. 131022/1
Het "Vagevuur" aan de voet van de Peperbusse.

1923

Nr. 280523/1
Portret van het vissersschip P.93.
Locatie: tweede handelsdok.

Nr. 250623/1
Zicht op het Royal Palace Hotel.

Nr. 250623/3
Zicht op het Royal Palace Hotel met ingangsportiek.

Nr. 290623/1
Hotel Royal Phare op de Albert I-Promenade.
Uiterst rechts: de helling van de Van Iseghemlaan.

Nr. 220723/15
De Concertzaal van het Casino tijdens een uitvoering.
Opname vanaf de ingang onder de tribune van het orkest door.

Nr. 210823/6
Het uiteinde van het Westerstaketsel met café en noodvuurtoren.
In de verte uiterst rechts: het gebouw van de reddingsdienst (vulgo: de "permanentie").

Nr. 250823/6
Zicht op de Albert I-Wandeling en het Klein Strand.
De "Drie-Vuurtorenfoto" : Unieke opname met de 18de eeuwse vuurtoren[15] op de Albert I-Promenade, de in opbouw zijnde vuurtoren op de Oosteroever, en de noodvuurtoren op de Oosteroever.

Nr. 170923/1
Huizen in de Hendrik Serruyslaan tussen Sint-Sebastiaanstraat en Witte Nonnenstraat en het Postgebouw[16].

---

[15] BGO/4.043
[16] BGO/6.095

Nr. 170923/2
Zicht in de Hendrik Serruyslaan.
Opname ter hoogte van het Postgebouw, richting Marie-Joséplein.
Speciaal op te merken: stadstram in de Hendrik Serruyslaan, roomijswagentje op de hoek met de Witte Nonnenstraat.
De twee huizen hoek Witte Nonnenstraat/Serruyslaan zijn quasi volledig bedekt onder publiciteit (zowel affiches als geschilderde); inkijk in het begin van de Madridstraat
Duidelijk contrast in de bebouwing in de Serruyslaan: links de statige nieuwbouw, rechts de vervallen lage huisjes die eens een achterbuurt aan de rand van de oude stad waren.

Nr. 230923/11
Gezicht op de Aartshertoginnestraat, kruispunt Jozef II-straat.
De foto is genomen naar het Noorden.
In de diepte zien we het kruispunt met de St. Paulusstraat, het dak van de Dominikanenkerk steekt over de gebouwen uit.

Nr. 240923/1
Paard trekt kar met visbennen.
Op de kar ligt ook een grote haaiachtige (?) vis.
Locatie: Vindictivelaan, huizen tussen Dekenijstraat en Zuidstraat.

1924

Nr. 150124/1
Vissersdok, visserskaai met vrachtwagen en treinwagons.
Op de achtergrond: de oude vismijn (vulgo de "cierk").

Nr. 50224/1
Vissersdok, vissersboten, visserskaai met kijklustigen en vissersvrouwen, daarachter spoorwegwagons en de huizen van de Visserskaai.

Nr. 180324/1
Hoek: Groentenmarkt-Mijnplein met doorkijk naar het Wapenplein.

Nr. 180524/1
Symfonisch orkest en koor in de Concertzaal van het Conservatorium[17].

Nr. 80624/7
Plafondschilderijen in het Casino-Kursaal.

Nr. 180624/7
Staketsel met pakketboot van op het Klein Strand.
Artistieke tegenlichtopname bij avond.

Nr. 180624/13
Vissersvrouwen op de kaai.

[17] Deze zaal bestaat niet meer; de kleine concertzaal van het Conservatorium op de eerste verdieping (uitgevende op de Romestraat) was het foyer van de concertzaal die achter de lange zijmuur tegenover de ramen lag. Ambitieuze plannen van enkele opeenvolgende conservatoriumdirecteurs om deze zaal te reconstrueren werden tot nu toe niet gevolgd door de resp. schepenen van onderwijs.

Nr. 30724/4
Broodverkoper met steekkar.
Locatie: hoek Aartshertoginnestraat-Sint Paulusstraat.
De huizen die zichtbaar zijn, zijn deze vanaf de hoek Paulusstraat tot kort voor de achterzijde van de Dominikanenkerk.

Nr. 40724/3
Vissersvrouwen op de kaai.

Nr. 40724/4
Visserskaai ter hoogte van de Nieuwstraat.

Nr. 150724/2
De synagoge[18] op het Philip van Maastrichtplein.

Nr. 150824/7
De toegang tot de Wellingtonrenbaan.
Speciaal te vermelden : het speciale trammetje dat ingezet werd voor de renbaanbezoekers.

Nr. 80924/10
Badkarhouders en baadsters bij badkarren op het strand.

Nr. 280924/3
Groepsfoto met militairen, 2 heren in burger met dame en kindje in een park.
Personages niet geïdentificeerd.

1925

Nr. 230125/5
Vissersloepen in zee, o.m. O.106 en de O.168.
Artistieke opname.

Nr. 220225/2
Voetbalploeg en supporters VG-Oostende.
Uiterst links: Stadssecretaris Michel Surmont.

Nr. 210325/1
Groepsfoto n.a.v. een feestmaal.
Personages niet geïdentificeerd.
Locatie: niet geïdentificeerd.

Nr. 210325/2
Idem.

Nr. 220525/1
Scheepswerf Panesi-gebroeders in het derde handelsdok.

[18] BGO/4.291, 4.292

Nr. 10625/1
Het tweede handelsdok met aangemeerde oorlogsschepen[19].
Op de achtergrond: Hotel du Lion, Hotel de la Couronne, Hotel du Bassin.

Nr. 10625/2
Zicht op het tweede handelsdok, de Kapellebrug, het Oude Station en de Hazegraswijk.
Nr. 10625/3
Het tweede handelsdok met aangemeerde oorlogsschepen.
Van links naar rechts: "Leamington", "Burslem" en "Sherborne" gezien van de achtersteven.
Op de achtergrond: de Stockholmstraat, Sint-Jozefskerk en het IJzerpanorama[20].
Uiterst rechts: een gedeelte van het gebouw van het Gasgesticht.

Nr. 10625/15
Dezelfde drie schepen als op voorgaande foto maar nu aan de boegzijde gezien.
Op de achtergrond: gebouwen op de Vindictivelaan.

VOOR U GELEZEN

M. L. GRIFFATON, F. DREYER en J.-C. FICHOU, Les Bateaux-feux. Histoire et vie des marins de l'immobile, Paris (Somogy), 2003.

Een schitterend, rijk geïllustreerd boek over de lichtschepen, geschreven door drie specialisten van de maritieme geschiedenis: namen als Sandettié en Ruytingen herleven! (96 blz., 80 ill.)

In de lente 2004 opent het lichtschip Sandettié trouwens als museumschip in de haven van Dunkerque, rechtover het maritiem museum.

ISBN: 2-85056-656-X

* * *

Deel 4 van het Lexicon van de Muziek in West-Vlaanderen werd zopas voorgesteld.

Er zijn lemmas over de Oostendse musici en toondichters Gella ALLAERT, Joachim BRACKX, Maurice DELEGER, André DOUVERE, Hippolyte DUHEM, Jean-Joseph DUMON, Désiré GOVAERTS, Marcel KEIRSEBILCK, Jean-Jacques MICHEL, Aimé MOUQUE, Frank NUYTS en Lucien VAN BRANTEGHEM.

Een langer artikel is gewijd aan het muziekleven in het Oostendse Kursaal tijdens het interbellum.

Norbert **HOSTYN**

[19] Dit zou traditie geweest zijn tijdens het Pinksterweekeinde.
[20] BGO/6.273, 6.275

UIT MIJN OUDE DOOS – DEEL 7

door **Simon IPPEL**

Naar het schijnt worden mijn kleine rubriekjes met graagte gelezen, bij zover dat ze mij zelfs komen zeggen of ik dit of dat niet vergeten had!.
Oh, volgens mij niet zo belangrijk tenzij, of toch niet?[21]

"Landkappertje" spelen.

Door een der deelnemers wordt er min of meer groot rechthoek op het zand getrokken, deze werd verdeeld in zoveel gelijke delen als er deelnemers zijn en ieder deelnemer kreeg zijn veld toegewezen Dan werd er met een open pennenmes op verschillende wijze geworpen naar een veld. Dit kon met het mespunt vanaf een van de vingers, de pols, de elleboog, de schouder en zelfs vanaf het hoofd zijn. Als het mes met de punt in een bepaald vak kwam (en niet omviel) werd dit vak in twee gesneden volgens de richting van het snijvlak van het mes, als dit dan nog aanpalend was aan uw vak mocht je kiezen welk deel je wilde krijgen. De scheidingslijn tussen je eigenveld en dat wat men kreeg werd weggevaagd en dan was het aan de tweede om te werpen. (tekening).

Wanneer was het spel uit?

Wanneer men stopte, want als men in twee blijft delen; blijft er steeds een stuk over. Het gevolg was, men kon soms een zeer klein stukje "land" hebben en dan een groot van de tegenstrever afnemen, enz.

Het volgende was ook zeer prettig.

Sommigen hadden een binnenband van een vrachtwagen of /en een zelfs van een vliegtuig. Dat was HET zeer geliefde speeltuig om in 't water te gaan. Vechten om erin te zitten, maar na enkele stonden werd met verenigde kracht de binnenband omgekeerd en lag een ander in de band.(foto)
Men werd er echt pompaf[22] van.

Na 't strange en den hof speelden mijn makkers en ik ook elders. Dat waren dan ook gelegenheidsactiviteiten. Zo had ik familie in de Eendrachtstraat. Te voet van de St. Petersburgstraat[23] naar hun huis in de Eendrachtstraat ,was een ferme wandeling en om te spelen met de marbels of katche-duk achter de rozenstruiken op het Catherinapleintje[24] daarvoor was het de moeite niet.. Het moest iets speciaals zijn.

De putten van de batterij Hamilton[25]. Dat was nu eens iets anders. Daar kon men "pudde-visjes"[26] vangen en soms ook met een nat pak thuis komen, maar dat laatste was toch niet erg.. In een glazen confiturenbokaal kwam je, later dan gewoonlijk, thuis waar je vernam dat dit geen doen was op de derde verdieping en dat je die visjes maar in de vijver van het park moest gaan smijten. Wat dan ook je plicht was, alhoewel met een bedroeft hart.

---

[21] Dank aan Jean Van Huele om mij eraan te herinneren.
[22] Zeer moede.
[23] Nu Leon Spilliaertstraat
[24] De rozenstruiken zijn verdwenen, en op het pleintje staan nu zeer mooie speeltuigen, het creatief spelen is er niet meer.
[25] De batterij Hamilton was gelegen naast de boerderij van Hamilton, ongeveer gelegen waar nu een parkje is aangelegd tegenover "De schelpe" in de Elisabethlaan. Ongelukkig hebben ze het historisch water rond de hoeve toegedaan, de berg af gegraven EN een nieuwe vijver gemaakt met een nieuwe berg, ongeveer op dezelfde plaats. Begrijpen wie het begrijpen kan.
[26] Puitenvisjes.

Men speelde "schipper mag 'k over gaan" dan vroeg men "hoejoe"[27] . De schipper gaf dan de wijze weer zoals bvb op één been, met je handen boven je hoofd of dergelijke. De vindingrijkheid van de schipper en de moeilijkheidsgraad waren van zeer groot belang.

Potje-klets was ook zeer geliefd. Op de rand van het voetpad lag een plank, op die plank dat op het voetpad lag stond een conservenblik met water, het ander gedeelte van de plank stak boven de straat uit. Iedereen verstopte zich[28], Wanneer één verstopper de mogelijkheid zag om op de uitstekende plank te trappen, zonder dat hij getikt werd door hem die "eraan was", dan vloog de pot met water draaiend de lucht in. Het was toen de taak van hem die "eraan was" deze te vangen. Kon hij dat, dan was de trapper wanneer die niet verdoken was "eraan". Kon hij dat niet dan mochten zij die reeds getikt waren zich opnieuw wegsteken.

Een ander spel dat ik onlangs zelfs als reclame op de TV heb gezien, was in. Hoe dit noemde weet ik niet zojuist meer.

Eén stond er met zijn gezicht naar de muur gekeerd, de andere aan de tegenovergestelde muur. Hij die "eraan" was sloeg drie maal met zijn hand op de muur en riep (snel of traag) "Un, deux, trois, piano"[29] en draaide zich om. Terwijl hij dit zegde, moesten de andere van de muur in zijn richting lopen. Wanneer hij zich had omgedraaid moest iedereen stil staan in de houding die men had. Hij die zich bewoog, werd terug verbannen naar de muur. Hij die zo dicht kon naderen dat hij de afroeper kon op de rug tikken moest zo snel als mogelijk terug naar de muur lopen zonder zelf getikt te worden, want dan was hij "eraan" en het spel begon opnieuw.

Voetballen tegen de poort van Goderis[30] was zeer "tof". Alleen wanneer er iets mis ging t.t.z. wanneer de bal naast de gevel "geshot" werd en tegen de deur of venster van buurvrouw Martinsen vloog, was het "spil op de wagen" en moest het voetballen beëindigd worden. Eenmaal kwam ze buiten en kreeg ze de bal tegen haar tanden, de gouden stukken waren gebroken en dat was het dan! Een tijdje geen voetbal meer en dit tot de zaak wat geluwd was.

Wanneer er geen andere jongens waren deden we mee met het spel van de meisjes en dan was het "kaatje", of doktertje[31]: bij dit laatste kregen we een ondergeschikte rol en dit lag ons niet.

Bij "Kaatje" werd er een bepaalde tekening op de grond getekend en met hupsprongen op één of twee voeten tot op het einde zonder op de vakken waar een kaatje[32] lag te komen. Deze tekeningen konden verschillende vormen en grote hebben (zie tekeningen). Veel variaties waren mogelijk.

---

[27] Op welke wijze?
[28] Zoals bij het spel "verstoppertje"
[29] Waarom in 't Frans? Dat was traditie zeker?
[30] Goderis was de verhuisfirma, gelegen waar nu de achterkant is van een grootwarenhuis.
[31] Doktertje, moet men niet uitleggen.
[32] Was meestal een platte steen, liefst een stuk marmer.

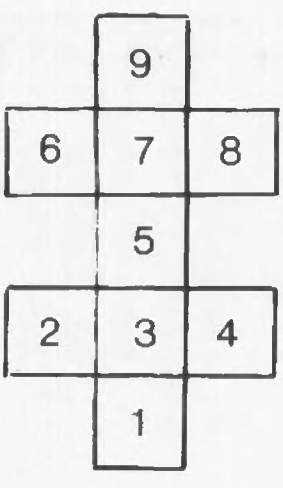

Kaatje

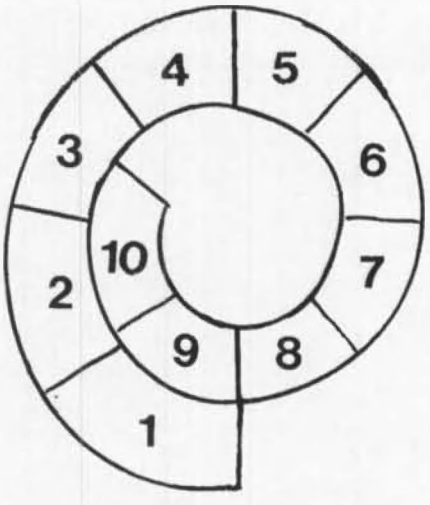

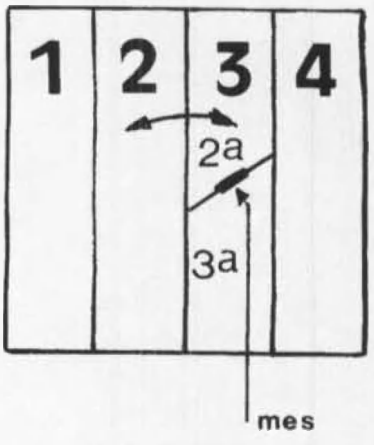

Landkappertje

KAREL SYS

Europees kampioen, categorie zwaargewicht

door François **COOPMAN**

Eens was Oostende het Mekka van de bokssport: 'The noble art of self-defence'.
De lokale Flandria Boxing Club was met kleppers als SYS, ROBENSYN, ALL GERARD, KNOCKAERT, BARBARY, STAPPERS, ODON, HUBROUCK en MOMBERT (hen die ik vergeten ben, mogen het mij niet al te kwalijk nemen) de toonaangevende boksclub in Vlaanderen, zoniet in België. De club stond onder de kundige leiding van boksleraar en manager Theo VAN HAVERBEKE (1) en telde ettelijke kampioenen in zijn rangen.

Het paradepaardje was ongetwijfeld Karel SYS, een levende legende in Oostende. Geboren te Oostende op 14 februari 1914, was hij de jongste van 5 kinderen in een gezin waar de moeder er alleen voor stond. Zeker geen gemakkelijke taak in die 'goeie oude tijd'.

Niets liet vermoeden dat SYS zou opgroeien tot de meest talentvolle (2) zwaargewicht bokser die Europa zou kennen. Als jonge 'snotneus' was hij mager en tenger, 1.68 m groot en 45 kg zwaar: het 'dood nijpen' niet waard. Als schoolknaap werd hij regelmatig door de straatbengels uit zijn kwartier afgetroefd.

Door toedoen van een vriend woonde hij toevallig een bokswedstrijd bij. Hij stond in bewondering voor de ijzersterke fysiek van de vuistschermers. Hij sloot zich aan bij de boksclub en dank zij zijn wilskracht en doorzettingsvermogen, promoveerde hij van een tenger vlieggewicht tot een Europees kampioen zwaargewicht. Zijn moeilijke kinderjaren hadden hem gehard voor het latere leven en zijn sportloopbaan.

Nadat hij 28 kampen bij de liefhebbers had betwist met slechts 2 nederlagen, was zijn leermeester, Theo VAN HAVERBEKE, overtuigd dat SYS de grote stap naar de beroepsboksers moest wagen.

Op 21 augustus **1932** werd er op de wielerbaan in het Maria-Hendrika park een openluchtmeeting ingericht. Op de affiche stond: drie kampen voor liefhebbers, drie kampen voor beroepsboksers en enkele exhibitiekampen met Europees kampioen Staf ROTH (3), kandidaat Europees kampioen SEILLIE en kandidaat Belgisch kampioen ETIENNE.

Voor zijn debuut als beroepsbokser moest SYS het opnemen tegen de Brusselaar BALISSTER, één van de top lichtgewichten van België, geen katje dus om zonder handschoenen aan te pakken. Hij was niet naar de kust afgezakt om zich te laten 'aftrommelen' door een debutant.
De lokale pers, met name de Zeewacht, had er geen goed oog in: *'Is Balisster geen te gewaagde partij voor Sys? Balisster, een geduchte klopper, die reeds tweemaal uitkwam tegen de kampioen van België. Sys heeft geen schijn van kans en zal netjes uitgeslagen worden. Manager T. Van Haverbeke heeft het aangedurfd zijn "poulain" tegen een "eerste serie" bokser te doen uitkomen. Wij zijn van mening dat Sys alles heeft om zijn weg in de bokswereld te maken. Of hij de krachttoer zal verrichten Balisster er onder te houden, hum, dat betwijfelen we sterk.'*

BALISSTER begon de kamp op daverende wijze. Met zijn fameuze linkse probeerde hij SYS te overrompelen, doch door het behendige benen- en voetenspel (4) ontweek SYS de slagen. Hij op zijn beurt plaatste zijn vuisten op het lichaam van zijn tegenstrever. Na 10 reglementaire ronden, werd SYS uitgeroepen tot winnaar met punten. Hij nam bijna alle ronden voor zijn rekening.

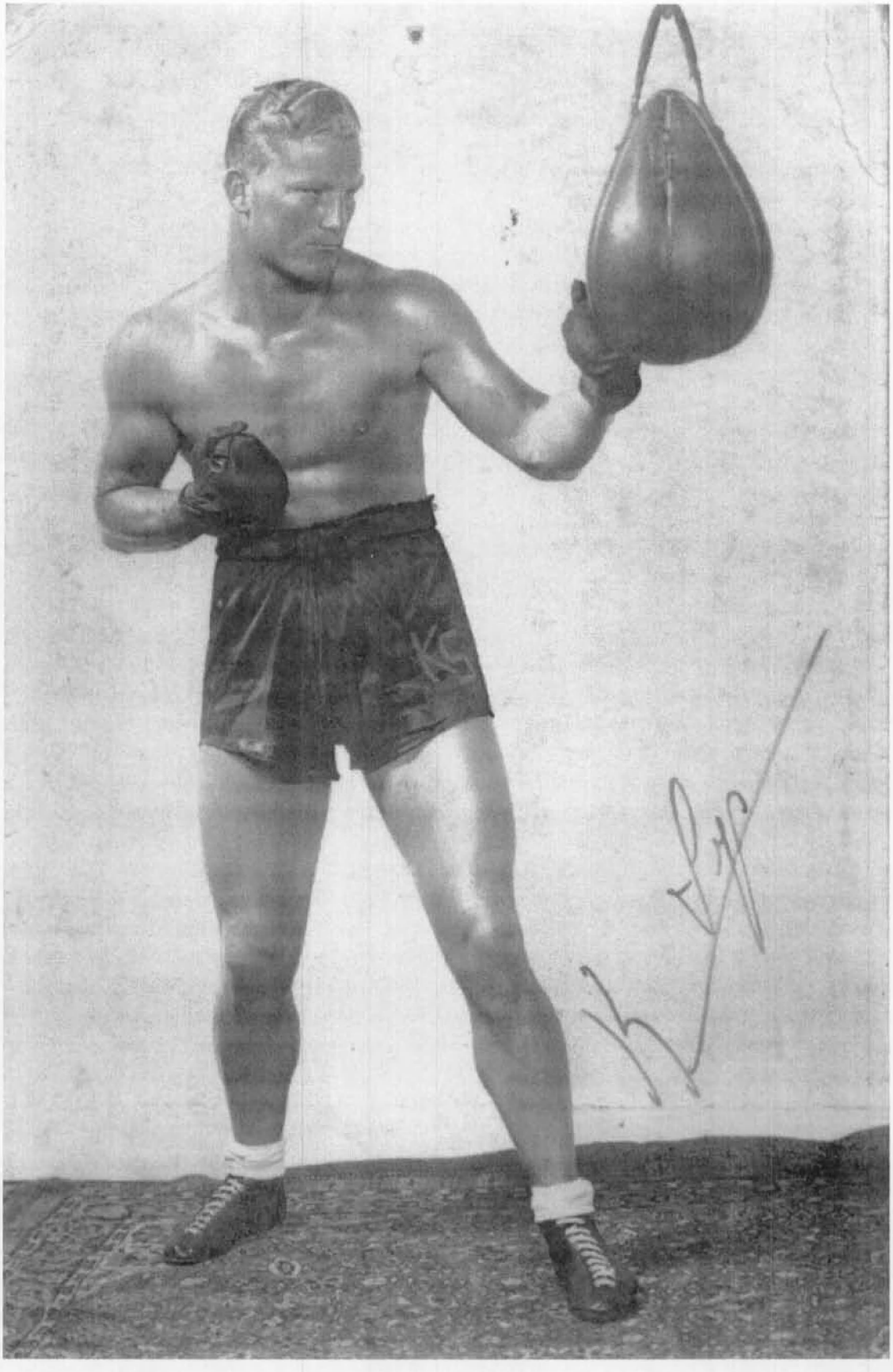

Van een tengere "snotneus" naar een volmaakte atleet

'Voor Sys is een schoone toekomst in de bokswereld weggelegd, als hij maar voort ernstig blijft en niet denkt dat hij reeds de man is. Aan hem van te willen en niet te toonen dat nieuwe mesjes goed snijden', zo besloot de Zeewacht in het verslag over de wedstrijd.

Het liep als een trein en in een tijdspanne van 5 jaar werkte SYS zich op tot één van de meest getalenteerde boksers van Europa. Resultaat: hij kreeg de kans op te treden tegen de Sinjoor Staf ROTH, voor de titel van Belgisch kampioen halfzwaargewicht.

Deze wedstrijd greep plaats in het Casino Kursaal te Oostende op 24 april **1935.** Ruim 5 000 toeschouwers waren aanwezig om dit gevecht voor de Europese titel bij te wonen. Het was de eerste maal dat dergelijk kampioenschap in Oostende ingericht werd. Ingewijden waren van mening dat de manager van SYS, Theo VAN HAVERBEKE, hem voor een onmogelijke taak stelde. Men gaf de jonge SYS geen schijn van kans tegen ROTH, een sluwe pugilist en met ervaring zat, in de internationale ring. Het was ook de eerste maal dat SYS een gevecht aanging van 15 in plaats van 10 ronden.

ROTH won de wedstrijd na 15 ronden afgetekend op punten en bevestigde zijn faam als Europees kampioen. SYS werd wel geloofd voor zijn strijdlust, doch de laatste 5 ronden waren er teveel aan. Hij had echter wel bewezen een waardige challenger te zijn.

1936 was een bijzonder druk jaar.SYS betwistte 13 wedstrijden waaronder twee optredens in het buitenland, namelijk in Lissabon tegen A. RODRIGUEZ, een gevecht dat hij verloor op punten. In Turijn tegen M. PRECISO, tegen wie hij een match/nul afdwong. Na zeven overwinningen kreeg hij opnieuw kans het tegen ROTH op te nemen.

Dit gevecht ging door te Antwerpen, de geboortestad van ROTH. Er werden drie Antwerpse rechters aangeduid. Dat beloofde weinig goeds voor SYS. Hij werd niet overklast maar de sluwe ROTH maakte gebruik van allerlei "trucs" om SYS het boksen te beletten. ROTH werd door zijn stadsgenoten tot winnaar op punten uitgeroepen.

Het jaar **1937** zette in met twee verplaatsingen naar Berlijn. Op 22 januari nam SYS het op tegen de Duitse kampioen A. HEUSER. Die had reeds verschillende kampen in de U.S.A. bevochten. In eigen land dwong hij zijn tegenstrevers na enkele ronden tot overgave. Tegen SYS had hij echter geen schijn van kans en na 12 ronden werd SYS uitgeroepen tot winnaar op punten. Op 17 maart was hij opnieuw te gast in Berlijn om een gevecht aan te gaan met Adolf WITT, die hij overklaste en met punten versloeg. Er volgden nog een zevental wedstrijden tegen minder klasrijke boksers die SYS nooit in verlegenheid konden brengen. Uiteindelijk werd hij aangeduid een gevecht van 15 ronden aan te gaan tegen zijn eeuwige rivaal S. ROTH. Inzet: de wereldtitel halfzwaargewicht (5).

SYS beschouwde deze kamp voor de wereldtitel als zijn 'levensmatch'. Vergezeld door een grote schare Oostendenaars "trok" hij naar Brussel. De treinreis heen en terug kostte 32 Fr. en de toegangskaarten lagen tussen de 10 en 125 Fr. Zijn manager Theo VAN HAVERBEKE had er ook voor gezorgd dat drie autobussen met supporters hun idool zouden komen aanmoedigen. Zou de zes jaar jongere SYS het nu halen van de ervaren ROTH? Na 15 ronden eindigde het gevecht op een match nul. Deze uitslag lokte bij een ontevreden publiek een fluitconcert uit. De wedstrijd zelf was een wereldkampioenschap onwaardig. SYS stond torenhoog boven zijn tegenstander. De laatste vijf ronden klampte ROTH zich steeds aan SYS en belette hen te boksen. De nationale pers was unaniem van oordeel: ROTH had de match-nul ten geschenke gekregen. Men had SYS bestolen van de wereldtitel halfzwaargewicht.

In **1938** stapte SYS over naar de zwaargewichten en ook in deze categorie was hij praktisch onklopbaar. Hij betwistte zeven wedstrijden, won er zes maar verloor met punten tegen de Duitser A. HEUSER. Dit gevecht greep plaats in Berlijn.

De mobilisatie van **1939** en de tragische meidagen van **1940** zetten een domper op de boksactiviteiten van SYS maar toch kreeg hij de kans om op 20 januari **1939** Heinz LAZEK te bekampen in Wenen. Inzet: de titel van Europees kampioen zwaargewicht. Na 15 ronden werd de titel aan LAZEK toegekend. SYS had wegens een sluimerende geelzucht een minderwaardige wedstrijd geleverd. In december werd hij legerkampioen. Hij sloeg zijn tegenstrever K.O. in de tweede ronde!

Vanaf **1941** was er geen houden aan, hij wandelde van de ene overwinning naar de andere. In de loop van het jaar betwistte hij tien wedstrijden, hij won ze allemaal vóór de limiet. Ook Staf ROTH moest er aan geloven, hij gaf op in de derde ronde. Deze laatste wedstrijd leverde SYS de titel van Belgisch kampioen zwaargewicht.

In de loop van **1942** stonden er elf wedstrijden op zijn agenda waarvan hij slechts één verloor, juist tegen zijn aartsvijand S. ROTH. Meteen was hij zijn titel van Belgisch kampioen kwijt!

Het jaar **1943** zou toch nog een topjaar worden voor SYS. Na een overwinning in Breslau tegen de Italiaan Luigi MUSINA werd hij aangeduid om in Stockholm, hoofdstad van het neutrale Zweden (6), in de ring tegenover Olle TANDBERG te staan. De Zweedse kampioen, met als inzet de Europese titel zwaargewicht. Deze wedstrijd werd een grote teleurstelling voor SYS. In de loop van de tweede ronde liep hij aan zijn voet een spierscheuring met inwendige bloeding op. Na 15 ronden verloor hij het gevecht op punten. Zijn kwetsuur belette hem zijn kansen te verdedigen.

Een Europese kampioen verplaatst zich normaal niet naar het buitenland om zijn uitdager te ontmoeten. In de ring is het de uitdager die zich moet verplaatsen. Een bokswedstrijd winnen op verplaatsing is niet zo evident, de lokale bokser wordt steeds bevoordeeld door de scheidsrechter, ook SYS zou later daarvan het slachtoffer worden (7). Dank zij de financiële inbreng van de organisatie "sportinrichtingen" werd er aan O. TANDBERG een aanzienlijk bedrag aangeboden om zijn Europese titel te komen verdedigen te Brussel. De zelfzekere TANDBERG liet zich vangen.

Het Sportpaleis van Brussel was uitverkocht, men sprak van een recette van bij de drie miljoen frank! Een gedeelte van de inkomsten was bestemd voor de organisatie "Boerenhulp aan Stadskinderen".

De Duitse gezant te Brussel en mevrouw MAYR-FALKENBERG hadden een ontvangst georganiseerd ter ere van K. SYS en O. TANDBERG in tegenwoordigheid van talrijke hoogwaardigheidsbeklederS. HOLMSTADT, de manager van O. TANDBERG evenals baron KRUZ, Zweedse consul te Brussel werden aan de pers voorgesteld.

De internationale jury die het gevecht in goede banen moest leiden was als volgt samengesteld:

Scheidsrechter: SCHROEDER (Duitsland)
Rechters: SÖNDERLAND (Zweden)
DEMUNTER (België)

DE FILM VAN DEN WEDSTRIJD

EERSTE RONDE

Lang hoefde men op de eerste wisseling van stooten niet te wachten. Tandberg poogde bij herhaling Sys in een hoek vast te krijgen, maar telkens geraakte de Oostendenaar los, vóór er werkelijk gevaar dreigde. Onze landgenoot schreef intusschen een rechtsche naar het hoofd op zijn aktief, terwijl, waar er bij Tandberg neiging bestond tot aanleunen bij zijn tegenstander, de scheidsrechter telkens gepast tusschenbeide trad Nogmaals kwam een rechtsche van Sys goed ter bestemming en de wankelende Tandberg werd tot aanklampen gedwongen om de aktie van onzen landgenoot te neutraliseeren.

TWEEDE RONDE

Heel in den beginne van de tweede ronde, stuitte Tandberg op een linksche, waar nij tot den aanval poogde over te gaan. Voorts liet Sys door zijn groote mobiliteit den Zweed hoegenaamd geen ernstige trefkans en, hoewel Tandberg zich tijdens deze ronde toch beter uit den slag trok, bleef het initiatief aan den Westvlaming.

DERDE RONDE

Op en handige schijnbeweging liet Sys een links-rechtsche volgen van het beste gehalte. Tandberg zou het dan maar weer beproeven Sys tot tegen de touwen achteruit te drijven, doch onze landgenoot was het blijkbaar te snel. Het einde dezer ronde bracht lijf-aan-lijfwerk, waarbij Sys nog twee treffers op zijn aktief schreef.

VIERDE RONDE

Sys lokte Tandberg tot den aanval, maar het was slechts om den Zweed met een opstoot van rechts te bedenken! Daarop bewerkte Sys met beide vuisten de maag van zijn tegenstander, die meteen heil zocht en vond in het aanklampen. Het weze terloops gezegd, dat Sys hier een opmerking kreeg om bij het ontwijken even den rug naar den Zweed te hebben gekeerd.

VIJFDE RONDE

Tandberg trad in deze ronde meer aktiever op Tweemaal stootte hij tegen Sys' kin, waarop de Oostendenaar hem dan toch tot achteruitgaan wist te dwingen, bij middel van treffers op het hoofd.

ZESDE RONDE

De Zweed bezondigde zich aan een te vagen slag en dit kostte hem een nieuwe opmerking. Een geweldige rechtsche van Sys miste zijn bestemming, terwijl de bezoeker het maar steeds beproefde tot den aanval over te gaan.

ZEVENDE RONDE

Hardnekkige strijd. Tandberg getroostte zich een meldenswaardige inspanning om het verloren veld goed te maken Doch Sys liet niet begaan. De boksers geraakten in een zwaar lijf-aan-lijfwerk gewikkeld, waarbij harde treffers werden gewisseld zonder eenig voordeel. Daarop begon de titelhouder dan op afstand te boksen, en hierbij was zijn grootere armlengte hem natuurlijk behulpzaam. Toch geraakte Sys meermaals onder Tandbergs dekking door om naar de maag te stooten, zoodat in deze ronde het evenwicht goed behouden bleef.

ACHTSTE RONDE

Maar het was gebleken dat Tandbergs zwakke plek de maag was, Sys zou deze dan ook tot mikpunt nemen bij zijn aanvallen, en wij kunnen het den lezer verzekeren dat de Zweed maar weinig in zijn schik was telkens als Sys, door zijn misleidende schijnbeweging Tandbergs dekkng doorboorde om het lichaam te treffen.

NEGENDE RONDE

Het weerstandsvermogen van Tandberg kreeg het hard te verduren hoe de Zweed ook van zich afbeet. Niettemin werd hier weer zwaar werk verricht aan beide kanten maar veel minder dan bij Tandberg legden de geleverde inspanningen haar stempel op de lichaamskonditie van Sys.

TIENDE RONDE

De tegenstelling tusschen de logge bewegingen van Tandberg en de mobiliteit van Sys begon zich in deze ronde duidelijker dan ooit af te teekenen. Tandberg kon een reeks van stooten onmogelijk ontwijken en bedwelmd ging hij aanklampen.

ELFDE RONDE

Men kreeg hier veel aanklampen van weerszijden. Meldenswaardig was een rechtsche hoekstoot van den Zweed, maar doorgaans bleef de vuisttechniek van Sys stukken beter.

TWAALFDE RONDE

Een paar opstooten van Sys brachten den onvoldoend herstelden Tandberg weer in een moeilijk parket. Wankelend ging de Zweed aanleunen bij Sys, wiens superioriteit overweldigend werd. Onder reeksen naar de maag plooide Tandberg bedenkelijk, maar de jongen zou, ondanks al wat hij te verduren kreeg, uitmunten door zijn moed.

DERTIENDE RONDE

Deze ronde kreeg een kalmer beloop Zij bracht meestal lijf-aan-lijfwerk. Sys werkte foutief bij het afweren en Tandberg ging ten slotte op de armen van zijn tegenstander liggen om onheil te voorkomen.

VEERTIENDE RONDE

Moeizaam stond Tandberg recht om den ongelijk geworden strijd voort te zetten. Toch zou hij een aanval wagen, zonder bijval echter, waarop de kampioen als radeloos bleef tegenover de vitaliteit, waarvan Sys onverminderd bleef getuigen.

VIJFTIENDE RONDE

Deze laatste ronde was voor Sys, die de overwinning en den titel vast op zak had, nog slechts een formaliteit, waaraan hij zich met brio kweet, terwijl Tandberg zich ernstig koncentreerde, om het einde te kunnen bereiken.

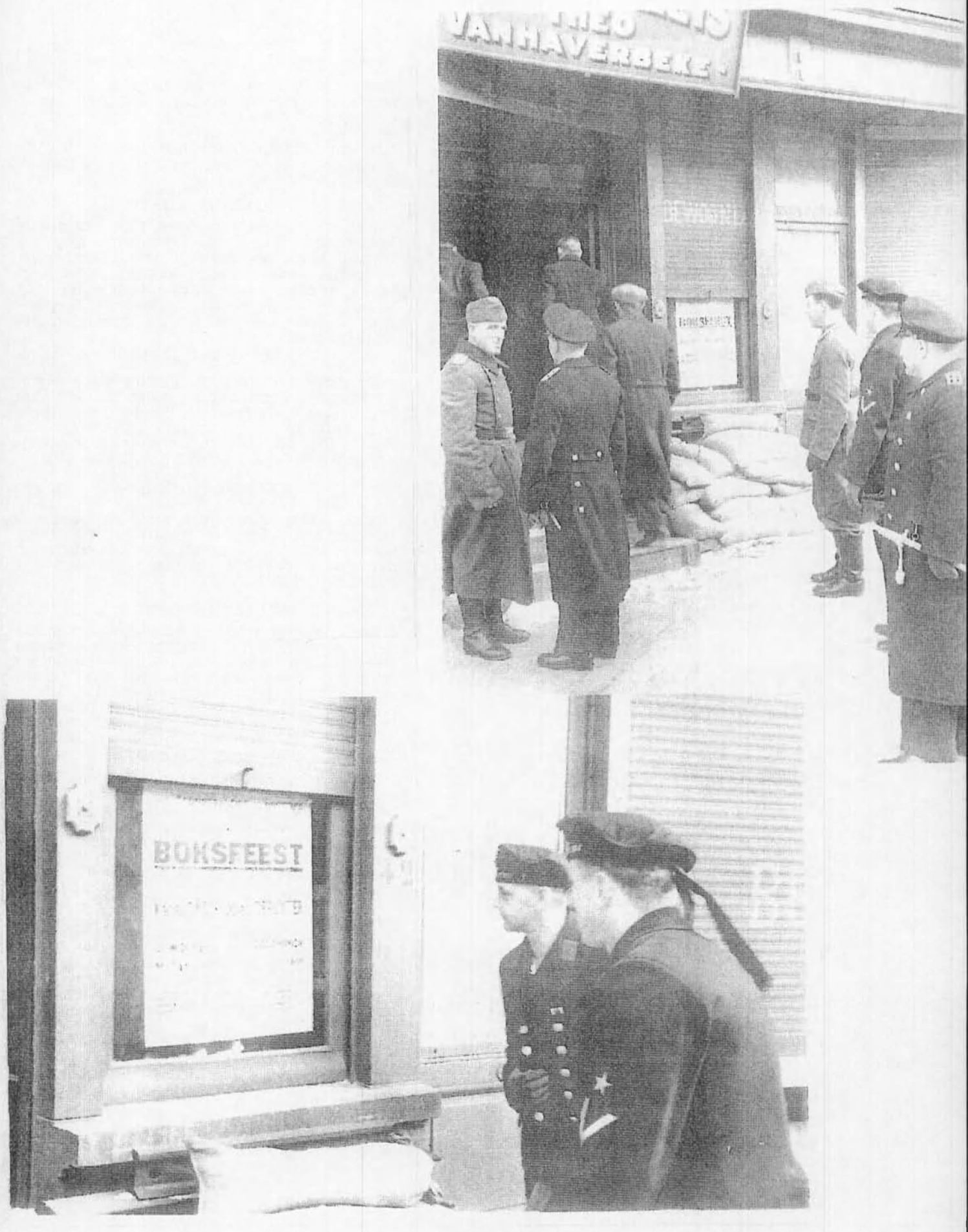

Gedurende de bezetting was er grote belangstelling voor de bokswedstrijden ingericht door Theo VAN HAVERBEKE

Als commissaris voor de Sport ontving Pierre Daye op 15 november 1943 twee bekende bokskampioenen: Ole Tandberg (links) en Karel Sys (rechts). (Collectie SOMA)

Karel Sys Europees bokskampioen

12 JANUARI 1952

In Brussel verovert de Belgische zwaargewichtbokser Karel Sys voor de tweede maal de Europese titel. Hij wint met de punten van de Duitse titelhouder Hein ten Hoff. Sys was al in 1943 Europees kampioen geworden. Maar wegens collaboratie met de Duitse bezetter werd hij na de oorlog geschorst tot 1948. Met zijn nieuwe triomf te Brussel maakt Sys een ophefmakende comeback. Twee maanden later raakt hij zijn titel echter opnieuw kwijt na een felbetwiste puntennederlaag tegen een andere Duitser, Heinz Neuhaus.

Na zijn overwinning tegen TANDBERG lag een gevecht voor de wereldtitel (8) in zijn bereik. Een gevecht dat natuurlijk slechts na de oorlog zou kunnen plaats grijpen. Succes en verdriet liggen op een boogscheut van elkaar. De lijn die goed en kwaad scheidt is zeer dun.

België werd bevrijd, de bezetters keerden terug naar hun "Heimat". Sommige verzetsgroepen gingen over tot willekeurige aanhoudingen, vulgaire straatrepressie (9) werd georganiseerd en anarchie was niet ver af. Ook SYS werd slachtoffer van de repressie. Hij werd aangehouden en opgesloten. Na een achttal maanden opsluiting in het "Panderijtje" te Brugge en drie maanden in het interneringskamp van Sint-Kruis, waar hij niet de enige Oostendenaar was, verscheen SYS vóór de Krijgsraad van Brugge.

Hij werd onder andere beticht van lidmaatschap van het V.N.V (10) alsook van de Duitse S.S. Krijgsauditeur STRUBBE legde uit dat SYS nog geld tegoed had uit Duitsland na zijn gevecht van 20 januari 1939 tegen H. LAZEK. Een kamp die hij na 15 ronden verloor op punten. Slechts na zijn toetreding tot het V.N.V. zou hij uitbetaald worden. In 1943 werd hij dan lid van de Duitse S.S. STRUBBE eiste drie jaar gevang.

De beide verdedigers van SYS, Mrs. WYSEUR en WILLEMS, konden het Hof echter overtuigen dat SYS nooit aan Duitse propaganda had gedaan en nooit een zwart uniform had gedragen. Hij werd dan ook prompt vrijgesproken (11).

De uitbundige vreugde langs de zijde van SYS was van korte duur. De krijgsauditeur tekende beroep aan tegen de vrijspraak. Nu diende SYS zich te verantwoorden tegen het Krijgshof van Gent en dat voorspelde weinig goeds. Men was op zoek naar een stok om de hond te slaan.

Karel SYS werd door het Krijgshof van Gent veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf en een eeuwigdurende ontzegging van zijn burgerrechten, met als gevolg dat de Belgische Boksfederatie zijn vergunning introk. Het einde van zijn sportieve loopbaan? Dan had men buiten de waard gerekend. Hij week uit naar Spanje vergezeld van zijn verzorger Aimé D'HAENENS (12). Zonder boksvergunning kon hij in Europa niet optreden als bokser. Dan werd hij maar worstelaar en na veel vallen en opstaan, begon hij opnieuw zijn brood te verdienen.

Doch zijn hart kon de bokssport niet vergeten; de drang naar sportieve successen bleef knagen. Zijn gedachten en hart waren steeds bij de bokssport waar hij bijna de hoogste sport van de ladder had bereikt: een gevecht voor de wereldtitel zwaargewicht.

Na een verblijf van enkele jaren in het zonnige zuiden emigreerde SYS naar Argentinië (13) waar hij terug de bokssport kon beoefenen.

Hij betwistte er 14 wedstrijden zonder verlies, weliswaar tegen 2de en 3de klasse boksers. Eén tegenstrever was echter wel van formaat, de Amerikaanse neger Archie MOORE (14), de schrik van de halfzwaargewichten en latere wereldkampioen in deze categorie. Na 12 ronden van 3 minuten eindigde de wedstrijd op match-nul, een gevleide uitslag voor MOORE.

Deze laatste wedstrijd in Argentinië van SYS, vond ook weerklank in België en hij werd onder de hoede van een nieuwe manager, Raoul BAUDOUX (15), terug toegelaten in België op te treden. Deze unieke kans om terug in de belangstelling te komen, liet hij niet aan zich voorbij gaan.

SYS werd nu begeleid door A. WIMME (16), bokstrainer van de Brugse boksclub. Na enkele weken van intensieve training in de sparrenbossen van Sijsele, trad hij op 9 juli **1951** op tegen Gery Mc DERMOTT, kampioen van Schotland. SYS sloeg de "Highlander" K.O. in de derde ronde. Dit gevecht, zijn eerste op Belgisch grondgebied na zijn terugkeer uit Argentinië, greep plaats in het

Kuipje van Gent, bijgewoond door ongeveer 5000 boksfanaten. De nationale pers besteedde weinig aandacht (17) aan dit wederoptreden van SYS en het Gentse "La Flandre Libérale" schreef: "*L'arrivée de Sys provoque un enthousiasme peu banal*".

In Oostende, de geboortestad van SYS, wachtte men met ongeduld op zijn wederoptreden. Op 26 juli **1951** stond hij in de ring tegenover Lloyd BARNETT. Na 10 ronden werd SYS als overwinnaar met de punten uitgeroepen.

Een volgend gevecht tegen Stef OLEK, kampioen van Frankrijk, zou doorgaan in de Velodroom in "'t Bosje". Doch de regen dwarsboomde dit initiatief en uiteindelijk greep het gevecht plaats in de Albert Hall, het vroegere treinstation op het Hazegras. De Albert Hall was volzet met enthousiaste boksliefhebbers toen, onder luide toejuichingen, de beide pugilisten op 11 augustus **1951** de ring betraden.

Talrijke sportvedetten zoals de Brit Freddy. MILLS, wereldkampioen, Staf ROTH, Europees kampioen, de "Flandriens" Jules VANHEVEL en Romain MAES, alsook "Poeske" SCHERENS, meervoudig wereldkampioen snelheid, waren ook op het appel om deze halve finale voor het Europese kampioenschap zwaargewicht bij te wonen. S. OLEK had niets aan het toeval overgelaten om zich voor te bereiden op deze belangrijke ontmoeting. Hij had een Franse zwaargewichtbokser meegebracht als sparring partner, met wie hij dagelijks zijn fysieke conditie kon op peil houden. Theo VAN HAVERBEKE, ex-manager van SYS, had zijn installaties van de Boxing Club in de Rogierlaan ter beschikking gesteld van de Franse kampioen.

SYS, bevoordeeld in gewicht en lengte, nam vanaf de eerste ronde de bovenhand op OLEK. Hij beheerste volkomen het gevecht. "Meester" SYS gaf boksles aan OLEK die reeds na de eerste ronde een verslagen man was. Dit was geen gevecht doch eerder een exhibitie. Na 10 ronden was er maar één uitslag mogelijk: overwinning voor SYS.

Nog volgden een viertal gevechten tegen 2de klasse boksers die gemakkelijk slachtoffer werden van "Meester" SYS. De pers echter begon zich nu toch vragen te stellen wanneer SYS nu eindelijk zou optreden tegen een bokser die zich niet liet belachelijk maken in de ring. Boksmanagers zijn geslepen vossen en van alle markten thuis. Vooraleer SYS aanvaard werd als uitdager voor de titel van Europees zwaargewicht, diende hij een reeks overwinningen te behalen. Het verlies van één wedstrijd zou hem meteen uitschakelen als uitdager en dat risico wou zijn manager niet nemen. De financiële vooruitzichten waren te belangrijk en kwamen nu op de eerste plaats. Een Europese titel was immers goud waard, niet alleen voor de bokser maar ook voor de manager.

Uiteindelijk was het zover. Op 12 januari **1952** zou SYS te Brussel in het Sportpaleis optreden tegen de Duitser Heinz TEN HOFF met als inzet de titel van Europees kampioen zwaargewicht. Vanwege de Duitsers was er grote belangstelling voor deze wedstrijd. De ongeveer 3000 aanwezige Duitsers waren overtuigd dat hun held, een reus van een vent, jeugdig en bevoordeeld in gestalte en gewicht, geen problemen zou ondervinden met de "oude" SYS. Na 15 ronden werd SYS tot overwinnaar op punten uitgeroepen: tien jaar nadat hij in hetzelfde Sportpaleis zijn eerste Europese titel had behaald! De Duitsers hadden gehoopt op de ontdekking van een nieuwe Max SMELLINKX (18) maar moesten zeer teleurgesteld terug "nach Hause". Hun verdriet was van korte duur want kost wat kost moest de Europese titel terug naar Duitsland.

Het duurde niet lang vooraleer SYS werd uitgenodigd zijn titel te verdedigen. De uitdager was het Duitse zwaargewicht Heinz NEUHAUS. Het staat buiten kijf dat SYS een enorme beurs werd aangeboden om zijn titel te verdedigen in Duitsland.

De wedstrijd over 15 ronden ging door op 9 maart **1952** in de Westfalenhalle van Dortmund. Aangemoedigd door honderden Belgische soldaten van het bezettingsleger nam SYS onmiddellijk de bovenhand op zijn tegenstrever. Zoals tijdens zijn vorig gevecht met H. TEN HOFF danste hij rond zijn tegenstrever die er niets van terecht bracht. Na 15 ronden overwicht was er geen twijfel mogelijk wie hier heer en meester was geweest. Groot was dus de verrassing bij alle aanwezigen toen de Duitse scheidsrechter, zonder de mening te vragen van beide ringrechters en na een lange aarzeling, de arm van H. NEUHAUS in de hoogte stak en hem winnaar op punten verklaarde. Opnieuw was SYS zijn Europese titel kwijt. Het zou nog duren tot augustus 1953 vooraleer SYS de kans kreeg opnieuw de handschoenen te kruisen met H. NEUHAUS met als inzet de Europese titel.

Op 2 augustus **1953** was het dan zover. De titelstrijd, opnieuw te Dortmund, was een herhaling van het gevecht op 9 maart 1952. Overwicht van SYS doch opnieuw een oneerlijke beslissing. Verlies op punten en zo bleef de begeerde titel in Duitse handen. Nog wilde SYS van geen stoppen weten. Als beroepsbokser moest hij van de arbeid zijner handen (vuisten) leven. Wat men graag doet, is bijgevolg geen arbeid!

De nu veertigjarige SYS bokste in **1954** nog een viertal wedstrijden waaronder twee in Duitsland. Hij won ze alle vier op punten en kreeg nu de kans een gevecht aan te gaan tegen de Cubaan Nino VALDEZ. Als inzet voor de winnaar een eventueel gevecht voor de wereldtitel. De kleurling VALDEZ was zeker de meest getalenteerde bokser die SYS zou ontmoeten in de ring. Hij had o.a. de Duitser H. NEUHAUS, Europees kampioen, na vier ronden genadeloos naar het canvas gezonden. De Cubaan was ten opzichte van SYS, bevoordeeld in gestalte, gewicht en voornamelijk leeftijd. Volgens de nationale pers was hij **DE** favoriet. *"Zou Sys met zijn defensieve stijl een aanvaller als Valdez kunnen verslaan en zou zijn kunde en ervaring het halen van de macht van zijn jeugdige tegenstander?"*

Volgens de dokter, die beide heren boksers onderzocht, hadden beiden een "stevig hart" dat over heel wat reserve beschikte. Hun hartklop overschrijdt de 65 niet, wat hun goede conditie en gezondheid onderlijnt.

Het Laatste Nieuws van 20 mei zag het anders: "*Als 40-jarige vermag de Oostendenaar niet meer wat hij een tiental jaren geleden nog zou gekund hebben. Het zou dus wel bij het haar getrokken zijn uit zijn gebeurlijke nederlaag te besluiten: hij moge nog een groot bokser geweest zijn, thans werd bewezen dat men zijn faam overschatte!*"

VALDEZ had in voorbereiding van de wedstrijd twee Belgische boksers aangeworven om op te treden als oefenpartners, namelijk Robert EUGENE en Miel DEGREEF. Beiden waren onder de indruk van VALDEZ' kracht. Ze verklaarden dat SYS de laatste ronde niet zou overleven!

De lokale pers besteedde weinig woorden aan het eerstkomende gevecht van SYS. *"Het wordt zijn zwaarste levensmatch in het Brusselse Sportpaleis"*. Tevens meldde de pers dat de New York Boxing Commission haar toestemming had gegeven de winnaar uit dit gevecht te laten optreden tegen Rocky MARCIANO, de heersende wereldkampioen, met de begeerde titel als inzet.

Het Sportpaleis was uitverkocht, de prijs per plaats schommelde tussen 61 en 451 Fr. Het gevecht was echter van korte duur. De eerste twee ronden kon SYS de slagen van VALDEZ nog ontwijken. In de derde ronde begon de kleurling het tempo fors op te voeren en gaf SYS geen tijd om op adem te komen. Toen de bel ging voor het begin van de vierde ronde, stapte SYS naar zijn tegenstrever en verklaarde hem de winnaar. In het Sportpaleis brak een nooit gehoord of gezien tumult los. Duizenden toeschouwers voelden zich bedrogen.

Karel Sys bokste op zijn 43ste zijn laatste kamp tegen Nino Valdez. „Ik stapte naar hem toe, stak zijn arm in de lucht en zei: Gij wint. Ik zal nooit meer boksen."

"*De zwanenzang van een groot kampioen. De Oostendenaar werd ditmaal luidruchtiger uitgejouwd dan dat hij ooit toegejuicht werd*", aldus de mening van de nationale pers. De sancties bleven niet achterwege. De Belgische Boksbond trok de boksvergunning van SYS in en legde hem een boete op van 266.000 Fr. Volgens SYS zag hij geen frank van zijn beurs, namelijk 300.000 Fr. Na de wedstrijd verklaarde de Franse scheidsrechter: *"Ik ben het niet eens met de boksbond, beslag te leggen op de beurs van de Belg. Voor mij bestond er voor Sys geen andere uitweg meer dan opgave"* Door zijn opgave had SYS vermeden dat hij een eerste K.O.-nederlaag in zijn loopbaan zou oplopen. Dit gevecht was er één teveel. SYS was tot opgave gedwongen door zijn nuchter inzicht over een hopeloze toestand. SYS zelf verklaarde aan de pers dat hij na de derde ronde onmogelijk nog zijn kansen kon verdedigen. Hij zou na één minuut rustpose onvoldoende gerecupereerd hebben.

De lokale pers, vooral de Zeewacht, besteedde slechts enkele lijnen aan deze klucht. Sportjournalist van dienst, GERARD, verwoordde het laatste optreden van Karel SYS als volgt:

"Waarom zo een einde, Karel?"

"Weinigen waren er zich van bewust dat Karel Sys het einde van zijn carrière tegemoet ging door een kamp tegen Nino Valdez te aanvaarden. De meeste mensen hebben hem ongelijk gegeven, anderen plaatsten zich op het standpunt 'financies'. Een buitenkansje voor een bokser die tot zijn 40 jaar wist stand te houden.
De aftocht van K. Sys was niet beschamend. Daarvoor blijven we teveel beseffen wat die mens heeft moeten doen en laten om het zo lang vol te houden. Alleen de manier van heengaan, vinden we niet passend voor een man als K. Sys. Dat kon hij anders ingekleed hebben.
Laat ons resumeren: het laatste wat K .Sys gedaan heeft, mag al het voorgaande niet teniet doen. Wie maakte er in zijn leven niet eens een missing? De naam K. Sys zal eeuwig in de boksannalen geboekt blijven. Hoewel de boksende Sys nog wel eens aan Oostende had mogen denken, waar hij leerde boksen en waar hij naam en faam verwierf".

Als nawoord kan ik slechts bevestigen dat dit artikel verre van volledig is voor wat betreft de kampen geleverd door K. SYS. Hij bokste nl. 28 matchen bij de liefhebbers, verloor er 2. Op 142 profkampen behaalde hij 115 overwinningen, leed 15 nederlagen en 11 kampen eindigden onbeslist.

Een palmares om U tegen te zeggen!

NOTEN

(1) Van 1926 tot 1979 was Theo VAN HAVERBEKE achtereenvolgens beroepsbokser, boksleermeester, verzorger, manager en inrichter van bokswedstrijden. Ook nam hij verschillende belangrijke functies waar bij de Belgische Boksbond.

(2) De Boksfederatie schonk K. SYS de gouden gordel voor de beste Belgische bokser aller tijden.

(3) Legendarisch waren de gevechten die K. SYS vocht tegen S. ROTH. Vijfmaal stonden ze tegenover elkaar in de ring. Slechts éénmaal wist K. SYS de sluwe S. ROTH te overwinnen, op 2 juli 1941 te Brussel, door opgave in de 3de ronde.

(4) K. SYS was een meester van de 'side step'. Met een open garde of lage dekking nodigde hij zijn tegenstrever tot de aanval over te gaan. Door middel van een 'side step' naar links of rechts of een 'achteruit stap' ontweek hij de aanval. Dit liet hem toe zijn verraste tegenstrever aan te vallen met gerichte stoten naar het hoofd of lichaam.

(5) I.B.U.: International Boxing Union was een zelfstandige boksbond die zich had afgescheurd van de officiële boksbond. Ze organiseerde zogenaamde 'wereldkampioenschappen', waar slechts Europese boksers aan deelnamen. Men vermeed hierdoor een titelgevecht tegen de Amerikaanse 'killers'.

(6) K. SYS was één van de weinige Belgen die door de bezetter toegelaten werd zich te verplaatsen naar een neutraal land.

(7) Nadat K. SYS op 12 januari 1952 opnieuw Europees kampioen zwaargewicht werd, nam hij de uitnodiging aan om die titel te verdedigen in Dortmund tegen de Duitser Heinz NEUHAUS. Nadat K. SYS 15 ronden lang de Duitser had gedomineerd 'verloor' hij (zogezegd) het gevecht op punten en was hij opnieuw zijn zo begeerde titel kwijt.

(8) Het was de legendarische Joe LOUIS die in 1937 de wereldtitel zwaargewicht had veroverd. Bijgenaamd de 'Brown Bomber' wegens zijn donkere huidskleur en zijn mokerslagen. Na met succes zijn wereldtitel 25 maal te hebben verdedigd, trok hij zich terug in 1949. Hij kon echter niet weerstaan aan het gerinkel van dollars en kwam op 27 oktober 1951 opnieuw in de ring uit tegen de toenmalige wereldkampioen Rocky MARCIANO. J. LOUIS werd K.O. geslagen in de 8ste ronde, een illusie armer: "Champions never come back."

(9) Oostende kende zijn woeligste dagen op 13 en 14 mei toen een spontane volkswoede uitbrak. Verschillende groepen begaven zich naar de woningen van de collaborateurs. De inboedels van een zeventigtal huisgezinnen werden op straat geworpen en in brand gestoken.

(10) Vlaams Nationaal Verbond opgericht op 7 oktober.

(11) Een getuige ten laste, een ex - gedetineerde van het concentratiekamp van Breendonk had verklaard dat hij gedurende zijn opsluiting meermaals geslagen werd door de S.S-.er SYS. Bij confrontatie met SYS, moest het slachtoffer van het nazi-regime eerlijk bekennen dat hij zich vergist had. Zijn folteraar was zeker niet K. SYS maar wel de beruchte ex-bokser WYSS. Bij wet van 19 augustus 1947, werd het kamp Breendonk omgevormd tot Nationaal Gedenkteken.

(12) Aimé D'HAENENS week later uit naar MAR DEL PLATA, Argentinië, waar hij zijn brood verdiende als technieker aan boord van de uitgeweken Oostendse treilers.

(13) Op 29 juni 1949 kwam SYS aan in de haven van Buenos Aires, Argentinië, en werd lid van een boxing club gelegen op een dertigtal kilometers van Buenos Aires.

(14) Archie MOORE bleef tot zijn 50ste wereldkampioen halfzwaargewicht (1952 tot1959 en 1961).

(15) Een geldkwestie was de oorzaak van de breuk tussen K. SYS en zijn manager Th. VAN HAVERBEKE (Money is the root of all evil!). Een jarenlange sportieve samenwerking werd bruusk onderbroken. Ze keerden elkaar de rug toe met een gerechtszaak tot gevolg.

(16) Achiel WIMME, ex-beroepsbokser van formaat, werd manager in 1944, stichtte de Wimme Boxing Club te Brugge en liet zich ook gelden als boksleraar.

(17) Alle aandacht in de pers ging toen naar de "Tour de France" (Noblesse oblige!). Er was immers een rit met aankomst en vertrek in Gent.

(18) Max SMELLINKX, ex-wereldkampioen zwaargewicht, zorgde voor een verrassing in de bokswereld toen hij, op 19 juni 1936, Joe LOUIS K.O. sloeg in de 12de ronde. De enige K.O.-nederlaag in zijn loopbaan. Op 22 juni 1938 nam hij echter een "zoete" weerwraak. J. LOUIS versloeg Max SMELLINCK na 2 minuten en 4 seconden!

(19) Daar kwam hij terecht bij de Oostendse vissersgemeenschap die in de jaren 1949,1950 en 1951 uitgeweken was naar Argentinië. Hij was niet de enige bokser van de ex-Flandria Boxing Club in Mar Del Plata. De gewezen beroepsbokser Jan ALLARY verliet op 23 oktober 1951, met zijn gezin, Oostende als technieker aan boord van de 0.332 met als bestemming Mar Del Plata. Zijn nazaten werden er gewaardeerde visserijschippers.

LITERATUUR

- 'Mijn leven als bokser', door Karel SYS
- geraadpleegde kranten: Het Laatste Nieuws
  De Zeewacht
  La Flandre Libre
- Encyclopedie van de 20ste eeuw
- SOMA berichtenblad nr. 38 - 2003
- SOMA berichtenblad nr. 35 - 200

Aanvulling op het jaarverslag 2003 (februari-nummer, blz. 2004-70)

Bij punt 4. Museum bijvoegen: van januari tot december waren er 6.140 bezoekers.

Bij punt 10.b Ruilabonnementen bijvoegen: De Spaenhiers, Koekelare.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

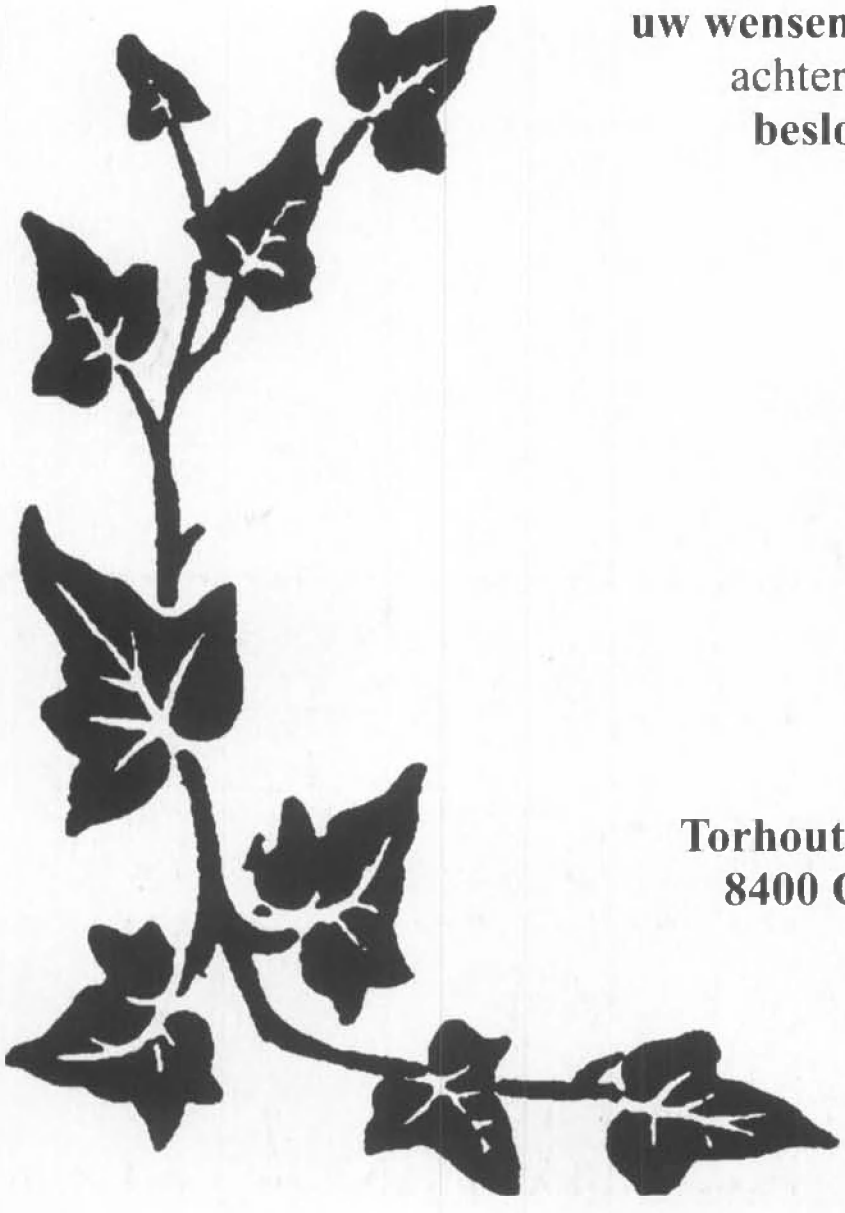

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

APRIL 2004

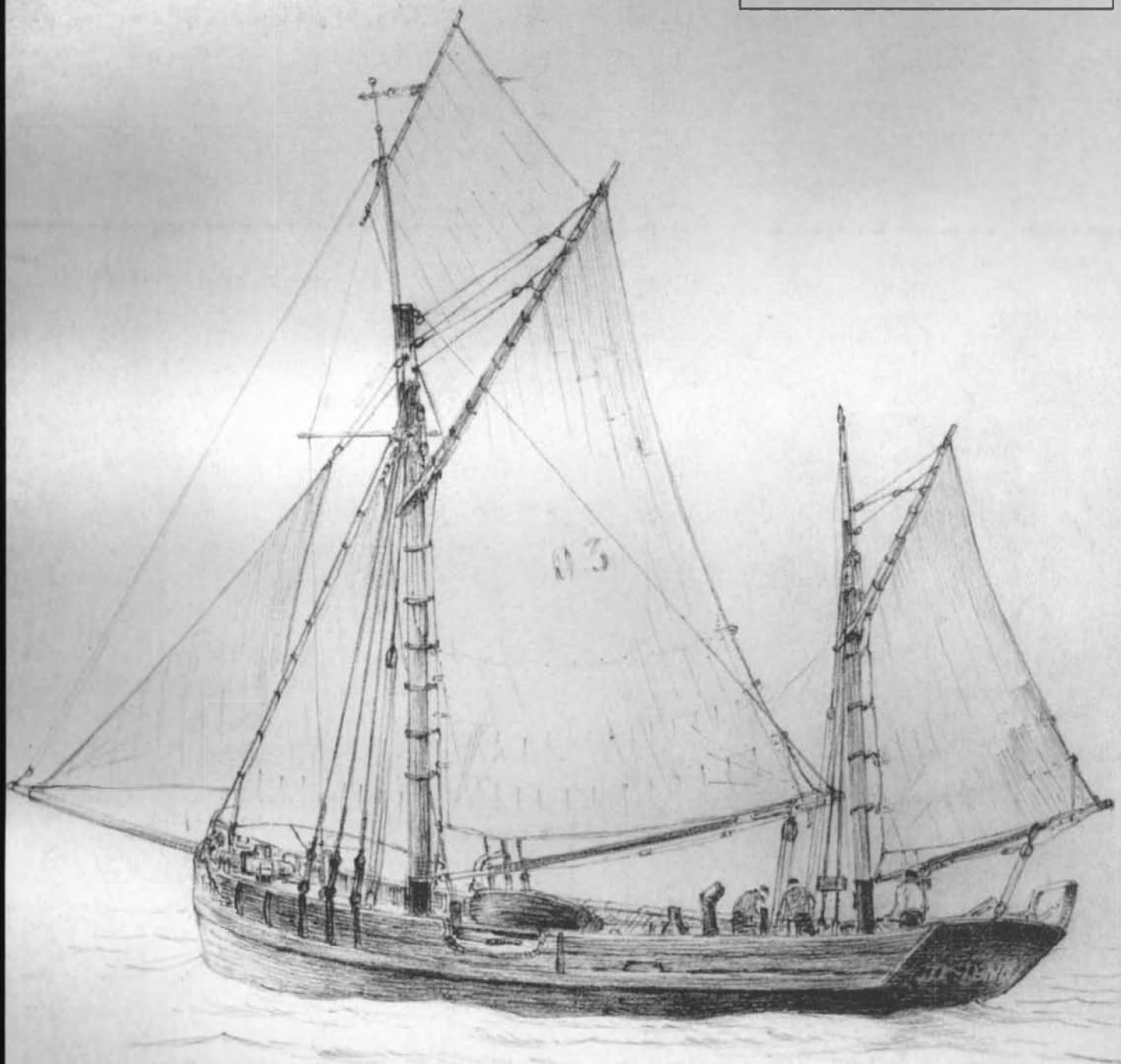

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift
Neptunus v.z.w.
Postbus 17
8400 Oostende
Tel. en Fax: **059/80.66.66**
e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**
..... over de **koopvaardij**
..... over **vreemde oorlogsbodems**
..... over ons **maritiem verleden**
..... over de **havenaktiviteiten** en
over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U
of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: **€ 15**

Beschermd abonnement: **€ 20**

Weldoend abonnement: **€ 30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

VOORDRACHT & VOORSTELLING INVENTARIS
"BURGERLIJKE PROCESSEN IN HET BRUGSE VRIJE"

DO. 13 MEI 2004 – 19 U. - TOEGANG 2,5 €
FEESTZAAL SINT-JOZEFSINSTITUUT TORHOUT
[met parkeergelegenheid, oprijden langs de Sint-Jozefstraat]

19.00 VERWELKOMING

19.05 HET RIJKSARCHIEF TE BRUGGE zijn rol, de werkzaamheden, ontsluiting en nadere ontsluiting

door de heer Michel Nuyttens, diensthoofd Rijksarchief Brugge

19.15 HET PLATTELAND VAN HET VRIJE de indeling en organisatie van dat Platteland, het recht en processen in het Vrije van de 16de - 18de eeuw, processen als bron voor geschiedkundig onderzoek.

door de heren Laurent Inghelbrecht en Pieter Ingelbrecht

20.30 RECEPTIE met THOUROUTNAERE

Het welvarende platteland tussen de Noordzee, de IJzer en Zeeland werd tot aan de komst van Napoleon het Brugse Vrije geheten. Het rijke verleden van de inwoners van het Vrije is een stukje meer ontsloten nu een inventaris is gemaakt waarin 5000 processtukken zijn opgenomen. Daarmee is de verzameling niet volledig ontsloten, integendeel, nauwelijks voor 10%. De processtukken werden geproduceerd voor de schepenbanken van het Land van het Vrije, de onderhorige heerlijke schepenbanken, alsook de Raad van Vlaanderen en andere. Heel wat processen leggen unieke aspecten van de oude landbouwmaatschappij bloot: ze handelen over landpacht, over verkochte dieren, het leven van boeren, knechten en meiden, en vele andere facetten uit het leven van de oude Plattelanders... Een onmisbare bron voor elke lokale bibliotheek of documentatiecentrum, gedreven genealoog en heemkundige.

Deze inventaris van processen in de verzameling "Brugse Vrije" bevat per dossier zoveel mogelijk de namen van de procederende partijen, hun beroep/functie en woonplaats, de bevoegde schepenbank, de datum, en een korte inhoud. In de inleiding is uitgelegd hoe processen in het Vrije verliepen, evenals de betekenis van de meest voorkomende procesdocumenten.

De inventaris bevat ongeveer 1000 bladzijden in 2 boekdelen. Bestellen kan enkel tot vrijdag 23 april 2004 door overschrijven van 35 € op het rekeningnummer 748-0109284-68 van Laurent Inghelbrecht, Engelstraat 134, 8480 Ichtegem met vermelding "inventaris procesbundels".
Wie de inventaris bestelt kan die mee nemen na de voordracht, en komt gratis binnen.
Verzending binnen België +5,5 €, buiten België binnen de EU +14 €.

Voor verdere informatie: Laurent Inghelbrecht
email laurent_inghelbrecht@hotmail.com
GSM 0495 34 50 95

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33
NUMMER 4 **Prijs per los nummer: € 1,50**
MAAND april 2004

IN DIT NUMMER

blz. 108: **O. Vilain**: De laatste groet aan de Heemkundige Jef Klausing.

blz. 110: **R. Jansoone**: Oostende en de visserij tijdens de eerste wereldoorlog (8).

blz. 118: **O. Vilain**: Vraag om inlichtingen.

blz. 119: **M. Capon**: Veloclub de Zeemeeuw Oostende (deel 6)

blz. 126: **N. Hostyn**: Antony-foto's: een iconografische goudmijn voor het Oostende van het interbellum (2).

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitter:
August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Omer VILAIN: Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.
Michel CAPON: Westlaan 9, 8400 Oostende.
Norbert HOSTYN: Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit:

APRIL ACTIVITEIT

Donderdag 29 april 2004 om 20 uur

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF Oostende, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **GASTON DURIBREUX, ROMANCIER-HOTELIER (1903-1986)**

Spreker: dhr. Dirk **BEIRENS**

Dirk BEIRENS is reeds bijna 25 jaar Plate-lid en stichtende gids bij Lange Nelle. Voor onze Kring hield hij al voordrachten: in 1994 over Karel JONCKHEERE en in 2003 over "Leopold II, levensecht en karikaturaal".

Naar aanleiding van de herdenking van de 100-jarige geboorte van de Oostendse romancier-hotelier Gaston DURIBREUX, herlas de spreker de romans en kortverhalen, had hij verschillende gesprekken met de zonen DURIBREUX en andere kenners van zijn leven en werk. Via ook nieuw aangeboorde bronnen kon een completer beeld van deze geboren en getogen Mariakerkenaar gevormd worden. Lichtbeelden, gerealiseerd in samenwerking met Valère PRINZIE, en klankmateriaal zorgen voor kleur en afwisseling.

Elk jaar opnieuw worden de romans van Gaston DURIBREUX gepresenteerd op de De Plate-veiling. Wie kent op die manier niet "Bruun", "De laatste vissers" en "Tussen duivel en diepzee"?

Maar wie was de man achter het woord? Wat zette hem aan tot schrijven? Welke onderwerpen behandelde hij en op welke manier deed hij dat? Hoe komt het dat hij vooral regionaal bekend is? Is DURIBREUX onze enige echte Vlaamse vertegenwoordiger aangaande zee- en kustverhalen?

Op deze en andere vragen hoopt de spreker U te kunnen antwoorden.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor alle belangstellenden. Men zegge het voort.

☼ ☼ ☼

Houdt nu reeds de datum van **08 Mei** vrij!!

Dan is er om 14.30 uur, onder leiding van dhr. Dirk BEIRENS, een wandeling: "Zandvoorde - In en buiten Oostende".Meer details volgen in ons mei-nummer.

INDEX 2003

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op het voorbije jaar.

U kunt ze bestellen door € 3,75 . te storten op rekening 380-0096662-24 van De Plate - H. Serruyslaan 78/19 – Oostende met de vermelding "Index 2003". De index verschijnt in de loop van de maand april.

DE LAATSTE GROET AAN DE HEEMKUNDIGE JEF KLAUSING

Jef Klausing is heengegaan en laat niet alleen bij zijn familie, maar bij vele vrienden en kennissen een grote leemte achter.

Wij zullen Jef missen. Hij was de man van de heemkunde en de folklore op het gebied van de zeevisserij. Het is door die grote kennis dat wij hem leerden kennen. Hij was reeds verschillende jaren werkzaam in de toen nog zeer belangrijke tak van de zeevisserij, namelijk de visser en zijn onmiddellijke omgeving. Hij noteerde alles wat als heemkundige kennis voor mogelijke publicaties kon dienen. Zo liet hij ook oude vissers zingen en nam hun liederen op band op. Hij richtte zelfs zangavonden in om aan nog meer documentatie te geraken.

Jef was een der eerste leden van onze "Heemkring De Plate" en was zelfs enkele jaren bestuurslid. Toen op één der statutaire vergaderingen Jan Dreesen vroeg waarom wij geen tijdschrift uitgaven en wij ons daarvoor verontschuldigden omdat wij toen niemand zagen die deze belangrijke taak op zich wilde nemen, kwam Jef tussen en zegde: "Ik wil dat wel doen!", wat op algemeen applaus onthaald werd. En Jef gaf reeds de maand daarop het eerste Plate-nummer uit. Doch toen hij volop bezig was met het tweede nummer kreeg hij bericht dat hij voor de F.A.O als visserijdeskundige voor twee jaar naar Tananarive in Madagascar kon vertrekken. Hij drong er bij ons op aan om alles te doen wat mogelijk was om "De Plate" verder te laten verschijnen. En zo gebeurde het. Geregeld schreef hij ons om te vragen hoe het verder met "De Plate" ging. Na zijn contract in Madagascar kreeg hij een nieuwe opdracht. Ditmaal was het naar Kualalumpur in Maleisië. Aldus zagen wij hem maar weinig. Doch toen zijn opdrachten ten einde waren kwam hij geregeld opzoekingwerk doen en liet hij heel wat publiceren. Zijn grootste interesse bleef echter de Oostendse volkse liederen, wat resulteerde in heel wat publicaties.

Doch het was vooral zijn "Groot Ostendsch Liedtboeck" dat de kroon op zijn werk werd en waarvoor hij de W. Crauwelsprijs kreeg.

Al zijn publicaties vermelden kunnen we hier niet, maar we kunnen toch zeggen dat hij meewerkte aan o.a. volgende periodieken: "Het Visserijblad", de "Belgisch-Nederlandse zeevisserijalmanak", "Ostend-Flash", "'t Beertje", "De Zeewacht", "De Plate" en nog enkele andere, waarvan de meeste niet meer verschijnen.

Gans zijn leven vertellen is onmogelijk, maar wij mogen gerust zeggen dat wij ons gelukkig achten nog juist acht dagen vóór zijn overlijden een tentoonstelling over al zijn soorten publicaties in verband met het visserslied te hebben georganiseerd in het "Oostends Historisch Museum De Plate". Bij de opening kwam hij naar me toe en zegde: "Ik ben blij dat ik hier eens mijn documentatie mag exposeren" en "Omer, ge hebt een schoon Bestuur rond U". Hij meende het oprecht. Bij het verlaten van het Museum liepen wij nog een eindje samen en toen wij van elkaar afscheid namen herhaalde hij nog eens: "Ge hebt een schoon Bestuur". Tot later.....

En later is nu zonder Jef. Wij zijn hem evenwel eeuwig dankbaar voor al wat hij voor de zeevisserij in het algemeen en de heemkunde in verband met de zeevisserij in het bijzonder gedaan heeft.

We menen de tolk te mogen zijn van alle leden van de "Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate" om aan mevrouw Klausing en de ganse familie van Jef onze oprechtste blijken van deelneming in hun diepe rouw te betuigen. Vergeten zullen wij die bijzondere Heemkundige nooit.

Omer VILAIN
Voorzitter

Een bestuursvergadering van de "Heemkring De Plate" in de jaren 1970.
Uiterst links met wit hemd en bleke trui Jef Klausing

Jef Klausing met zijn vrouw tijdens de opening van "zijn" tentoonstelling op 6 maart ll.
in het Museum van de Heemkring

OOSTENDE EN DE ZEEVISSERIJ TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (8)

door **Roger JANSOONE**

12. DE WERKING VAN HET "ONDERSTANDSKOMITEIT"

Zoals hoger aangestipt (cfr. Hoofdstuk 4. Eerste voorzorgsmaatregelen), werd reeds op 7 augustus 1914 door het Stadsbestuur een steuncomité aangesteld voor het centraliseren en verdelen van (grotendeels via de lokale pers) ingezamelde gelden ter ondersteuning van behoeftige gezinnen van dienstplichtigen, werklozen, vluchtelingen, e.d., en dit o.m. via het Rode Kruis (afdeling Oostende), het "Werk van de uitdeling der levensmiddelen", de werklozenfondsen, enz. De samenstelling van dit comité was – typisch Belgisch – evenwichtig gespreid over alle politieke partijen, incl. vertegenwoordiging van de plaatselijke geestelijkheid en magistratuur. Niettemin waren de Oostendse liberalen van mening dat zij hun eigen steuncomité moesten oprichten (en dit spijts het verzet van hun eigen afgevaardigden in voornoemd comité). Reeds op 10 augustus kwam dit tweede comité officieel tot stand, met als ere-voorzitters Volksvertegenwoordiger J. Serruys en gewezen Senator Verbeke. Zeer merkwaardig is ook het feit dat de Voorzitter van het eerste comité, met name Schepen van Financiën Devriese, tevens lid was van dit tweede comité !

Dit potsierlijke vertoon van dorpspolitiek te midden van een dramatische toestand, verwekte zodanig veel ergernis en protest dat al vlug beslist werd dat enkel het eerste comité officieel zou erkend worden door het Stadsbestuur. Maar ook dit comité kwam niet zo vlot van de grond. Vooreerst was er een probleem met het voorzitterschap : niet alleen was de Voorzitter tevens lid van het liberaal comité (op zichzelf al een dubbelzinnige toestand) maar bovendien was hij al op 9 oktober 1914 vertrokken naar Engeland (pas begin februari 1915 zou hij terugkeren naar Oostende). In die tussenperiode werd – zoals reeds eerder vermeld – één van de beide ondervoorzitters, met name deken Camerlynck, waarnemend voorzitter van het "Komiteit", en dit met zeer goed gevolg.

Doch ook sommige leden van het comité verdwenen van het toneel. De h. Van Graefschepe (voorzitter van "Help U Zelf") en Mevr. Pieters waren vertrokken naar het buitenland. Dit was ook het geval met gemeenteraadslid Lescrauwaet (hoofdman van de "Volksbond") die met zijn gezin de wijk genomen had naar Engeland, maar nadien in januari 1915 terugkeerde. In de cruciale periode september 1914 / januari 1915 bleven aldus nog enkel volgende leden in functie : Mevr. Hamman en de hh. Kesteloot, Van Glabbeke en Van Vlaenderen (van de "Noordstar"), incl. Stadsontvanger Vermeire als schatbewaarder, terwijl Stadssecretaris Thoné het al spoedig zodanig druk had op het Stadhuis dat hij zijn functie van secretaris van het "Komiteit" niet langer kon waarnemen.

Het Comité moest dus dringend worden gereorganiseerd. Het comité werd uitgebreid door toevoeging van de hh. Lefèvre (secretaris van het "Centraal Bureel voor Vluchtelingen"), Demaecker (secretaris van "Help U Zelf") en Dr. Verhaeghe (Schepen van Onderwijs). Waarnemend secretaris werd de h. Demaecker.

Er werd ook besloten over te gaan tot het drukken van "broodkaarten". Al wie werkloos was en/of behoeftig was (want aanvankelijk was de steun hiertoe beperkt) mocht een broodkaart in ontvangst nemen ofwel bij deken Camerlynck ("Volksbond"), of bij de hh. Demaecker ("Help U Zelf") of Van Isacker ("Noordstar"). Tevens kon vanaf november 1914 (na een eerste aankoop van 500.000 kg cokes) gestart worden met de verdeling van brandstof (wat uiteindelijk voor de winter 1914/15 is opgelopen tot een totaal bedrag van 44.628 frank, een voor die tijd toch wel aanzienlijke som).

Aldus kon, vooral dank zij de onvermoeibare inzet van deken Camerlynck, de spilfiguur van het comité, Oostende min of meer overleven tijdens die eerste maanden van de bezetting van de stad. Tijdens de gemeenteraadszitting van 17 december 1914 werd de deken hiervoor gehuldigd door burgemeester Liebaert, en dit als volgt (in het Frans, zoals toen gebruikelijk was) : "Moi, je rends

un solennel hommage à M. Camerlynck. Il a rendu , dans les pénibles circonstances que nous traversons, des services signalés à la ville d'Ostende. Il s'est entremis en maintes circonstances difficiles. Il a été un aide puissant à un organisme de secours. Il a été chercher notre subsistance et, sans lui, nous serions peut-être réduits à rien ». Enkele weken later, toen Schepen Devriese teruggekeerd was van Engeland en zijn functie van voorzitter van het "Komiteit" terug op zich genomen had en hierbij een deel van de eer naar zich toe wilde trekken, kreeg deze tijdens een vergadering tegenwind van een liberaal gemeenteraadslid die dit (niet in het Frans maar in onvervalst Oostends) zeer plastisch als volgt wist te verwoorden : "Zoender Meneere den Deken en Meneere Van Vloanderen zoeden wiender in Oostende al lange met uuze pooten omhooge liggen !".

Op 21 juli 1915 werden de hh. Leyhausen (bestuurder S.E.O.) en Dubois (adjunct-commissaris bij de politie) officieel als lid toegevoegd aan het "Onderstandskomiteit". Terzelfdertijd werd het tot dusver apart bestaand "Bevoorradingskomiteit" ontbonden. Voor de h. Leyhausen was deze aanstelling een officiële erkenning van het zeer verdienstelijk werk dat hij tot dusver had gepresteerd voor de voedselvoorziening in Oostende.

Het comité was oorspronkelijk ondergebracht in een onbewoonde woning in de Kerkstraat. Al vlug bleek dit onderkomen te klein en bijgevolg werden de diensten van het comité met ingang van 9 november 1914 gevestigd in het Koninklijk Atheneum. Dit bood het voordeel dat de voorraad cokes kon opgestapeld worden op de speelplaats terwijl de studiezaal dienstig was als bergplaats voor aardappelen. Iedere dag, vanaf 9 u. 's morgens, kwam een eindeloze sliert hulpbehoevenden aanschuiven in de gangen, om het rantsoen brood, aardappelen en cokes in ontvangst te nemen. Spijts die dagelijkse volkstoeloop ging alles vrij vlot. Er werd ook scherp toegezien op het voorkomen en beletten van misbruiken. Toen bv. werd vastgesteld dat sommige werklozen zich bij meer dan één werklozenfonds lieten inschrijven, werden er regelmatig controle-zittingen gehouden met vertegenwoordigers van de "Katholieke Volksbond", "Help U Zelf" en de "Noordstar", evenals met vertegenwoordigers van het "Bureel van Weldadigheid" en van het "Neutraal bureel voor werklozen". Bij deze "check-up" werd aldus ook vastgesteld dat in nogal wat huisgezinnen meer rantsoenen werden uitgereikt dan het aantal personen in het gezin, heel eenvoudig omdat men ook de afwezigen had laten inschrijven. Er was zelfs een speciaal geval die het lef had zich te laten inschrijven in elk van de vier onderstandsburelen, waardoor hij voor zijn overigens groot gezin iedere dag 64 broden kon in ontvangst nemen ... waarvan – wat uiteraard echt wraakroepend is – een gedeelte afgevoerd werd als voeder voor de varkens die hij kweekte !

Op 3 december 1914 werd door deken Camerlynck voorgesteld "Het werk der soep" te organiseren ten behoeve van de ondersteunden. Dit was geen slecht idee, niet alleen omdat het een goede winterkost was maar vooral ook omdat het een belangrijke aanvulling kon worden voor de nogal eenzijdige voeding (brood en aardappelen) waarmede zeer veel Oostendenaars moesten overleven. In zitting van 17 december stemde de gemeenteraad hiervoor de nodige kredieten, zodat onmiddellijk het nodige werd gedaan voor het installeren van een soepinrichting in het Atheneum. Doch op 23 december deed, totaal onaangekondigd, een Duits regiment een inval in de school, die in de kortste keren werd herschapen in een Duitse kazerne. Dit soort van willekeurig optreden was echter tijdens de bezetting helaas niet zo uitzonderlijk.

Dank zij de h. Lefèvre konden, zij het met veel moeite, althans toch alle documenten en dossiers van het comité in veiligheid gebracht worden. Anderzijds trok de deken naar de Kommandantur (in de volksmond "Kommandant Artuur") voor toelating tot het wegbergen van de cokes en de aardappelen. Dit werd hem niet geweigerd, maar toch had hij de grootste moeite om in het Atheneum, onder de neus van onwillige Duitsers, de kostbare stock van 12.000 kg aardappelen te laten wegvoeren. De cokes bleven opgestapeld op de speelplaats omdat met de leraars van het Atheneum een praktische regeling werd getroffen voor toezicht op deze voorraad.

De aldus dakloos geworden diensten van het comité moesten zeer dringend een nieuw onderdak vinden, des te meer daar "in het putje van de winter" de nood bij de hulpbehoevenden het hoogst was. Zo goed en zo kwaad mogelijk werden de diverse diensten opnieuw ondergebracht, deels in het oorspronkelijke huis in de Kerkstraat en deels in het voormalig koninklijk paleis in de Langestraat en in het "Hôtel Fontaine". Later, in de loop van 1915, werden alle diensten geleidelijk geconcentreerd in het gebouw in de Langestraat (waar nu het museum van "De Plate" gevestigd is). Dit gebouw bood ook het voordeel dat men er de beschikking had over een vrij grote binnenkoer, met een uitgang in de Kapucijnenstraat, zodat de geplande soepinrichting eveneens aldaar kon geïnstalleerd worden. Spoedig kwam ook een "filiaal" tot stand in Mariakerke, waar de soep werd bereid in de woning van gemeenteraadslid Van Dycke. Tevens werd in een leegstaand magazijn in de Langestraat het soepvlees opgeslagen en dagelijks verdeeld over de diverse soepinrichtingen.

Ofschoon de diensten van het comité, spijts al die moeilijkheden en problemen, relatief goed functioneerden, waren er toch – maar dan binnen het comité – latente spanningen, die evenwel pas sedert de terugkeer van Voorzitter Devriese, begin februari 1915, uit Engeland, ten volle aan het oppervlak kwamen. De vooroorlogse tweespalt tussen liberalen en katholieken zat immers zo diep dat zelfs in tijd van oorlog, ellende en voedselschaarste, het niet mogelijk bleek te zijn om eendrachtig, schouder aan schouder, zich doorheen die beroerde tijd te werken. Het ging van kwaad tot erger, zodat uiteindelijk op 22 december 1915 de katholieken zich terugtrokken uit het comité. Als reden hiervoor werd opgegeven dat zij er maar niet in slaagden, spijts herhaald aandringen, een verslag te bekomen "over de geldelijke toestand van het Komiteit".

Gelet op de belangrijke rol die de katholieken (en meer bepaald deken Camerlynck) tot dusver gespeeld hadden wat betreft de algemene bevoorrading in Oostende, lag het nogal voor de hand dat deze patstelling niet lang mocht aanslepen. Na wekenlang politiek touwtrekken was men het nog steeds met elkaar oneens maar ging men er ten slotte in maart 1916 toch mee akkoord om heel de zaak voor te leggen aan een "scheidsraad", die – merkwaardig genoeg – werd voorgezeten door de h. Christiaens, consul van Nederland, bijgestaan door de Volksvertegenwoordigers Hamman en Serruys. Deze arbitrage wist de beide partijen echter niet nader tot elkaar te brengen. Toen uiteindelijk de katholieken op eigen initiatief terugkeerden naar het Comité – heel eenvoudig omdat intussen al te veel dringende kwesties zich begonnen op te stapelen ten nadele van de bevolking – bleek evenwel al vlug dat er opnieuw interne strijd zou gevoerd worden omtrent boekhoudkundige betwistingen. De spanning liep zo hoog op, dat op 12 december 1916 de katholieke leden van het comité allen hun ontslag indienden.

In Brugge was er een overkoepelend "Provinciaal Komiteit" dat vond dat het nu welletjes was en dat het bijgevolg zelf het al te lang aanslepend dispuut moest in handen nemen. Dit leverde ten slotte als concreet resultaat op, dat een "College van deskundigen" werd aangesteld "voor het nazien van de rekendienst", onder leiding van de h. Dupont, controleur der belastingen. Dit College kon zijn werkzaamheden beginnen op 30 juli 1917 en slaagde erin, na maanden moeizaam speurwerk, op 25 april 1918 een omstandig rapport voor te leggen over de periode van oktober 1914 tot 31 maart 1917 (datum waarop een nieuwe boekhouding werd ingevoerd). Het rapport wees ten gronde op de gebreken ingevolge een te lang aangehouden "voorlopige toestand" en het gaf ook "nuttige wenken voor de toekomst". Daar het onmogelijk bleek te zijn in de boekhouding een geldelijke scheiding te maken tussen verrichtingen voor rekening enerzijds van de Stad en anderzijds van het "Komiteit", stelde het College voor, over een en ander een minnelijke schikking af te sluiten tussen beide partijen.

Intussen waren op 10 januari 1918, en dus ruim drie maanden vóór het indienen van bedoeld rapport, de katholieken teruggekeerd in het comité,...vooral op zeer sterk aandringen van het "Provinciaal Komiteit" ... en na toezegging van het toevoegen, aan het comité, van drie extra-leden van katholieke strekking.

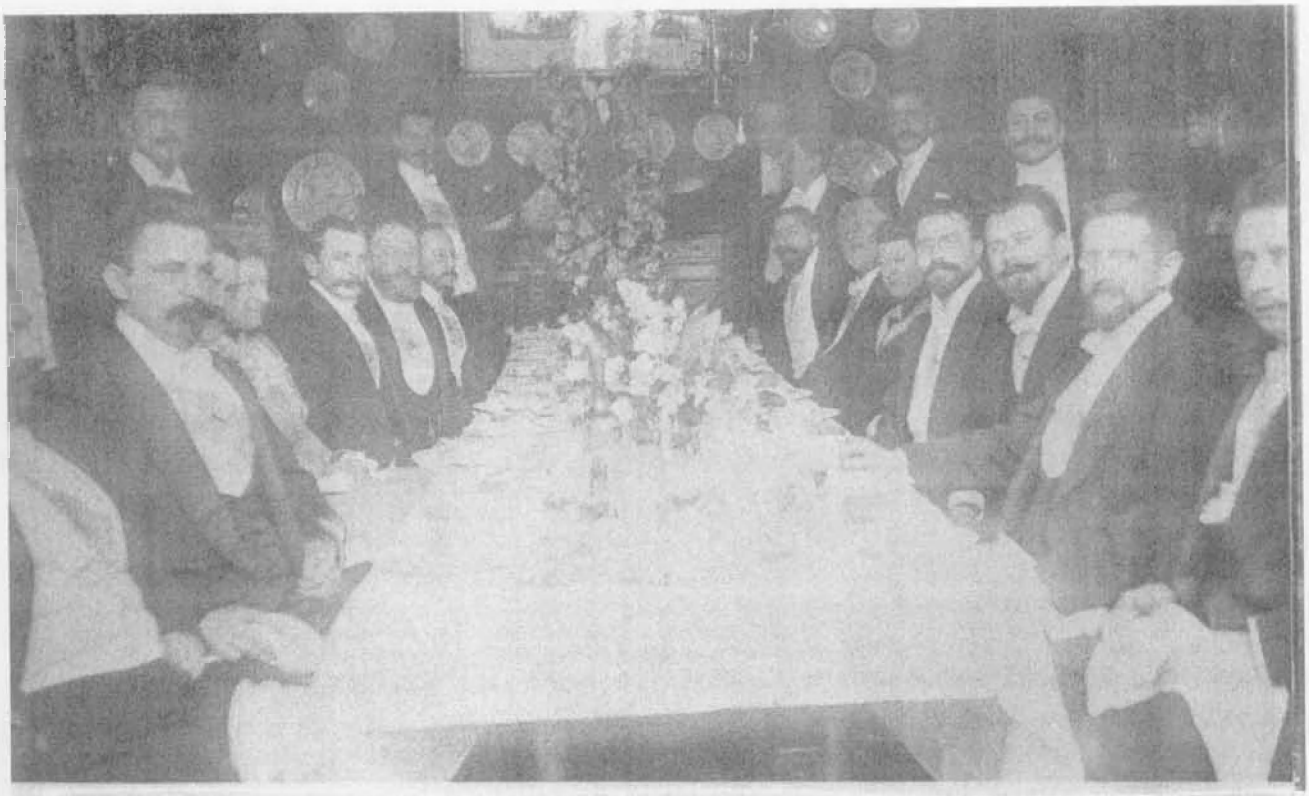

22. - Enkele Oostendse notabelen samen aan de feestdis (te gast bij G. Cnudde, 1900)

23. - Beschieting 25.09.1917 - opruimen van puin in de Christinastraat

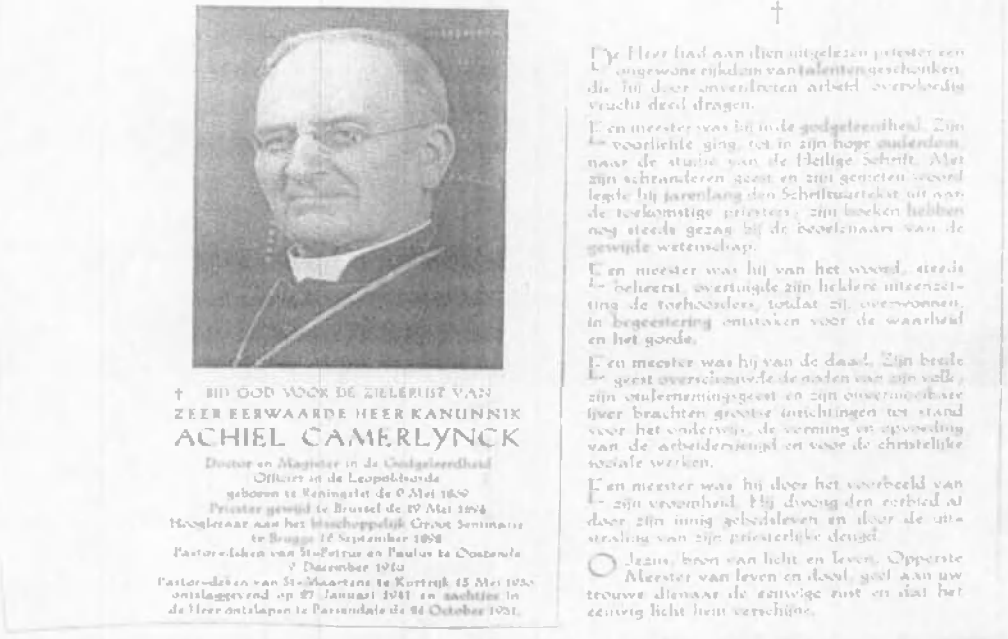

† BIJ GOD VOOR DE ZIELERUST VAN
ZEER EERWAARDE HEER KANUNNIK
ACHIEL CAMERLYNCK
Doctor en Magister in de Godgeleerdheid
Officier in de Leopoldsorde
geboren te Retingarst de 9 Mei 1869
Priester gewijd te Brussel de 19 Mei 1894
Hoogleraar aan het bisschoppelijk Groot Seminarie
te Brugge 16 September 1898
Pastoor-deken van St-Pieters en Paulus te Oostende
9 December 1910
Pastoor-deken van St-Maartens te Kortrijk 15 Mei 1930
ontslaggevend op 27 Januari 1941 en aanhitlen in
de Heer ontslapen te Parcmonde de 24 October 1951.

†

De Heer had aan dien uitgelezen priester een ongewone rijkdom van talenten geschonken, die hij door onverdroten arbeid overvloedig vrucht deed dragen.

Een meester was hij in de godgeleerdheid. Zijn voorlichte ging, tot in zijn hoge ouderdom, naar de studie van de Heilige Schrift. Met zijn scherpzinnigen geest en zijn genoten woord legde hij jarenlang den Schriftuurtekst uit aan de toekomstige priesters; zijn boeken hebben nog steeds gezag bij de beoefenaars van de gewijde wetenschap.

Een meester was hij van het woord, steeds te scherpzinnig, overtuigde zijn heldere uiteenzetting de toehoorders, totdat zij, overwonnen, in begeestering ontvlamden voor de waarheid en het goede.

Een meester was hij van de daad. Zijn breede geest overschouwde de noden van zijn veld; zijn ondernemingsgeest en zijn onvermoeibare ijver brachten groote inrichtingen tot stand voor het onderwijs, de vorming en opvoeding van de arbeidersjeugd en voor de christelijke sociale werken.

Een meester was hij door het voorbeeld van zijn vroomheid. Hij dwong den eerbied af door zijn innig gebedsleven en door de uitstraling van zijn priesterlijke deugd.

O Jezus, bron van licht en leven, Opperste Meester van leven en dood, geef aan uw trouwe dienaar de eeuwige rust en dat het eeuwig licht hem verschijne.

24. - E.H. Deken Achiel CAMERLYNCK, Ondervoorzitter "Onderstandskomiteit"
(bidprentje bij zijn overlijden op 24.10.1951)

Indien, in het kader van deze studie, nogal uitvoerig wordt stil gestaan bij de moeilijkheden omtrent de werking van het "Onderstandskomiteit", dan is dat niet "pour la petite chronique" maar om aan te tonen tot wat voor problemen men kan komen (vooral van partijpolitieke aard) wanneer men niet vooraf "in tempore non suspecto" een "neutrale" ambtelijke dienst organiseert voor civiele defensie inzake bevoorrading.

Al deze interne strubbelingen hadden uiteraard een negatieve weerslag op de werking van het comité. De diensten van het comité – waar blijkbaar toch voldoende gezond verstand aanwezig was – wisten echter hun verdienstelijk werk ten bate van de bevolking op een bevredigende manier voort te zetten. Een belangrijke meevaller was hierbij uiteraard het heropstarten van de zeevisserij vanaf mei 1915, evenals de voedselhulp uit het buitenland. Een tegenvaller anderzijds was de vernieling van de kantoren door een bom tijdens één van de vele beschietingen van Oostende, wat grotendeels kon worden ondervangen dank zij de S.E.O. die met ingang van 30 mei 1918 enkele lokalen te beschikking kon stellen van het comité.

De steeds terugkerende moeilijkheden rond het eigengereide optreden van Voorzitter Devriese (die intussen op 5 juni 1918 waarnemend burgemeester geworden was) leidden ten slotte tot diens vervanging, op 16 augustus 1918, door de h. E. Van Glabbeke.

Dit alles neemt echter niet weg dat gedurende deze vier lange en bange oorlogsjaren, het "Komiteit" zeer veel en verdienstelijk werk heeft geleverd. Indien er nogal wat (en aanslepende) interne wrijvingen waren, dan was dit eigenlijk niet zozeer de schuld van het comité zelf, doch had dit veeleer een structurele en beleidsmatige oorzaak die duidelijk terugging tot de vooroorlogse periode.

13. VIS EN VOLKSGEZONDHEID

Ofschoon men zich toen nog niet daarvan bewust was, moet hier toch even aandacht worden besteed aan het (letterlijk en figuurlijk) vitaal feit dat het hervatten van de visserij niet alleen een

belangrijke bijdrage was voor de algemene voedselvoorziening voor de Oostendse bevolking maar dat dit insgelijks uitermate bepalend was voor de volksgezondheid, en meer in het bijzonder wat betreft opgroeiende kinderen, zwangere vrouwen, zogende moeders, zieken, bejaarden en mensen met een zwakke gezondheid. Het spreekt vanzelf dat aldus een belastende hypotheek voor de naoorlogse ontwikkeling van de volksgezondheid grotendeels werd verijdeld, doch zelfs tot op vandaag is men zich hiervan in hogere beleidskringen blijkbaar nog niet volledig of voldoende bewust, getuige hiervan het feit dat de zeevisserij (overigens samen met de landbouw) wordt beschouwd en behandeld als een louter economisch gegeven ... en dat zelfs de kleine kustvisserij zich voortdurend moet schrap zetten om niet ten onder te gaan in de diverse "allochtone" beleidsopties die deze sector van alle kanten belagen.

Het is immers zo, dat vis voor het menselijke lichaam niet alleen een belangrijke leverancier is van eiwitten maar ook van bepaalde mineralen (vooral jodium) die in andere eetwaren ontbreken. Behalve de pelagische vissoorten (haring, sprot, makreel, tonijn, sardines, zalm, e.a.) bevat vis – evenals de meeste schaal- en weekdieren – slechts weinig vet, en dan nog doorgaans zeer weinig verzadigde vetten. Doch ook vette vis is zeer waardevol (uiteraard vooral in een periode van voedselschaarste) en dit omwille van de essentiële vetzuren die erin voorkomen. Vis bevat ook vitaminen B en vette vis daarenboven vitaminen A en D. Het belangrijkst hierbij zijn de vitaminen B omdat ze, ook in normale tijden, veelal ontbreken in de dagelijkse voeding in West-Europa. Het gaat hier dan vooral om vitamine B-12 die in niet-dierlijk voedsel zeer zeldzaam is.

In tijden van voedselschaarste is vooral de aanvoer van vette vis van belang (de "pelagische vissoorten"). Een gelukkig natuurlijk toeval wil dat het precies die soorten zijn die in oorlogstijd tot vlak onder de kust in grote hoeveelheden kunnen gevangen worden. Zij zijn de rijkste bron van essentiële vetzuren (vooral Omega-3), zij bevatten weinig verzadigd vet en veel eiwitten, ijzer, vitaminen B en vitamine D, evenals calcium en jodium.
Drie maaltijden per week waarbij vette vis wordt opgediend, leveren in geval van problematische voeding de levensnoodzakelijke Omega-3 essentiële vetzuren voor het menselijk lichaam. Vooral tijdens het jaarlijks haring- en sprotseizoen was dit voor de Oostendse bevolking geen probleem. Al deze waardevolle voedende bestanddelen van haring en sprot hebben allicht kunnen voorkomen dat tijdens de bezettingsjaren het aantal slachtoffers van ondervoeding, eenzijdige voeding en/of verkeerde voeding al bij al nog betrekkelijk gering gebleven is, ... en dat tijdens de "Spaanse griep"-epidemie in 1918 niet nog meer slachtoffers gevallen zijn !

Het basisprobleem van de voedselvoorziening in Oostende was immers niet zozeer het voorkomen van ondervoeding doch veeleer het verijdelen van eenzijdige voeding (met name brood en aardappelen). Overigens geen kwaad woord over deze voedingsmiddelen: tarwe bevat veel eiwit en vitaminen E en B, terwijl aardappelen vitaminen C en B-6 bevatten, evenals kalium en andere mineralen (de schil bevat veel voedingswaarde, vandaar dan ook het belang van het eten van aardappelen met de schil, in Oostende toen zeer populair als "patatten met de peele" en met een gerookte haring). Maar anderzijds omvatte het oorlogsdieet al te weinig vlees, zuivelproducten, fruit en groenten. Vandaar dan ook de belangrijke complementaire rol van vis en visserijproducten.

Naast de pelagische "vette" vissoorten was er uiteraard ook nog de rondvis (vooral kabeljauw, wijting en schelvis) en de platvis (schol, bot, tong). Deze vissoorten bevatten veel eiwit evenals calcium en enkele B-vitaminen. Ze zijn ook een waardevolle bron van jodium.

Conclusie van een en ander is, dat indien de bevolking tijdens de bezetting zeker niet leed aan de huidige "welvaartsziekten" (wat op zichzelf een pluspunt is), de mensen anderzijds ook weinig of niet geconfronteerd werden met ondervoeding (en zeker niet met hongersnood) maar eigenlijk ook zeer weinig met eenzijdige voeding (tenzij gedurende de eerste maanden van de bezetting) en dit

ongetwijfeld dank zij de bijdrage van de kleine kustvisserij tot het veilig stellen van een minimale en kwalitatief vrij hoogstaande voedselvoorziening.

Deze culinair-historische invalshoek is eigenlijk minder ongewoon dan het op het eerste zicht lijkt. Het vertolkt immers wat de gewone volksmens gedurende twee wereldoorlogen en bezettingen steeds instinctief heeft aangevoeld : "Den oarienk eeft uus gered !" (De haring heeft ons gered !)....

Een ander en zeer opvallend aspect van deze periode is het uitblijven van epidemieën. En dit moet alleszins toegeschreven worden aan de bezettende overheid, zij het dan weliswaar veeleer of allereerst gedreven door sanitaire bekommernissen aangaande het eigen leger dan vanuit een reële zorg voor de volksgezondheid in het bezet gebied. Reeds lang vóór het uitbreken van de oorlog was de Duitse legerleiding zich zeer goed ervan bewust dat in het verleden bij militaire operaties steeds meer doden waren gevallen door tyfus en andere besmettelijke ziekten dan op het slagveld. Een betere hygiëne en de ontdekking van bepaalde ziekteverwekkers hadden in de 19e eeuw de geneeskunde in het algemeen en de militaire geneeskunde in het bijzonder met grote schreden vooruit gebracht. Grote wegbereiders waren Semmelweis, Pasteur, Koch, Lister, enz.

Vandaag beseffen wij nog nauwelijks wat voor een ommekeer dit allemaal heeft veroorzaakt, ook op het vlak van de militaire strategie. Ook al was initieel dat soort oorlog niet de bedoeling geweest, toch is het een feit dat vanaf 1914 voor het eerst in de militaire geschiedenis een langdurige en massale stellingen- en loopgravenoorlog kon uitgevochten worden. En dit om de zeer eenvoudige reden dat tot dusver bij iedere grootschalige en sedentaire concentratie van legereenheden, al spoedig een of andere epidemie roet in het eten zou komen strooien. Het toverwoord was "vaccinatie", evenals in ruime mate ook "preventie", zoals bv. ontluizing ter voorkoming van tyfus, maar in eerste instantie door een echte manie voor netheid en hygiëne, vooral dan in het Duits leger, waar "Sauberkeit" het toonaangevend ordewoord was.

In het kader van die "Sauberkeit" en van het lichamelijk welzijn van de frontsoldaten, werd door de Ortskommandantur reeds bij het begin van de zomer van 1915 alles in het werk gesteld om in Oostende een badendienst in te richten ten behoeve van Duitse militairen. Dit had weldra zo'n succes dat in de "Kölnische Volkszeitung", in een artikel "Ostende in Kriegszeiten", hierover een geestdriftige reportage verscheen :" Er zal wel nooit in augustus en september een grotere toeloop geweest zijn aan het strand als in het oorlogsjaar 1915. Natuurlijk is het publiek wel enigszins anders samengesteld als in vorige jaren. Dagelijks rolt de ene extra-trein na de andere in het station van Oostende. In lange rijen stappen de Feldgrauen naar het strand, voorafgegaan door de regimentsfanfare. Tot ver beneden Ieper komen de soldaten met duizenden van het front naar de zee om er baden te nemen. Velen onder hen hebben zelfs nog nooit eerder de zee gezien."

De Duitse militaire bureaucratie kon uiteraard niet nalaten, voor het baden in zee een omstandig reglement uit te vaardigen (in niet minder dan 11 artikelen) ... dat zelfs bij de Fritzen zodanig de lachlust opwekte dat hierover weldra een persiflage verscheen in de Duitse soldatenkrant "An Flanderns Küste – Kriegszeitung für das Marinekorps", een blad dat blijkbaar niet gespeend was van zin voor humor. De redactie had bovendien een vrij levendige belangstelling voor "Flandern", wat reeds tot uiting kwam in het eerste nummer (verschenen in maart 1916), meer bepaald in de dichterlijke omschrijving van het opzet van deze krant:

Das erste Feldblatt der deutschen Marine,
Geschrieben für euch am Yser und Düne,
Erblickt heute das Licht der Welt !
Wir hoffen dass euch die Zeitung gefällt,
Sie soll euch treulich und schlicht berichten
Von Flandern und eueren Kriegsgeschichten.

Wir wollen erzählen von flandrischen Sagen,
von flämischer Kunst, vergangenen Tagen,
und was die Feder nicht schildern kann,
das zeichnet euch fix unser Malersmann.
Doch lässt sich hier noch so manches sagen,
Vor Allem: Wie wir die Feinde schlagen !

Maar met of zonder reglementering, de werkelijkheid was van dien aard dat , spijts het uitdrukkelijke verbod, hele legerafdelingen in Adamskostuum en in parademars over het strand tot aan het water oprukten om zich vervolgens allen tegelijk in de branding te werpen. Daar in 1915 een gedeelte van het strand nog was voorbehouden aan de burgerbevolking, was deze "Nackedei", naar de zeer preutse normen van die tijd, een voortdurende bron van ergernis. Het zijdelings aanschouwen van al die heldhaftige konten en kroonjuwelen zal voorzeker heel wat kinderen en jonge maagden in verwarring en verlegenheid gebracht hebben...

Maar benevens de "Sauberkeit" en de "Ostender Baden" was er ook nog het "Entlausen". Het ontluizen van de soldaten die terug van het front kwamen, was voor de Duitse legerleiding wegens het gevaar voor tyfus een zeer strikte aangelegenheid, niet in het minst ook omdat, bij gebrek aan kazernering, veel soldaten ingekwartierd werden bij burgers. Met dat goede doel voor ogen werd het "Palace Hotel" omgetoverd in een gesofisticeerd "Desinfektions- und Brausebad", een ontsmettings- en ontluizingsbad, bij de Duitse soldaten spoedig herdoopt in "Lausoleum", in voornoemde soldatenkrant omschreven als "één der meest heilbrengende inrichtingen achter ons front". Dit voortreffelijk ingerichte ontluizingscentrum kon echter niet voor het nageslacht bewaard worden, want bij hun aftocht op 15 oktober 1918 hebben de Duitsers dit "Lausoleum" opgeblazen.

Tenslotte hadden de Duitsers in al hun "Gründlichkeit" ook nog een derdelijns-gezondsheidszorg, namelijk "Impfung" (inenting), zowel voor militairen als voor burgers. De burgerbevolking was toen daarmede nog niet vertrouwd, en die verplichte inentingen botsten dan ook op heel wat wantrouwen en weerstand. Maar de bezettende overheid was onverbiddelijk, vooral gelet op het feit dat zoveel Duitse militairen ingekwartierd waren bij burgers en dat overigens intussen reeds een verontrustend aantal gevallen van tyfus in Oostende bekend waren. Om deze gevallen af te zonderen, werd het Onze-Lieve-Vrouwe College opgeëist en ingericht als quarantaine-hospitaal voor tyfuspatiënten.

Maar de Duitse legerartsen verwachtten alle heil van "Impfung", ter voorkoming van de gevreesde ziekte. Daarom werd op 28 september 1915 een "Bekendmaking aangaande de inenting der inwoners tegen typhus" uitgevaardigd. In het begin van oktober zou met de massale inenting begonnen worden, straat per straat, en in iedere straat in een bepaald huis, en toegediend door "Duitse Marine geneesheren, onder medewerking van Belgische geneesheren en helpsters". Zuigelingen, zieken en personen van meer dan 60 jaar oud, werden van ambtswege vrijgesteld. Zij die wensten te worden ingeënt door hun eigen huisarts, konden dit laten doen onder toezicht van Duitse geneesheren. Omdat de Duitse legerartsen nogal ruwe klanten waren, hebben heel wat Oostendenaars van die mogelijkheid gebruik gemaakt, ook al was in dat geval de inenting niet kosteloos.

Aldus was op enkele weken tijd iedereen ingeënt (of "gestekt" zoals dit in de volksmond genoemd werd). De gevolgen waren zeer opvallend : reeds op 31 oktober was het aantal tyfuspatiënten in het O.L.V.College gedaald van 70 naar 54, en op 21 november naar 31. Sedert 3 november werd er trouwens geen enkel nieuw geval nog gemeld.

Om de werking van de eerste inenting te bestendigen, werd het daaropvolgend jaar overgegaan tot een nieuwe massale inenting, met aanvang in juli. Een derde reeks inentingen werd daarop niet meer overwogen, daar er achteraf nog slechts zeer sporadisch gevallen van tyfus gemeld werden.

Onder het motto "Mens sana in corpore sano" werd overigens door de Duitse legerleiding ook een en ander gedaan voor de ontspanning en de "ontwikkeling van de geest" van de troepen achter het front. Begin 1915 werd in de lokalen van de "Société Littéraire" een casino voor officieren ingericht, waar ook concerten werden gegeven. En in maart 1915 werd het "Hôtel St. Denis" in de Kapellestraat herschapen in een "Marineheim", terwijl anderzijds de zaal "Scala" werd ingericht als

cinema (die 's namiddags toegankelijk was voor burgers). Ten slotte werd in villa "Achile Legrand" op de Westramp van de Kursaal een bibliotheek geopend voor Duitse militairen. Ook werden er regelmatig voordrachten gegeven door Duitse professoren in de Stadsschouwburg, waar soms ook toneelvoorstellingen werden naar voor gebracht door rondreizende Duitse toneelgezelschappen. Vermeldenswaard zijn ook de orgelconcerten in de SS. Petrus- en Pauluskerk. Al met al dus een soort "Welfare dienst " "avant la lettre", een Duits initiatief dat uiteraard geen verband houdt met het onderwerp van deze studie maar misschien terloops hier even mag aangestipt worden.

Bovenstaande beschouwingen over de volksgezondheid in oorlogstijd zijn een voor historici tot dusver onontgonnen terrein, en niet in het minst ook de wisselwerking tussen, in casu, enerzijds de voedselvoorziening en anderzijds sanitaire maatregelen, meer bepaald ter voorkoming van besmettelijke ziekten, waarbij het uiteraard vooral gaat om het immuunsysteem in de mens. De belangrijkste voedingsstoffen voor het immuunsysteem zijn de antioxidanten. Vitamines C en E zijn de bekendste antioxidanten. Selenium (aanwezig in vis en in schaaldieren) bevordert de productie van antistoffen. Zink (aanwezig in schaaldieren) zorgt ervoor dat er tegen indringers snel nieuwe immuuncellen worden gevormd. Het merkwaardige is wel dat men zich toen van heel deze nochtans zeer belangrijke wisselwerking niet bewust was … maar dat niettemin – zij het veeleer bij wijze van improvisatie – een aanpak werd doorgevoerd die ongetwijfeld de volksgezondheid is ten goede gekomen, zelfs nog tot jaren na het einde van de oorlog.

(wordt vervolgd)

ILLUSTRATIES:

- Enkele Oostendse notabelen samen aan de feestdis (te gast bij G. Cnudde, 1900)
- Beschieting van 25.09.1917 – opruimen van puin in de Christinastraat
- E H. Deken Achiel CAMERLYNCK, Ondervoorzitter "Onderstandskomiteit"

VRAAG OM INLICHTINGEN

Wij zijn in het bezit van een programma van het Nederlandsch Tooneel van Gent dat op zondag 17 april 1921 het zangspel in drie bedrijven "Eva" (Het Fabrieksmeisje) opvoerde "ten voordele van de Beroemde PIXE-FLIKKERS".

Tevens hebben wij een menu-kaart (zeer copieus banket) gedrukt "A l'occasion de la publication du 4^{e} bilan des PIKSE-FLIKKERS. Ostende, le 28 septembre 1923".

Kan er iemand ons wellicht mededelen wie of wat die vereniging van PIXE-FLIKKERS of PIKSE-FLIKKERS te betekenen had? Wat was hun doel? Waar was hun lokaal en gebeurlijke bedrijvigheid.?

Omer VILAIN

VELO CLUB DE ZEEMEEUW OOSTENDE (deel 6)

door **Michel CAPON**

De naam MAES was een begrip in de vooroorlogse wielersport. Liefst vier West-Vlaamse renners droegen die naam:
Sylveer MAES (Zevekote)
Romain MAES (Zerkegem)
Pol MAES (Bredene)
Maurits MAES (Snaaskerke)

Alleen Pol was een ver familielid van Sylveer, zodat de fiets en de puike prestaties de enige band waren tussen het viertal. Daarbij waren ze allen lid van Velo Club De Zeemeeuw Oostende.

Op Paasmaandag van 1936 waren ze alle vier onder ruime belangstelling aangetreden in de Oostendse wielerbaan: een unicum in het wielergebeuren.

We zullen deze renners in voornoemde volgorde verder belichten.

SYLVEER MAES

Werd op 27 augustus 1909 te Zevekote, Kapellestraat 3, geboren onder de benaming Sylvester, Sylverius (48). Hij was de jongste van tien. Zijn vader, Petrus Paulus, was landbouwwerkman op hofsteden in de omgeving; daarbij bewerkte hij nog een stukje land om te overleven, wat toen gebruikelijk was. Zijn moeder, Octavie VIAENE (Zevekote 18/05/1872-09/02/1933) was speldewerkster en uitbaatster van een stamineetje, rechtover de waterpomp van Zevekote, genaamd "Bij Maes", later omgevormd tot "Sportwereld". Het café was gelegen in de Kapellestraat 3, thans Zevekotestraat 49 en omgebouwd tot privé-woning.

Na de oorlog 1914-1918 verdiende vader MAES zijn brood in de voormalige frontstreek, waar hij puinhopen hielp opruimen en huizen weder opbouwen. Dat dit zware labeur geen moordende invloed op zijn gestel uitoefende, hiervan leverden de MAESEN het overtuigend bewijs: Sylveers vader Petrus, zowel als zijn grootvader Carolus, overleden in hun 93e levensjaar (49).

Volgens moeder Octavie blonk Sylveer in zijn vel en had daarbij schitterende blinkende ogen. De toekomst van Sylveer stond toen nog vast: koewachter spelen en werken bij de boeren van Zevekote voor 5 Fr. per maand. Als 10-jarige knaap had hij leren fietsen op een verlaten Duitse velo, die hij "ergens te velde" gevonden had.

De koppige jonge kerel ging op een vrij koude oktoberdag van 1927 – hij was toen 18 jaar – stiekem rijden in een dorpskoers "voor alle renners" in Sint-Pieterskapelle. Hij versloeg daar iedereen, zelfs zijn bekende dorpsgenoot Honoré DEBRUYNE, de toenmalige lokale koning. Sylveer durfde bijna niet naar huis gaan, want niemand wist dat hij gekoerst had. Dit voorval werd echter een keerpunt: Sylveer was koewachter-landarbeider af en zou proberen te koersen.

Het jaar daarop ontfermde de familie MARES, van de rijwielfabriek JUPITER, Kerkstraat 28 Oostende, zich over Sylveer. Hij werd opgeleid als rijwielmekanieker en kreeg zelfs een koersfiets ten geschenke. Het was Gentiel MARES die Sylveer MAES lanceerde in de wielersport. Gentiel steunde Sylveer zowel financieel als materieel. Beiden bleven verder zeer goede vrienden.

Sylveer MAES werd beroepsrenner in juni 1932. Hij won op overtuigende wijze het kampioenschap van West-Vlaanderen veldrijden te Menen. Onmiddellijk daarop werd hij door het Franse merk

ALCYON aangeworven. In het Internationaal Cyclo-cross criterium van 05 februari 1933 te Parijs, dat beschouwd werd als het officieus wereldkampioenschap, werd hij glansrijk laureaat (in dezelfde discipline was hij reeds kampioen van De Zeemeeuw geworden in de jaren 1929 en 1931). Sylveer vierde nochtans de grote doorbraak een paar weken later met zijn zege in het Paasderby Parijs-Roubaix.

Sylveer als Ronderenner

Vóór alles werd Sylveer MAES een Ronderenner. De Ronde van Frankrijk was voor hem weggelegd. Hij beschikte over een goede gezondheid en een sterk weerstandsvermogen. Tevens was hij een buitengewone goede slaper. Dit was zijn grootste gave. Daarbij kon hij zijn krachten bijzonder goed doseren.

1934: Zijn eerste Ronde van Frankrijk. Hij was niet opgenomen in de Belgische ploeg en startte als "isolé" of afzonderlijke, dus zonder ploegmaats. Niettemin won hij de laatste rit Caen-Parijs en werd onverwacht 8ste in de eindstand; tevens 2e als afzonderlijke.

1935: Opnieuw moet Sylveer als individueel starten. Na de 1e rit wordt hij als plaatsvervanger in de nationale ploeg opgenomen. Hij wint een bergrit over 325 km. en wordt 4e in het eindklassement. Daarbij helpt hij de andere Zeemeeuwrenner, Romain MAES, aan de overwinning.

1936: Sylveer MAES won deze tour met een overweldigend meesterschap. Hij won maar liefst vier ritten. Op de dag van de aankomst te Parijs werd zijn tweede zoon Emmanuël geboren. Sylveer MAES was de renner die, vóór W.O. II, de snelste tijdrit in de Tour ooit heeft gereden en gewonnen. In 1936 liet hij in de ploegentijdrit over 52 km. tussen Nîmes en Montpellier het hoogste gemiddelde van 44,881 km. afklokken.

Inrichter DESGRANGE heeft die ploegentijdritten in 1935, 1936 en 1937 laten verrijden. De snelste man van de snelste ploeg werd individueel etappewinnaar.

1937: In dat jaar leek Sylveer weer op weg naar de eindoverwinning. In de 9e rit veroverde hij de gele trui, maar dat zette kwaad bloed bij de Fransen. Vanaf de Pyreneeën zijn er talrijke onregelmatigheden ten voordele van de Fransman Roger LAPEBIE, resultaat van het Franse chauvinisme. In La Rochelle liep het ongenoegen zo hoog op dat besloten werd tot de massale opgave van de Belgische ploeg. Er dienden nog slechts vier ritten te worden verreden (50).

1938: 14e in het eindklassement.

1939: Grandioos winnaar met twee ritzeges. Even leek het erop dat VIETTO de strijd in zijn voordeel zou beslechten, maar in de Alpen sloeg Sylveer toe. Hij reed René VIETTO op een half uur achterstand.

Wielerjournalist Achiel VAN DEN BROECK omschreef Sylveers exuberante zege als volgt:

"Sylveer MAES begon vanaf Toulouse felle kritiek te krijgen, omdat hij defensief reed. Maar Sylveer was niet van zijn stuk te brengen. Hij reed volgens een vastgelegd plan en 's morgens vóór het vertrek van Digne-Briançon (Alpenbergrit mc) zegde hij tegen Willem Van Wijnendaele (Sportwereld mc): 'Vandaag win ik de ronde, ik en niemand anders. En nog wel op den Izouard'. En zo gebeurde het. Na een eerste demarrage kwam VIETTO terug. Sylveer bezag hem zeer doordringend en demarreerde een tweede maal. De Fransman kwam tot op twee lengten....en zakte ineen. Hij verloor in die rit circa 20 minuten.

Dààr, op de vastgesteld plaats, op het vastgestelde uur, won Sylveer zijn ronde! Van zelfzekerheid gesproken!" (51).

Zeemeeuwrenner Sylveer MAES zal ook de geschiedenis ingaan als de renner die de eerste bergtijdrit van de Ronde won. Het gebeurde op de flanken van de Iseran in 1939. Hij versloeg zijn landgenoot Ward VISSERS met 4 minuten en de Franse favoriet René VIETTO met bijna 10 minuten.

1940-1945: Zoals voor zoveel renners heeft W.O. II de carrière van Sylveer MAES gedwarsboomd.

1947: Sylveer wordt aangeduid voor de Ronde van Frankrijk, maar wegens gezondheidsredenen kon hij niet starten.
Wordt 5e in de Ronde van Italië en wordt 25e in de Ronde van Zwitserland.

Aan de opsteller van deze bijdrage heeft Sylveer zelf, in zijn uitbating TOURMALET te Gistel, verteld dat hij de klimmersstiel geleerd heeft van de Franse renner Antonin MANGE (52). Toen Sylveer voor het eerst in 1934 naar de Ronde van Frankrijk vertrok, als afzonderlijke, had hij nog nooit in de bergen gereden. Als MANGE stopte om zijn wiel te draaien dan stopte ook Sylveer en deed het hem na.

Als winnaar van de Tour de France 1936 en 1939 was hij de enige renner die won zowel zonder als met een dédérailleur". Het versnellingsapparaat bestond nochtans al een tijdje, maar werd door Tourbaas Henri DESGRANGE verboden. Pas in 1937 werd het toegelaten. Daarvóór hadden de renners langs weerszijden één kamwiel. Vooraleer men aan een beklimming begon, haalde men het wiel uit, om de ketting op het passende verzet te leggen.

Sylveer als mens

Sylveer MAES had de bijnaam van "Lepe Peer", omdat hij zo slim en sluw was bij het koersgebeuren. Atletisch was hij 1,70 m. groot en woog 70 kg. Gedurende zijn rennersloopbaan was Sylveer bekend als een levensoptimist en een lacher. Hijzelf kenschetste dit met een gezegde dat hij meermaals heeft gebruikt: "Ik ben een echt type van het lachende Zevekote, dat juist een handdoek groot is".

Met de oorlog van 1940 ging ook de mobilisatie gepaard: 9 maanden mobilisatie en 14 dagen krijgsgevangenschap.

Na de oorlog was de snee er voor de 36-jarige een beetje af. Sylveer werd nog wel vijfde in de Ronde van Italië, maar startte wegens een zweer op het zitvlak niet meer in de Ronde van Frankrijk. Hij ging 38 jaar worden. Na de Waalse Pijl (14e) in 1948 hing hij de fiets aan de haak. Hij was toen nagenoeg 39 jaar oud.

In 1948 werd hij technisch leider van de nationale ploeg in de Tour de France en vervulde die functie gedurende enkele jaren met wisselend succes. Van 1957 tot kort vóór zijn overlijden fungeerde hij als sportafgevaardigde bij de B.W.B. (Belgische Wielrijdersbond).

Benevens het beroep van wielrenner heeft Sylveer MAES, samen met zijn vrouw Alice STUBBE, een horecazaak te Gistel uitgebaat. Begin 1935 had het echtpaar MAES bouwgrond gekocht op de hoek van de Torhoutse Baan en de Nieuwpoortsesteenweg te Gistel. Onmiddellijk werd overgegaan tot de bouw van een caféuitbating. In 1936 werd het café "Bij Sylveer Maes" plechtig geopend. Na zijn fameuse Tour de France overwinning van 1936 werd de naam omgevormd tot "Tourmalet". Over die periode weten de oudere inwoners van Gistel het volgende mede te geven: "De mensen

kwamen toen op twee plaatsen in Gistel op bedevaart, naar Godelieve en naar de "Tourmalet" bij Sylveer Maes".

In 1958 werd de zaak overgelaten aan zijn oudste zoon, Michel MAES en echtgenote Anny DEVRIENDT, die de exploitatie tot 1971 runden.

Sylveer MAES overleed in het Heilig Hartziekenhuis te Oostende op 5 december 1966 op de vroege leeftijd van 57 jaar. De eminente journalist, Karel VAN WIJNENDAELE, omschreef Sylveer als volgt: "Sylveer MAES was geen meneer, maar een werkman die al fietsend meneer geworden is".

Verwijzingen:

(48) Ghestella 1983, blz. 175.
(49) Petrus Paulus MAES (vader van Sylveer):
° Zande 16/04/1867
+ Gistel 25/06/1960

Karel MAES (grootvader van Sylveer)
° Vladslo 02/09/1834
+ Zande 05/04/1928
(Ghestella 1983, blz. 175).
(50) Sylveer MAES was de 3e renner die met de gele trui omgord in de Tour opgaf. Vóór hem, in 1927, Francis PELISSIER, in de 6e rit, wegens verwaarloosde longontsteking en in 1929 FONTAN, in de 10e rit, wegens vorkbreuk.
(51) Geschiedenis van de Ronde van Frankrijk, blz. 104.
(52) Antonin MANGE: winnaar van de Tour 1931 en 1934. In datzelfde jaar werd de eerste individuele tijdrit in de Ronde van Frankrijk tussen La Roche-sur-Yon en Nantes afgewerkt. Winnaar werd MANGE.

Verdere bronnen: - archief Amedée GEVAERT
- eigen archief

Velodroom Oostende 1931.
Van links naar rechts: Verzorger – Zeemeeuwrenner Sylveer MAES (met trui Kampioen van Vlaanderen Onafhankelijken) – DEVOCHT – André MARES (Gistel)

16/04/1933: Parijs-Roubaix.
Aankomst van Sylveer MAES in de Avenue des Villas. Bemerk de overtuigende zege van Sylveer op zijn medevluchter Julien VERVAECKE (Dadizele). Sylveer was toen nog maar 23 jaar.

23/04/1933. Wielerbaan Oostende.
Sylveer MAES wordt in de bloemen gezet ingevolge zijn overwinning in Parijs-Roubaix. Van links naar rechts: Marcel VANISACKER (schatbewaarder V.C. De Zeemeeuw) – Pieter MAES (vader van Sylveer) – Sylveer MAES – Remi VANBELLEGHEM (voorzitter V.C. De Zeemeeuw). Achteraan: boven de linkerschouder van Sylveer met bolhoed: Gentiel MARES – Leon HINDRYCKX (stichter V.C. De Zeemeeuw) – uiterst rechts (half) Georges Mares (fietsenhandelaar van Gistel)

1939: interview met Sylveer MAES, na zijn memorabele zege in de 15e etappe van de Tour Digne-Briançon, met de beklimming van de Izoard
Hij reed de Franse favoriet en gele truidrager, René VIETTO, op 19 minuten. Vóór het vertrek had Sylveer aan de Vlaamse journalisten aangekondigd: "Vandaag win ik de Ronde, ik en niemand anders, en nog wel op de Izoard". (Izoard: col behorende tot de Alpen. De top bevindt zich op 2.361 meter. Gemiddeld stijgingpercentage richting Briançon: 5,6 %, laatste 12 km. 7,7 %)

ANTONY-FOTO'S UIT HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN OVERGEDRAGEN AAN HET STADSARCHIEF OOSTENDE

EEN ICONOGRAFISCHE GOUDMIJN VOOR HET OOSTENDE VAN HET INTERBELLUM (2)

door **Norbert HOSTYN**

Nr. 150725/1
De Leeszaal in het Casino-Kursaal.

Nr. 190725/4
Nr. 190725/9
Het uiteinde ("kopje") van het Westerstaketsel met het café en het terras.

Nr. 200725/3
Het Klein Strand te Oostende.
Baders, badkabines, Oude Vuurtoren op het Zeeheldenplein, duidelijk beeld van de huizenrij te beginnen links van het Hôtel du Phare tot Zeeheldenplein.

Nr. 260725/12
Portret van het visserschip O.189 onder zeil.

Nr. 70825/8
Het fabrieksgebouw van de IJsfabriek "Froid Industriel" met het wagenpark.
Locatie: zuidkant eerste handelsdok (oude stapelplaatsen).

Nr. 210825/4
De lokettenhall van het Postgebouw[1] in de Hendrik Serruyslaan.

Nr. 230825/1
Wedstrijd voor strandredders.
Groepsfoto.

Nr. 230825/2
Wedstrijd voor strandredders.
De deelnemersgroep van Nieuwpoort.

Nr. 230825/3
Wedstrijd voor strandredders.
De deelnemersgroep van Blankenberge.
Te zien uiterst rechts op de foto achteraan: de noodvuurtoren.

Nr. 230825/5
Wedstrijd voor strandredders.
De deelnemersgroep van De Panne.

---

[1] BG0/6.095

Nr. 230825/6
Wedstrijd voor strandredders.
De deelnemersploeg uit Heist.
Locatie: Klein Strand.

Nr. 230825/7
Nr. 230825/8
Wedstrijd voor strandredders.
Het te water laten van een reddingsboot.

Nr. 230825/9
Nr. 230822/10
Nr. 230825/11
Wedstrijd voor strandredders.
Het aan land brengen van een "drenkeling".

Nr. 230825/12
Wedstrijd voor strandredders.
Prijsuitreiking.

Nr. 290825/3
De Concertzaal van het Casino-Kursaal.

Nr. 290825/11
Zicht op het Postgebouw[2] in de Hendrik Serruyslaan.
Links: doorkijkje in de Witte Nonnenstraat.
Speciaal op te merken: ijsroomkarretje nabij ingang Postgebouw en paviljoentje van de waterboringen op de hoek Hendrik Serruyslaan-Karel Janssenslaan.

Nr. 40925/21
Albert I-Promenade, storm-overslaande golven.
Sfeeropname.

Nr. 60925/2
Badkabines op het strand.
Sfeeropname.

Nr. 140925/5
Albert I-Promenade, hoek Vlaanderenstraat met Hotel Majestic Palace en Hotel du Kursaal & Beau Site.

Nr. 291125/2
Gestrande driemaster "Obotrite"op het strand van Den Haan[3] met op het strand tal van kijklustigen.

Nr. 231225/6
Gestrande driemaster "Obotrite" op het strand van Den Haan
Het lossen van de vracht via een noodspoor.

---

[2] BGO/6.095
[3] E.F. BAEYENS, De verraderlijke zee. Scheepsrampen in de Noordzee, Tielt, 2002, p. 186 ev.

1926

Nr. 220526/1
Twee Amerikaanse oorlogsschepen in het tweede handelsdok. (295 Osborne en 294 Charles Ausburn).
Op de achtergrond: Hôtel des Thermes, de Vindictivelaan, O.L.Vrouwecollege.

Nr. 10626/3
Vismarktje Cadzandstraat-Bonenstraat.
Zicht op het Kruisbeeld en het Mariabeeldje[4].

Nr. 80626/6
Begrafenisstoet Pastoor Pype[5].
Op de achtergrond Sint-Petrus en Pauluskerk, links: Café Saint Pierre, hoek Sint-Paulusstraat-Kerkstraat-Prins Boudewijnstraat.

Nr. 160626-??? (het volgnummer is onleesbaar)
Enkele scheepswerven aan de zuidkant van het derde dok[6], oa. Denye en Panesi. Links het markante pakhuis van de graanhandel Lanoye met daarachter een zestal huizen langs de Werfkaai op het Hazegras. Onder de dakgoot van één van de huizen is op de gevel geschilderd "Louis De Coene". Quasi rimpelloos water met een prachtige weerspiegeling.

Nr. 270626/12
Tweedekker overvliegt het Groot Strand ter hoogte van de Kon. Gaanderijen. Op de achtergrond, vlnr.: Westelijk deel van de Kon. Gaanderijen, de gebouwen van de Renbaan, de omheining, het portico en de wandelgalerij van het Royal Palace Hotel.

Nr. 30726/1
Fêtes Louis XV organisées par la Maison Marcoti.
Locatie: Casino.

Nr. 300726/7
Nr. 300726/8
Wedstrijd strandversiering voor kinderen.

Nr. 80826/20
Tafereeltje op het Wapenplein : uitdeling van ballonnen aan kinderen: publiciteit voor het lokale dagblad: "Le Carillon".
Het gebouw op de achtergrond links is de Stadsbibliotheek en Stadsarchief.
De straat in de diepte is de Louisastraat.

Nr. 80828/22
Het Wapenplein tijdens een ballonwedstrijd.
Talrijke personen op de markt.

---

[4] Nu bewaard in het Oostends Historisch Museum " De Plate"
[5] BGO/3.402, 3.409, 3.411, 3.412
[6] Vergelijk deze foto met Oud Oostende in Beeld 4, nr. 39 (toestand ca. 1905) en Oud Oostende in Beeld 5, nr. 56 (toestand ca. 1910)

Nr. 180826/1
Zicht op de gevel van het Casino-Kursaal vanuit de hall van het Hôtel Imperial, hoek: Van Iseghemlaan-Leopold II-laan.
Opname in tegenlicht.

Nr. 220826/8
De plantsoenen van het Kursaal . Vooraan de plantsoenen met het beeld "Fortuna" van J. Dillens op een hoge porfieren zuil; talrijke geparkeerde wagens op de paadjes; achtergrond midden : de huizenrij Van Iseghemlaan tussen Belpairestraat en Monacoplein; rechts : de eerste acht panden (onpare kant) van de Langestraat (Banque du Commerce, Hôtel Neptune, Hôtel du Club, Hôtel Charleroi); opvallend veel autoverkeer in de Van Iseghemlaan.

Nr. 220826/16
Badkar getrokken door paard.
Artistieke opname in tegenlicht.

Nr. 240826/5
Legeroefening in de vijver van het Maria-Hendrikapark.

Nr. 280826/7
Vrouw op trap van badkabine.
Achteraan een rij badkabines en het Koninklijk Chalet.

Nr. 110926/3
Zicht op de Albert I-Promenade en het Groot Strand.
Opname door de ramen van de Leeszaal van het Casino.

Nr. 130926/2
Nr. 130926/3
De Speelzaal in het Casino-Kursaal.

Nr. 130926/5
De Speelzaal en de Privéclub in het Casino-Kursaal.

Nr. 130926/6
De Concertzaal van het Casino-Kursaal.
Uiterst links is de orkesttribune te zien.

Nr. 280926/1
De Concertzaal van het Casino-Kursaal, zicht op de bovenste vensters en het plafond.

Nr. 280926/2
Zicht op de eretrap van het Casino-Kursaal (op de foto is de trap afgedekt) met traphall in Moorse stijl.

Nr. 280926/4
Herberg "In 't zeepaard"[7], Brabantstraat 8.

[7] Muurankers "1699" nu bewaard in Oostends Historisch Museum "De Plate"

1927

Nr. 270327/1
Halfvastenstoet in de Adolf Buylstraat. Optocht van de reuzen.

Nr. 170427/9
"Levend schaakspel".
Locatie: terrein van oude kazerne en gevangenis, hoek: Aartshertoginnestraat-Witte Nonnenstraat.
De huizenrij is deze van de Aartshertoginnestraat.
Het kruispunt is het kruispunt met de Poststraat.
Duidelijk zichtbaar is het Dominikanenklooster, kant Aartshertoginnestraat.

Nr. 170427/10
"Levend schaakspel".
Locatie: terrein van oude kazerne en gevangenis, hoek: Aartshertoginnestraat-Witte Nonnenstraat.
De huizenrij beginnend links op de foto is deze van de Witte Nonnenstraat met duidelijk zichtbaar de Meisjesschool "Louise Marie"

Nr. 30627/1
Het Bloemenuurwerk[8] met gelegenheidsversiering "Rotary".
Opname bij valavond.

Nr. 50627/2
Optocht van jeugdgroeperingen (scholen?, turnverenigingen?) op de Vindictivelaan. In het Handelsdok liggen meerdere oorlogsbodems gemeerd. Achteraan zicht op het IJzerpanorama. ???In het kader van de Rotary-Convention???

Nr. 50627/36
Stoet met praalwagens op het Wapenplein. Links de huizenrij tussen Brabantstraat en Breidelstraat, rechts het afdak van het Stadhuis en in de diepte een gezicht in de zelden gefotografeerde Breidelstraat en op het gebouw hoek Nieuwstraat/Groentenmarkt.
???In het kader van de Rotary-Convention???

Nr. 50627/42
Dezelfde stoet, andere praalwagens.
Foto genomen op het Wapenplein. Rechts zicht op het Stadhuis, in de diepte zicht in de Kerkstraat.
???In het kader van de Rotary-Convention???

Nr. 60627/3
"Rotary Conventie" in het Kursaal.
Zicht op het publiek en op het Comité met toespraak van Koning Albert I.

Nr. 60627/7
"Rotary Conventie" in het Kursaal.
Zicht op het publiek.
Het Comité met in hun midden Koning Albert I.

[8] BGO/3.902, 4.006, 6.198

Nr. 90627/3
"Rotary Conventie" in het Kursaal.
Zicht op het publiek.

Nr. 150627/8
"Garçonkoers" in de Van Iseghemlaan. Foto genomen ter hoogte van de Belpairestraat (Belpairestraat is het straatje op de hoek van de Tabakswinkel "Vanderelst")
Gezicht op het zelden gefotografeerde deel Van Iseghemlaan tussen Hertstraat en Monacoplein

Nr. 250627/14
De Scheepswerf Gebroeders Panesi in het Derde Handelsdok.

Nr. 280627/1
Een vergadering van de "Rotary", groepsfoto in het restaurant van een hotel.

Nr. 50727/3
Vismarkt te Oostende.
De huizen achteraan zijn deze van de Bonenstraat.

Nr. 110727/4
Bouw van de conservenfabriek "Ostendia".

Nr. 210727/8
De Concertzaal van het Kursaal tijdens een concert.

Nr. 4.8.27
Dansende baders op het strand tussen de badkabines.

Nr. 10827/2
Gezicht op de Albert I-wandeling ter hoogte van het Kursaal, Petit Nice, en de Hotels "Wellington" en "Helvetia".
Druk bevolkte terrassen.
Opname bij valavond.

Nr. 120827/4
De Hertog en de Hertogin van Brabant (de latere Koning Leopold III en Koningin Astrid) op de trappen van het Kursaal.

Nr. 160827/3
De hovingen van het Kursaal en omgeving: Leopold II-laan, Van Iseghemlaan en Westhelling.

Nr. 220827/6
Exotische versiering van het restaurant-danszaal in het Kursaal.
"In de brousse".

Nr. 270827/5
De "Ambassadeurzaal" (= balzaal) van het Kursaal tijdens een galadiner.

Nr. 280827/26
De "Ambassadeurzaal" (= balzaal) van het Kursaal tijdens een galadiner.
"In Tirol"

1928

Nr. 180328/6
Muziekensemble.
Niet geïdentificeerd.
Locatie: Torhoutse Steenweg.
Uiterst rechts: "Café Du Passage" op de hoek Frère Orbanstraat.
N.a.v. Half Vastenstoet (?)

Nr. 180328/13
Half Vastenstoet (?). Praalwagen ter hoogte van Leopold I-plein.
Opmerkelijke elementen van de foto: stadstram, zicht op het begin van de Torhoutsesteenweg en zicht in Warschaustraat.

Nr. 180428/23
Vissersdok en Visserskaai.
Interessant zicht op de huizen van de Visserskaai. De houten constructie uiterst links is de garnaalmijn.

Nr. 270428/1
Hondenkar op de Vindictivelaan.
Artistieke opname.
Op de achtergrond rechts: de koepel van het Panorama.

Nr. 20528/3
Hondenkar vóór het Sint-Petrus en Paulusplein.
Artistieke opname.

Nr. 30628/4
Officiële plechtigheid nabij de aanlegplaats van de pakketboten; Koningin Wilhelmina van Nederland, Schepen Vroome, de Gouverneur van West-Vlaanderen.

Nr. 150628/1
"Garçonkoers" in een versie voor vrouwelijke kelners.
Locatie: Adolf Buylstraat.

(wordt vervolgd)

* * *

Bezoekt de tentoonstelling "Vissersliederen uit de verzameling van Jef Klausing".

Nog te bekijken in ons Heemmuseum tot 31 mei

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

MEI 2004

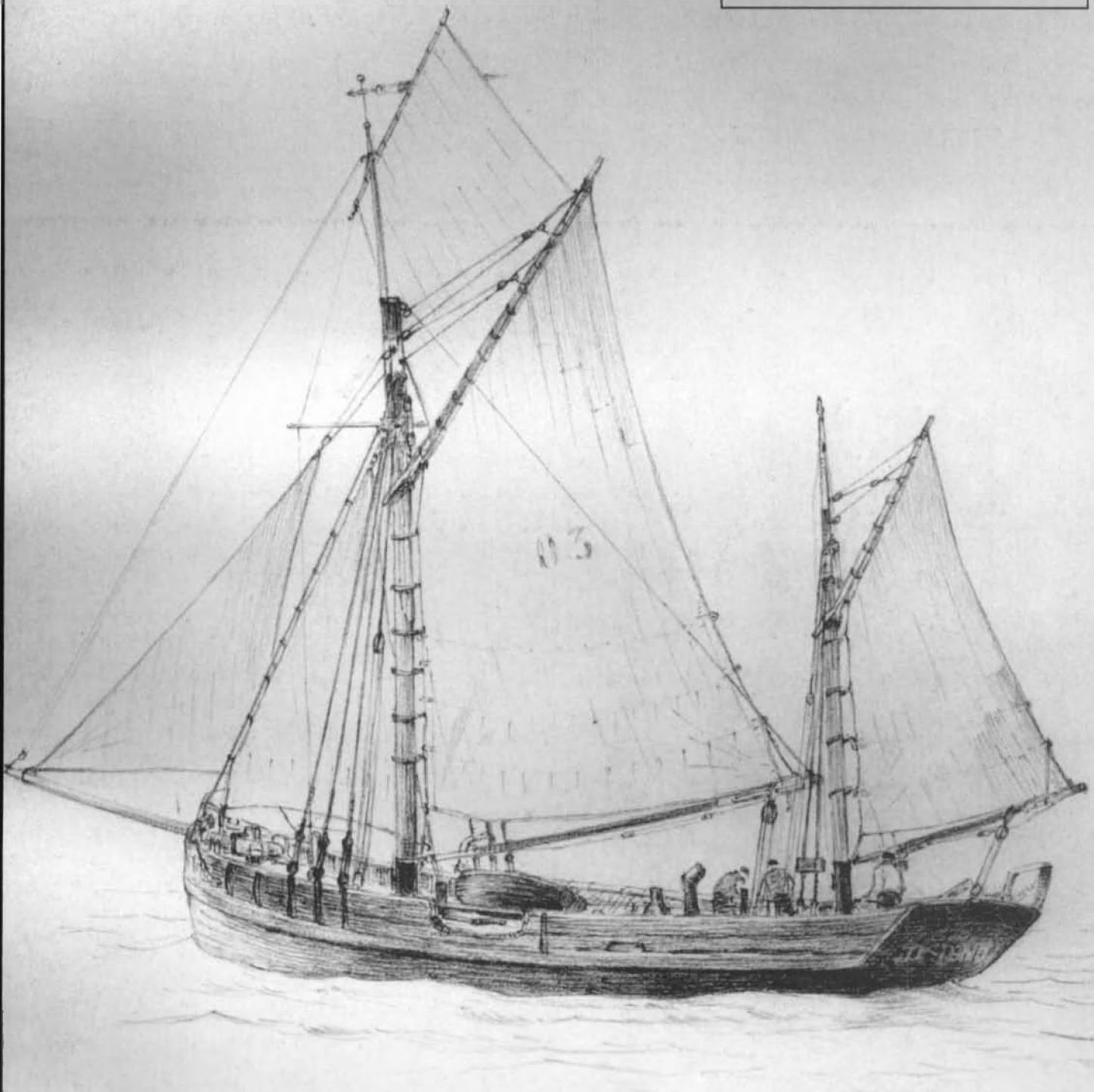

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift
Neptunus v.z.w.
Postbus 17
8400 Oostende
Tel. en Fax: **059/80.66.66**
e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**
..... over de **koopvaardij**
..... over **vreemde oorlogsbodems**
..... over ons **maritiem verleden**
..... over de **havenaktiviteiten** en
over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U
of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: **€ 15**

Beschermd abonnement: **€ 20**

Weldoend abonnement: **€ 30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

Oostendse Heem- en Geschiedkundige kring

FOTOWEDSTRIJD

"De Plate" v.z.w.
Maatschappelijke zetel:
Langestraat 69, 8400 Oostende

FOTOWEDSTRIJD

Organisatie

Oostendse Heemkundige Kring **"DE PLATE"** naar aanleiding van het 50-jarig bestaan.

Thema

"Volkskunde in Oostende": gebruiken – spelen – feesten – geloof – enz…

Prijzen

In totaal zijn er voor **500 EUR** aan prijzen.

De eerste prijs bedraagt **250 EUR** cash

Vorm en formaat

Alle fototechnieken zijn toegestaan in zowel zwart-wit als in kleur.
Verplicht formaat is A4 of 20x30 cm.
Foto's niet ingelijst, niet opgekleefd, geen passe-partout
Max. 3 foto's per deelnemer

Inzending

Uitsluitend amateur-fotografen, deelname gratis, geen inschrijvingsformulier.
Op de rugzijde van elke foto : - een titel + plaats en datum van opname
- naam van de fotograaf + adres en telefoonnummer

De foto's moeten vóór 30 september 2004 toekomen op volgend adres :

Oostends Historische Museum 'De Plate'
Langestraat 69
8400 Oostende

waar ook het volledig reglement te verkrijgen is.

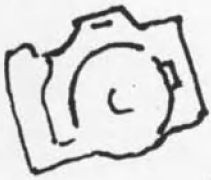

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33
NUMMER 5 - 8 **Prijs per los nummer: € 1,50**
MAAND mei - augustus 2004

IN DIT NUMMER

blz. 138: **M. Capon**: Veloclub De Zeemeeuw Oostende (deel 7)

blz. 143: **O. Vilain**: Verbleef Bonaparte eens in het huis Louise-Marie?

blz. 144: **R. Timmermans**: Een vraag.
O. Vilain: Een ultieme oproep.

blz. 145: **E. Smissaert**: De "Belle Epoque" in fotografie te Oostende: 1900-1911.

blz. 146: **G. Vandamme**: Historiek van de gebouwen hoek Oost- en Kerkstraat.

blz. 148: **E. Smissaert**: Oostende, opnieuw "Koninklijke Residentie"?: afbraak Chalet, bouw "Koninklijke villa": 1953-1956 (deel 4 en slot).

blz. 164: **S. Ippel**: Zoeken en vinden?

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitter:
August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48/3, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Michel CAPON: Westlaan 9, 8400 Oostende.
Omer VILAIN: Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Roger TIMMERMANS: Sint-Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gerard VANDAMME: Voorzienigheidstraat 14, 8400 Oostende.
Simon IPPEL:Verenigingstraat 161, 8400 Oostende

MEI EN JUNI ACTIVITEITEN

De Oostende Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten.

1ste MEI ACTIVITEIT

Zaterdag 08 mei om 14u30

Wandeling "Zandvoorde: in en buiten Oostende"

Afspraak om 14u30 vóór het Wijkcentrum 't Kasteel, een herenhuis in de Kasteelstraat, Zandvoorde, heel dicht bij de afrit van de A10. Daar kunt U Uw fiets stallen. Uw auto kunt U kwijt links van 't Kasteel of aan de kerk.

Gedurende anderhalf uur - met sanitaire stop - wandelen we door het oude centrum en de recentere wijken naar de Keignaertstreek toe. Wie wat moeite heeft kan onderweg pauzeren. Hij/zij wordt weer "opgepikt" op de terugweg.

Wat U niet kunt zien omtrent Zandvoorde tijdens de wandeling wordt U omstreeks 16 uur in 't Kasteel voorgeschoteld. U kunt er ook Uw dorstige keel laven (op eigen kosten). Afsluiting is voorzien om 17 à 17u30.

Vanaf 1 januari 1971 bestond Zandvoorde niet langer als zelfstandige gemeente, maar werd net als Stene een wijk van Oostende. Van een parochie Zandvoorde is al sprake in 1185 en rond 1270 hadden de Woutermans van Gent, die ook van belang waren voor Oostende, hier hun verblijfplaats. De vroegere bomenrijke "Platse" (zie de foto in het VVF-lokaal) kreeg na een desolaat intermezzo weer een aangenaam uitzicht tijdens de recente dorpsrenovatie. Vanaf de jaren vijftig tot op de dag van vandaag werden nieuwe wijken aangelegd: de oude Tuinwijk, de nieuwe Tuinwijk, de Prefabwijk, de Villawijk, de Molenhoek, de Ghyselinckverkaveling en vanaf 2000 Ter Zwaanhoek. Zandvoorde is voor vele inwoners - in 2001 telde de kieswijk 2.876 ingezetenen - een rustige thuishaven in een natuurlijke omgeving, gescheiden van maar ook sterk verbonden met Oostende.

Uw gids is Zandvoordenaar **Dirk BEIRENS.**

☼ ☼ ☼

2de MEI ACTIVITEIT

Donderdag 27 mei om 20 uur

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **ONZE KUST IN HET INTERBELLUM (1919-1939)**

Spreker: dhr. Marc **CONSTANDT**

De heer Marc CONSTANDT studeerde geschiedenis aan de universiteit van Gent en studeerde af met een licentiaatsverhandeling over de geschiedenis van het toerisme te Oostende tijdens de Belle Epoque (ca. 1880-1914). Een gedeelte van deze verhandeling verscheen als monografie onder de titel "Delbouille en Dujardin: twee pioniers van het Oostendse toerisme".

Het thema van de geschiedenis van het kusttoerisme bleef hem boeien waardoor er diverse publicaties volgden.

Diverse thema's uit het rijke toeristische verleden werden door deze auteur onderzocht en de resultaten werden gepubliceerd onder de vorm van artikels in diverse historische tijdschriften en catalogi. De verhouding van de katholieke kerk tegenover het kusttoerisme, de fotografie aan zee, het spanningsveld tussen de plaatselijke bevolking en de toeristen, het strandspeelgoed en hotels aan zee zijn maar enkele voorbeelden van deze artikelen.

Beroepshalve werkt deze historicus als archivaris te Middelkerke met als bijzondere opdracht de voorbereiding van een museaal project over de geschiedenis van het kusttoerisme.

Het Interbellum, waarover de voordracht handelt, is een boeiende periode voor het kusttoerisme. De spanningen tussen de elitaire toerist en de eerder volkse tegenhanger, de vernieuwingen van het toeristisch product, de opkomst van de minder preutse badpakken… komen aan bod.

In de voordracht wordt ook bijzondere aandacht besteed aan Oostende, meer bepaald aan de tegenstelling mondain en preuts met het Duinenkerkje als centraal gegeven.

Allen die bekommerd zijn met, of belangstelling hebben voor het kusttoerisme mogen deze voordracht zeker niet missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos. Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid. Men zegge het voort.

☼ ☼ ☼

1ste JUNI ACTIVITEIT. HULDE AAN "PASTER PYPE"

Het Herdenkingscomité Paster Pype, dat voortaan onder de vleugels van onze kring verder werkt, nodigt onze leden uit

op donderdag 03 juni om 11 uur

deel te nemen aan de jaarlijkse hulde aan Paster Pype.

Samen met het stadsbestuur, de afvaardigingen uit de visserij- en zeevaartmiddens brengen wij hulde aan de man die gedurende meer dan 40 jaar zoveel voor onze vissersbevolking heeft betekend.

Wij verzamelen aan de ingang van het oud kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg.

☼ ☼ ☼

2de JUNI ACTIVEIT - REIS NAAR MENEN EN KOKSIJDE

We vertrekken op **zondag 6 juni 2004 om 08u30** stipt vanaf het Canadaplein, rechtover het Gerechtshof.

Na ongeveer 1 uur rijden komen wij aan te Menen waar wij onmiddellijk het Jukebox Museum bezoeken. Dit museum, een privé initiatief, is het enige Jukebox museum van België.

Wij verdelen ons in twee groepen. De eerste groep bezoekt, samen met de gids, het museum terwijl de tweede groep geniet van een kop koffie. Na ongeveer driekwartier wisselen de groepen om.

Wat kunnen wij daar bekijken? Ongeveer een 80-tal verschillende jukeboxen, allemaal speelklaar, plus een 200-tal oude radio's uit de periode 1926-1950. Gedurende de rondleiding zal men verschillende jukeboxen kunnen beluisteren.

Rond 11u30 verlaten wij het museum en rijden door naar het restaurant "De Sterre" op de markt.

De Kring biedt U het aperitief aan en we steken de voeten onder tafel om te genieten van

Tomatensoep
?
Varkenshaasje, verse groentekrans, aardappelkroketjes
?
Gebak
?
Koffie

De dranken aan tafel zijn voor eigen rekening.

Rond 14u15 vertrekken wij richting Koksijde waar we circa 15u15 het Museum Ten Duinen bezoeken. We worden daar opgewacht door 2 gidsen die ons, uiteraard in twee groepen, rondleiden in en buiten het museum. Het centraal thema van dit museum is de geschiedenis van de plaatselijke Cisterciënzerabdij Onze-Lieve-Vrouw Ten Duinen.

In het abdijmuseum reis je terug in de tijd. Je maakt er kennis met de Middeleeuwen, de periode waarin de abdij OLV Ten Duinen zijn belangrijkste groei beleefde. Je ontdekt er de verschillende sociale groepen, de visie die de mensen in die tijd hadden over de wereld, hoe de kerk zich ontwikkelde en de spanningen binnen die kerk.

Daarna neemt het museum je mee doorheen een dag in een Cisterciënzerabdij. Je beleeft een dag binnen de muren van een abdij. Je leert de verschillende ruimten, de bewoners, hun taken binnen de abdij, het eten, de ontspanningsmogelijkheden en spanningen met de buitenwereld.

In het buitenmuseum zijn enkele muuropstanden van het klooster te zien. De muren, systematisch opgegraven vanaf 1949, werden tussen 1998 en 2003 grondig gerestaureerd en geconsolideerd.

Rond 18u00 verlaten wij het Museum Ten Duinen en rijden door naar Nieuwpoort waar wij op de Grote Markt halt houden. Daar zijn er mogelijkheden genoeg om te genieten van een frisse pint vooraleer wij om 19u30 in de bus stappen, richting Oostende, waar wij rond 20u00 aankomen.

Inschrijven kan door storting van **€ 40** per persoon op rekening 380-0096662-24
Heemkring De Plate
8400 Oostende

met vermelding "Platereis 2004 met X personen". In deze prijs is begrepen: autocar, koffie bij aankomst, middagmaal, toegangsgelden, gidsen en de fooi voor de chauffeur.

De inschrijvingen moeten binnen zijn vóór maandag 1 juni. Er zijn maximum 53 plaatsen beschikbaar. De 54^{e} kan niet meer mee!!!

Uw reisleider
Jean Pierre Falise

VELO CLUB DE ZEEMEEUW OOSTENDE (deel 7)

door **Michel CAPON**

De tweede MAES van V.C. De Zeemeeuw die we belichten is:

ROMAIN MAES

Romain MAES werd geboren op 10 augustus 1913 te Zerkegem en was het dertiende kind van de vijftien die moeder Pauline MAES (° 27/9/1874) op de wereld bracht). Vader Désiré MAES (° 15/6/1864) werd te Bekegem geboren maar zijn voorouders waren afkomstig van Koolskamp. De voorzaten van moeder Pauline MAES situeerden zich in de buurgemeente Aartrijke (53). Eigenaardig was, dat de ouders allebei de familienaam MAES droegen.

Volgens moeder Pauline was Romain het nerveuste kind van gans de groep van vijftien. Hij groeide, zoals zijn andere broers en zusters, te Zerkegem op en werd een vinnig kereltje. Zoals de schoolknapen uit zijn omgeving was hij – buiten de winterperiode – koeienwachter (54).

Onmiddellijk na de schoolperiode werd hij arbeider in de steengroeven. Maar toen hij geld genoeg bijeen had gespaard kocht hij op zijn zeventiende een koersfiets. De tengere en kleine Romain werd coureur in augustus 1930 en sloot aan bij V.C. De Zeemeeuw Oostende. "Romain MAES was een crack der nieuwe methode: in actie vanaf het begin! Een renner die zich nooit pramen liet. Vluchten en koers-houden was troef. Al zijn overwinningen dragen den stempel van ongebreidelde strijdlust en zijn klaar doorzicht om het gepast oogenblik te handelen was een publiek geheim" (55).

De kleine MAES klom met reuzenschreden de sportladder omhoog. Drie jaar later, 1933, doorliep hij in één jaar alle categorieën. Daarbij won hij drie koersen naeen. Als onafhankelijke won hij de Grote Prijs van Menen. Daarop werd hij beroepsrenner en won de Franse Omloop van het Westen over zeven ritten. Onmiddellijk werd Zeemeeuwrenner Romain MAES bij het grote Franse rijwielmerk "Alcyon" ingelijfd. Begin 1934 trok hij flink van leer in de eerste rittenwedstrijd Parijs-Nice, waarvan hij een rit won. In datzelfde jaar werd hij naar de Tour de France afgevaardigd. Romain kwam in deze Tour goed mee. Hij werd tweemaal tweede in een etappe. Ingevolge een zware valpartij in de rit naar Nice moest hij opgeven. De opname in het ziekenhuis voor zijn verwondingen zette een punt achter zijn Tourambities voor 1934. Hij was toen nog maar 21 jaar.

Het jaar nadien, 1935, hij was 22 jaar, zou zijn gloriejaar worden.

<u>Winnaar Ronde van Frankrijk 1935</u>.

Romain MAES was de eerste Zeemeeuwrenner die de Tour zal winnen. Hij was naar de Ronde gekomen met de aspiratie een rit te winnen. De eerste etappe liep van Parijs naar Rijsel. Die weg kende Romain, want hij had de koers met die naam in het voorjaar gewonnen. In de omgeving van Bethune, op 60 km van de aankomst in Rijsel, ontsnapt de Zeemeeuwrenner en gaat solo tot de finish. Hij ontvangt de gele trui met twee en een halve minuut voorsprong. Niemand gelooft ten volle in de kansen van de tweeëntwintig jaar oude Zerkegemnaar. Zijn stunt wordt als een bevlieging aanzien, koning van één dag. In de tweede rit, de dag nadien, gebeurde er bijna een ramp. Ingevolge bandbreuken lag de Belgische ploeg op een gegeven ogenblik meer dan 9 minuten achter. Na een indrukwekkende jacht van 70 km. kwamen de Belgen terug bij en behield Romain MAES zijn "maillot jaune".

Die trui zou hij blijvend omgorden en niet meer afstaan! Alhoewel men iedere dag zijn instorting verwachtte, hield de kleine MAES met brio stand Tussen de gevreesde bergritten van de Alpen en

de Pyreneeën won hij daarbij op overtuigende wijze de rit Nice-Cannes; waar hij iedereen uit het wiel reed. In de Pyreneeën kon hij, samen met Félicien VERVAECKE (winnaar van de bergprijs) en de andere Zeemeeuwrenner Sylveer MAES, de gevaarlijke Italiaanse aanvallen counteren.

Maar Romain kreeg het opnieuw zwaar te verduren in de tijdrit naar La Rochelle. Zijn fietsraam brak. Niet versaagd, Romain hield de twee gebroken einden van de buis met één hand bij elkaar en met de andere hand stuurde hij zijn fiets. In deze rit tegen het uurwerk werd hij zelfs nog tweede, vóór zijn ploegmaat Sylveer MAES. Alle pech ten spijt was Romain MAES in de Tour van 1935 niet te kloppen.

Intussen maakte in België zijn 60-jarige moeder zich klaar om voor het eerst in haar leven een reis te maken, en dan nog naar het buitenland, naar Parijs. Dit nieuws gaf Romain vleugels. Bij de laatste rit naar Parijs kon niemand hem nog bijhouden. Hij loste al zijn tegenstanders en kwam met ruime voorsprong in het Parc des Princes aan. Na de aankomst viel hij wenend in de armen van zijn moeder Pauline MAES. De foto van de omhelzing ging de wereld rond.

De eindzege van Romain was een unicum. Hij won de eerste rit en droeg de gele trui gedurende gans de Tour; daarbij zegevierde hij ook in de laatste rit. En dit telkens met voorsprong. Daarenboven werd het een grote dag voor Velo Club De Zeemeeuw Oostende: 1ste Romain MAES en 4de Sylveer MAES (56).

Epiloog van de exuberante Tourzege 1935.

Sportjournalist Achiel VAN DEN BROECK omschrijft het als volgt (57):
"Gedurende die ronde had de kleine onrustige man van Zerkegem een heel arsenaal van wilskracht verbruikt. Dag en nacht leefde hij tussen hoop en vrees. "Zal ik die trui houden? Zal ik niet te dikwijls platrijden? Zal CAMUSO me niet kapot krijgen in de bergen?" Gedurende een ganse maand stond hij op 1.000 volt hoogspanning. Hij won, maar in plaats van daarna rustig te gaan rusten, afgezonderd van de wereld, vervulde hij 62 contracten. Hij verdiende een fortuin....en verloor er één mee: zijn gezondheid! En in de Parijse zesdaagse werd de ressort helemaal uitgerokken (5-11/11/1935).....Er is wellicht geen renner in België geweest – we zouden haast durven zeggen in Europa – die zó in het brandpunt der belangstelling gestaan heeft, als Romain MAES.

Na zijn zege in de Ronde van Frankrijk 1935, werd hij werkelijk gehuldigd als een nationale held. Na zijn opgave in 1936 werd hij verguisd en met modder overladen. Zó is de massa. Maar gewoonlijk volgt dan toch de bezinning.....De waarheid is, dat Romain MAES een enorme klas bezat, dat hij, zedelijk gesproken, in de Ronde van Frankrijk 1935 een onmenselijk grote inspanning heeft moeten doen, dat hij zich niet genoeg rust heeft gegund om te herstellen, en dat hij voor de rest van zijn loopbaan, nog slechts over 75% van zijn universele klas heeft kunnen beschikken...

Universele klas? Inderdaad! Die had Romain MAES! Hij kon op sommige dagen daden stellen die niet meer normaal waren. Hij kon gedurende 50 km. met honderd meter voorsprong rijden tegen tien of vijftien van de beste baanrenners van de wereld. Met zijn lateree 75% kon hij dat zelfs nog....".

De jaren nadien.

Door de vele vieringen is hij in 1936 nog een halve Romain MAES (58). Hij gaf op in de Tour, wat velen hem kwalijk namen. In de 37ste Parijs-Roubaix van 1936 sprintten drie renners voor de zege. Romain MAES versloeg in een millimeterspurt de Franse kampioen Georges SPEICHER. Aankomstrechter CAZALIS plaatste Romain ten onrechte tweede achter SPEICHER.

In het najaar, 23 september 1936, huwde Romain met Rachel MAECKELBERGH.
In het jaar 1939 was Romain inzake conditie en forme er weer boven op. In de Ronde van Vlaanderen was hij de grote uitblinker, maar tegen de aanklampende sprinter Karel KAERS was hij uiteindelijk niet opgewassen.

Opnieuw werd Romain een plaats toebedeeld in de nationale ploeg voor de Ronde van Frankrijk. In de eerste etappe werd hij tweede. De dag nadien wint hij overtuigend de 63,5 km. lange tijdrit, waardoor hij de gele trui mocht omgorden. Zijn ploegmakkers weigerden hem alle hulp. Waardoor de Zeemeeuwrenner zijn leiderstrui verliest en nadien zelf knecht mocht spelen. Een erge val in de achtste rit verplichtte hem tot opgave.

Gedurende Wereldoorlog II werd hij piste-renner. Samen met zijn Zeemeeuwgenoot Sylveer MAES vormden ze één van de populairste ploegkoersers van het land. Na zijn wielerloopbaan begon hij aan het Noordstation van Brussel, in de Vooruitgangstraat, een brasserie "Au Maillot Jaune".

Romain MAES overleed op 22 februari 1983 op 69-jarige leeftijd te Groot-Bijgaarden, alwaar hij woonachtig was in de Nieuwe Gentsesteenweg 11.

Verwijzingen

(53) Tijdschrift Ghestella 1983, blz. 173 en 242.
(54) Bij een senioren-autobusbezoek aan zijn brasserie "Au Maillot Jaune" te Brussel heeft mijn moeder, Martha DELOOF, hem daaraan, als anekdote, herinnerd. Het is gebeurd dat ze ook, samen met Romain MAES, in die functie op pad is getrokken. Dit werd door de, nadien, zeer ijdel geworden Romain niet in dank afgenomen.
(55) De Galerij der Wielerkampioenen, door Georges MATTHYS, 8e deel, blz. 496.
(56) In die periode baatte zijn zuster, Irma MAES (° 14/9/1907, gehuwd met André VANPRAET), de zeer bekende café "Sportwereld" uit in Zerkegem.
(57) Geschiedenis van de Ronde van Frankrijk, blz. 94.
(58) Het gebeurde dat Romain MAES in zijn glorieperiode bij zijn tante Elisabeth MAES (gehuwd met Henri BONQUET), Zakstraat 1 te Raversijde op familiebezoek kwam. Met een grote Amerikaanse cabriolet-auto kwam Romain traag en plechtig, eerst de Schoolstraat en dan de Zakstraat ingereden. Want hij wilde gezien en bewonderd worden. (Mondelinge getuigenis van Oscar TRATSAERT, Raversijde)

Bronnen

- Tijdschrift Ghestella, 1983.
- Archief Amedée Gevaert/
- Tour de France, door Reina van der Wal & Rob Groen.
- 100 jaar Ronde van Frankrijk, door Pascal Sergent.
- Eigen archief.

Twee Zeemeeuwrenners delen in de zege in het Parijse Prinsenpark:
Rechts: Romain MAES, winnaar van de Tour 1935, op 22-jarige leeftijd.
Links: Sylveer MAES, 4e in de eindstand en 2e in het bergklassement (werd de maand nadien 25 jaar).

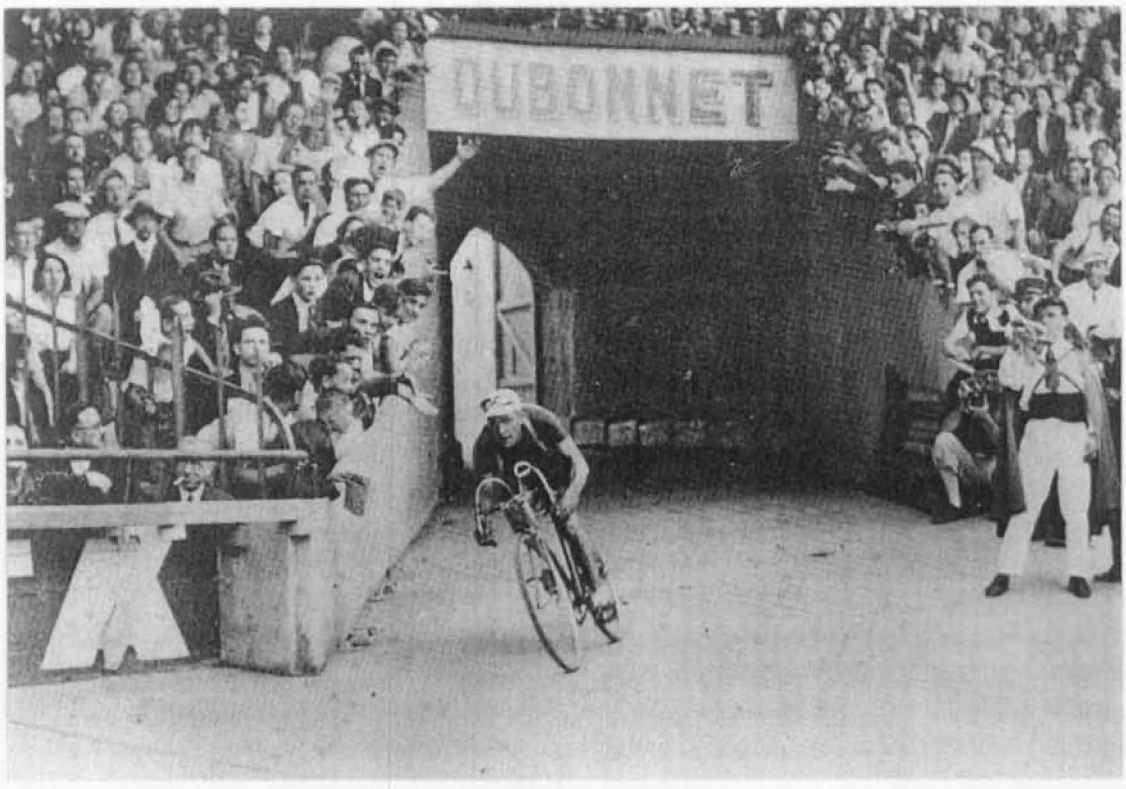

Laatste rit Caen-Parijs, Ronde van Frankrijk 1935.
Winnaar en gele truidrager Romain MAES komt alleen toe in het Parc des Princes te Parijs.
Bemerk rechts de klaroenblazer die de renners aankondigt.

Na de aankomst in het Parc des Princes valt Romain MAES wenend in de armen van zijn moeder.
Paula MAES was speciaal naar Parijs afgezakt om de victorie van haar zoon te kunnen bijwonen.
Het was de eerste maal, en ook de laatste maal, dat moeder MAES een reis ondernam en dan nog naar het buitenland.

VERBLEEF BONAPARTE EENS IN HET HUIS LOUISE-MARIE?

door **Omer VILAIN**

In 1946 werd te Oostende een Internationaal Congres van de zee gehouden. Tussen de verschillende voordrachten die gehouden werden, was er ook een historisch onderwerp met als titel "Les cinq séjours de Napoléon sur notre Littoral Maritime". De spreker was Albert de BURBURE de WESEMBEEK. De integrale tekst van zijn toespraak verscheen later in "Rapport du Congrès International de la Mer à Ostende 1946".

Daarin lezen wij dat Bonaparte, waarschijnlijk incognito reizend, op 13 februari 1798 in Oostende toekwam en dat hij logeerde in het "Hôtel de la Marine" in de Kapellestraat.

Maar de BURBURE de WESENMBEEK schrijft daarbij: "Evenwel, een oude Oostendenaar bevestigt ons dat de toekomstige Keizer van Frankrijk de nacht zou doorgebracht hebben in de Langestraat, in een gebouw dat later het Koninklijk Paleis zou worden en alwaar Louise-Marie, de eerste Koningin der Belgen zou overlijden". "Thans zijn de bureau's van Bruggen en Wegen er in ondergebracht", voegt hij er nog bij.

Daarom zochten we ook op wat Georges SOYER in zijn boek "Le drame Révolutionnaire et Napoléonien à Ostende", dat in 1928 gepubliceerd werd, schreef.

Op p. 175 schrijft G. SOYER: "Na gelogeerd te hebben in het gebouw alwaar de Dienst van Bruggen en Wegen is ondergebracht en alwaar Louise-Marie, eerste Koningin der Belgen, overleed, vertrok hij de volgende ochtend…".

G. SOYER verwijst hiervoor als referentie naar het boek van de auteur Charles VAN ISEGHEM over: "André Van Iseghem, Bourgmestre et Maire d'Ostende; notes biographiques", uitgegeven in 1894.

In deze biografie lezen wij op p. 62: "De Keizer, die de versterkingen van de stad Oostende op 13 februari 1798 bezocht en die gelogeerd had in de Langestraat in een huis dat toebehoort aan Koning Leopold II, kwam voor de eerste maal terug als Eerste Consul op 10 juli 1803".

Onze vraag is natuurlijk: Kapellestraat of Langestraat? Wie heeft er gelijk, wie is er mis? We zullen het waarschijnlijk nooit te weten komen want alle stadsarchieven waarin daarover misschien te lezen was, zijn in de oorlogsbrand van mei 1940, zowel op het Stadhuis als in de Stadsbibliotheek, in de vlammen opgegaan.

Een heel kleine mogelijkheid is dat er ergens in het reusachtig Bonapartistisch Historisch Fonds te Parijs een spoor van terug zou te vinden zijn.

Wij kunnen, bij rondleidingen in ons "Oostends Historisch Museum De Plate", ieder geval met zekerheid zeggen dat de eerste Koningin der Belgen, Louise-Marie, er in 1850 overleed en dat Bonaparte wellicht op 13 februari 1798, ter gelegenheid van een inspectietocht over de aan gang zijnde verdedigingswerken langs ons kust, er kwam overnachten…..

Nota's

- De drie aangehaalde citaten uit de Franstalige boeken van Albert de BURBURE de WESEMBEEK, Georges SOYER en André VAN ISEGHEM werden door ons vrij vertaald.

- "Het Hôtel de la Marine" in de Kapellestraat stond er nog tot na de 2e Wereldoorlog, weliswaar reeds vele jaren ledig. Het werd tenslotte als een erg verkrot gebouw afgebroken. Het werd ook het "Hotel Jean" genoemd, naar de familienaam van de 19de eeuwse Franse uitbater JEAN.

VRAAG

Welke brouwer/bierhandelaar verkocht indertijd, in Oostende, bier onder de merknaam "BAVARO BELGE"?
Indien mogelijk ook adres van de firma en de periode waarin het bier te verkrijgen was.

Alle inlichtingen welkom, waarvoor bij voorbaat dank,

bij Roger TIMMERMANS
Sint-Sebastiaanstraat 24
8400 Oostende

* * *

EEN ULTIEME OPROEP

De stichter van "De Plate" Ary SLEEKS publiceerde een achttal boekdeeltjes tussen 1956 en 1964 over heemkunde en folklore. Hij was nog bezig met een 9de deel over "La Belle Epoque" en een 10de met als titel "Beknopt Oostends Woordenboek".

Ary SLEEKS overleed op 25 januari 1966 en de twee teksten van delen 9 en 10 waren onvindbaar, aldus zijn neef Raf SEYS in het "Lexicon van Westvlaamse schrijvers, deel I" (1984).

Wij hopen nog altijd dat deze handschriften niet vernietigd werden en wellicht nog ergens tussen andere papieren verborgen zitten.

Moch dit zo zijn dan zouden wij zeer gelukkig en dankbaar zijn zo we die mogen inkijken en gebeurlijk toch nog laten publiceren.

We weten het is zoeken naar een speld in een hooiberg, maar men weet nooit! Hoop doet leven en wij hopen verder.

O. VILAIN
Voorzitter "De Plate"

De "Belle Epoque" in fotografie te Oostende: 1900-1911

door **Emile Smissaert**

Onlangs was een selectie uit het werk van de Engelse journalist en fotograaf Andrew PITCAIRN-KNOWLES (1871-1956) te bezichtigen in de Venitiaanse Gaanderijen te Oostende. Alweer een opmerkelijke realisatie van de Stedelijke Cultuurdienst.

De lichtbruinkleurige foto's, naar schatting ongeveer 35 x 20 cm groot en gekaderd in een passe-partout, zijn van het type "droge glasplaattechniek", munten uit door hun helderheid en knappe proporties met goed gekozen invalshoeken én weten, nu nog na ruim 100 jaar, te bekoren. Hoe is de maatschappij, in de tijdsspanne van een eeuw én schier in alle opzichten en facetten, ten gronde veranderd! Het beeld, veel meer nog dan woorden, weet dit fenomeen levendig neer te zetten voor onze generatie die, wat zelfingenomen, zich afficheert als echt modern en geëmancipeerd... Voyons, elke tijd heeft zijn charmes, zijn eigenheid en verdiensten!

Eens de exporuimte betreden vallen ons de viertalige (m. i. een noodzaak in een stad die het moet hebben van toerisme en kunst!) opschriften die de aangeboden prenten structureren.

Achtereenvolgens de School van Paster Pype (7 stuks), de Visserij (6 stuks), de bedrijvigheid op de Wellington (Paarden)renbaan (19 stuks), vier of vijf bereden ranke paarden die waden in het ondiepe van de zee, de autosport (12 stuks), het volksvermaak (daar had de artiest ook oog en glasplaat voor), o.m. met dieren (13 stuks). Gesnorde mannen met pet, strooien hoed of bolhoed op, af ent oe met een wandelstok in de hand (typerend voor die tijd), bevolken het schouwtoneel. Geflankeerd door langgerokte vrouwen, hier in seizoenkledij, gecoiffeerd met weidse hoeden met voile en hoge, luisterrijke versierselen bovenop, al of niet met pluimen, vullen de fraai weergegeven scènes.

Het strandleven omvat 30 stuks in groot en 9 stuks in klein formaat. Wij overlopen de themata die sober gedoseerd zijn. Eerst fietsen en staande eenogige, lange verrekijkers die aan de reling van de zeedijk gehuurd konden worden. Verder een primitief aandoende lage dubbelzitfiets; een ambulante straatorgel; een bedelaar zittend in een rieten gehandicaptenzetel op wielen; een strandventer. Vervolgens valt ons oog op zeilwagens (4 stuks) die toen in Oostende nog mogelijk waren, er waren vliegers en draken (3 stuks), een mannenfiets met bol zeil aan de hand van een jonge kerel alsook het toen populaire diabolospel (6 stuks).

Wij werpen een blik op het vroeger evenals nu wit geschilderde staketsel, op voetstappen in het "hard zand" alsook op het Klein Strand waar rollende badkabienen in het water en baders van beider kunne in de typische gestreepte, sexyloze zwemdracht van 1900 voorkomen (3 stuks). Geniet van het zicht op de waterpret van de kinderen, de reddingsboot, de golfbreker, de zomerstrandspelen en de torenbouw met wapperende vlaggen bovenop in het zand, wachtend op de aangolvende zee...

De erfgenamen van de auteur die een cosmopolitische Brit was, vonden de in de loop der jaren vergeten clichés en het is de verdienste van zijn kleinzoon dat een catalogus verschijnen kon, kwistig verlucht met illustraties allerhande.

The Edwardian Eye of Andrew Pitcairn-Knowles 1871-1956

door Richard Pitcairn-Knowles; voorwoord: Mark Haworth-Booth. - Lewes (Sussex): The Book Guild, 2000. - X,38p. + 110 ill. - ISBN 1-85776-427-7. - € 25

HISTORIEK VAN DE GEBOUWEN HOEK OOST- EN KERKSTRAAT

door **Gerard VANDAMME**

Reeds in de 15de eeuw bevond zich op de zuidoosthoek van de huidige Langestraat en de huidige Vlaanderenstraat het zogenaamde "Oude Klooster" met kapel en gasthuis (hospitaal) van de "Grijze" of "Grauwe Zusters".

Op 10 augustus 1537 werd een nieuw klooster met kapel en hospitaal ingewijd op de zuidwesthoek van de huidige Ooststraat en de huidige Kerkstraat.

Op het oudste stadsplan van Oostende, opgemaakt door Jacob VAN DEVENTER omstreeks 1560, staan de beide kloosters aangeduid. Dit is ook het geval op een hele reeks latere stadsplannen.

Aan de westkant van de kloostergebouwen stond het "Weeghuys" of Stadswaag. Daar werden alle goederen die in de haven aankwamen, gewogen en gemeten.

De "Grauwe Zusters" genoten het privilege van de inkomsten van de waag. De stad had hen dit recht verleend, mits voorwaarde dat deze inkomsten zouden besteed worden aan het bekostigen van de werking van het hospitaal.

Een twaalftal zusters betrokken het klooster en legden zich vooral toe op de ziekenzorg, ook aan huis, en op de begeleiding van rouwenden bij begrafenissen.

In 1570 moesten de "Grauwe Zusters" vluchten voor de Geuzen en in 1583 vertrokken ze naar Sluis.

Ze keerden pas in 1609 terug naar het door het Beleg verwoeste Oostende. De heropbouw van klooster en hospitaal werd gefinancierd met de inkomsten van de opnieuw verkregen meet- en weegrechten, en met de opbrengst van vele bedeltochten.

In 1618 waren de werken aan het klooster voltooid. Stenen en ander bouwmateriaal van het "Oude gasthuis" mochten vanaf hetzelfde jaar herbruikt worden voor de bouw van het nieuwe hospitaal. Ook de kapel werd herbouwd en ingewijd in 1642.

In 1613 hadden de "Grauwe zusters" de regel van Sint Augustinus aanvaard, en werden "Zwartzusters".

Het gedeelte van de huidige Ooststraat, tussen de Kapellestraat en de Kaaistraat, droeg dan ook van dan af, en tot 1858, de naam "Zwarte Nonnenstraat".

In 1692 werd aan het klooster nog een deel bijgebouwd, het zogenaamde "Nieuwe Convent", en in 1712 werd aan de zijde van de Kerkstraat een nieuwe barokgevel opgetrokken, en de kapel van een kleine toren voorzien.

Op 5 februari 1798 werden de Zusters door de Franse revolutionairen uit hun klooster verdreven. Ze kwamen er niet meer terug.

Onder het Hollands bewind dienden de gebouwen als infanteriekazerne. Na de Belgische Onafhankelijkheid in 1831 was er een militair hospitaal. Er kwam ook een tekenacademie, een wapenmagazijn van de "Garde Civique" en een tribunaal!

Op 04 april 1837 sloot de stad een overeenkomst met de Congregatie van de "Broeders van Liefde" om er een school voor jongens en wezen in te richten.

Vier Broeders kwamen op 10 mei te Oostende aan, en richtten hun klooster, "Huis Sint-Pieter", op in een deel van de gebouwen. In 1840 konden er, na het vertrek van de "Garde Civique", ook de klassen worden gevestigd. Tot 1855 bleef de school de enige kosteloze jongensschool in de stad. Ze zou reeds in 1843 als gemeenteschool, met de Broeders als leerkrachten, zijn aanvaard geworden, maar meer zekerheid daarover is er in 1862.

In 1866 verlieten de Broeders met hun school de gebouwen, en betrokken een nieuwe, door de Stad ingerichte locatie in de Sint-Franciscusstraat.

Op 14 juli 1868 werd tussen de stad en het Bisdom een contract gesloten, waarbij het College vanaf 01 oktober 1868, over het oude klooster kon beschikken. Na zeer dure herstellings- en aanpassingswerken aan de intussen bouwvallig geworden gebouwen, werden op 4 oktober 1869, de lokalen in gebruik genomen.

Bij Gemeenteraadsbeslissing van 4 februari 1878 moest het College, dat nochtans grote bedragen voor de vernieuwingswerken had uitgegeven, de gebouwen verlaten, zonder enige aanspraakmogelijkheid op vergoeding. We zijn hier in de periode van de zogenaamde "Schooloorlog"!

De Stad vestigde er nadien zelf een inrichting voor middelbaar onderwijs (Atheneum) die er bleef tot 1902.

In 1910-1912 kwam er een volledige nieuwbouw tot stand, de thans nog bestaande stedelijke "Albertschool", ontworpen door de "Belle Epoque"-stradsarchitect Achille RAOUX (11/04/1866-?/02/1949). Ook enkele aanpalende privégebouwen in de Oost- en Kerkstraat, werden op het terrein opgericht.

Tijdens de oorlog 1914-1918 was de Duitse "Kommandantur" in de school ondergebracht. Bij de beschieting op 21 mei 1918, werd het gebouw zwaar beschadigd. Ook tijdens de oorlog 1940-1945 was er zware schade ten gevolge van een bombardement op 22 mei 1940.

Door verwaarlozing, herbouw, afbraak, verbouwing allerhande, gedurende bijna 4 eeuwen, kan vrijwel niets meer van de oorspronkelijke bebouwing zijn overgebleven!

Geraadpleegde werken:

- Jan B. DREESEN: "Toponymie van het Woutermans Ambacht". De Plate, 1995, nr. 9.
- Daniël FARASYN: "1769-1794: De 18de eeuwse bloeiperiode van Oostende". "Oostendse Historische Publicaties" nr. 2, 1998.
- Olivier DEBAERE: "Stedenatlas Oostende". "Oostendse Historische Publicaties" nr. 9, 2002.
- Henri DANGEZ: "Bijdrage tot de geschiedenis van het lager onderwijs te Oostende", in "Contact" 5de jg. nrs. 1 & 2, 1959; nr. 4, 1960.

OOSTENDE, OPNIEUW "KONINKLIJKE RESIDENTIE"?:
afbraak Chalet, bouw "Koninklijke villa": 1953-1956 (slot)

door **Emile SMISSAERT**

DEEL XI: DE BEWONERS

1. Dhr. Adolf Van Glabbeke, Burgemeester-Voorzitter:

> De leden van de Gemeenteraad hebben vernomen en ook de pers heeft er melding van gemaakt, dat al de leden van de Koninklijke Familie een verblijf hebben doorgebracht in de Koninklijke Villa te Oostende. Ik meen de tolk te wezen van al de leden van de Raad en van gans de Oostendse bevolking om onze vreugde dienaangaande uit te drukken en de hoop te koesteren, dat tijdens lange jaren en zoveel mogelijk, de Leden van de Koninklijke Familie in onze stad mogen verblijven. (Handgeklap op al de banken) (91)

Dit wordt bevestigd door een fotosessie (92) ten behoeve van de Media (pers, filmactualiteiten van Belgavox). Wij vonden in "Le Patriote Illustré" en "De Post" (markante geïllustreerde weekbladen uit die tijd) een paar bladzijden terug (93). "Het nieuwe chalet (sic) is amper gereed, en de Koning en zijn familie hebben er reeds twee week-ends in doorgebracht" (De Post). "Pour la première fois depuis de nombreuses années, la Famille royale a pu y faire un bref séjour » (Le Patriote Illustré). Waar het kon, werd fier (!) het epitheton «Oostende, Koninklijke Residentie» gebruikt! Zo bijvoorbeeld bij de jaarwisseling 1957-1958 (94), het laatste bestuursjaar van burgemeester Van Glabbeke die in deze formule echt geloofde en ook op dat gebied grote verdiensten had. Wie kon, toen, bevroeden dat deze "Koninklijke Residentie" geen lang leven (hooguit 15 jaren...) gegund was! In feite, de tijds- en levensomstandigheden van de vijftiger en zestiger jaren geleken ternauwernood op de gloriejaren van Oostende in de "Belle Epoque" en het Interbellum!! C'était du passé!!

2. Koning Boudewijn:

Vanaf 1961, zodra hij gehuwd was met Koningin Fabiola, vertoefde hij verder menigmaal (hoeveel is niet bekend) incognito in de Villa.

"(...) De Koninklijke Familie kwam er tot 1971, af en toe én van langs om minder, resideren; hun laatste officiële gast was MOBUTU, de langjarige Zaïrese president. In 1973 gaf de Koninklijke Schenking het gebouw in concessie aan de Stad Oostende die het als handelspand doorverhuurde" (95).

In feite zijn de verwachtingen, zo hoog gestemd en geprezen, inzake 'Oostende, Koninklijke Residentie", zeer minimaal en teleurstellend ingelost... Wat mijn inziens toendertijd niemand kon, ook niet wilde voorzien en inzien. Amper vijftien jaren (1957-1971) " in gebruik" door 's Lands Eerste Familie! En wat dachten zijzelf werkelijk over dit oord dat hen schier in de schoot is geworpen? Mag ik hier even mijn gewaagde (toegegeven!) conclusie kwijt? Met mensen die tegen hun zin meedoen, bereikt men moeilijk het doel. Mensen die per definitie een openbare functie

uitoefenen en daar goed voor betaald worden én toch zó gesteld en kittelorig zijn zodra ze menen en vrezen dat hun privacy in het gedrang kan komen, echt of vermeend.

Terug naar de dramatis personae.

Toen het mooi en sober te noemen standbeeld van Koning Boudewijn onthuld werd vóór de ingang van de Venitiaanse Galerijen, op zaterdag 3 juni 2000, stond op een bepaald moment Koningin Fabiola, na jaren afwezigheid, opnieuw oog in oog met Yolande, de dochter van "Menèèr Henri en Madame Rachel" SUWIER, het echtpaar dat jarenlang voor de goede gang van zaken zorgde in de Koninklijke Villa. Enkele herinneringen van Yolande:

> "Mijn moeder was huisvrouw in de Koninklijke Villa en mijn vader die politieagent was, zorgde voor de bewaking (96). Telkens het Koningspaar naar de Kust kwam, werden ze verwittigd en moesten ze aanwezig zijn. Koning Boudewijn at bijzonder graag vis en garnalen, en hij zei altijd dat mijn moeder de beste kokkin was van de Kust. Hij dronk ook graag soep met balletjes. Mijn moeder zorgde voor hem alsof het haar eigen zoon was. Mijn ouders waren uitgenodigd op hun huwelijksfeest in december 1960. Het Koningspaar kwam dikwijls incognito naar Oostende. In de Villa kon het tot rust komen, eten en drinken wat beiden graag lustten en als ze in de tuin wandelden, werden ze door niemand gestoord. Ik heb Fabiola en Boudewijn heel dikwijls ontmoet toen ik als jong meisje meekwam met mijn ouders naar de Villa (...)" (97).

Er was natuurlijk nog ander personeel (o.a. kamermeisjes en onderhoudsmensen) voorhanden maar allen hebben de hen opgelegde zwijgplicht goed in acht genomen. En intussen zijn wij reeds dertig, veertig jaren verder opgeschoven... Toch even een "externe" anekdote:

> "(...) Toen Arlette PYLYSERS ouders nog "Crèmerie Iris" aan Petit Paris openhielden, testte er op zeker ogenblik een onbekend iemand hun ijsjes. Weinig tijd nadien kwam er een telefoontje: of ze dit en dat wilden klaarmaken voor het "Chalet" (= de Koninklijke Villa)? Wij mochten de crème leveren (...). Toen moeder Suzanne PYLYSER-DEKEYSER ooit met ijstaarten naar de Koninklijke Residentie trok (...), heeft zij Prins Filip zien spelen met een hoepel (...) Koningin Fabiola, wier voorkeur naar moka uitging, kwam heel dichtbij. Maar meer dan een adellijk "bonjourtje" was er aan haar beminnelijkheid niet verdiend. De altijd lachende Koning Boudewijn was wel heel vriendelijk" (98).

Een kwaliteit die de Koningin-weduwe in 2003 als volgt verduidelijkte: "(...) Hij kon op elk ogenblik in hartelijk lachen uitbarsten en dat ging spontaan over in een bijna bestendige glimlach waarvan wij nooit genoeg kregen" (99).

In een ander interview kwam Arlette PYLYSER terug op het thema Royalty:

> "(...) Als ze in Oostende waren, bestelden ze regelmatig een ijstaart of een thermos schepijs (...) Eén keer had Koning Boudewijn ook de Zaïrese president MOBUTU uitgenodigd. Die dag hebben wij zowel 's morgens als 's avonds ijs moeten leveren. Wij dachten dat het een vergissing was, maar blijkbaar was het ons ijs dat bijzonder in de smaak van de hoge gasten viel"(100).

3. <u>Prins Albert en Prinses Paola</u>:

De broer en de schoonzus van Boudewijn, een later eerder wankel echtpaar dat met hun kinderen Filip, Astrid en Laurent soms naar de Kust en Oostende afzakte.

Toen Prins Albert zijn Italiaanse verloofde Paola meebracht op officieel bezoek te Oostende, op zaterdag 13 juni 1959, en een enthousiast onthaal kregen, ontvingen ze het geschenk van de Stad Oostende, een zilveren koffie- en theeservies, in de Villa (101).

Lees wat Mario DANNEELS in zijn biografie (over) "Paola" schreef:

> "(...) Aanvankelijk kneep het gezin (van Albert en Paola) er ook regelmatig tussenuit naar de Kust, waar het dan in de Koninklijke Villa in Oostende logeerde, maar de bruisende badstad woog niet op tegen de anonimiteit van de Ardense bossen. Toch werd Bernadette DESWAEF, één van de eerste en volgens (zegsman) VAN BUUREN het beste kindermeisje dat de familie begin de jaren zestig in dienst had, dikwijls op de Zeedijk gesignaleerd met baby Filip op de arm. "Niemand kon zien, dat ze daar met een prins rondliep", aldus Bernadettes neef Willy DESWAEF. "Ze haalde met die kleine zaken uit die niemand anders zou durven. Ze ging ermee op de Dijk wandelen in ijskoude temperaturen. Het was zo'n barre koude dat het de tranen uit Filips ogen joeg. "Dat zal hem kloek maken", zei ze terwijl zij doorwandelde naar het staketsel" (102).

"Prins Filip was één jaar oud toen Bernadette, toen 21 jaar, tussen 1961 en 1964 "nurse" (gouvernante) werd; zij leerde hem lopen en spreken, en bracht hem de eerste woordjes Nederlands bij". Deze dochter van een Oostends bekend houthandelaar (waar de Franse taal primeerde boven het Nederlands en ons dialect) zorgde vanaf juni 1962 ook voor prinses Astrid (103).

Omer VILAIN: "(...) Een paar malen heb ik de kleine prinsen van Albert en Paola (in Oostende) weten verblijven. Bijna onopgemerkt speelden ze op het strand onder toezicht van een nurse en één politieagent van Oostende, die vanop afstand de toekomstige kroonprins en de prinses (Astrid) op discrete wijze moest bewaken (...)" (104).

Redgy MOLLET en Arlette PYLYSER: "(...) Wij mochten het ijs leveren. Zo hebben wij de ijstaart gemaakt voor de twaalfde verjaardag van prins Filip. Het was een meer in ijs met eendjes erop. Toen wij aan de Koninklijke Villa aanbelden, was het prins Filip zelf die open deed (...) "Bonjour", zie hij heel beleefd". Het was één van de hoogtepunten in de memoires van het "Crème à la glace"-Huis PYLYSER (105).

4. Ook Joséphine, beter bekend als Groothertogin van Luxemburg, tevens zuster van Koning Boudewijn en Prins Albert, verbleef af ten toe met haar toen zeer jonge kinderen in de Villa. Details zijn me niet bekend.

5. Koningin Elisabeth:

Een oude, wat excentrieke dame die bij ouderen herinneringen oproept maar bij jongeren slechts een figuur is die voorkomt in de geschiedenis van de Belgische dynastie. De voornaam Elisabeth zal in toenemende mate voortleven en glanzen in de toekomstige troonopvolgster die nu nog een kleuter is.

De derde koningin der Belgen en weduwe van Albert I, onze koning van 1909 tot zijn schielijke dood door een bergongeluk in februari 1934, was in de eerste helft van de jaren zestig heel oud en gebrekkig geworden. Foto's uit die tijd tonen haar bijvoorbeeld in het Kursaal, aan de arm van Burgemeester PIERS en van één of andere personaliteit, te midden van een eerbiedig gezelschap dat haar door handengeklap hulde bracht; haar gelaat straalde bij zo'n gebeurtenis. Voornoemde burgemeester haalde haar herinnering op in een "In Memoriam", einde november 1965 uitgesproken in de Gemeenteraad:

"(...) Sedert jaren kwam Zij regelmatig naar Oostende. Zij verbleef telkens geruime tijd in de Koninklijke Villa. Hoe dikwijls heeft Zij mij niet gezegd, dat Zij hier zo graag vertoefde (...) Hier ontving Zij dan ook familieleden, vrienden en talrijke beroemde kunstenaars. Wij waren gelukkig Haar een piano te mogen bezorgen voor de private audities welke wij soms mochten bijwonen.
De laatste maal dat wij onze hoge bezoekster in de Koninklijke Villa mochten begroeten, keek Zij nog met meer aandacht dan gewoonlijk naar de zee, naar de jachten en naar de vissersboten.
Niettegenstaande het herhaald aandringen van de dokter weigerde Zij zich terug te trekken om wat rust te nemen. Zij bleef kijken naar de zee alsof Zij aanvoelde dat Zij het weldra niet meer zou kunnen doen.
Op een zeker ogenblik meldde ik Haar dat een pakketboot aan de horizon verschenen was. Welke vaartuig zou het zijn? Zij kende ze allemaal. Ik pronostikeerde de *Koning Albert*. Met spanning poogde Zij met een verrekijker de naam van het naderend schip te ontdekken. Waarachtig, het was de *Koning Albert*! Wat was zij blij! Onmiddellijk vertelde Zij opnieuw over Haar echtgenoot en over Zijn en Haar oudstrijders. Maar de pakketboot bleef voor anker liggen, langer dan normaal. Wat mag er gebeurd zijn, vroeg Zij zich af? "De *Koning Albert* heeft een afspraak met een andere boot", schertste Zij vrolijk.
Inderdaad, enkele tijd later kwam uit de haven van Oostende een andere pakketboot de *Koning Albert* tegemoet. Niet zonder ontroering zagen wij en ook Zij dat het de *Koningin Elisabeth* was! (...)" (106).

Het is mogelijk dat dit verhaal authentiek is, maar alleszins "goed gevonden" mocht het verzonnen zijn. PIERS was PIERS voor wie hem wat beter gekend heeft...

6. <u>En Koning Leopold III, Prinses Liliane en hun drie kinderen</u>?

Ik vond geen sporen van noch allusies op hun verblijven.

Na de breuk met Boudewijn en Fabiola en hun verhuis naar Argenteuil vanaf 1961 zeer waarschijnlijk, mag ik aannemen, niet. Leopolds en Lilianes houding t.o.v. Oostende (haar geboortestad) alsook de Koninklijke Villa zijn niet bekend, tenzij bij intimi.

Hun jongste dochter Esmeralde sprak zich, jaren later, als volgt uit over haar oprecht beminde ouders:

"(...) Papa (Leopold III) hield zielsveel van de zee (...). Vanaf de jaren vijftig ging hij vooral graag naar de Franse Rivièra" (107).

Daarnaast bezaten zij Hinteriss. Esmeralde: "Mijn moeder liet haar chalet midden een uitzonderlijk mooi natuurreservaat bouwen" (108). Om eraan toe te voegen: "In Oostenrijk, waar mijn moeder een berghut had laten bouwen, waren wij vaak urenlang op stap in de vallei of op de bergflanken" (109).

Esmeralda had het ook over de liefhebberijen en tijdspassering van dit niet meer gekroonde koppel dat wel "verbannen" was "binnen het vaderland" (om in de trant van Karel JONCKHEERE te spreken) maar dat in grote luxe leefde, het hoeft gezegd, al hadden zij niets meer in de pap te brokken (en dat ook niet mochten).

Esmeralda: "De hartstochtelijke liefde van mijn vader voor het <u>bergbeklimmen</u> stamde uit zijn kinderjaren; zijn liefde voor de <u>auto</u>, gedeeld door zijn kinderen; <u>golf</u> was ontegensprekelijk een andere passie binnen de familie, bij ons een echter verslaving (110); de <u>fotografie</u>".

7. Andere personen van koninklijken bloede:

Of Prins Karel die in zijn Domein Raversijde permanent woonde, ooit in de naoorlogse Koninklijke Villa een voet gezet heeft is mij niet bekend.
Prins Laurent heeft enkele jaren geleden incognito het inmiddels Hotel geworden complex bezocht om nog eens zijn oude kamer in de Koninklijke Villa terug te zien, maar het lokaal was bezet, - zo is me verteld geworden.

Anekdotes over Prinses Astrid zijn me eveneens onbekend.

DEEL XII: EEN KONINKLIJKE VILLA DIE HAAR BESTEMMING KWIJT IS:

een bijdrage

I.- Al te bondige wat simplistisch weergegeven historie:

> "Maar onder druk van de immobiliën mochten de gebouwen rondom het pandhoger gebouwd worden en dát was niet naar de zin van de Koninklijke Familie. Daarom verhuurde de Koninklijke Schenking de villa aan Oostende (...). De badstad verhuurde het op zijn beurt later door aan b.v.b.a. Vignocom die er een horecazaak van maakte" (111).

Kijken we ook een fax d.d. oktober 2000 in, uitgaande van de persdienst van het Koninklijk Paleis:

> "(...) De Villa van Oostende is eigendom van de Koninklijke Schenking. Koning Boudewijn heeft destijds de beslissing genomen om deze villa niet meer te gebruiken en bij mijn weten is er aan deze situatie geen verandering gekomen.
>
> Pierre-Emmanuel DE BAUW
> Persadviseur (...)" (112)

Wanneer precies de Koning afzag van verder gebruik, heb ik nooit kunnen achterhalen, noch uit de bestaande literatuur, noch via ingewonnen inlichtingen bij de Koninklijke Schenking of het "Paleis" die trouwens niet eens reageerden...

II.- Welke bestemming geven?

1. Herman Moerman:

> "(...) Toen de villa terug opgebouwd werd, hoopte Oostende hiermede een toeristische troef te halen door de titel "Koninklijke Residentie", zoals het ook het geval was met de "koninklijke loge" op de Renbaan. Maar die residentietitel lokt zeker de huidige toerist niet meer. De villa wordt nog sporadisch bezocht door leden van de Koninklijke Familie, en wordt slechts door een Rijkswachter (sic) en een gouvernante bewoond (...).In ieder geval blijkt zowat iedereen akkoord te zijn dat de villa te Oostende zonder het minste nut is (...). De tijd dat een badplaats profijt kon trekken uit een koninklijke aanwezigheid is verre voorbij (...).
> Er zijn inmiddels al heel wat voorstellen en veronderstellingen over de nieuwe bestemming bekend geworden. Van super-de-luxe hotel tot kinderkribbe, cultureel centrum (zoals in Antwerpen het Koninklijk Paleis omgevormd werd) of afbraak en appartementscomplex in de plaats (...). Wat onze stadsvaderen het liefst is, dat is nog volop geheim!" (113)

Twee jaar later, na heel wat heen en weer gepraat, kwam meer klaarheid:

"(...) De villa zelf zal ingericht worden voor het houden van conferenties en daartoe van de nodige hotelaccommodaties voorzien worden. Het park zal heringericht en voor het publiek toegankelijk gesteld worden. De Gaanderijen aan Zeedijk en Parijsstraat worden musearuimten, niet alleen voor gelegenheidstentoonstellingen maar ook om er een deel van de reserve van het Stedelijk Museum (in) onder te brengen" (114).

2. De journalist in kwestie, heel waarschijnlijk steeds Herman MOERMAN, had toen al de Gemeenteraadszitting van 23 maart 1973 bijgewoond. Het is zinvol om de zitting van 16 maart der zogenaamde Verenigde Commissies (sedert 2004 afgeschaft) wat uitvoeriger aan te halen:

"(...) De door de Koning Leopold II aangelegde residentie, die zich toenmaals ver buiten de stadskern bevond, is ten gevolge van de geleidelijke uitbreiding van de agglomeratie midden in het nieuwe Oostende komen te liggen(.) Zodat er mede door de ontwikkeling van het strandtoerisme, voor de Koninklijke Familie aldaar geen mogelijkheid voor een rustig verblijf overgelaten wordt (.) Terwijl anderdeels de huidige inplanting van het domein de harmonieuze ontplooiing van de stad belemmert (...)".

Het was vooral de omliggende hoogbouw die de privacy en het te garanderen veiligheidsgevoel van de bewoners in het gedrang bracht.

"Uitgaande van deze vaststelling is de regerende Vorst (Boudewijn I) tegemoet gekomen aan de wens van onze Stad om het koninklijke verblijf aldaar op te geven en het, met het oog op de uitbouw van de toeristische en culturele infrastructuur van de stad, voor het publiek open te stellen (...)".

Let wel: op vraag van de stad, niet van Koning Boudewijn... Als men de volgorde in de hier afgedrukte versie mag geloven.

"(...) Als gevolg van deze beslissing waarmee de Ministerraad op 24 maart 1972 ingestemd heeft, werd de Koninklijke Schenking bereid gevonden om, met het oog op de verwezenlijking van het door de Stad nagestreefde doel, het domein onder de vorm van verhuring ter hare beschikking te stellen. De onderhandelingen dienaangaande hebben uiteindelijk geleid tot een overeenkomst (.) Waardoor de Stad dit domein met ingang van 1 januari 1974 zou in huur nemen voor een duur van 27 jaar, tegen een jaarlijks huurgeld van 1.500.000 fr., gekoppeld aan het indexcijfer van het Rijk" (115).

Tot ergernis van de Koninklijke Schenking verhuurde de Stad het complex door aan een commerciële exploitant met helemaal geen culturele oogmerken. Meer nog, na verloop van jaren toen het contract met voornoemde exploitant nagenoeg verstreken was (1999-2000), zag men in hoe slecht, juridisch gezien, het in elkaar stak:

- door een handelscontract af te sluiten voor een eigendom dat de Stad enkel *in concessie* had;
- in dat contract mocht niet enkele keren het woordje handelshuur voorkomen, wat het procederen door de b.v.b.a. VIGNOCOM voor de rechtbank mogelijk maakte (116).

In oktober 2001 gaf Burgemeester Jean VANDECASTEELE uiting aan zijn wrevel:

"(...) Oostende zit met de brokken die zijn CVP-voorganger Jan PIERS destijds gemaakt heeft. De Stad had toen niet eens een juridische dienst. Oostende heeft in 1973, toen de overeenkomst (met 'Horestex') getekend werd, meer rechten gegeven aan de exploitant dan ze zelf gekregen had van de Koninklijke Schenking.De toenmalige bestuurders hebben, zacht uitgedrukt, een dwaze beslissing genomen. Wij zitten nu met de gevolgen daarvan" (117).

3. Bij Gemeenteraadsbesluit van 28 september 1973 werd, zoals reeds hierboven vermeld, de 'ontkoninklijkte' Villa doorverhuurd, ingaand op 1 januari 1974, aan de N.V. Horestex (118) waarvan de helft der aandelen toebehoren aan de heer Jean Claude VAN BIERVLIET en de andere helft aan de heren DE PESSEROEY en DE LEERSNIJDER. De inrichting die als selecte ontmoetingsplaats met restauratie - en hotelaccommodatie zal uitgebaat worden, zal het clubhotel De Oostendse Compagnie heten (119). Vandaag berust in het Stadsarchief voornoemd document 'Akte van in huurgeving Koninklijke Villa door de Stad Oostende aan de N.V. Horestex 1973' (120).
In vier maanden tijd (vanaf maart 1974) werd de Villa "omgetoverd tot een uiterst luxueus hotel. Zowel de grote hall, de eetzalen, de veertien kamers als de andere lokalen werden met veel smaak ingericht" (121). Op 28 juni werd het zogenoemde Royal Club Hotel Oostendse Compagnie officieel geopend (in feite was de villa reeds einde april in uitbating).

4. Midden 1974 opnieuw deining en met reden:

"(...) Nu is gebleken, dat de Koninklijke Schenking toch zinnens is ruim 3 ha in deze (fel betwiste verkaveling van een duinengebied in De Panne) aan te kopen (122). Het luidt, dat in dit natuurgebied een nieuwe koninklijke villa zou opgetrokken worden (...)!! "De Panne was, gedurende een aantal jaren, een toevluchtsoord voor Koning Albert I en Koningin Elisabeth. Om prestigeredenen ware dit wel voor herhaling vatbaar, vonden "sommigen" die m.i. anderen iets wijs wilden maken... Maar zover is het niet gekomen. De Oostendse toenmalige Volksunie-volksvertegenwoordiger Jaak Vandemeulebroucke, gevreesd bij velen om zijn pientere dossierkennis, diende een interpellatieverzoek in bij de verantwoordelijke Minister, een tekst die nu nog uitvoerig geciteerd dient te worden:

> "(...) In de eerste plaats acht hij het weinig opportuun om een aankoop te laten verrichten door een openbare instelling in een gebied dat door de gemeenschap nog steeds fel als verkaveling wordt betwist. Voorts is hij van oordeel, dat de aankoop op zijn minst voorbarig is omdat er bij Raad van State nog een geding aanhangig is (...) tegen de verkaveling. Oordeelt de Minister niet, dat de Koninklijke Schenking op zijn minst een eigenaardige politiek voert door de Koninklijke Villa te Oostende tegen een jaarlijkse vergoeding van anderhalf miljoen aan de Stad Oostende te verhuren, omdat de bewuste villa praktisch niet gebruikt werd."

Vandemeulebroucke verwees zonder namen te noemen naar de toenmaals beruchte, ophefmakende "Zaak Versteele", CVP - burgemeester van De Panne.

> "Anderzijds wordt aan de Kust een nieuwe aankoop verricht met een klaarblijkelijke bedoeling er een nieuwe villa of residentie op te richten (...)" (123).

Einde november 1976 recapituleerde Vandemeulebroucke in de Gemeenteraad van Oostende de gang van zaken:

> " (...) De Koninklijke Schenking was bereid, vanaf 1972, de villa aan de Stad (Oostende) over te maken op een of andere manier. De Koninklijke Schenking die als parastatale, fondsen uit eigen middelen moet halen, wilde in de duinenverkaveling van De Panne grond kopen. De aankoop te De Panne en de onderhandelingen daartoe liepen parallel met de onderhandelingen te Oostende, wat de heer Minister Declercq, naar aanleiding van mijn interpellatie in de Kamers, heeft bevestigd. Dus de aankoop te De Panne van 3 ha 13 a wordt goedgekeurd in de Ministerraad op 24.4.1972; de optie werd gelicht na de moeilijkheden met de Raad van State op 28.2.1974, en de aankoop te De Panne geschiedde op 14.6.1974. Parallel hiermede hadden

wij dus eind 1972 een principieel akkoord om de Koninklijke Villa over te dragen. In de Gemeenteraad van 23.3.1973 werd er beslist, dat de Stad voor 27 jaar de Koninklijke Villa zou huren tegen een bedrag van anderhalf miljoen frank, geïndexeerd, wat dus allerminst een symbolische afstand was. Omdat het geen symbolische afstand was, hadden wij ons daarop onthouden, evenals enkele leden van de P.V.V. en mevrouw Nicole Beschuyt-Walraevens (B.S.P.). enz, enz," (123a).

Om welke redenen ook (die mij trouwens ontgaan): er is in De Panne geen nieuwe, "rustiger" en "veiliger" koninklijke residentie gekomen. En m.i. maar best ook!

5. In 1973 kwam het Stadsbestuur van Oostende tot een akkoord met de eigenares, de Koninklijke Schenking, waarbij de Stad de villa voor 27 jaar (3 x 9 jaar) in concessie kreeg. De Stad op haar beurt verhuurde de Villa door aan de N.V."Horestex" Het maandblad "De Stoeten Ostendenoare" becommentarieerde op zijn manier - stoet en boud, vrank en vrij - de gebeurtenissen:

   "(...) Voor de exploitatie van het complex werd een offerte uitgeschreven. Waarvoor uiteindelijk twee gegadigden opdaagden. Walter VAN MEERLAER uit Gent bood 1.775.500 fr. voor de jaarlijkse huur, de firma HORESTEX 1.500.000 frank. Men vond dat de groep VAN BIERVLIET meer kansen op slagen had, omdat ze ook het Kursaal, de Thermen en een aantal gelijkwaardige zaken in Nieuwpoort in uitbating had. Aan hen werd de pacht toevertrouwd".

   Wat belangrijk is om het verdere verloop (en het feitelijke fiasco!) beter te overzien - vergeet niet, de langdurige economische crisis van na 1973 nestelde zich voor jaren in het land - is volgende constatatie:

   "Van meetaf aan weken zij af van de eigenlijke bedoeling, vermits de uitbating éénzijdig terugviel op het luxehotel. Vooral door de sprongen van de index kwam de exploitatie in moeilijkheden. De huur en de lonen liepen hoger op, terwijl de capaciteit van het hotel beperkt bleef" (124).

   Met andere woorden niet rendabel was, zodat N.V. "Horestex" voortdurend steen en been klaagde om vermindering van het te hoge huurgeld, iets wat waar was.

6. Agence van Biervliet n.v.
   Op 22 mei 1981 betuigde de Gemeenteraad haar instemming met de vraag van de "N.V. "Horestex" tot overdracht van de huur op de N.V. "Agence Van Biervliet". Nevralgiek punt was wel de conditie dat de statuten van voornoemd Agentschap het uitbaten van een hotel toelieten, een voorwaarde om door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme te Brussel erkend te worden. Hoewel achteraf bleek dat er inderdaad geen beletsel was, kreeg de overdracht toendertijd geen verder gevolg.

7. N.V.. Oostendse Compagnie
   Een tweede poging tot huuroverdracht lukte wel. De N.V. HORESTEX vroeg de instemming van de Stad met de overdracht van de huur vanaf 1 juni 1982 op een nieuw opgerichte N.V., "Oostendse Compagnie" (zonder voorafgaan van het lidwoord "De") genoemd, waar enkel Jean Claude VAN BIERVLIET evenals enkele medewerkers en familieleden deel van uitmaken.
   Mits herafbakening van de wederzijdse rechten en plichten, waar wij nu niet in detail op ingaan, en de bepaling dat tot 31 december 1982 de huidige voorwaarden van de overeenkomst (blijven) gelden, verklaarde de Gemeenteraad zich akkoord op 28 mei 1982 (125).

8. B.V.B.A. Vignocom

In zitting van 22 november 1985 besliste de Gemeenteraad om de "handelshuurovereenkomst, op 16 november 1973 gesloten met de N.V. "Horestex" en op 1 juni 1982 overgedragen op de N.V. "Oostendse Compagnie", (...) met ingang van 1 november 1985 over te dragen op de B.V.B.A."Vignocom", in oprichting" (126).

De heer en mevrouw Jean Marie en Joanna DAUE baatten in de Aartshertogstraat te Mariakerke het goed aangeschreven "Au Vigneron" uit. Volgens zeggen van Marcel Friedrichs, zelf hotelier, "het enige restaurant van de Belgische Kust met twee sterren in de "Guide Michelin", de "Bijbel" voor hoteliers. De heer Daue is uitgenodigd in het Hiltonhotel in Hongkong om daar een week te houden met Oostendse vis. Ik geloof niet, dat veel Belgische koks die eer te beurt valt" (127).
Maurice Henri Quaghebeur, de verantwoordelijke Schepen, voegde in zijn betoog en repliek drie verduidelijkingen naar voren:

- Wij hebben hier niet te doen met een nieuwe huur, maar wel met de overdracht van een bestaande huur: met al de rechten, plichten en waarborgen die daarop betrekking hebben.
- Tot op vandaag is de N.V. "Oostendse Compagnie" volledig haar financiële verplichtingen nagekomen. En wat de aard van de exploitatie betreft, deze wordt geenszins gewijzigd. Integendeel, ze krijgt nog meer allure: de exploitatie wordt meer select.
- Wat nu met de N.V. "Oostendse Compagnie"? Deze moet blijven bestaan zolang de huurovereenkomst geldt, omdat ze tegenover de Stad solidair borg staat met de nieuwe huurder.

Mark Vanhecke (Volksunie), leraar economie en gemeenteraadslid, uitte de vrees dat: "wij een Franstalig uithangbord zullen krijgen, namelijk met B.V.B.A. "Vignocom". Oostende behoort tot Vlaanderen! Kan de Stad geen andere naam eisen?".

Schepen Quaghebeur: "In de naam 'Vignocom' zie ik louter een firmanaam, zoals er vele zijn. Dat lijkt mij helemaal geen Franse benaming" (128).

De benaming en het adres van het nieuwe etablissement (dat na Pasen 2004 haar activiteiten gestaakt heeft) luidden wat breedvoerig (129):

" Hotel Oostendse Compagnie" - Restaurant "Au Vigneron "
"Koninklijke Villa Royale"
Koningsstraat 79, 8400 OOSTENDE
Tel: (059) 70 48 16 Fax: (059) 80 53 16
e-mail adres:
oostendse.compagnie@flanderscoast.be

Tien maanden later, einde september 1986, sprak Burgemeester Julien GOEKINT zijn tevredenheid uit: "(...) Wij zijn ervan overtuigd, dat wij eindelijk de goede formule gevonden hebben, die ons na verloop van tijd de nodige rentabiliteit kan verzekeren". De feiten nadien hebben hem gelijk gegeven. En Schepen QUAGHEBEUR verklaarde, dat "(...) de huidige uitbater B.V.B.A. "Vignocom" belangrijke investeringen ter verbetering en verfraaiing binnen het gebouw gedaan heeft" (130). Volgens DAUE tot 2003 ongeveer 30 miljoen frank (130a).
Pas bij het naderen van de beëindiging van de concessie, voor 27 jaar (1973-2000) verleend aan de Stad Oostende, gingen de poppen weer aan het dansen. De familie DAUE stapte naar het gerecht ten einde in het gelijk gesteld te worden en zodoende hun uitbating ook in de toekomst veilig te stellen. Het mocht uiteindelijk niet zijn.

III. - HISTORIEK van de FINANCIES

(Ik speel volledig leentjebuur bij dhr. Mark Vanhecke, momenteel hoogbejaard:

"In 1973 huurt de Stad de Koninklijke Villa van de Koninklijke Schenking voor 1.500.000 fr. per jaar. Het huurgoed wordt vanaf 1.1.1974 doorverhuurd aan N.V. "Horestex" tegen dezelfde huurprijs. De Stad doet dus een blanco verrichting.

Vanaf 1.1.1977 echter wordt de huurovereenkomst reeds herzien: de huurprijs van 1.500.000 fr. wordt nu gebracht op 12% van de inkomsten, met een minimum van 1.000.000 fr. en een maximum van 2.500.000 fr.

In de periode 1977-1982 ontvangen wij aldus regelmatig 1.000.000 fr. per jaar, maar betalen aan de Koninklijke Schenking 1.500.000 fr. Wij dragen dus jaarlijks - buiten dan nog de belangrijke onderhoudskosten - 500.000 fr. bij. In die periode betaalden wij dus 3.500.000 fr. voor iets, waarin wij niet hadden moeten tussen komen, indien de partijen rechtstreeks een overeenkomst hadden gesloten.

En, niettegenstaande deze ongunstige toestand, wordt na de eerste negenjarige periode - dit is vanaf 1.1.1983, toch geen einde gemaakt aan de huur. Integendeel, deze wordt met ingang van 1.6.1982 overgedragen op de N.V. "Oostendse Compagnie". En te dezer gelegenheid wordt vanaf 1.1.1983 het huurgeld teruggebracht tot 8% van de ontvangsten, met een minimum van 600.000fr. per jaar.

En dat bracht ons dan nog enkel circa 800.000 fr. per jaar op. In de laatste drie jaar (1983-1985) hebben wij dus opnieuw 2.000.000 fr. aan de zaak verloren. Dat betekent, dat wij in deze huur in totaal reeds 5.500.000 fr., hetzij 136.341,44 €, bijdroegen (131)".

IV. - "WIJ ONDERHIELDEN DE VILLA ALSOF HET ONS EIGEN HUIS WAS..."

...En Joanna Daue voegde eraan toe: "Dat waren wij aan onze klanten verplicht".

1. Een kijkje binnenin het hotel-restaurant

Wij citeren uit één der interviews die het mogelijk maakten om tamelijk gedetailleerde bijzonderheden bijeen te garen en te groeperen:

* De ex-koninklijke Villa telde twee suites: de "Boudewijn" op het gelijkvloers en de "Albert" op de eerste verdieping; beide hebben zicht op zee. Toen Koning Boudewijn in de Villa verbleef, was dit in de naar hem genoemde kamer. Voor een suite, goed voor 100 m² appartement, telden de gasten 225 € neer (131a). In de suite "Fabiola" - het protocol wou dat de Koning en de Koningin elk hun appartement hadden - bevonden zich de privé-vertrekken van de familie Daue.
  In de lobby, dit is de grote inkomhal van de Villa, speelde Koningin Elisabeth nog piano (...). De ruimte was heel geschikt voor recepties.
  Het eigenlijke restaurant "Au Vigneron" was oorspronkelijk de salon van de Koninklijke Familie. Aansluitend waren er in voornoemd restaurant twee banketzalen (de "Prince de Ligne" en de "Marquis de Prié"), een kleine eetzaal en een grote eetzaal voor als er gasten kwamen (132). Vooral huwelijksfeesten werden in de publiciteit aangeprezen en waren fel in trek gelet op het prestigieus ruime kader en de nabije zee.
  De hotelaccommodatie van de "Oostendse Compagnie" sloot naadloos aan in de nadere villavleugel (133). Ik heb geen weet van verduidelijkende bijzonderheden.
* Om deze gerenommeerde Horecazaak naar behoren uit te baten, wijdden acht personeelsleden alsook de drie leden van de familie Daue [(Jean Marie (59), Joanna (62) en zoon Stéphane (36)] in de loop van 1986 tot Pasen 2004 hun toegewijde, beste krachten aan deze taak ("De Villa was ons kind").
* Bladeren wij even in en noteren wij uit de prijzenlijst, winter - en lenteformules 1997-1998, nu ruim zes jaar geleden:

WINTER- EN LENTEFORMULES (***)

1 NACHT - PRIJS PER PERSOON EN PER DAG

OMVAT :
— De kamer voor 1 nacht.
— Gastronomisch menu 's avonds.
— Ontbijt.
— Vismenu 's middags. Wijnen inbegrepen.
— Gratis inkom Speelzaal Casino.

Type - Periode	Junior	Standaard	De luxe	VIP Suite
Dinsdag tot donderdag	5.850	6.100	6.350	7.550
Zonder middagmaal	4.850	5.100	5.350	6.590
Vrijdag of zaterdag	6.200	6.450	6.700	7.900
Zonder middagmaal	5.200	5.450	5.700	6.900
Supplement single	1.000	1.150	1.550	2.050

2 NACHTEN - PRIJS PER PERSOON EN PER DAG

OMVAT :
— De kamer voor 2 nachten.
— 2 x gastronomisch menu 's avonds.
— 2 x vismenu 's middags.
— 2 x het ontbijt. Wijnen inbegrepen.
— Gratis inkom Speelzaal Casino.

Type - Periode	Junior	Standaard	De luxe	VIP Suite
Dinsdag tot donderdag	5.550	5.800	6.050	7.150
Zonder middagmalen	4.600	4.850	5.100	6.300
Vrijdag en zaterdag	5.900	6.150	6.400	7.450
Zonder middagmalen	4.900	5.150	5.400	6.450
Supplement single	1.000	1.150	1.550	2.050

3 NACHTEN - PRIJS PER PERSOON EN PER DAG

(niet tijdens de week-ends)

OMVAT :
— De kamer voor 3 nachten.
— 3 x gastronomisch menu 's avonds.
— 3 x vismenu 's middags.
— 3 x het ontbijt. Wijnen inbegrepen.
— Gratis inkom Speelzaal Casino.

Type - Periode	Junior	Standaard	De luxe	VIP Suite
Dinsdag tot donderdag	5.250	5.500	5.725	6.750
Zonder middagmalen	4.000	4.250	4.475	5.500
Supplement single	1.000	1.150	1.550	2.050

GELDIGHEIDSDATA : 1997 - 1998

van 12-11-97 tot 22-12-97 en van 02-01-98 tot 29-06-98
uitgezonderd op 14 en 15-02 alsook Pasen en Pinksteren.

*** (Prijzen zijn in Belgische frank)

2. De Hotelgasten:

Enkel kapitaalkrachtigen, hoe kon het ook anders; de prijzen hielpen de selectie maken. Er waren maar "(...) 13 luxueuze kamers vlak aan zee, waar u zich de koning te rijk voelt (...), aldus de reclame. Elke klant zal zowat zijn/haar redenen gehad hebben om juist daar neer te strijken, neem ik aan.
Blijkens het "Livre d'Or" logeerden volgende beroemdheden, onder wie Barry White, Tina Turner, Helmut Lotti, Patricia Caas, Dirk Frimout, Jane Seymour, Jeanne Moreau, Will Tura,

aldus de reclame. Elke klant zal zowat zijn/haar redenen gehad hebben om juist daar neer te strijken, neem ik aan.
Blijkens het "Livre d'Or" logeerden volgende beroemdheden, onder wie Barry White, Tina Turner, Helmut Lotti, Patricia Caas, Dirk Frimout, Jane Seymour, Jeanne Moreau, Will Tura, Mohammed Mourhit, Cliff Richard, Jean-Claude Van Damme, en anderen. Leden van het Koninklijke Familie kwamen niet meer behalve Prins Alexander (134).
Wél Paul Vanden Boeynants (1919-2001), bijgenaamd "VDB" (ietwat respectueus en ultrakort) of ook wel "Polke Pens" (oneerbiedig, voorkomend in "t Palieterke", weekblad voor mensen met een slecht karakter...). VDB, één der meest kleurrijke en meest omstreden der politici van de 20ste eeuw in België. "Een winnerstype, zeer sportminded met vrienden in alle kringen en standen; hij kende enorm veel mensen en werd, ondanks alles, door iedereen graag gezien", - woorden uit een in memoriam in één der Vlaamse kranten. Een figuur uit de duizend. VDB verbleef gaarne aan onze Kust, hield dagelijks van tennisspelen en volgde, eens "op rust" en "binnen", lessen in deze sport vanaf de jaren 1980 tot ongeveer 1997.
Danick Minne, zelf een bekende persoon in het Oostendse: "Vijf jaar geleden (1996?) heeft hij, na het overlijden van zijn echtgenote, samen met zijn vriendin, Viviane Baro, een villa gekocht in Knokke. Voordien logeerde VDB steevast, van donderdag tot zondag, in een vaste suite in de Koninklijke Villa te Oostende. Tot 1997/1998 kwam hij elke morgen, stipt om acht uur, een uurtje tennissen (in "Ostend Tennis Club"), - in de zomer buiten, in de winter binnen (...). VDB was bezeten om dat uurtje te tennissen (...). Hij kende de "wereld" en wilde ook dat men hem kende (...)".
P. Vanden Boeynants is maar één, maar dan wel een alom bekende, van de vele voor ons onbekende gegoeden die, totaal anders dan Jan en Mie Modaal, er een andere levensstijl op nahouden.
Il faut d'un tout pour faire un monde!

V. - <u>De concessie met de Stad Oostende verliep op 31 december 2000:</u>

1. Het jaar 2001: nemen de Koning of sommige leden van zijn familie weer hun intrek in de Villa? Neen! Ook Prinses Astrid niet met haar groot kinderrijk gezin, evenmin Prins Laurent (136). Dat de Koninklijke Familie plannen koesterde om de Oostendse villa weer als buitenverblijf in te schakelen ontkende Joanna Daue categoriek: "Daar is nooit sprake van geweest. Het betrof hier één van de vele geruchten die in de pers een eigen leven gingen leiden naar aanleiding van de perikelen rond de verlenging van de handelshuur (sic) met de Stad" (De Zeewacht, 20 december 2002, p. 15).

2. De koninklijke Schenking wenste aan de Villa een "<u>openbare functie</u>" te geven en wilde geen commerciële uitbating. De familie Daue liet zich in dit dispuut, dat ten koste van hun broodwinning was, niet zomaar weg drummen en ze stapte naar de rechter. Meer bepaald het Vredegerecht te Oostende. Met succes, "en geen haan heeft er nog over gekraaid" (137).
Oh ja? Dát was te vroeg gejuicht. De tegenpartij ging in beroep, de situatie keerde zich volkomen om, de rechter van de Brugse Rechtbank van Eerste Aanleg beschouwde het contract als een *concessie*, wat wél eindig is. En <u>niet</u> als een handelsovereenkomst waarbij de uitbater dan het recht heeft om de huur met negen jaar te verlengen... (138).

3. Het Restaurant-hotel moet, na betekening van vonnis, binnen de zes maanden weg uit de Villa! Na de twee procedures (eerst het Vredegerecht, dan in beroep de Rechtbank van Eerste Aanleg) kon enkel nog Cassatie het tij doen keren. Advocaat Robert Volckaert: "Maar Cassatie werkt niet opschortend, wat betekent dat de Villa hoe dan ook moet worden ontruimd". Hij legde de vinger op daar waar het schoentje nijpt: "Maar het is duidelijk dat de Stad Oostende indertijd een fout heeft gemaakt door een handelshuurcontract af te sluiten voor een eigendom die zijzelf <u>enkel in concessie</u> had".Schepen Yves Miroir, jurist en zelf praktiserende advocaat, knikte instemmend:

"De Stad heeft daar een slecht contract afgesloten door toe te staan dat er enkele keren het woordje *handelshuur* in viel (...)". En hij verwoordde zijn visie van de feiten verder als volgt: "De familie Daue wist dat het geen handelshuur was, maar ze hebben willen procederen omdat er in het contract inderdaad enkele keren van handelshuur sprake was. Maar ze wisten ook dat het een heel onzekere zaak was. Ze hebben gegokt en verloren". Advocaat Robert Volckaert: "(...) Belangrijk is ook dat het vonnis het hele complex (de Villa, de Japanse Tuin, het Koningspark en de Venetiaanse Gaanderijen) aanbelangt, niet enkel het restaurant (sic)".Schepen Y. Miroir nuanceert en verbetert: "Ook ons (= Stad Oostende) contract is eind 2000 afgelopen. Maar het is quatsch dat iedereen daar nu buiten moet. Wat de Venetiaanse Gaanderijen, het Koningspark en de Japanse Tuin betreft, heeft de Koninklijke Schenking geen enkel bezwaar tegen een nieuw contract. Enkel het restaurant (sic) was hen een doorn in het oog. De Schenking was altijd verbolgen over het feit dat de Stad het restaurant (sic) op de markt had gegooid, terwijl zij dat zelf hadden kunnen doen en er zo zelf meer hadden kunnen uit halen. Daarom moest voor hen dat restaurant (sic) er uit" (139).

4. De familie Daue zag wijselijk af van verdere procedures. Joanna Daue: "(...) In beroep werd de concessie niet verlengd en wij kregen zes maanden tijd om het pand te verlaten. Op 27 mei 2004 worden wij uitgedreven. Wij blijven open tot Pasen (2004: 11 april), maar daarna staan wij op straat. Wij houden nog een vrijwillige openbare verkoop in de Thermen, want wij hebben geen plaats om al het meubilair te zetten (...). Ze (= de Koninklijke Schenking) noemen ons "de bezetters"..." (140).

5. Aan het raam van het kantoor van Gerechtsdeurwaarder Alex Wynen (IJzerstraat 12, Oostende) hing vanaf einde februari 2004 volgende affiche:

> Zeer belangrijke Openbare Verkoping wegens beëindiging huurcontract van de b.v.b.a. VIGNOCOM h/o Hotel "Oostendse Compagnie" - OC" en Restaurant "Au Vigneron (...).
> T.v.v. belanghebbende, zal het Gerechtsdeurwaarderskantoor, i.s.m. GOIndustry Appelboom (Makelaarskantoor NV)
> Op maandag 17 mei 2004, om 11.00 uur stipt,
> In veilingszaal "Fabiola", Hotel Thermæ Palace (...)
> De navolgende goederen openbaar verkopen, t.w.
> - Keukenmateriaal:.....
> - Meubilair en accessoires:.....
> Firma Appelboom: A. Segerslei 118, 2640 Mortsel
> Catalogus en foto's: www.appelboom.be (141).

6. De "Vigneron" (of "Vinjerong" zoals de Oostendenaars het in hun dialect uitspraken) was alom in Oostende, aan de Belgische Kust en bij lekkerbekken tot ver in het binnenland gekend en geroemd om haar fijne keuken. Joanna Daue: "Wij begonnen in 1966 in de Aartshertogstraat in Mariakerke. In 1971 kregen wij onze eerste Michelin ster en in 1975 onze tweede. Die tweede ster verloren wij in 1992; de eerste in 2003 (...). Maar we tilden daar nooit al te zwaar aan. Het bleef dezelfde zaak, met dezelfde kok (...). Mijn man Jean Marie stond achter het fornuis, ik ontving de gasten. Dat is altijd zo geweest" (142). Inderdaad, einde januari 2003 verloor Restaurant "Au Vigneron" haar enige Michelin-ster. Volgens mevrouw Daue : "(...) Ontnomen, niet om de keuken maar omwille van de heisa over het voortbestaan van de zaak" (143). Maar een half jaar later een pluspunt, en welk één! "Voor haar uitgebreide wijnkelder - 8.000 topwijnen bewaard bij precies 14°C. - kreeg het Restaurant "Au Vigneron" begin augustus 2003 van het prestigieuze wijntijdschrift "Wine Spectator" een "Best Award of Excellence" . Dit is

een erkenning die voor de wijnen hetzelfde betekent als de Michelin-sterren voor de gerechten". Vraag: "(...) Doet het recente verlies van jullie Michelin ster nu niet extra veel pijn?".Stéphane Daue, maître-sommelier: "Het is niet prettig om te degraderen. Maar wij behouden liever ons publiek, dan ons te richten op de toevallige klanten van de Michelingids. Onze klanten zijn erop gesteld dat ze de gerechten die ze graag lusten, altijd op onze menukaart terug kunnen vinden. Bovendien is mijn vader nog altijd dezelfde kok: Michelin-ster of niet" (144).

VI. - <u>En ...de toekomst?</u>

* Schepen Yves Miroir: "Ik heb er geen idee van wat de plannen van de Koninklijke Schenking met de Villa zijn (...). De Stad is in elk geval niet geïnteresseerd (...). Ik denk dat de Koninklijke Schenking de Villa tegen redelijke voorwaarden op de markt zal brengen (145). Een terugkeer van de Koning en zijn Familieleden is, vooral qua veiligheidsgaranties, uitgesloten".

* Tot slot geven wij het laatste woord aan de huidige Burgemeester Jean Vandecasteele, begin september 2003 (146):

"(...) Wij hebben in het begin van de legislatuur gezegd dat Oostende weer een kroon moet dragen, weer "Koninklijk" moet worden en er ook zo moet uitzien. In eerste instantie denken wij daarbij aan de omgeving van de Koninklijke Villa.

Langs de kant van het zwembad (Koninginnelaan) ruimt het hek plaats voor een boogvormige muur die uitnodigt om in het Koningspark binnen te wandelen.

Langs de andere kant, aan de ingang van de Koninklijke Villa (Koningsstraat 79), ondergaat de omgeving een totale gedaanteverwisseling. Het asfalt wordt vervangen door Italiaanse natuursteen en potplanten moeten diezelfde sfeer uitstralen. Dit plein moet weer aantrekkelijk worden. Er kunnen concertjes worden georganiseerd die bij slecht weer naar de Venetiaanse Gaanderijen kunnen verhuizen.

Een "trappenstructuur", besluit Burgemeester J. Vandecasteele, "moet toegang tot de Gaanderijen geven. Speciale aandacht gaat uit naar de toegankelijkheid voor rolstoelpatiënten of mensen die moeilijk te been zijn.

De kosten voor de renovatie worden geraamd op één miljoen euro" (einde citaat).

<u>BESLUIT</u>

De idee "Oostende, koninklijke residentie" werd bewaarheid onder het bewind van Leopold II (1865-1909). Nadien hebben de opeenvolgende Vorsten op dat gebied nooit meer de verwachtingen terzake ingelost...en grote heren laten zich niet dwingen. "Men" had tijdig dienen in te zien dat het langdurige verblijf van onze Koningen eens en voorgoed voorbij was, zeker ná de Eerste Wereldoorlog, al was de nostalgie naar Vorstelijke Aanwezigheid nog zó groot. Die kwam na Koning Leopold II nooit meer terug! Gebrek aan privacy, ook wel het wankele weer, de fel gedemocratiseerde samenleving, de niet meer te garanderen veiligheid, het incognito in het buitenland verdreven de Hoge Gasten naar elders. De heropbouw van de Koninklijke Villa waar, oprecht bedoeld, men zoveel van verwachtte om de gasten van koninklijken bloede weer te binden aan Oostende, liep na een vijftiental jaren op een desillusie uit. Door zeer velen ongemerkt, was voor de leden van de Koninklijke Familie Oostende niet langer een geliefde "Koningin der Badsteden" maar een "Stad aan Zee". Jammer maar onomkeerbaar! Toch denk ik, althans voel ik aan, dat niet alles van wat terzake gerealiseerd werd, verloren moeite en kosten zijn geweest. Moge dit tot troost strekken en tot rechtvaardiging van onze gezagsdragers en grootouders.

<u>NOTEN</u>

(91) Gemeenteblad Stad Oostende; nr. 2, 25 januari 1957, p. 34.

(92) De relatie van B.B.'s (Beroemde Belgen) met de pers, zowel geschreven als audiovisueel, is altijd al delicaat en verstoorbaar geweest. Wie de pers te vriend houdt, heeft een voetje voor en wordt heel wat narigheden bespaard. Extreem kan dit leiden tot oprispingen als "Oorlog tussen Prins Laurent en V.T.M.: Prins beledigt VTM-ploeg, VTM beklaagt zich bij het Hof" (dagblad Het Volk; 5 maart 2004, p. 1). Iets minder dan vijftig jaar geleden, midden december 1955, uitte een toen geliefd magazine, De Post, volgende bedenkingen:

> "Al te vaak krijgt men de indruk, dat al degenen die in België met enig gezag zijn bekleed, bang zijn voor de pers. Er is te weinig sprake van samenwerking, hoogstens van dulden en dikwijls gewoon tegenwerken. Vooral ten aanzien van de leden van het Koninklijk Huis is men angstvallig. Men zou soms denken, dat de fotografen helse machines in hun handen hielden, in plaats van camera's. Dat de Koninklijke Familie deze angst voor de pers niet deelt – niemand kan beter getuigen dan wij, die van het Hof zo vaak de ruimste medewerking ondervonden". Verder: als er al eens incidenten voorvallen, dan is dit t e wijten "aan de geest die vele gezagsdragers ten onrechte bezielt" (Prins en pers, in weekblad "De Post"; 18 december 1955, p. 3).

(93) Le Patriote Illustré; nr. 5, 3 februari 1957, p. 166-167.
De Post: weekblad; nr. 6, 10 februari 1957, p. 1 en 20-21.

(94) Gemeenteblad Stad Oostende; nr. 2, 24 januari 1958, p. 69.

(95) M. Loy: Geen mooier decor dan de Koninklijke Villa, in: De Zeewacht; nr. 51, 20 december 2002, p. 15.

(96) Henri Suwiers portret komt voor in het boek van Daniël Deschacht: Bijdrage tot de geschiedenis van de Oostendse politie (1794-heden) , p. 105.

(97) De Zeewacht; 9 juni 2000, p. 12: ill.

(98) Edmond Tourlamain: De 98 jaar jonge Pylyster dynastie (...): negen jaar hofleverancier, in: De Zeewacht; 17 augustus 2001, p. 12. Ten tijde van Leopold II was het Méd. Michot-Ouvry, Kapellestraat 102, Oostende, die als confiseur en pasteibakker aan het Chalet mocht leveren (O. Vilain: Hofleveranciers, in: De Zeewacht; 16 december 1994.

(99) Fabiola (koningin): Open brief, in: De Morgen; 31 juli 2003, p. 11.

(100) K. Carlier: Zelfs de Koning at ons ijs, in: De Zeewacht; 21 maart 2003, p. 6.

(101) Het Kustblad; 17 juni 1959, p. 1 en 3: ill.

(102) Mario Danneels: Paola, p. 124.

(103) - Kindermeisje is een tweede moeder: B. Deswaef spreekt voor het eerst, in: Het Volk; 30 oktober 2001, p. 9.
- Zie ook O. Vilain: De kinderjuffrouw, in: De Zeewacht; nr. 34, 24 augustus 2001, p. 8.

(104) O. Vilain: Oostende, badstad van de Koningen!, in: De Zeewacht; 19 juli 1980 (extra editie), p. 9.

(105) Zie (100).

(106) Gemeenteblad Stad Oostende; nr. 10, 26 november 1965, p. 1966-1968.

(107a) Volgens de familie Daue "logeerde Koning Leopold met prinses Liliane, en met prins Alexander, vaak in de Oostendse Villa", zonder nader te (kunnen) preciseren (Het Volk; 9 april 2004, p. 3).

(107) Esmeralda: Mijn vader Leopold III (2001) p. 43 (zie ook p. 84).

(108) Idem: o.c., p. 53. Reeds in haar bezit in de vijftiger jaren (zie foto, p. 34 en 84).

(109) Idem: o.c., p. 63.

(110) Idem: o.c., p. 62-72 (passim).

(111) Vreemde (rechts)uitspraak, in: De Streekkrant: week in de Middenkust; 18 oktober 2001, p. 1: ill.

(112) De Zeewacht; nr. 40, 6 oktober 2000, p. 8.

(113) De Kinkhoorn en Ter Streep: maandblad; nr. 11, december 1970, p. 3;
nr. 3, mei-juni 1971, p.3;
nr. 4, juli 1971, p. 5.

(114) Koninklijke Villa: geen kado, in: De Kinkhoorn en Ter Streep; nr. 1, april 1973, p. 9. Het park kreeg de voor de hand liggende benaming "Koningspark" mee (De Kinkhoorn; nr. 7, september 1974, p. 5).
(115) Gemeenteblad Stad Oostende; 28 september 1973, p. 1313-1314.
(116) De Zeewacht; 17 oktober 2003, p. 13.
(117) De Morgen: dagblad; 10 oktober 2001, p. 11.
(118) Gemeenteblad Stad Oostende; - 23 maart 1973, p. 322-323;
- 28 september 1973, p. 1313-1329;
- 22 november 1985, p. 1514.
(119) "Het wordt toch "Oostendse Compagnie"!..., in: De Zeewacht; 12 april 1974, p. 13.
(120) Claudia Vermaut: Het Archief van Oostende: aangename kennismaking (2001), p. 19 (AKO 15).
(121) Oostendse Compagnie, in: De Kinkhoorn; nr. 4 en 5, resp. juni en ju li 1974, resp. p. 5 en 3.
(122) Bevestigd in: Gemeenteblad Stad Oostende; 26 november 1976, p. 1610.
(123) De Kinkhoorn; nr. 5, juli 1974, p. 1.
(123a) Zie (122), p. 1610-1611.
(124) 1 droef verhaal van 1 koninklijke Villa, in: De Stoeten Ostendenoare: tijdschrift; jrg. 2, nr.4, december 1976, p. 1 en 3.
(125) Gemeenteblad Stad Oostende; 28 mei 1982, p. 840-842.
(126) Gemeenteblad Stad Oostende; 22 november 1985, p. 1522-1523.
(127) Zie (126), p. 1520.
(128) Zie (126), p. 1514-1523 (passim).
(129) Menu en prijzenkaart 1997-1998.
(130) Gemeenteblad Stad Oostende; 26 september 1986, p. 1140.
(130a) Het Volk; 9 april 2004, p. 1 en 3.
(131) Gemeenteblad Stad Oostende; 22 november 1985, p. 1515.
(131a) Zie (130a).
(132) Hannes Hosten: De Koninklijke Villa was ons kind, in: De Zeewacht; 6 februari 2004, p.6.
(133) Geen mooier decor dan de Koninklijke Villa, in: De Zeewacht; 20 december 2002, p. 15.
(134) Zie (132).
(135) FRO (ps.): Hij was een goede vriend: (...) over VDB en Ostend Tennis, in: De Zeewacht; 12 januari 2001, p. 2.
(136) Het Laatste Nieuw: dagblad; 9 augustus 1999, p. 2.
(137) Het Volk, ed. Oostende-Westhoek; 31 januari 2003, p. 16.
(138) De Morgen; 14 oktober 2003, p. 8.
(139) Hannes Hosten: Restaurant moet uit Koninklijke Villa, in: De Zeewacht; 17 oktober 2003, p. 13.
(140) Zie (132).
(141) Eigen transscriptie.
(142) Zie (132).
(143) Het Volk, ed. Oostende-Westhoek; 31 januari 2003, p. 16.
(144) Kris Carlier: Koninklijke Villa mag uitpakken met twee "wijnglaasjes", in: Krant van West-Vlaanderen; 8 augustus 2003, p. 18.
(145) De Zeewacht; 17 oktober 2003, p. 13.
(146) Yvan Naesen: Dienstparking wordt Italiaanse binnentuin, in: Het Volk, ed. Oostende-Westhoek; 9 september 2003, p. 14.

Zoeken en vinden?

door **Simon IPPEL**

Onlangs kocht ik een postkaart met een oud zicht op onze stad. De kaart is ongeveer 10 op 21 cm groot. Ze is getekend door Jean BELLIS en geeft een beeld weer vanaf de Ernest Feysplein in de richting van het eerste bassin. Gezien de pentekening niet mag gereproduceerd worden, zal ik er dan maar een beschrijving van geven.

Links begint de "Kapellestraat" met het gebouw waar nu het hotel "Burlington" (Hôtel du Bassin) staat, dan had men een bakkerij (toen nog een gesloten huis) en de "Stella Maris" (toen hotel restaurant Cosmopolite - nu ook hotel en woonst), met erachter de "Peperbusse"-toren.

Vervolgens enkele gebouwen (o.a. "Sunderland" en een café) die nu ook appartementen zijn en de hoek waar nu het "nachtcafé" ([1]) is.

Verder krijgt men een zeer beperkt zicht op de gebouwen gelegen in de Dekenijstraat met de torens van de hoofdkerk.

Het volgende hoekgebouw is nu een Chinees restaurant waar alleen de bovenbouw van bewaard is gebleven. Na drie huizen waarvan de laatste een "Estaminet" is krijgt men opnieuw een straat met op de rechterhoek de "permerenche". Deze is nu ook afgebroken en er prijkt een nieuwbouw. Vóór dit gebouw staan er een drietal treinstellen.

Vóór al deze gebouwen liggen er drie oude zeilschepen ([2]) en enkele mensen bevinden zich op de kaai (Vindictivelaan). Op de kade aan de dichtste zijde (Leopold II laan) staan twee koetsen, een gesloten koets, enkele personen en een open "Calèches" ([3]) zoals we ze nu nog zien rondrijden met toeristen.

Op het einde van de kaart merkt men een deel van het gewezen politiebureau met vooraan wat beplanting.

Wat mis ik?

De *oude prachtige kraan* die op de kade stond (Leopold III-laan), en afgebroken zou zijn na de oorlog 40-45. Op sommige zichtkaarten kan men deze kraan nog opmerken.

Een dergelijke kraan is nagebouwd door een Brugse vakschool en staat nu op het Van Eyckplein aldaar. Iets om bij gelegenheid te gaan bewonderen.

---

[1] Naar de naam van het vergane schip de "Titanic"

[2] Technisch ben ik niet onderlegd om te zeggen van welke soort ze zijn.

[3] Naar het schijn zou de naam "Caléches" afkomstig zijn van de stad Cales waar deze koetsen het eerst werden opgemerkt.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

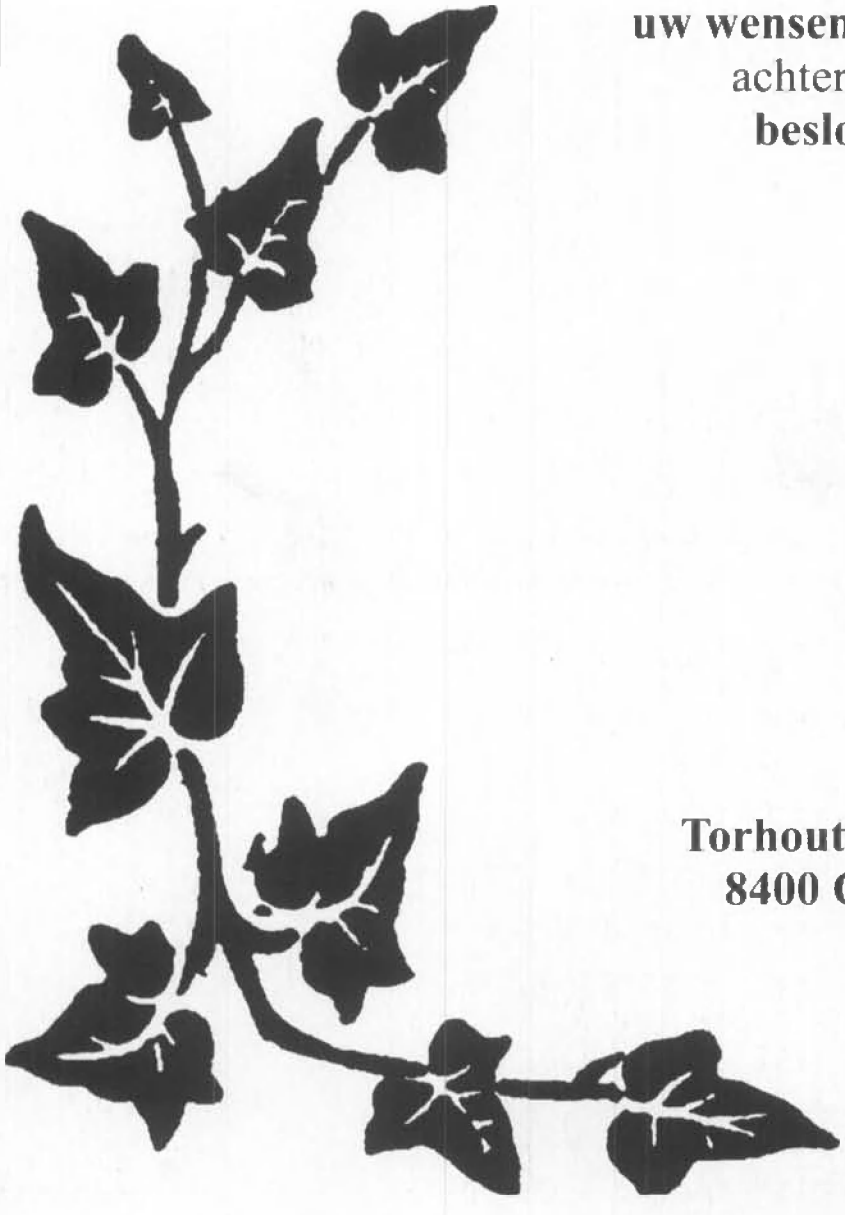

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

SEPTEMBER 2004

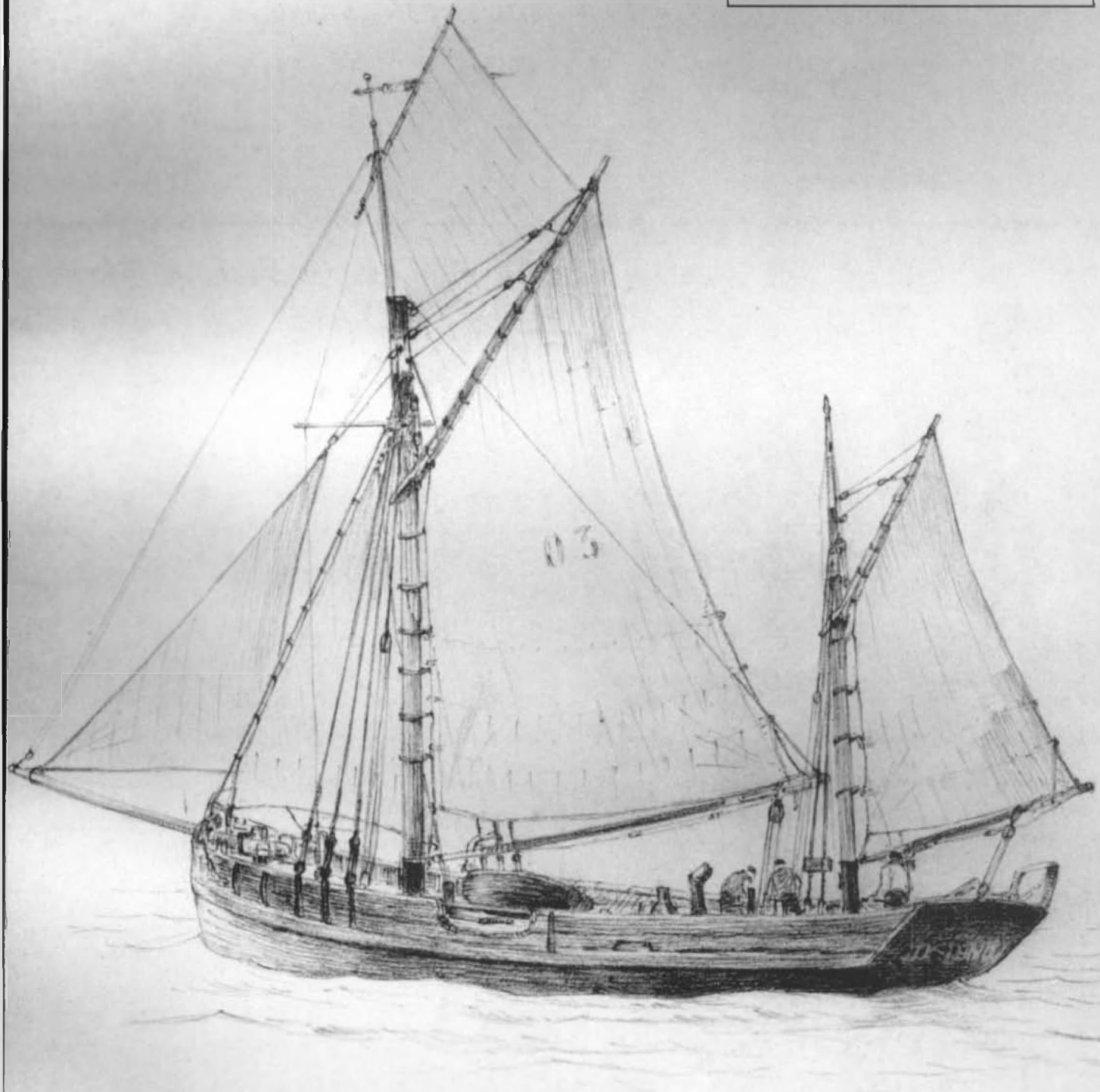

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift
Neptunus v.z.w.
Postbus 17
8400 Oostende
Tel. en Fax: **059/80.66.66**
e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**
..... over de **koopvaardij**
..... over **vreemde oorlogsbodems**
..... over ons **maritiem verleden**
..... over de **havenaktiviteiten** en
over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U
of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: **€ 15**

Beschermd abonnement: **€ 20**

Weldoend abonnement: **€ 30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33
NUMMER 9 **Prijs per los nummer: € 1,50**
MAAND september 2004

IN DIT NUMMER

blz. 168: **R. Jansoone**: Oostende en de visserij tijdens de eerste wereldoorlog (10).

blz. 174: **N. Hostyn**: Antony-foto's: een iconografische goudmijn voor het Oostende van het interbellum (4).

blz. 181: **R. Vancraeynest**: Het Sasdok als verbinding tussen het Zwaaidok en de vaart naar Brugge.

blz. 185: **N. Hostyn**: Repliek op het artikel "De Beelden in de Koninginnelaan".

blz. 187: **W. Major**: Toespraak naar aanleiding van de opening van de tentoonstelling "Het Beleg van Oostende in Woord en Beeld".

blz. 190: **R. Weise**: Een zicht op Oostende.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitter:
August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.
Norbert HOSTYN: Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende.
Raymond VANCRAEYNEST: Blauw Kasteelstraat 103, 8400 Oostende.
Walter MAJOR: Kastanjelaan 52, 8400 Oostende.
Rudy WEISE: Voorhavenlaan 1/14, 8400 Oostende.

SEPTEMBER EN OKTOBER ACTIVITEITEN

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

SEPTEMBER ACTIVITEIT

Donderdag 30 september 2004 om 20 uur

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **HET BELEG VAN OOSTENDE (1601-1604), SOCIO-LITERAIR BEKEKEN**

Spreker: mevr. Suzanne **PONJAERT**

Suzanne PONJAERT is geboren en getogen in Oostende - waarlijk een "ostensche ploate". Ze studeerde Germaanse filologie aan de universiteit van Gent en schreef als licentieverhandeling "The Siege of Ostend (1601-1604) in English Literature and Contemporary Books en Pamphlets".

Sinds 1973 geeft deze Germaniste lessen Engels en Duits aan het Atheneum 2 Oostende-Stene.

In "De Plate", 9e jaargang, 1980, blz. 135, verscheen van haar hand een artikel over een passage uit de reisverslagen van Thomas PLATTER d.j., die in 1600 Oostende en omstreken bezocht. Voor een wedstrijd, uitgeschreven door de stad Nieuwpoort in 1983, schreef Suzanne, onder het pseudoniem Henry WILLEMS, een verhandeling over "De Slag van Nieuwpoort, 22 juli 1600".

Door haar licentieverhandeling is zij een "belangrijke voetnoot" in de meest recente publicatie over "Het Beleg" nl. in "The Ostend Story" van Dr. Anna SIMONI.

Na een korte schets van de historische achtergrond en na een beknopte beschrijving van een paar militaire aspecten, zal de voordracht zich toespitsen op de bronnen waarin en de manier waarop over dit beleg bericht werd. Er waren de "newsletters" en "pamphlets" en "Fliegende Blätter" d.w.z de vroegste vormen van kranten. Iets later verscheen verslaggeving in boekvorm. Daarnaast was er ook de literaire verwerking van het thema in toenmalige gedichten (balladen) en theaterstukken.

De lezing zal geïllustreerd worden met dia's. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. Men zegge het voort.

1ste OKTOBER ACTIVITEIT

Zaterdag 02 oktober om 15 uur

Wandeling in Blankenberge met als thema "Art Nouveau"

Afspraak om 15 uur aan het Leopold III plein vóór het station van Blankenberge.

Deze wandelvoordracht, onder leiding van een plaatselijke gids, duurt ongeveer 2 uren inclusief een koffiepauze.

De wandeling is gratis, en de koffie wordt u aangeboden door de Kring, maar iedereen zorgt voor eigen vervoer(tram, auto, fiets!). Telefonisch inschrijven is noodzakelijk en dit vóór 13 september op het nr. 059.51.67.21 tijdens de openingsuren van ons Museum.

OOSTENDE EN DE ZEEVISSERIJ TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (9)

door **Roger JANSOONE**

14. DE VIS WORDT DUUR BETAALD

Vooral met de sprotvisserij werden, door de enorme vraag en de massale aanvoer , soms zeer hoge besommingen bereikt, zoals bv. 3.917 frank op 22 december 1916. De keerzijde van de medaille was het feit dat het vooruitzicht op mooie besommingen de vissers vaak ertoe aanzette grote risico's te nemen. Hun bootjes waren immers slechts echt zeewaardig bij rustig weer en dicht onder de kust. Probleem hierbij was echter dat toen nog geen weersvoorspellingen bestonden, tenzij hetgeen de vissers uit allerlei signalen in de natuur konden aflezen. Zelfs wanneer het nogal duidelijk was dat uitvaren niet geraadzaam was, had de drang naar geld wel eens de overmacht op het gezond verstand.

Op 23 december 1916 was de zee nogal onstuimig en leek het erop dat storm op komst was. Niettemin werd toch besloten om uit te varen. Doch het liep al mis bij het verlaten van de havengeul. Sommige bootjes geraakten gewoon niet buiten, terwijl anderen na enige tijd de haven weer binnenliepen. Uiteindelijk waren er toch 27 die het ruime sop kozen.

Omstreeks 11 u. stak een geweldige storm op. De sleepboot poogde in allerijl de bootjes binnen te slepen, doch plots brak de tros zodat ieder bootje zichzelf maar moest zien te redden. De O.20 kon als eerste de haven binnenlopen, met zelfs 64 bennen vis aan boord, onmiddellijk gevolgd door 4 anderen , maar zonder vis. Anderzijds lieten 14 bootjes zich meedrijven naar Blankenberge, waar echter 4 onder hen tegen de pier terechtkwamen, met als gevolg dat zes opvarenden in de golven verdronken. Voorts waren er 3 bootjes die omkantelden ter hoogte van Bredene; van de drenkelingen waren er drie die in de ziedende zee omkwamen.

De Duitse havenmeester deelde mede dat er in totaal zeven boten waren vergaan, waarbij negen vissers verdronken. Zij lieten zes weduwen achter en dertien weeskinderen. Op 4 januari 1917 liet de Vrije Visschersgilde "'t Zal Wel Gaan" in de Sint-Petrus- en Pauluskerk een plechtige lijkdienst opdragen voor de slachtoffers van deze scheepsramp. In zijn lijkrede bracht deken Camerlynck hulde aan de vissers die hun leven waagden voor de voedselvoorziening van de mensen aan wal, en hij sprak woorden van troost voor de nabestaanden van de op zee omgekomen vissers.

Inmiddels had één van de geredde vissers, Jules De Houck, op 1 januari 1917 naar de Kommandantur een merkwaardige brief gezonden, mede-ondertekend door 60 andere vissers. Die brief luidde als volgt : "De ondergetekende, Jules De Houck, visser te Oostende, Langestraat 24, houdt het voor een aangename plicht de heren Admiraals von Schröder en Jacobsen en bijzonderlijk de heer Plaatsbevelhebber Fischer en de Havenkapitein van Oostende, uit naam der zich in Oostende bevindende vissers te bedanken voor al wat zij gedaan hebben voor hen sedert veel maanden, en bijzonderlijk voor de toelating hun beroep op zee te mogen uitoefenen onder de beschutting en het bevel der Duitse wachtschepen.

Naar aanleiding van de storm van 23 december 1916, welke aan zoveel van zijn gezellen het leven kostte, moest ondergetekende uit naam van al zijn beroepsgenoten, nog bijzonderlijk zijn erkentenis en bewondering uitdrukken voor de hulp bewezen door de Duitse sleepboot, zowel als voor de herhaalde pogingen tot redding door zijn bemanning ondernomen, als voor de bewonderenswaardige heldenmoed van zijn kapitein. Een woord van lof en dank verdient ook een Obermaat van Blankenberge, die van zijn kant al het mogelijke gedaan heeft om de Oostendse vissers gedurende de storm van 23 december 1916 te redden."

25. Oostendse vissers, gemobiliseerd in Frankrijk (1915)

Ofschoon allicht oprecht gemeend, was deze brief vermoedelijk niet vrij van een zeker opportunisme, meer bepaald ingegeven door de vrees dat de Duitsers, misnoegd door de onbesuisdheid van de vissers, de visserij tijdelijk of misschien zelfs definitief zouden kunnen stopzetten. De toon waarin deze brief werd geschreven wijst evenwel op een zekere vorm van toenadering in de richting van de bezetter. En dit is een interessante vaststelling in verband met het polemologisch onderzoek (een nog zeer jonge wetenschap) aangaande de verhouding - meer bepaald op langere termijn – tussen een bezettende overheid en een bezette volksgemeenschap. Dit onderzoek sluit dan aan bij het meer algemeen sociologisch onderzoek naar de evolutie in de verhouding en relaties tussen twee of meer zeer onderscheiden groepen die met of naast elkaar binnen hetzelfde territorium moeten leven.

In ieder geval, had deze ramp zo zwaar en zo diep toegeslagen in de Oostendse vissersgemeenschap, bovendien samenvallend met de Kerst- en Nieuwjaarsdagen, dat de eerstvolgende dagen niemand nog zin had om uit te varen … en dat zelfs één van de geredde vissers de "zeeduivel" had gezien en zijn boot verkocht in Blankenberge, waar hij tijdens de storm was binnengelopen.

Pas op 9 januari 1917 werd er opnieuw uitgevaren. De sprot zat blijkbaar niet meer langsheen de kust, want de vangsten waren teleurstellend en in de vismijn werd een totale besomming van slechts 211 frank bereikt. Daar de bevolking al een paar weken geen vis meer had gezien, was er vanzelfsprekend een enorme volkstoeloop in de vismijn. Bij zoveel gegadigden kon echter de normale wet van vraag en aanbod bij de prijsvorming niet spelen, heel eenvoudig omdat de Kommandantur een vaste prijs had opgelegd, ongeacht de aanvoer en de vraag. Aldus dreigden er

moeilijkheden in de vismijn te ontstaan, doch Koning Winter besliste er anders over: het begon plots zeer hard te vriezen en van uitvaren was er dus voorlopig geen sprake meer.

Op 20 februari werden alle eigenaars van sloepen en boten ontboden op de Kommandantur, waar zij te horen kregen dat er een verbod was uitgevaardigd tot uitoefening van elke vorm van visserij gedurende de eerstvolgende drie weken. Bijgevolg moesten zij onmiddellijk hun "Schein" inleveren. Voor deze maatregel werd geen reden opgegeven, doch algemeen werd aangenomen dat dit geen late uitloper kon zijn van de Duitse nabeschouwingen omtrent de scheepsramp van 23 december 1916.

Het gezegde "De vis wordt duur betaald" krijgt pas zijn volledige en tragische betekenis en draagwijdte in tijden van oorlog en conflicten. Het vissersberoep, reeds in vredestijd ver van ongevaarlijk, moet dan uitgeoefend worden in omstandigheden en voorwaarden die de risico's en gevaren aanmerkelijk doen toenemen. Voeg daarbij dan nog een zekere roekeloosheid ingevolge enerzijds de drang naar geldelijk gewin en anderzijds de enorme vraag naar vis, en er ontstaat een situatie waarin onvermijdelijk veel slachtoffers moeten vallen.

15. EN DE VISSER VISTE VOORT

Vervolgens werden de scheepseigenaars opnieuw door de Kommandantur ontboden, ditmaal echter op het Stadhuis. Aldaar vernamen zij dat de bezettende overheid het voornemen had, de vissers voortaan enkel nog te laten uitvaren mits betaling van een borgsom. Van de 38 aanwezigen waren er 29 die hiertoe bereid waren terwijl de 9 overigen duidelijk lieten merken dat zij niet akkoord waren.

Op 6 april 1917 kregen eerstgenoemden bericht dat allen die een borgsom wilden betalen, en voor zover ouder dan 40 jaar, in de Kommandantur een "Schein" mochten komen in ontvangst nemen. Niet 29 maar uiteindelijk 32 gegadigden gaven hieraan concreet gevolg. Later zouden ook nog enkele andere scheepseigenaars zich hierbij aansluiten.

Aldus konden onze vissers op 10 april 1917 eindelijk opnieuw de visserij gaan beoefenen. Het begon overigens zeer dringend te worden wat betreft de voedselvoorziening, die zich uiteraard was beginnen richten op deze natuurlijke en onmiddellijke voedselbron. Maar de eerste vangsten waren een teleurstelling : er werd vooral garnaal gevangen, weliswaar een delicatesse die bovendien in de vismijn voor een goede prijs verkocht werd (2,50 fr/kg), maar toch niet direct de volksvis die nodig was voor de dagelijkse bevoorrading. Zeer vervelend was ook het feit dat de geallieerde kustbatterijen in Nieuwpoort de Duitse sleepboot die de vissersbootjes in zee begeleidde, nogal graag op de korrel namen. Zo werden op 9 mei niet minder dan 12 obussen afgevuurd naar het Duits schip, vanzelfsprekend ook niet zonder gevaar voor de vissersbootjes die er omheen dobberden.

Als gevolg van een en ander was de aanvoer vrij schaars en ontstond aldus zeer gemakkelijk de neiging om niet meer de volledige vangst in de vismijn te verkopen. De prijzen "buiten de vismijn" schoten al vlug in de hoogte, meer in het bijzonder de prijs van garnaal. Daarom besloot het Schepencollege nauwlettend erop toe te zien dat voortaan alle vangsten volledig zouden verkocht worden in de vismijn. Het lag nogal voor de hand dat onze vissers zich daar niet zo maar zouden bij neerleggen, want ook voor hen was het een duur leven, ze wilden dus ook wel "een frankske verdienen", de vangsten waren niet denderend en intussen was ook nog die waarborgsom erbij gekomen.

Reeds op 15 april begon het gekibbel. Omstreeks 10.30 u. vaarden 42 bootjes de haven binnen. Ze hadden vrijwel enkel garnaal aan boord, dus bij uitstek een product dat ze liefst niet in de vismijn wilden verkopen. Zij weigerden dan ook halsstarrig de "Cirk" te betreden, dreigend er anders zelf

een circus van te zullen maken! Ondanks het optreden van enkele inderhaast opgeroepen politie-agenten verkochten zij hun vangst aan de visventers, die graag ertoe bereid waren hiervoor hoge prijzen te betalen.

Om te voorkomen dat de zaak verder uit de hand zou lopen ... en dat de Kommandantur zich ermede zou gaan bemoeien, riep burgemeester LIEBAERT een crisisvergadering bijeen, waaraan deelnamen Schepen VERDEYEN, gemeenteraadslid ELLEBOUDT, Hoofdpolitiecommissaris DANNEELS en Vismijndirecteur SWAELS. De kwestie werd zeer grondig besproken en uiteindelijk werd volgende regeling getroffen:

1. De aanlegkade wordt afgesloten voor het publiek tot alle bootjes de haven zijn binnengevaren en aangemeerd.
2. Al de garnaal zal worden opgekocht door de Stad aan een vaste prijs van 0,90 fr/kg en zal vervolgens door de Stad worden doorverkocht aan de visventers.
3. De visventers koken de garnaal die daarna mag en moet verkocht worden voor een maximumprijs van 1,40 fr/kg (die in goed zichtbare cijfers moet vermeld worden op hun vismanden).
4. De visventers moeten de verbintenis aangaan, geen garnaal te verzenden.
5. Rechtsvervolging wordt ingespannen tegen vissers die tegen de politie weerstand bieden (of geboden hebben) , en meer bepaald ook tegen een visser die vismijndirecteur Swaels ermede bedreigd had "hem met zijn kl... in de bassin te smieten" (hem in het water te gooien).

De daaropvolgende dagen werden die maatregelen naar behoren toegepast. Door deze regeling was trouwens ook een einde gesteld aan de verkoopspraktijken van de boten, eigendom van enkele grote vishandelaars, die van de Duitsers tot dusver de toelating hadden om hun vangsten rechtstreeks over te brengen naar hun viswinkels . Voortaan moesten dus ook deze boten hun garnaalvangsten in de vismijn verkopen.

In de vismijn werd de garnaal verkocht aan de viskopers per lot van 10 kg, aan de prijs van 0,90 fr/kg. Zij waren echter niet opgetogen met de maximumprijs van 1,40 fr/kg bij verkoop, een prijs die huns inziens een te kleine winstmarge toeliet. De vissers zelf kregen in de vismijn geen geld doch een waardebon die zij ten stadhuize aan de kassa konden verzilveren.

In de weken die hierop volgden werden de garnaalvangsten steeds groter. Op sommige dagen werden totale besommingen van ongeveer duizend frank bereikt. Maar de vis bleef schaars, allicht omdat de bootjes enkel tot zeer dicht op de kust mochten vissen, wat voor het Duits visserijwachtschip ook het voordeel bood dat het vanuit Nieuwpoort minder in de kijker liep.

De Duitsers zelf kregen ook de smaak te pakken. De "Nordseekrabben" (zoals zij de garnaal noemden) waren voor hen een ware revelatie, een gastronomische delicatesse waarvan zij maar niet genoeg konden genieten, meer bepaald via de diverse bereidingen die eigen zijn aan de Oostendse keuken. In lyrische bewoordingen schreven zij naar de "Heimat" over "tomate crevettes" , roerei met garnaal en garnaalkroketten. De landgenoten aan het thuisfront, bij wie intussen in dit vierde oorlogsjaar ook Meester Schraalhans keukenpiet geworden was, konden waarschijnlijk moeilijk al die fijnproeversverhalen geloven. Als gevolg van een en ander begonnen Duitse mariniers zelf zin te krijgen in de garnaalvisserij en begonnen zij ijverig te zoeken naar scheepseigenaars die hun boot wilden verkopen. Al vlug ontstond een opbod waardoor een verkoopprijs van 3.000 Reichsmark voor een garnaalbootje zeker niet meer uitzonderlijk was.

Dit verklaart ook, uiteraard samen met het suksesvol heropstarten van de kustvisserij, de relance van de nieuwbouw van vissersvaartuigen, weliswaar uitsluitend van het type dat geschikt is voor de kleine kustvisserij. De "primeur" werd weggekaapt door scheepsbouwer J. VERKOUILLIE die een

"atelier" had in de Kerkstraat. Op 13 september 1916 werd een sloep van de Kerkstraat naar de Visserskaai gerold en aldaar onder grote belangstelling te water gelaten. Een tweede sloep volgde op 26 oktober. In het begin hadden de scheepsbouwers nog wel een voorraad eikenhouten planken. Doch omdat de Duitsers veel eikenhout nodig hadden voor hun loopgraven, stellingen en bunkers aan het front, moest al vlug uitgezien worden naar andere, minder stevige houtsoorten. Dat was geen erg, vermits het toch niet de bedoeling was zich ver in zee te wagen en het uitsluitend ging om korte uitvaarten van slechts enkele uren. Dit bleek trouwens nog minder erg te zijn na de oorlog, toen door het veralgemeend invoeren van de motorvisserij een "stille" sanering van de kustvisserij heeft kunnen plaats vinden.

Aldus had de kleine kustvisserij in volle oorlogstijd opnieuw wind in de zeilen, en zowel de vissers als de vishandel en de scheepsbouw vaarden hier wel bij. Vermits zij de enigen waren die zich in de vaargeul mochten begeven, hadden de vissers nog een andere, niet onaardige bijverdienste, met name de verkoop van de zware eikenhouten balken van het op vele plaatsen vernield staketsel.

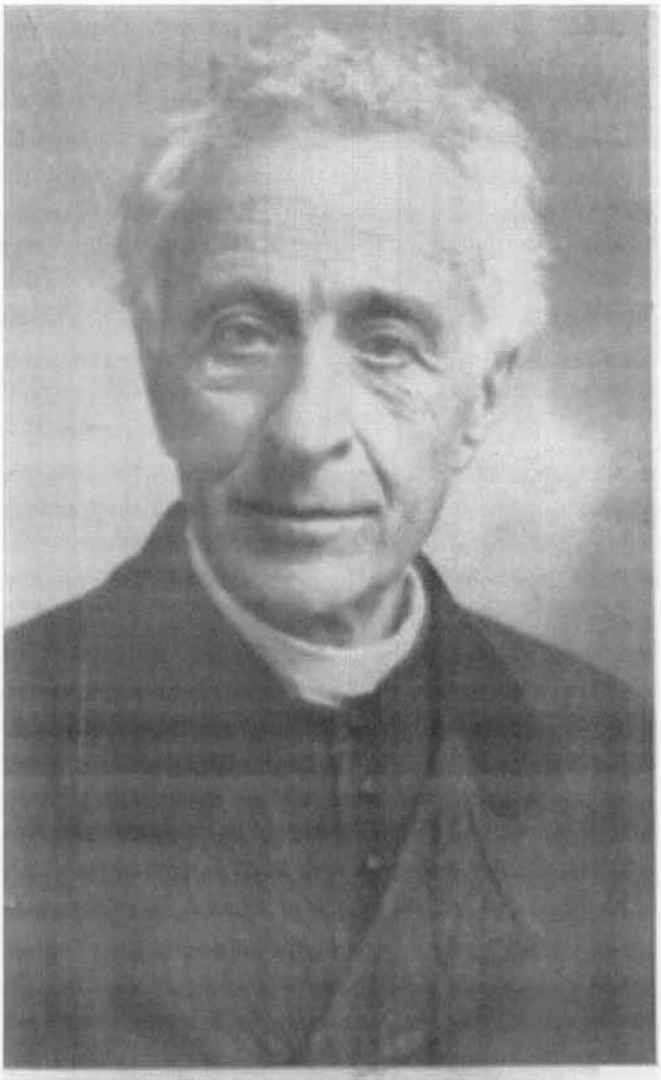

26. Visserij-aalmoezenier E.H. Henri Pype, stichter van "'t Zal Wel Gaan"

Wanneer de kassa rinkelt, is er steeds de neiging om nog wat meer binnen te rijven. Het beviel onze vissers niet dat zij zo dicht op de kust moesten blijven want een klein eind verder in zee was ongetwijfeld nog heel wat meer te vissen. Maar de Kommandantur was in dat opzicht werkelijk "rücksichtslos": al wie betrapt werd op enige afwijking van de uitgestippelde koers, werd op het

matje geroepen en veroordeeld tot fikse geldboeten, met bovendien de verplichting voortaan nog dichter te varen op de kust dan de anderen.

In juni 1917 werd de verkoop in de vismijn een topper van belang. Zo werd op 25 juni een totaal bereikt van 1.329 frank (1.062 kg garnaal en vis) en op 26 juni zelfs 1.688 frank (1579 kg garnaal en vis). Het totaal voor juni bedroeg uiteindelijk de riante som van 13.787 frank , waarvan 10.329 frank voor de garnaal en 3.458 frank voor de vis.

Om een of andere onbekende reden begon "Kommandant Artuur" er zich toen weer mee te bemoeien. Eenzijdig werd de op 15 april 1917 door het Stadsbestuur uitgevaardigde regeling voor de verkoop in de vismijn zodanig gewijzigd dat voortaan de garnaal niet langer mocht gekookt worden (door de visventers) na verkoop in de mijn, doch nu vooraleer te verkopen en dit dan uiteraard door de Stadsdiensten. Ook moest de Stad voortaan de garnaalvangsten aankopen aan de prijs van 50 pfennig en anderzijds de gekookte garnaal verkopen voor de prijs van 80 pfennig (in plaats van resp. 0,90 frank en 1,40 frank).

Intussen begon de vis opnieuw te bijten, zelfs tot dicht bij de kust. Aldus werd op 7 juli 1917 voor het eerst weer een grote aanvoer van vis genoteerd, zodat de besomming in de vismijn opliep tot 5.025 frank. De vissers voelden aan dat zij door zo dicht bij de kust te blijven, heel wat vangsten en inkomen zouden moeten derven, maar anderzijds beseften zij ook zeer goed dat zij individueel voor ieder verzoek naar een gunstiger regime, bij "Kommandant Artuur" op een bot "nein" zouden botsen. Daarom besloten zij, de vaderlandse leuze "Eendracht maakt macht" indachtig, een officiële beroepsvereniging op te richten, wat dan ook reeds op 12 juli beklonken werd onder de naam "De Vereenigde Bootjessjouwers van Oostende", met als voorzitter J. VERKOUILLIE, ondervoorzitter K. ANTHIERENS, commissaris M. ZWAENEPOEL, adjunct-commissaris P. ALSCHWANDER, secretaris J. HOUCK en schatbewaarder V. MAJOOR.

Onmiddellijk zonden zij een verzoekschrift naar de Havenkapitein, die hierop vrij gunstig reageerde, in die zin dat de vissers de toelating kregen om wat verder van de kust te gaan vissen. Dit had een werkelijk "wonderbare visvangst" tot gevolg : er werd zodanig veel garnaal aangevoerd dat het Stadsbestuur zich ertoe verplicht zag de maximumprijs te verlagen naar 0,30 fr/kg, en zoveel vis dat de verkoop in de vismijn soms aansleepte tot halftien 's avonds ! Uiteindelijk werd de maand juli 1917 afgesloten met een totale besomming van 25.685 frank, een voor die tijd fantastisch bedrag !

(wordt vervolgd)

ILLUSTRATIES:

- Oostendse vissers, gemobiliseerd in Frankrijk (1915)
- Visserij-aalmoezenier E.H. Henri Pype, stichter van "'t Zal Wel Gaan"

ANTONY-FOTO'S UIT HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN OVERGEDRAGEN AAN HET STADSARCHIEF OOSTENDE

EEN ICONOGRAFISCHE GOUDMIJN VOOR HET OOSTENDE VAN HET INTERBELLUM (3)

door **Norbert HOSTYN**

Nr. 10728/10
Toeschouwers tijdens de Zeewijding.

Nr. 10728/11
Vissersboten op zee.
In de achtergrond de Albert I-Promenade vanaf het begin tot de Kemmelbergstraat (opname tijdens de Zeewijding).

Nr. 10728/17
Het Wapenplein 's avonds.
De huizenrij links in de noordkant van het Wapenplein: met op de hoek de Stadsbibliotheek, met in het verlengde een zicht in de Brabantstraat en met op het einde de verdwenen huizen in de Kapucijnenstraat.
De huizenrij rechts is de oostzijde van het Wapenplein.

Nr. 10728/20
Groepsfoto tijdens feestmaaltijd in het Casino-Kursaal.

Nr. 290728/8
Groepsfoto in het restaurant.
Niet geïdentificeerd gezelschap.

Nr. 290728/12
Twee speedboten.
Locatie: onbekend.

Nr. 300728/4
Tennisplein nabij Royal Palace Hotel.

Nr. 60828/5
De balzaal van het Casino.

Nr. 60828/6
De Albert I-Promenade vanaf het Kursaal tot voorbij Hotel de la Plage.
Opname bij nacht vanop het strand.
Artistieke opname.

Nr. 70828/2
Het portico van het Royal Palace Hotel.
Opname bij nacht.
Doorheen het portico een doorkijk op de Albert I-Promenade en het Kursaal. De beeldengroepen op het gebouw zijn van Godfried Devreese.

Nr. 100828/1
Optreden van Reynaldo Hahn en Gabriël Bouillon in de Kursaal.
Zicht op de orkesttribune en het publiek.

Nr. 120828/12
Symfonisch concert met zang in Casino-Kursaal.
Zicht op het publiek.

Nr. 130828/5
Mensen op het strand.
Op de achtergrond links : de Wellingtonrenbaan; rechts : het Royal Palace Hotel.

Nr. 190828/9
Het optreden van zanger Chaliapine in het Kursaal.
Zicht op het publiek.

Nr. 210828/9
De Trinkhall in het Leopoldpark.
Op het voorplan : de verdwenen "Bacchus-sculptuur".

Nr. 230828/4
De viermaster "Passat" onder volle zeil.

Nr. 240828/7
De wandelgaanderijen van het Royal Palace Hotel.
Opname bij nacht.

Nr. 260828/6
Zicht op de Wellingtonrenbaan met op de achtergrond het Royal Palace Hotel.

Nr. 280828/7
Zicht op de hoek Leopold II-laan-Van Iseghemlaan vanuit de hovingen van het Casino-Kursaal.

Nr. 161028/4
Zicht op de Electro-Carrousel Salon "Unica" van J. Fr. Overmeer-Lagae tijdens de oktoberkermis op het Wapenplein. Prachtige nachtopname met het Jugendstil-front van de carrousel, en de ingang ervan enkel belicht met electrisch licht. Tegen de "gevel" van de carrousel hangt een affiche van een Soirée –Gala van de"Lustige Zigomars".
Schitterende opname met artistieke kwaliteiten.

Nr. 21128/5
Feestzaal/Restaurant (Casino-Kursaal?) versierd met het embleem van Venetië.

Nr. 21128/7
Bioscoop "Rialto" in de Langestraat met huizen links en rechts ervan.
Uiterst links: hoek met Christinastraat.

Nr. 101128/3
Groepsfoto niet geïdentificeerd mannelijk gezelschap.

1929

Nr. 120229/1
Wintertafereel op de Vindictivelaan.
Personen transporteren zakken steenkool op een slede die door een hond getrokken wordt. Het gebouw op de achtergrond is het Hotel Ibis.

Nr. 160229/1
Vissersboten in de Handelsdok.
Winter op de achtergrond rechts: het politiebureau van het Hazegras en links: de stapelplaatsen.
Nachtopname.
Het visserijschip op de voorgrond is de: O.263 ARGOO.

Nr. 160229/10
Vissersdok en Visserskaai
Nachtopname, interessant zicht op de Vistrap, Visserskaai[a] vanaf de Nieuwstraat tot aan de Langestraat, rechts het gebouw van de "permanentie"(Reddingsdienst).

Nr. 210229/6
Vissersdok en Visserskaai.
(Opname bij nacht, interessant zicht op de huizen van de Visserskaai links en rechts vanaf de hoek met de Sint-Fransciscusstraat.

Nr. 210229/7
Vissersdok en Visserskaai[b] bij nacht.
(Interessant gezicht op de huizen van de Visserskaai).

Nr. 150429/1
Drie volksvrouwen met stootkar vóór een muur nabij het Derde Handelsdok (Gasgesticht?), achter de muur is het dak van het Panorama zichtbaar; op de muur een merkwaardige reeks affiches van Oostendse manifestaties.
Artistieke opname.

Nr. 10529/8
Garnaalvissers te paard.
Artistieke opname.

Nr. 210629/4
De voorhaven.
Artistieke opname in tegenlicht.

Nr. 140729/11
Publiek in de Concertzaal van het Casino-Kursaal.

Nr. 110829/4
Parking van het Royal Palace Hotel.

---

[a] BGO/4.167
[b] BGO/4.167

Nr. 190829/15
Het Kursaal bij nacht.
Artistieke opname met bijzonder lichteffect.

Nr. 190829/14
Het Royal Palace Hotel bij nacht.

Nr. 190829/20
Badkabines, Zeedijk, Venetiaanse Gaanderijen, Koninklijk Chalet, gezicht vanop zee.
Nachtopname.

Nr. 220829/3
Het Kursaal, Petit Nice en de hotels tussen Westhelling en IJzerstraat bij nacht en bij volle maan.
Foto genomen vanin het aftrekkende water wat voor prachtige weerspiegelingen zorgt.

Nr. 220829/5
Het Koninklijk Chalet bij nacht.

Nr. 290829/1
Zicht op het Groot Strand en Albert I-Promenade, vanop de Gaanderij van het Royal Palace Hotel.

Nr. 10929/4
Het Vandersweepplein (nu: Ernest Feysplein).
Het stationsplein vóór het Oude Station op een drukke dag, in de verte de Hazegraskerk (gesloopt in 1995); op het voorplan : de Kapellebrug.

Nr. 10929/12
Gezicht op de Hotels Continental en Océan.
De hoek links is de hoek van de IJzerstraat.

Nr. 10929/18
Villa's op de Albert I-Promenade tussen Kapucijnenstraat en Louisastraat.

Nr. 10929/21
De Albert I-Promenade tussen Vlaanderenstraat en Christinastraat.

Nr. 10929/24
De Albert I-Promenade tusen Kemmelbergstraat en Parijsstraat.
(Toen nog een volledige villa-rij; rollende badkabines op het strand; duidelijk te zien : de infirmerie ingericht in eveneens een rollende badkabine; ook nog duidelijk te zien : een open belvedere op de dijkvilla naast de hoekvilla met de Parijsstraat).

Nr. 110929/7
Villa "The Swallows" architect August Vereecke.
Locatie: zijstraat van Zeedijk op Mariakerke.

Nr. 180929/1
Zicht op de Schouwburg hoek Vlaanderenstraat-Van Iseghemlaan.
Op te merken: stadstram.

Nr. 191029/3
Groepsfoto op scheepswerf (wellicht in Derde Handelsdok).
Personen niet geïdentificeerd.

1930

Nr. 140130/2
Prinses Astrid en de kleine Prinses Josephine-Charlotte op wandel in de Koninginnelaan.

Nr. 240130/5
Visserskaai, lossen van de vis.
Op de achtergrond links: de oude vismijn (vulgo "de Cierk"), achtergrond rechts: spoorwegstation.

Nr. 100230/6
Zeevaartschool, onderricht over het kompas.

Nr. 20330/1
Groepsfoto: de Vismijnvrienden (Oostendse folkloristische liefdadigheidsmaatschappij, lokale klederdracht)
Locatie: Casino-Kursaal.

Nr. 60330/1
Vierde revue van "Patria".
Groepsfoto van de spelers (op de achterkant van de foto zijn de namen van de spelers vermeld).

Nr. 220530/21
Een niet-geïdentificeerd Oostends gezelschap op de Wereldtentoonstelling van Antwerpen.

Nr. 10630/7
Eeuwfeesten 1830-1930 op het Westerkwartier.
Turngroep treedt op op het Gerechtsplein.
Achtergrond rechts : de Conscienceschool, links achteraan: de Stuiverstraat.

Nr. 190630/3
De bemanning van de "Prinses Astrid" geportretteerd op het dek van het schip.

Nr. 280631/5
Prinses Astrid met één van de Prinsjes en een niet geïdentificeerde dame op het strand.

Nr. 60730/15
Optreden van een turngroep.
Locatie: Hazegras; danszaal "Alcazar" in de achtergrond achter het podium.

Nr. 130730/10
Het Bloemenuurwerk[c].

Nr. 250730/1
Cabaret "Perroquet".
Locatie: Van Iseghemlaan 83.

---

[c] BGO/3.902, 4.006, 6.198

Nr. 250730/5
Tribune vóór het Casino-Kursaal n.a.v. een Eeuwfeeststoet
Op de tribune herkennen we: uiterst links: Schepen Verhaeghe (wit haar) en rechts van hem Burgemeester Moreaux (met bril).

Nr. 250730/8
De Zeedijk ter hoogte van Petit Nice met praalwagens naar aanleiding van de eeuwfeesten.

Nr. 270730/4
Het "Laiterietje" (drank- en recreatiegelegenheid) in het Maria Hendrikapark.

Nr. 50830/11
Oude vissers vissend met hengels in de achterhaven.
Artistieke opname met tegenlichteffect.

Nr. 100830/6
Tennispleinen van het Royal Palace Hotel.

Nr. 140830/3
Uitvaren van de pakketboten bij storm.

Nr. 140830/9
Golven.
Artistieke opname.

Nr. 170830/?
Het Bloemenuurwerk met in het waterbassin de "vis-sculptuur"[d]

Nr. 200830/9
Nachtopname hoek Mijnplein-Groentenmarkt met doorkijk naar Stadhuis op het Wapenplein.
Artistieke nachtopname.

Nr. 240830/3
Ongekende locatie, wellicht verdwenen huizen op de hoek van Northlaan-Troonstraat, nabij de Wellingtonrenbaan.

Nr. 280830/1
Gedenkteken Justin Maelfeyt in het Leopoldpark (beeldhouwer Huygelen).

Nr. 280830/11
Nachtgezicht op de Albert I-Wandeling ter hoogte van Petit Nice.
De terrassen van Hotel Wellington en Helvetia, de Hotels Continental, Océan en verder tot aan de Kemmelbergstraat.

Nr. 10930/1
Gezicht op de Euphrosine Beernaertstraat, hoek Stockholmstraat (nu Kan. Dr. L. Colenstraat) vanuit het stadspark.

Nr. 70930/1
Ongeïdentificeerde gebeurtenis nabij de havengeul.

---

[d] BGO/5.897; vis nu in pretpark "Aviflora", Ingelmunster

Nr. 70930/3
Groepsfoto op het strand, niet geïdentificeerd gezelschap.

Nr. 270930/1
Scheepswerven bij het derde dok.

Nr. 191030/6
Het Station.

1931

Nr. 260131/1
Tweede handelsdok. Lossen van vis vanuit de O.275.
Op de achtergrond: het Oude Station met het plein voor het Station.
Speciaal op te merken: een stadstram en een publiciteitsbord vóór het IJzerpanorama.

Nr. 220231/5
Carnavalstoet op de Alfons Pieterslaan ter hoogte van het IJzerpanorama.

Nr. 100531/4
Groepsfoto: Voetbalploeg.

Nr. 220631/2
De "Trinkhall" in het Leopoldpark.

Nr. 10230/1
Prinses Astrid en de kleine Prinses Josephine-Charlotte op het strand.

Nr. 50731/1
Gezicht op het tweede handelsdok in de Vindictivelaan. Onder meer herkenbaar: O.L.Vrouwecollege, Hotel du Lion, Hotel de la Couronne, torentje van het Loodswezengebouw.

Nr. 120731/4
Groepsfoto IBIS n.a.v. 25ste verjaardag stichting Koninklijke Werk IBIS[e].

Nr. 190731/10
Inhuldiging Monument Leopold II[f].
Locatie: "Drie Gapers".

Nr. 250731/10
De Adolf Buylstraat[g].
Opname bij nacht.

Nr. 250731/11
Kruispunt Christinastraat-Sint Sebastiaanstraat.
De foto is genomen richting handelsdokken.
Opname bij nacht.

---

[e] BGO/4.348, 4.349
[f] BGO/5844, 6.324, 6.325
[g] BGO/4.054

Het Sasdok als verbinding tussen het Zwaaidok en de vaart naar Brugge

door **Raymond VANCRAEYNEST**

Het Sasdok ligt eigenlijk op de plaats van het vroegere kanaal van Legillon, aangelegd in de jaren 1742-1748 en dat bedoeld was als noodoplossing om de in verval geraakte sluizen van Slijkens te kunnen herstellen en de scheepvaart naar Brugge in stand te houden. Dat kanaal verbond de Brugse vaart met de Gouweloze kreek die toen nog een echte zeearm was aan de getijden onderhevig.
Er was helaas een veel te kleine sluis tussen de Brugse vaart en dat kanaal. Tussen dat kanaal en de Gouweloze was er een doorvaart, maar geen sluis. Langs het kanaal van Begillen werden ca. 1752 een tiental zaagmolens opgericht om de boomstammen die in het water dreven en per schip uit het noorden werden aangevoerd in planken te zagen. Dat verklaart de huidige benaming Molendorpkaai.

Rond de jaarwisseling 1904-1905 werden aanvullingswerken uitgevoerd op de oostelijke oever van het Houtdok en ook de oude bedding van de Camerlinckx zou opgevuld worden. De twee voorlopige openingen in de tijkaaimuur om het water te laten aflopen zouden afgesloten worden. Men was toen ook volop bezig de spoorwegbrug te bouwen stroomopwaarts van het zwaaidok. Men had een voorlopige omleiding gegraven ten zuiden van die brug om de scheepvaart naar Brugge te laten doorgaan. Het metselwerk van de brughoofden werd afgewerkt en men hoopte alle werk te beëindigen binnen 3 maanden. Dan zal de omleiding ook opgevuld worden zodat de scheepvaart naar Brugge rechtstreeks ongehinderd kon doorgaan. Eén van de vier pijlers van de bruggen van de de Smet de Naeyerlaan, namelijk die over de afleidingsvaart, was in aanbouw. De dam gelegen vóór de sluis De Mey werd deels weggebaggerd en deels afgevoerd met spoorwegwagons (1).

Op 31 januari 1905 liet de Minister van Openbare Werken weten dat de bouw van de vaste brug over de afleidingsvaart voor de de Smet de Naeyerlaan zal beginnen op 06 februari 1905. De doorvaart van schepen met vaste masten zal dus verboden zijn. De scheepvaart naar Brugge zal opnieuw plaats hebben langs de sluizen van Slijkens langs de nieuwe voorhaven en de vaarweg zal afgebakend zijn door twee rijen groene boeien.

De zeescheepvaart op de afleidingsvaart werd definitief stil gelegd begin februari 1905. Het laatste schip dat naar Brugge is gevaren was het Hollandse stoomschip Waterland met een lading kolen voor Brugge voor rekening van De Kuyper. Het schip was op zaterdag 04februari te Oostende toegekomen. De (beneden)stuwbrug was afgewerkt en de brug werd op donderdag laatst 2 februari gedraaid (2).

Sinds de rechtstreekse verbinding met het Zeestation was tot stand gebracht, gebeurde dat met een draaibrug over de afleidingsvaart.

In juni zou de aanbesteding plaats hebben om die draaibrug af te breken en te vervangen door een vaste brug op hoger peil zodat de binnenschepen met beweegbare masten eronder zouden kunnen blijven doorvaren.

De Conventie van oktober 1902 tussen de Staat en de stad voorzag in artikel III in de bouw van de al gerealiseerde stuwbrug en besliste ook tot het bouwen van een tweede sluishoofd met een opening van 18 m en een brug ter vervanging van de Kapellebrug (niet de huidige! Het gaat hier over de kapel van de zaagmolens) om op die manier een sasdok te vormen.

Door het bestaan van de nieuwe rechtstreekse verbinding met het Zeestation kon de stuwbrug tussen het eerste handelsdok en de afleidingsvaart nu afgebroken worden. De Staat zou tussen het 1e handelsdok en de brug van de Brugse poort een dok bouwen met kaaimuren, Brandarisdok

genoemd. De terreinen ten westen ervan zouden geëffend worden. Aan de Conterdamsluis en de duiker van de Camerlinckx zouden de nodige herstellingen uitgevoerd worden. De aanbesteding voor al die werken zou doorgaan op 4 mei 1905. De stad moest de gebouwen van de havenkapiteinsdienst afbreken en ook de oostelijke vleugel van het openbaar stapelhuis.

De aanbesteding had plaats op 29 april en de werken moesten in 100 dagen voltooid zijn. Aannemer Storms van Brugge zou het werk uitvoeren tegen 698.990 Fr of 699.000 Fr naar gelang de gebruikte houtsoort voor de deuren van de Conterdamsluis (3).

De werken aan de muur van de Brandariskaai, de muur aan de stuwbrug en de sluis, de sluis en de duiker van de Conterdam, de sluisdeuren aan de Conterdamsluis, het opwerpen van dammen enz. werden geraamd op 779.261,85 Fr (4). De scheepvaart tussen het 1e handelsdok en het zwaaidok waar de draaibrug voor de spoorweg gelegen was, brug van Bredene genoemd, zou vanaf 1 juni onderbroken zijn voor 5 maanden. Ondertussen zou de draaibrug met twee sporen over de afleidingsvaart op de rechtstreekse lijn afgebroken en vervangen worden door een vaste stalen brug met vier sporen. Tevens zou een bakstenen viaduct voor het wegverkeer gebouwd worden van 7 m breedte. De aanbesteding voor die werken had plaats te Brussel in de eerste week van april 1905 (5).

De bouw van de twee stalen spoorwegbruggen leverde herhaaldelijk moeilijkheden op met de fundering van de bruggenhoofden. Men dacht eerst eenvoudig de bruggenhoofden te verhogen, maar men moest uiteindelijk besluiten alles af te breken en nieuwe, dieper gefundeerde bruggenhoofden te moeten bouwen (6).

De onderbreking van de scheepvaart op 1 juni 1905, aanvankelijk voorzien voor vijf maanden werd eerst verlengd van 01 november 1905 tot 01 april 1906 en verder tot 31 december 1906 (7). Nieuwe verlenging tot 01 oktober 1907 (8).

Tijdens de herstellingswerken aan de Conterdamsluis werd door de aannemer Storms een loden doos gevonden waarin een koperen plaat stak meldend dat de eerste steen gelegd werd op 24 juni 1819. Sluis gebouwd onder het bestuur van M.A.J.Goudriaan, algemeen inspecteur van de Waterstaat. De plaat werd overhandigd aan het Bestuur van Bruggen en Wegen (9).

Op 04 juli 1907 had bij Bruggen en Wegen de aanbesteding plaats voor de aanpassing van de afleidingsvaart stroomopwaarts van het zwaaidok. Die bestond uit de bouw van een stuwbrug ter vervanging van de Kapellebrug, de aanleg van een sasdok tussen de twee stuwbruggen, de aansluiting van de nieuwe stuwbrug met het kanaal en verder van afbraak, baggeren en terreineffeningen.

De bruggenhoofden waren 41,40 m lang; de vaargeul 18 m breed en de drempel lag op –4,50 m en de boordsteen op +6,20 m. Alles berustte op een met beton gevulde caisson, gezonken met geperste lucht op peil –10 m. Die caisson was 42,40 m lang, 35,98 m breed en 4,50 m hoog. De sluisdeuren hadden twee vleugels van 10,37 m breedte en 9,20 m hoogte.

Het metalen brugdek was 41,42 m lang en 8,48 m breed.

Het sasdok was 300 m lang met een bodembreedte van 35 m en 75 m breedte tussen de bermen. De bodem werd gebaggerd op –4,00 m zodat de water diepte 8,05 m was (10). De werken werden uitgevoerd door aannemer Coppieters.

De 4-sporige spoorwegbrug van Bredene was in september 1908 afgewerkt en de dam in de vaart waarover de treinen voorlopig liepen, werd door de spoorwegen weggenomen. (11). Pas nadien

konden de sporen en de afsluitingen op het Van der Sweepplein (nu Ernest Feysplein) weggenomen worden.

In juni 1907 was het linkerbruggenhoofd bijna op halve hoogte, en aan het rechterbruggenhoofd was nauwelijks begonnen (12).

De onderbreking van de scheepvaart op de afleidingsvaart, aanvankelijk voorzien voor vijf maanden, duurde tenslotte drie jaar en 7 maanden (13).

Nog verdere onderbrekingen deden zich voor door werken tussen het Zwaaidok en de Conterdamsluis. Vanaf 30 april 1909 zou de scheepvaart volledig kunnen hernomen worden tussen de oude handelsdokken en het Zwaaidok na 47 maanden (14). Het was eindelijk gedaan om de binnenschepen te moeten slepen doorheen de voorhaven en de sluizen van Slijkens ten einde de Brugse vaart te bereiken.

De werken aan de bovenstuwbrug gingen goed vooruit. De grote caisson van 45 x 40 m was al lang ter plaatse en het metselwerk voor de grondvesten was bijna voltooid (15).

De afleidingsvaart stroomopwaarts van de Zwaaikom, aanbesteed voor 1.442.000 Fr, was voor een tiende afgewerkt half juni 1909 (16).

De caisson van de stuwbrug (42,40 m x 35,90 m), gewicht 600 ton, 6 m hoog, was de grootste tot nog toe in België afgezonken. Afgewerkt zou ze 30.000 ton wegen (17).

Op 15 juli 1910 zou de aanbesteding plaats hebben van de bovenbouw van het gebouw van de havenkapitein op het terrein ten oosten van de sluis De Mey alsook van de sluiswachtershuizen ten westen van het vlotdok en tevens van de muur en de leuning van de weg naar Slijkens (18).

Het huis van de havenkapitein was bijna onderdak in de zomer 1911 (19).

De bovenstuwbrug en het sasdok werden afgewerkt in het voorjaar 1912.

De werken uitgevoerd door aannemer Coppieters, geraamd op 1.500.000 Fr, kostten uiteindelijk 1.700.000 Fr (20).

De havenkapiteinsdienst kwam in het nieuwe gebouw op 26 december 1912 (21).
Wegens diverse nog uit te voeren werken werd de scheepvaart onderbroken op de afleidingsvaart tussen de zwaaikom en de sluis van de Conterdam inbegrepen tot 30 april 1909. Ingenieur Bourgoignie kon aan de minister van Openbare Werken melden dat er op 7 mei 1909 binnenvaartuigen met 1,40 m tot 1,50 m diepgang voortaan konden doorvaren van de oude naar de nieuwe handelsdokken. Al op 8 mei 1909 passeerde een schip met 2 m diepgang.

Door de Eerste Wereldoorlog werd er heel wat schade aangericht aan het sasdok en de benedenstuwbrug. Op 20 september 1919 stelde ingenieur P. Van der Schueren voor de noordelijke glooiing van het sasdok te herbouwen die over een lengte van 10 m was ingestort naast de benedenstuwbrug. De minister van Openbare Werken gaf zijn toelating op 10 november 1919 en het was aannemer François Braet uit Veurne die het werk aanvatte op 12 november 1919 tegen 4807,48 frank. Het werk moest normaal in één maand beëindigd zijn maar duurde in werkelijkheid tot 21 februari 1920 (23).

De benedenstuwbrug was totaal verwoest en moest herbouwd worden. Deze brug speelt een sleutelrol in het spoorwegverkeer in de haven van Oostende. Al het verkeer naar de oostkant van het

Vlotdok en Houtdok, het verkeer naar de Diepwaterkaai en naar de toenmalige werkhuizen van het Zeewezen moest er over.

Weliswaar had men een voorlopige oplossing bedacht door het spoor van de westkant te verbinden over de brug van de Tweebruggenstraat met de sporen van de oostkant.

Ingenieur Van der Schueren vroeg de dringende herstelling van die brug aan de Minister op 28 februari 1920. De minister antwoordde slechts op 2 juni dat de aanbesteding zou plaats hebben op 9 juli 1920. Het was de S.A. Ateliers de Willebroeck die op 28 juli werd aangeduid om de werken te beginnen op 13 augustus. In principe moesten ze op 30 december het werk afhebben maar op 30 december 1921, een jaar later, waren ze om allerlei redenen nog niet klaar. Zelfs moest er nog aan de brug gewerkt worden op 21 en 22 september 1923 zodat de definitieve oplevering gebeurde op 27 september 1923 (24).

Verwijzingen

(1) Car. 03/01/1905
(2) Car.07/02/05
(3) Car. 06-07/05/05
(4) Car.28/03/05
(5) Car.11/04/05
(6) A.R.A. Brussel. Openbare Werken. Waterwegen, nr. 890: brief van ingenieur Van Gansberghe aan de minister van Openbare Werken dd. 11/04/1906.
(7) Car.29/03/1906
(8) Car. 20/11/06
(9) Car.27/11/1906
(10) E.O.24/05/1907
(11) E.O.07/09/1908
(12) E.O.22-23/06/1907
(13) E.O.17/09/1908
(14) Car.04/05/1909
(15) Car. 25/05/09
(16) Car. 17/06/09
(17) Car. 21/08/1909
(18) Car. 23/06/1910
(19) Car. 27/06/1911
(20) Car. 06/02/1912
(21) Car. 28-29/12/1912
(22) A.R.A. Brussel. Openbare Werken. Waterwegen, nr. 831.
(23) A.R.A. Brussel. Openbare Werken. Waterwegen, nr. 1052.
(24) A.R.A. Brussel. Openbare Werken. Waterwegen, nr. 1054.

Car. =Le Carillon
E.O. = L'Echo d'Ostende
A.R.A. = Algemeen Rijksarchief

REPLIEK OP HET ARTIKEL "DE BEELDEN IN DE KONINGINNELAAN"

door **Norbert HOSTYN**

Dat medewerkers - waaronder ondertekende - in hun bijdragen in "De Plate" de bal al eens mis hebben geslagen is onbetwist een feit. Steeds gebeurde dat ongewild en onbewust. Ongetwijfeld ook vaak omdat het om materies ging waar al zo weinig over geweten en te vinden was: exploratie in braakliggende terreinen dus, met soms bitter weinig aanknopingspunten. Teksten waarvan het achteraf makkelijk is op inhoudelijke fouten te wijzen eens meer en meer data aan de oppervlakte komen. Soms was het werkelijk verkeerde informatie, ook wel eens iets verkeerd lezen of overschrijven, soms ook domweg een typfout of een zetduiveltje, hoe snel gebeurt het niet? Veel fouten werden tamelijk snel rechtgezet in één van de daaropvolgende nummers. In de te verschijnen cumulatieve index over àlle jaargangen tot en met 2003 is trouwens een serieuze inspanning gedaan om te wijzen op verkeerde gegevens in bepaalde artikels en meteen ook om op door externe omstandigheden voorbijgestreefd geraakte informatie te attenderen.

Het artikel over de beelden in de Koninginnelaan van Gerard Daniels in "De Plate" van februari '04 zaait echter nodeloos verwarring door vraagtekens te stellen naast nochtans correct gepubliceerde informatie, in casu over vier van de acht beelden van het oude Postgebouw. En –wat erger is- door meteen foutieve informatie in de plaats te stellen, die dan weer op zijn beurt"klakkeloos" kan overgenomen worden...

De krant "L'Etoile Belge" gaf reeds op 2 december 1904 een omstandige beschrijving van de beelden van het Oostendse Postgebouw. Alleen de werkmodellen waren toen nog maar klaar en stonden nog in Lagae's atelier. Uit die beschrijving blijkt duidelijk dat – wat elkeen die wat thuis is in de taal van de emblemata in de Koninginnelaan *de visu* kan opmerken - de vier beelden telkens dubbele allegorieën zijn, dus voorzien zijn van attributen die telkens op twee verschillende ideeën slaan :

>Industrie en handel
>Zeevaart en visserij
>Telefonie en telegrafie
>Post en spoorwegen

Het *gevleugelde wiel* was *nooit* een embleem van de Posterijen : dat is toch immers de aloude posthoorn?! Een posthoorn is trouwens afgebeeld op de omslagklep van de brieventas die deze figuur draagt.

Het gevleugelde wiel is duidelijk een spoorwiel (een flenswiel) en dàt was het embleem van de spoorwegen. Dit embleem zien we op sommige drukwerken van de spoorwegen (1) tot aan de ingebruikname van het geniale B-logo van Henry Van de Velde; niet altijd echter: soms wordt ook het Belgische wapen (leeuw) gebruikt. Het gevleugelde flenswiel zien we ook op Belgische spoorwegzegels uit de 19de en vroege 20^{e} eeuw (2). Het embleem prijkt nog in diverse oudere stations, in dat van Oostende zelfs driedimensioneel op een kroonlijst hoog boven de loketten.

Wellicht is er verwarring gegroeid door het zien van zegels van het type met het Belgische wapenschild, waarop de ovaal waarin het wapenschild staat bekroond is door twee gevleugelde voluten?

Het *tandrad* was nooit een embleem van de spoorwegen, dat was dus immers het gevleugelde wiel. Een tandrad associëren met de spoorweg in de tijd van de stoomtractie ware, zeker in ons land, absurd: de krachtoverbrenging zuigers-wielen gebeurde met zuigerstangen en drijfstangen.

Tandraderen kwamen daar niet bij te pas (alleen in bergsporen waren - en zijn - locs soms voorzien van een tandrad.)

Het tandrad was wél een vaak gebruikt embleem om (zware) industrie te symboliseren. Vandaar ook de aanwezigheid van een mijnlamp: de koolmijnen! Want wat Lagae uitbeeldt is toch overduidelijk een veiligheidslamp die mijnwerkers bij zich droegen en geen seinlamp van de spoorwegen?

Trouwens, de allegorische sculptuur die de Provincie Luik voorstelt in de troonzaal van het Koninklijk Paleis in Brussel – een creatie van A. Rodin en A.J. Van Rasbourgh- heeft ook een tandrad als attribuut. Luik: de provincie bij uitstek van de zware industrie!

De Mercurius- of Hermesstaf (3), ofwel de caduceus, is een gevleugelde staf waarrond twee slangen kronkelen. Ze is niet te verwarren met de nogal gelijkende Staf van Easculapius, embleem van de geneeskunde en de farmaceutica dat echter maar één slang heeft kronkelen rond de staf! Heel vaak worden beide dooreen gebruikt. De caduceus stond in de oudere emblematiek voor de handel en de vrede. Mercurius/Hermes was immers de god van vrede en handel. In de 19de eeuw verengde de symboliek zich tot de handel. Daarom komt de caduceus ook zo vaak voor in oude, rijk versierde emblemen van handelsondernemingen, afgebeeld op briefhoofden en op de labels van hun producten.

In dezelfde Koninklijke troonzaal als hierboven gemeld is de caduceus één van de drie symbolen van de Provincie Antwerpen, naast een roer (niet het stuurrad maar de beweegbare constructie onder de waterlijn die de richting van het vaartuig bepaalt) en een anker. Antwerpen: zeevaart en handel!

---

(1) Zie bv. afb. in B. VAN DER HERTEN c.s., Sporen in België. 175 jaar spoorwegen, Leuven (UPL), 2001, p. 20.
(2) Emissies 1879-1882, 1916, 1923, (in 1938 samen afgebeeld met het B-logo).
(3) L. PELLER, der Hermesstab in Philologus, 1846.
D.A. HOFFMAN, Hermes und Kerykeion.
W.J. FRIEDLANDER, The Golden Wand of Medecine.

Toespraak door dhr. Walter MAJOR, ondervoorzitter van onze Kring, naar aanleiding van de opening van de tentoonstelling **"Het Beleg van Oostende in Woord & Beeld"**op vrijdag 11 juni 2004.

Mijnheer de Burgemeester, Mijnheer de Schepen, Dames en heren genodigden en vrienden van "De Plate".

Ook voor mij, ondervoorzitter van de Heem- en Geschiedkundige Kring "De Plate", is het een eer en een genoegen om u allen hartelijk welkom te heten in het Oostends Historisch Museum.

Voor mij is de geschiedenis altijd boeiend geweest omdat zij ons vertelt over het leven van onze voorouders, omdat de geschiedenis aan de basis ligt van onze volkscultuur en zij als taak heeft ons te behoeden voor het steeds opnieuw maken van dezelfde foute beslissingen. "L'Histoire se répète" is immers geen ongefundeerde one-liner.

Maar bij geschiedschrijving is enige achterdocht niet overbodig.

Eeuwenlang heeft men de geschiedschrijving doelbewust gemanipuleerd. De meeste historici schreven en schrijven in dienst van een broodheer en geven over zijn uitzonderlijke heldendaden of heroïsche veldslagen een meer dan gekleurde versie.

Later romantiseerden schrijvers, zoals een Alexandre Dumas en onze Hendrik Conscience, een nog gevaarlijker verzonnen volksgeschiedenis waardoor bij ons nog steeds Vlaamse nationalisten achter de Noord-Franse leeuwenvlag optrekken, de Graaf van Vlaanderen en Pierre Le Roy, of zoals wij hem kennen Pieter de Coninck, als Vlaamse helden worden opgevoerd terwijl beiden Franstalig waren, en de heroïsche Bruggeling Jan Breydel in de geschiedenis enkel vermeld wordt als een brandstichter en een moordenaar, terwijl zijn enige verzetsdaad tijdens de Slag der Gulden Sporen in 1302 te Groeninge eruit bestond, tegen betaling, een half varken te leveren aan het Vlaamse opstandelingenleger.

Pas de laatste decennia begint stilaan de ware geschiedenis, berustend op echte feiten en archeologische vondsten, en op studie met behulp van moderne technologie, het daglicht te zien. Net op het ogenblik dat in het onderwijs dit prachtige vak misschien binnenkort zal moeten wijken voor lessen in communicatiewetenschappen, elektronica en computerkennis.

Maar laten we positief blijven.

Het is zeker de verdienste van het huidige stadsbestuur dat wij u vandaag in een Geschiedkundig Museum kunnen ontvangen, dat er door de stad tijdens graafwerken tijd en middelen ter beschikking worden gesteld van de beroepsarcheologen om de blootgelegde historische sites te kunnen bestuderen en in kaart brengen en dat feesten of herdenkingen met als gegeven onze plaatselijke geschiedenis regelmatig in onze stad worden ingericht.

Het is een herdenking van één van de markantste historische feiten uit de Oostendse geschiedenis die ons vandaag bijeenbrengt bij de opening van de tentoonstelling ingericht door de Heem- en Geschiedkundige Kring "De Plate" over het "Beleg van Oostende".

Waarom is dat "Beleg van Oostende" zo belangrijk? Om meer dan één reden.

-Vooreerst omdat dit beleg drie jaar heeft geduurd, een ongehoord lange tijd en een record dat slechts enkele jaren terug werd overtroffen door de belegering van Sarajewo in ex-Joegoslavië,

maar vooral omdat hier 150.000 slachtoffers vielen, toen een ongehoord hoog cijfer, of bijna evenveel als er Duitsers en Geallieerden deelnamen aan de landing in Normandië.

-Omdat er toen voor het eerst een onverbiddelijke godsdienststrijd woedde tussen protestanten en katholieken waarbij in beide kampen fanatiek met passie en koppig werd gevochten, een strijd die zijn hoogtepunt bereikte tijdens de moordende bestormingen van Oostende, het laatste geuzennest op katholieke bodem, een broederconflict dat uiteindelijk de Verenigde Provinciën van de Lage Landen definitief verdeelde in een Noord- en een Zuid-Nederland.

-Het was een typische David - Goliathstrijd, een gevecht tussen een kleine stad en een wereldmacht.

-Omdat Vlaanderen van toen af verweesd achterbleef en steeds dieper wegzonk in het moeras van armoede, bijgeloof en cultureel verknechten.

-Omdat de Schelde afgesloten was, werd Oostende toen de voornaamste havenstad van ons land. Om het hinterland vanuit de zee te kunnen bereiken, werd hiervoor een uitgebreid kanalenstelsel gegraven, dat de levensader voor onze economie zou blijven tot Leopold II de rechten voor het vrij bevaren van de Schelde van Nederland terugkocht.

-Ook op het vlak van de militaire geschiedenis was het beleg een hoogvlieger. Tijdens die lange periode werd aan beide zijden de gelegenheid geboden om allerlei nieuw militair materiaal, zoals de 'Ponte di Targone', en nieuwe aanvalsstrategieën en listen uit te testen.

-Het was de eerste maal dat tijdens gevechten op het land een verrekijker werd gebruikt. U moet zich daar echter niet teveel van voorstellen, want zelfs ten tijde van Napoleon konden deze kijkers slechts 3 tot 4 maal vergroten.

-Het was ook de eerste maal dat horizontaal schietende belegeringsvuurmonden schuin werden opgesteld zodat ze over de stadswallen heen Oostende konden beschieten.

-Maar het was vooral de eerste maal dat het musketgeweer in de strijd een belangrijke rol speelde. Musketten kwamen in de 16de eeuw slechts sporadisch in beeld, maar waren in de 17de eeuw volledig ingeburgerd. Samen met het buskruit en het kanon veroorzaakte dit eerste geweer een ware omwenteling in de oorlogvoering.

Omdat zelfs de zwakste strijder zonder veel training met dat wapen een vijand kon uitschakelen, kenden de toenmalige heersers, uit schrik, het recht om een geweer te dragen uitsluitend toe aan beroepssoldaten, musketiers, die een eed van trouw aan de koning moesten afleggen, een uniform van de koning droegen, een vast loon ontvingen en leefden volgens een strikte militaire code waarvan op de overtreding uitzonderlijk zware straffen stonden. Maar de musketten en het buskruit hield men in vredestijd, voorzichtigheidhalve, steeds veilig in magazijnen geborgen.

Het vuren met een musket was bijzonder gevaarlijk omdat dicht bij elkaar staande mannen gelijktijdig hun geweer met buskruit moesten laden terwijl aan hun zijde een gloeiende lont bengelde, op zijn minst geen erg veilige combinatie. Zij moesten met hun lange wapen onder zware stress heel wat opeenvolgende handelingen uitvoeren om uiteindelijk zorgvuldig te mikken op een al of niet aanstormende vijand. Deze hele bedoening leidde in het begin tot heel wat chaos en accidenten met dodelijke afloop.

Het was Maurits van Nassau die bij deze 'maniement d'arme' als eerste zijn soldaten een bepaalde dril oplegde om dat wapen efficiënter te kunnen gebruiken. Hij schreef hen 42 handelingen voor die zij opeenvolgend en gezamenlijk moesten uitvoeren en die culmineerden in het gelijktijdig

overhalen van de trekker, rechtopstaande, hun geweer gericht op de vijand. Met dergelijk gelijktijdig afvuren van de musketten bereikten de musketiers een maximum effect en konden zij in groep minstens om de minuut één schot afvuren. Nadeel was dat de tegenstrever elke nakende aanval verried door de oplichtende vuurtjes als de musketiers met hun tondeldoos de lonten aanstaken. En ook bij het heimelijk benaderen van een post werd de tegenstrever tijdig verwittigd omdat hij de typische geur van brandende lonten kon ruiken, vandaar het gezegde: "Zij roken lont".

Al deze nieuwigheden en het feit dat de militaire bewapening en strategieën in de loop van de daaropvolgende drie eeuwen weinig veranderden, verklaren waarom tot in het begin van de 19de eeuw de geschiedenis van het beleg in elke militaire school verplichte leerstof bleef en dat eeuwenlang, wereldwijd en tot heden ten dage, er zovele gravures over werden gedrukt en er zo overvloedig over werd en wordt geschreven.

U zult vandaag bij ons een rijke keuze van deze gravures kunnen bewonderen, getoond in chronologische volgorde, en u zult boeken aantreffen, beginnende met het in 1604 te Keulen uitgegeven Journaal "Die Belagerung von Ostende" en eindigend met dat meesterwerk "The Ostend Story" van Mevrouw Anna Simoni dat pas vorig jaar verscheen.

Ik had het idee om dergelijke tentoonstelling te organiseren en ik kon ook heel goed uitleggen op welke wijze ik die wilde hebben, maar voor de realisatie heb ik een dankbaar beroep kunnen doen op de specialist ter zake, de man die niet alleen heel wat van zijn eigen verzameling hier ten toon stelt, maar ook zowat alle verzamelaars kent en kon overtuigen om ook hun vaak uitzonderlijke en zeldzame stukken ter beschikking te stellen, namelijk architect Erwin Mahieu. Zonder zijn inbreng hadden wij deze tentoonstelling nooit op dit niveau kunnen hijsen.

Ik wil deze uitzonderlijke gelegenheid gebruiken om vanuit onze geschiedkundige vereniging een oproep te richten tot de heer Burgemeester en het Schepencollege van onze stad. Reeds meer dan een halve eeuw heeft de stad zeer weinig voor zijn eigen historisch patrimonium bijgekocht. Graag zou onze vereniging willen zien dat in de schoot van het jaarlijkse budget een fonds wordt voorzien voor de aankoop van historisch belangrijke documenten of voorwerpen wanneer die onverwacht worden aangeboden. Het gewone systeem van vooraf budgettering voor de aankoop van bepaalde stukken kan hier niet. De laatste jaren werden op veilingen hele inboedels van failliete Oostendse rederijen verkocht, maar De Plate beschikte helaas niet over de nodige middelen om iets daarvan aan te kopen en ook de stad had toen blijkbaar geen financiële ruimte meer over om een stukje van dit belangrijke patrimonium in de stad te houden.

Ik heb nog een tweede verzoek dat misschien heel wat gemakkelijker ingewilligd kan worden. In het kader van de naamgeving aan straten en pleinen stellen wij vast dat slechts zelden de naam van een vrouw op de straatborden voorkomt. We denken hierbij in het bijzonder aan de naam van de stichtster van onze stad, Margaretha van Constantinopel. We zijn overtuigd dat bij gelegenheid deze vergetelheid door ons stadsbestuur rechtgezet zal worden. In afwachting kunnen wij misschien deze binnenplaats de naam geven van de vrouw die Oostende zijn vrijheden schonk: het Margaretha van Constantinopelpleintje.

Tot besluit wil ik nogmaals mijn vriend Erwin Mahieu, stadsconservator Norbert Hostyn en zijn ploeg medewerkers, die ons altijd met raad en daad bijstonden, de heren Goethaels en Vermeersch en alle leden van "De Plate", die aan mijn oproep tot medewerking gehoor gaven, van harte bedanken.

EEN ZICHT OP OOSTENDE

door **Rudolf WEISE**

Ten geleide

In het boek "Oostende: de memoires van een stad" van Marcel R.H. Vanalderweireldt staat op pagina 116 onder nummer 186 een afbeelding van een schilderij dat volgens de begeleidende tekst "...een beeld toont van de "Liefkemorishoek" (de latere oude Vuurtorenwijk) zoals ze er zou uitgezien hebben tussen 1622 en 1668...". Bij nadere beschouwing blijkt deze betiteling verkeerd te zijn. In plaats van de oostkant van de stad waar Lissemoris lag toont ze mijns inziens een afbeelding gezien vanaf de westkant van de stad.

Het schilderij

Na het beleg van Oostende (1601-1604) was de stad zo goed als volledig verwoest. Ze diende dus heropgebouwd. Deze wederopbouw was rond het midden van de 17e eeuw reeds zover gevorderd dat men van een nieuwe stad kon spreken.

De kunstschilder Robert Van Hoecke (1622-1665) schilderde toen zijn "Gezicht op Oostende". Het is een schilderij op eikenhout 58 op 93 cm. groot. Het berustte in de verzameling van aartshertog Leopold Wilhelm vóór het opgenomen werd in de "Gemäldegalerie des Allerhöchsten Kaiserhauses - Alte Meister" van het museum te Wenen. Het schilderij werd in 1954 door de *'S.A. Editions de la connaissance'* gereproduceerd en uitgegeven onder auspiciën van de stad Oostende. Het toont een stuk van de omgeving van Oostende met in de achtergrond de *'Skyline'* van de stad rond de jaren 1650. In de voorgrond ziet men een stuk duin en een menigte wandelaars waarvan sommigen te paard. In de vlakte lopen herders met hun kudden schapen. In het middenplan achteraan begeven zich een aantal mensen Oostendewaarts.

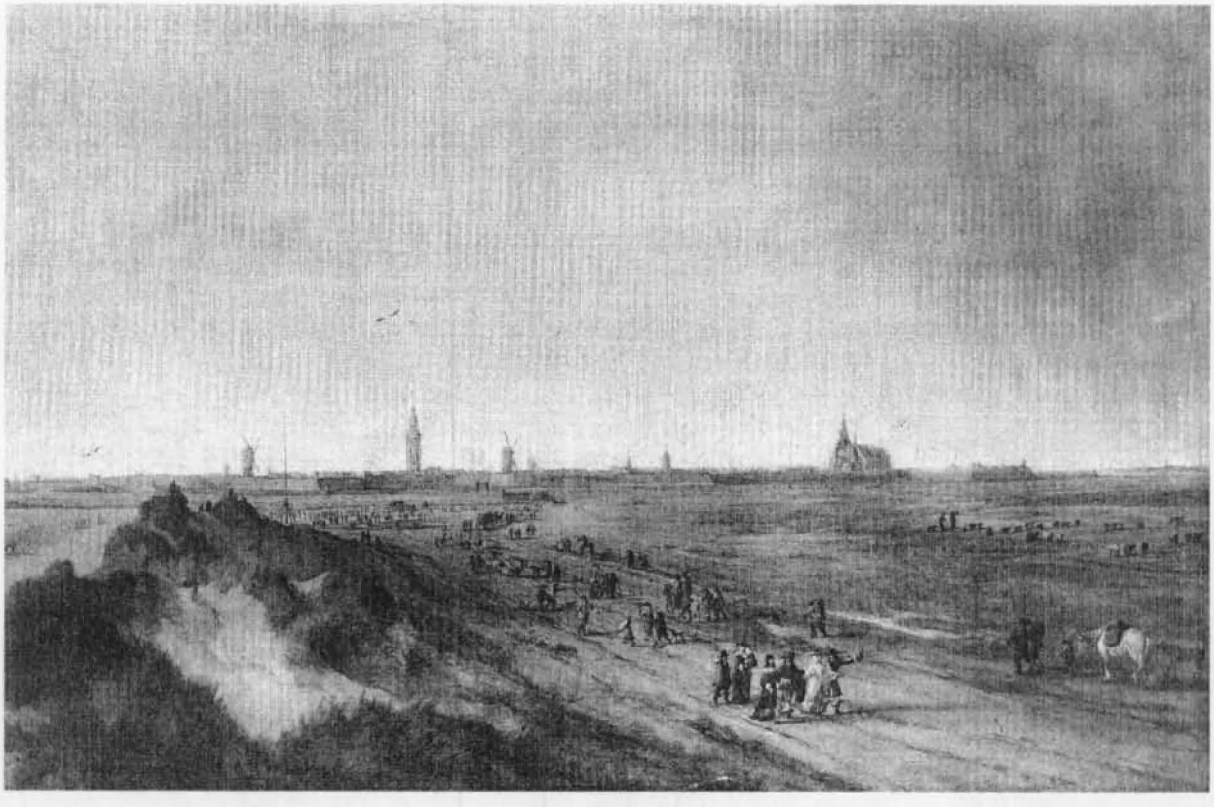

Bij het bekijken van het stadsbeeld zien we aan de rechterzijde een kerk. Dit is de Sint

Maartenskerk. Cartografen vermeldden deze kerk op stadsplannen uit die tijd. Ze lag binnen de Oostendse vesten op de zuidrand van de stad. De kerk is westelijk georiënteerd. Vóór de kerk, eveneens aan de westkant, staat een huis. Verder bemerken we op de stadsvesten in de voorgrond twee windmolens. Rechts van de rechtse molen zien we meer in de achtergrond een derde molen. De grote toren tussen de twee molens is een ietwat vrije voorstelling van de stadhuistoren. Tussen kerk en stadhuistoren zien we het torentje van het klooster van de zwarte zusters. Links van de linkse windmolen zien we nog het torentje van de Capucijnenkerk. We weten dat de Sint Maartenskerk in het zuidelijk gedeelte van de stad stond. Het getoonde beeld kan dus niets anders zijn dan een zicht op Oostende vanuit het westen, dus van de kant van Nieuwpoort. Indien het beeld de kerk zou tonen gezien uit het oosten (Lissemoris) dan moet ze links in beeld staan. Laten we dus even het beeld 180° draaien.

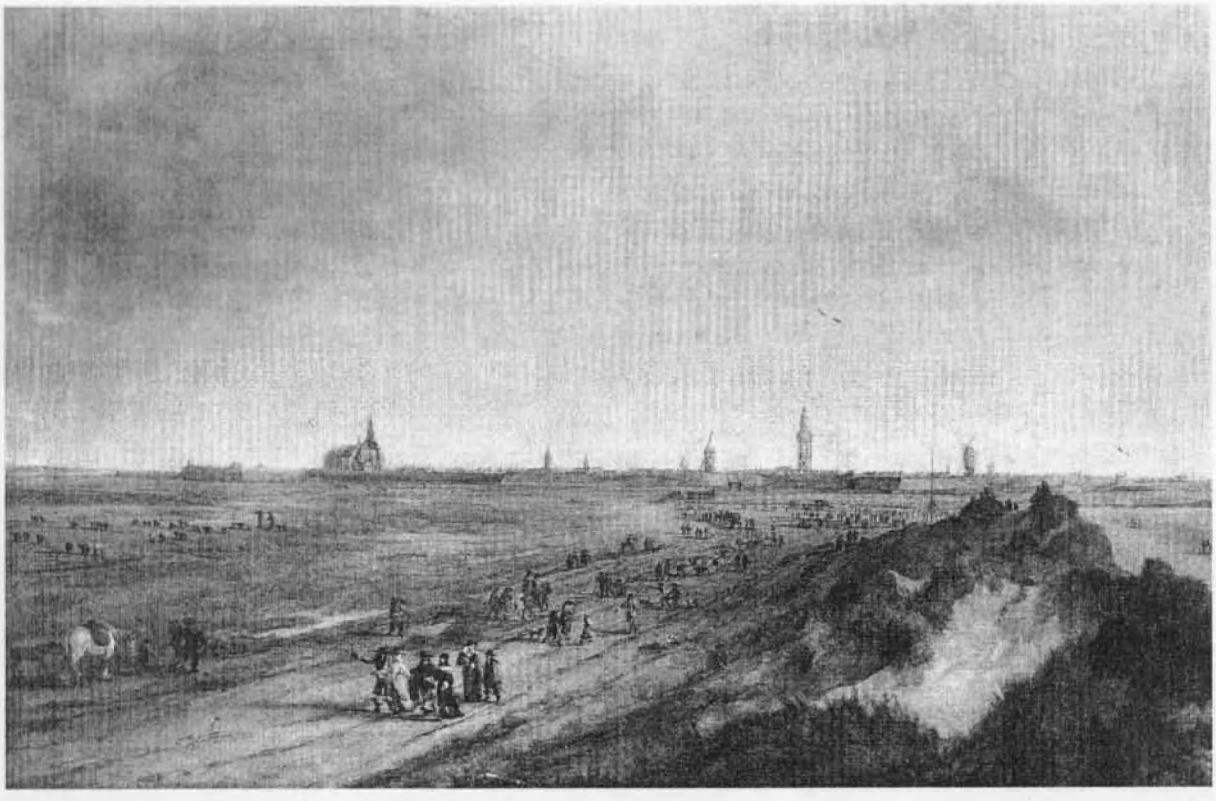

Oostelijk of Westelijk

Zo zouden we de stad moeten zien wanneer bekeken uit de schorre van Lissemoris. Nu kijken we over de *'Geule'*. Wat nu opvalt is dat men noch haven, noch staketsel, noch schepen of masten ervan ziet. Dit is niet logisch tenzij de kunstenaar deze niet zou afgebeeld hebben wat mijns inziens onwaarschijnlijk is. Indien hij echter Oostende schilderde vanuit het westen, dan liggen de haven en al wat er bij hoort aan de andere kant van de stad en zijn dus vanuit zijn standpunt onzichtbaar.
Er zijn echter nog andere factoren die mijn zienswijze staven. Op het hierna afgebeelde stadsplan uit 1641, dus rond de tijd dat de kunstenaar zijn werk schiep, staan op de westwal van Oostende twee windmolens, op de oostelijke vesten één windmolen: de oostmolen. Tussen beide westmolens ligt de poort naar Nieuwpoort. Deze kaart komt voor als inzet op de kaart van A.Sanderus gepubliceerd in zijn *'Flandria Illustrata'* uitgegeven te Keulen in 1641 en ook in 'Toneel der steden 's Konings Nederlanden' van J.Blaeu uitgegeven in Amsterdam in 1649. De drie molens kunnen duidelijk gesitueerd worden: twee in het westen en één in het oosten. Wanneer men een lijn trekt uit het midden tussen beide westmolens dan loopt deze door de markt juist vóór de stadhuistoren zoals die te zien is op het schilderij waar de toren tussen beide molens afgebeeld staat. Ook op diverse andere kaarten zoals onder meer op deze van Mathias Seutter uit 1740 zijn deze gegevens te vinden.

Bij de Sint Maartenskerk vermeldt hij dan echter nog een kerk die er tegenover stond en die hij vermeldt als *'Die große Kirche'*.

Plan van Oostende 1641. Inzet op het stadsplan van A.Sanderus en J.Blaeu.

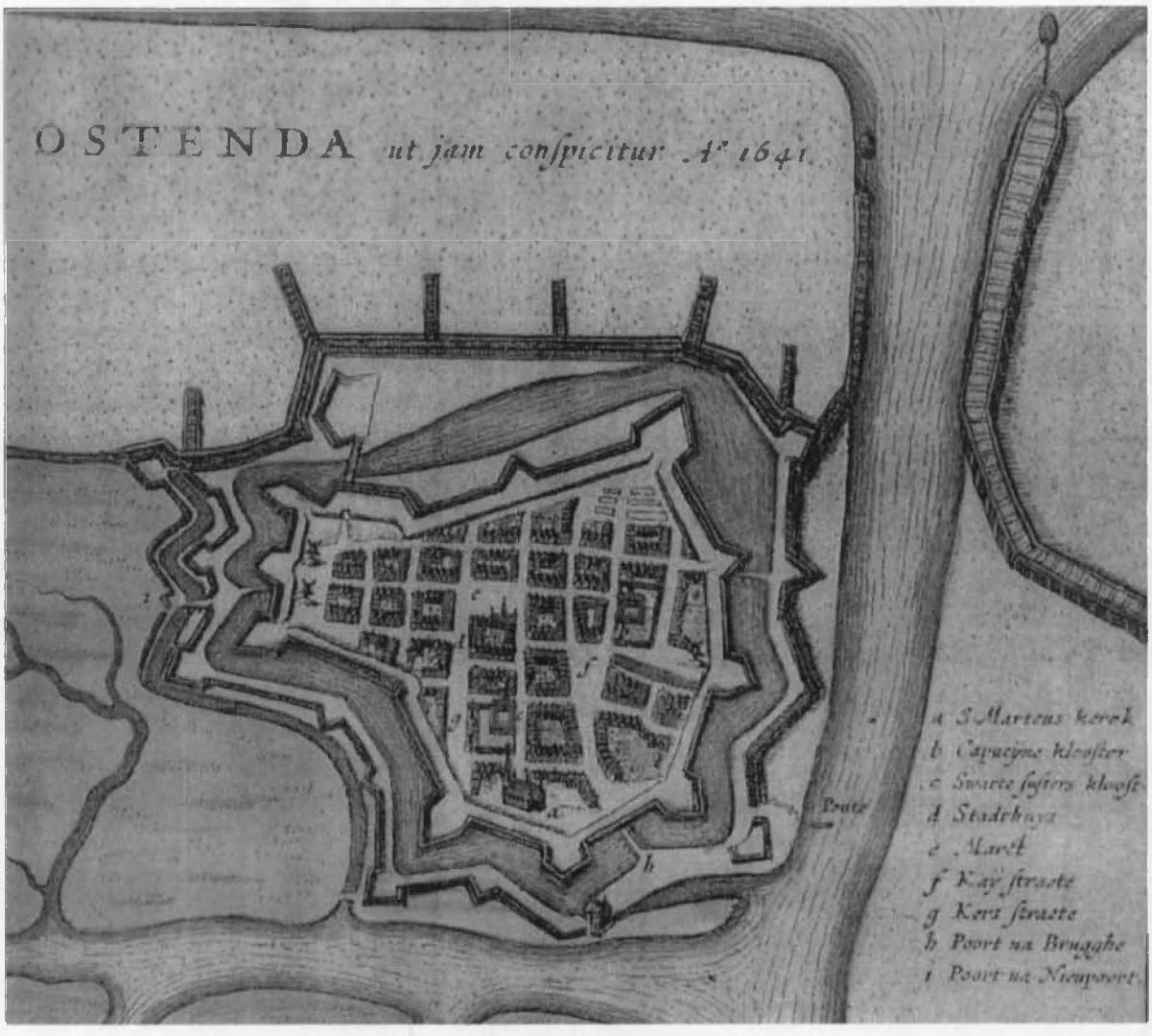

Besluit

Tot onze spijt moeten wij uit al het voorgaande besluiten dat Robert Van Hoecke waarschijnlijk in de duinen stond westelijk Oostende toen hij zijn schilderij maakte. Waarom tot onze spijt? Van Lissemoris bestaan voor zover ik weet geen dergelijke afbeeldingen. Ik heb er tenminste nog nooit één gezien. We kunnen ons dus alleen trachten voor te stellen hoe het er uitzag. Een dergelijk schilderij ware hier zeer welkom geweest. Zij die een afbeelding zochten van Lissemoris en dachten deze gevonden te hebben zijn hierbij gewaarschuwd.

Bronnen

1. Iconografie van het arrondissement Oostende, blz.55/nr.275-**A.Verbouwe.**
2. Oostende, de memoires van een stad - **Marcel R.H. Vanalderweireldt**-1992.
3. Oostende Historische Publicaties-Stedenatlas-**Olivier Debaere**-2002.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

OKTOBER 2004

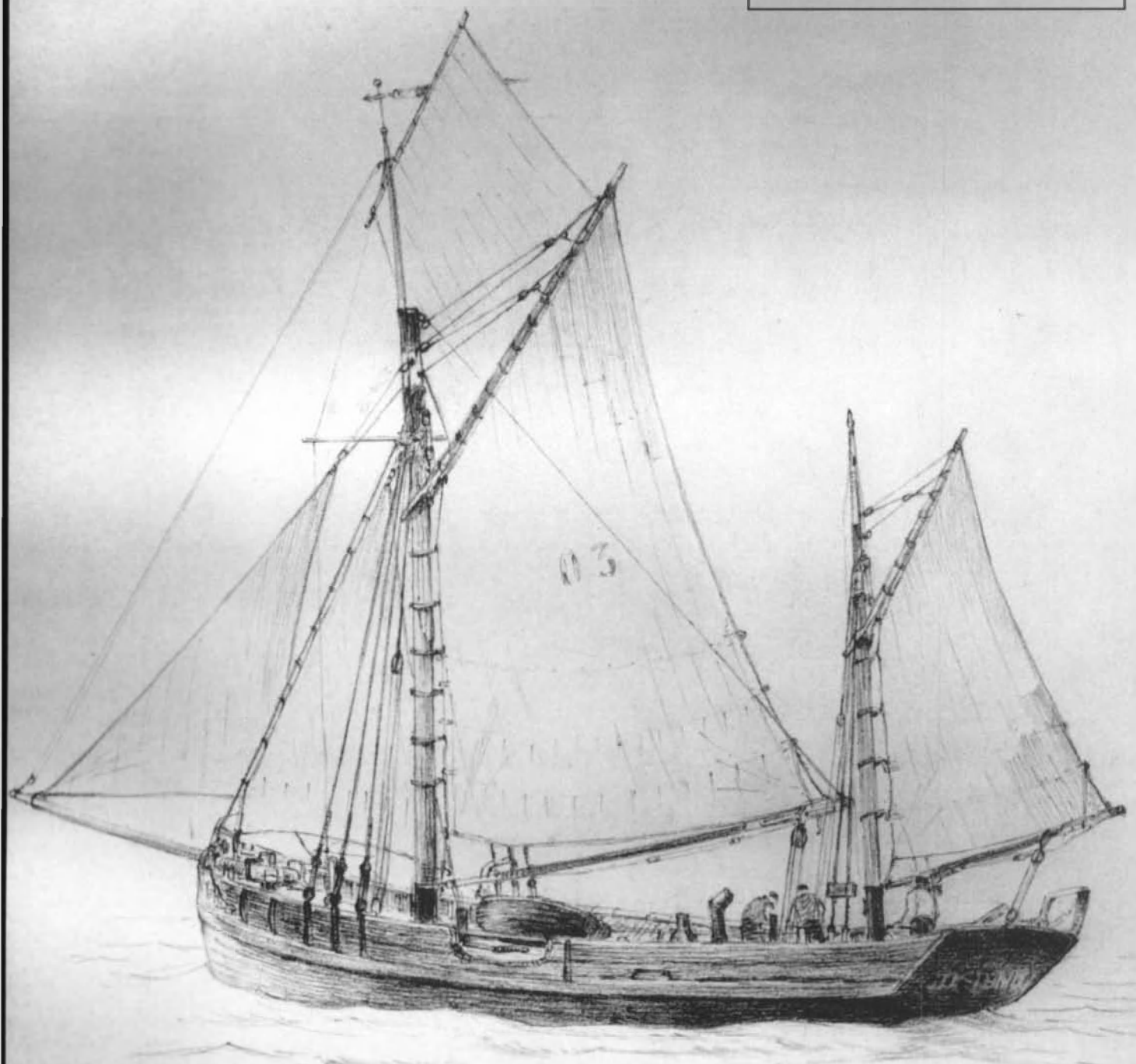

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift
Neptunus v.z.w.
Postbus 17
8400 Oostende
Tel. en Fax: **059/80.66.66**
e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**
..... over de **koopvaardij**
..... over **vreemde oorlogsbodems**
..... over ons **maritiem verleden**
..... over de **havenaktiviteiten** en
over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U
of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: **€ 15**

Beschermd abonnement: **€ 20**

Weldoend abonnement: **€ 30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

PIE CLIENT / KOPIE CLIENT

ant en lettres / bedrag in letters

mémo / memodatum | montant en EUR / bedrag in EUR

e donneur d'ordre / rekening opdrachtgever

te bénéficiaire / rekening begunstigde

30-0096662-24

éficiaire / naam begunstigde

OSTENDSE HEEMKRING

LATE VZW

unication / mededeling

remise / datum afgifte

EURO

client, présenter uniquement en cas de versement
diënt enkel bij storting voorleggen

EURO

signature(s)
handtekening(en)

date de signature / datum ondertekening

VIREMENT OU VERSEMENT
OVERSCHRIJVING OF STORTING

ING

02

En cas de complètement manuel, un seul caractère noir (ou bleu) par case
Bij manuele invulling, één zwart (of blauw) karakter per vakje

Ne pas accepter en paiement
Niet ter betaling aanvaarden

date mémo (facultatif) / memodatum (facultatief)
(uniquement pour exécution dans le futur)
(enkel voor uitvoering in de toekomst)

montant / bedrag EUR CENT

compte donneur d'ordre / rekening opdrachtgever

compte bénéficiaire / rekening begunstigde

380-0096662-24

T

nom et adresse donneur d'ordre / naam en adres opdrachtgever

nom et adresse bénéficiaire / naam en adres begunstigde

OOSTENDSE HEEMKRING DE
PLATE VZW
HENDRIK SERRUYSLAAN 78B 19

8400 OOSTENDE

communication (en MAJUSCULES) / mededeling (in HOOFDLETTERS)

Ne rien écrire ci-dessous / Hieronder niets schrijven

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33
NUMMER 10 **Prijs per los nummer: € 1,50**
MAAND oktober 2004

IN DIT NUMMER

blz 196: **J. Demeulemeester** (+): Onze vlucht van Oostende naar het onbekende.
blz; 198: Verbeteringen.
blz. 199: **R. Jansoone**: Oostende en de visserij tijdens de eerste wereldoorlog (10).
blz. 202: **N. Hostyn**: Antony-foto's: een iconografische goudmijn voor het Oostende van het interbellum (4).
blz. 210: **O. Vilain**: Verdwenen groen in Oostende.
blz. 213: **E. Smissaert**: Inwoners van Oostende die dienden bij de Royal Air Force en de Royal Navy Belgische Sectie (1940-1945).
blz. 218: **J. Huys**: Kunstschilder Jacques Schyrgens: een verloren zoon?
blz. 223: **J. Coopman**: Sas Slijkens in 1788 - Een tijdsbeeld.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitter:
August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Jean Pierre FALISE: Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.
Norbert HOSTYN: Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Omer VILAIN: Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Jean HUYS: Groenendijkstraat 185, 8450 Bredene.
Jan COOPMAN: J. de ter Beerstlaan 15, 8450 Bredene.

2de OKTOBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende avondvoordracht op

donderdag 28 oktober 2004 om 20.00 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Onderwerp: **EEN RODE FABRIEK TE OOSTENDE. DE "OOSTENDSE REDERIJ"**

De spreker: de heer Roger **VENS**

Roger VENS werd geboren te Oostende en komt uit een familie, die langs vaderskant, visserijlinks heeft. Oud-leerling van het Atheneum te Oostende was hij werkzaam op de luchthavens van Oostende en Brussel-Nationaal. Gedurende tien jaar was hij penningmeester van de sociale dienst van het Ministerie van Verkeerswezen (waaronder het Zeewezen en de RMT ressorteerden).

Door zijn uitgesproken vakbondsinzet (hoofdafgevaardigde) stelde hij heel wat interesse in de roots van de werking van onze visserij.

Vandaar vond hij, meer dan 20 jaar geleden, het merkwaardig project van de "Oostendse Rederij" terug, dat toen ofwel vergeten was ofwel dood gezwegen werd. Het sociaal aspect van deze rederij in visserijmiddens was meer dan belangrijk te noemen.

Sindsdien is deze "Rode Vloot" opnieuw herrezen en er werd zowaar een V.Z.W. "De Rode Vloot" opgericht.

Dat toont alleen maar aan dat lokale geschiedenis, welk verloop zij ook kent, moet bewaard blijven en besproken worden.

Voor de meesten onder ons is dit een weinig gekende bladzijde uit het grote boek van onze visserij. Het loont de moeite dit tekort in onze "Oostende"-kennis even aan te vullen.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Men zegge het voort en wij rekenen stellig op uw aanwezigheid.

OP ZATERDAG 27 NOVEMBER VIEREN WIJ ONS 50-JARIG BESTAAN

MET EEN ACADEMISCHE ZITTING EN EEN BANKET.

HOUDT NU REEDS DEZE DATUM VRIJ.

HET VOLLEDIG PROGRAMMA VERSCHIJNT IN ONS NOVEMBER-NUMMER.

Inleiding

Dit jaar vieren wij de 60e verjaardag van de bevrijding van onze stad en van het land. Na vier jaar bezetting waren wij eindelijk verlost van de gehate vijand.

Bij het uitbreken van de oorlog, in mei 1940, zat de schrik voor de vijandelijke troepen er zó diep in dat een groot gedeelte van de bevolking vluchtte naar Frankrijk en/of Engeland. Men dacht dat deze landen,zoals in 1914-1918, niet zouden bezet worden.

Zo ook ontvluchtten de Staatspakketboten en de Loodsboten België. Aan boord van deze schepen waren niet alleen de bemanning maar ook hun familieleden, en ander personeel van het Zeewezen. (1)

Op 25 mei bereikten deze schepen Saint-Malo en enkele dagen later, op 28mei 1940, capituleerde het Belgisch Leger.

Plots worden de Belgen beschouwd als "verraders". Er ontstaan spanningen tussen de Belgische vluchtelingen en de Franse autoriteiten en enkele dagen later moeten alle inscheepte personen, uitgenomen de eigenlijke bemanning, de schepen verlaten. Ze worden op transport gezet richting "het zuiden van Frankrijk".

Wat er met de eigenlijke bemanning gebeurde, vernemen wij uit het onderstaand relaas.

Dit relaas kwam onlangs in mijn bezit en werd opgesteld door Jérôme DEMEULEMEESTER, en is gedateerd op 22 augustus 1940.

Om het beter leesbaar te maken werd het een beetje "hertaald".

Jérôme DEMEULEMEESTER, stoker, samen met zijn familie, mijn vader, hulpmachinist, mijn moeder en ikzelf hadden aan boord van Loodsboot 11 Oostende verlaten op 20 mei 1940.

Jean Pierre **FALISE**

ONZE VLUCHT VAN OOSTENDE NAAR HET ONBEKENDE

door **Jérôme DEMEULEMEESTER** (2)

Vertrokken uit Oostende de 20e mei 1940. Om 04 u. 's nachts ten anker voorbij Nieuwpoort tot 's morgens maandag 21 mei. Vandaar naar Duinkerke. Ten anker op de rede waar wij een bombardement doorstaan hebben. Op dinsdag 22 mei zijn wij vertrokken om 11 u. om de woensdagmorgen, om 08 u., aan te komen in Saint-Vaast-la-Hougue waar we terug voor anker gaan. Wij worden er bevoorraad door het Rode Kruis van brood, wijn, cider, kaas en chocolade voor de kinderen. De 24e mei zijn wij vertrokken naar Cherbourg waar wij eerst in de baai mochten liggen maar nadien naar open zee moesten en op de rede het anker moesten laten vallen. In de morgen van 25 mei vertrokken wij naar Saint-Malo waar wij 's avonds om 08 u aankomen, samen met al de kotters en een paar vissers uit Boulogne.

Te Saint-Malo zijn de schepen blijven liggen maar de vluchtelingen moesten van boord in drie groepen. De eerste groep is aan land gegaan op zaterdag 25 mei en vertrokken naar Toulouse om verder te reizen naar Sète in het departement Hérault. De tweede groep is vertrokken op maandag 27 mei richting Etaulier in het departement Gironde en de laatste groep, met al de families van het Loodswezen, is van boord gegaan op 30 mei om eerst de nacht door te brengen in het station van Saint-Malo om de 31e Mei te vertrekken naar Montpellier. Daar hebben zij enige dagen rond gesukkeld om ten slotte opgenomen te worden in een klooster.

De bemanning van de schepen is vertrokken uit Saint-Malo de 30e mei richting Cherbourg waar ze 's avonds aankwamen om overgeleverd te worden aan de Franse Marine. Wij verbleven vier dagen te Cherbourg. De 04 juni werden we weggeleid door de gendarmes tot aan Moulins over Caen, Le Mans en Tours. Ten slotte kwamen we aan te Vichy op 06 juni waar we goed ontvangen werden door de "Centre d'Accueil" en er twee dagen verbleven. Wij hebben er loopgraven helpen delven.

De 9e juni zijn we vertrokken, over Saint-Germain, Montlyçon, Limoges, Gourdon, Cahors, Montauban, naar Toulouse waar we de 10e juni aankwamen. Wij waren toen nog altijd zonder nieuws van onze families.

De 13e juni zijn we vertrokken, over Tarbes, waar wij de nacht doorbrachten in het station, om de 14e juni aan te komen te Maubourguet. Vandaar legden wij nog 11 km. te voet af tot aan (onleesbaar) waar de vrouwen van de schippers verbleven maar waar wij nog altijd geen nieuws hadden van onze families. Wij zijn op onze stappen teruggekeerd naar Maubourguet, hebben er twee nachten in de wagons van het station geslapen, om de 16e juni te vertrekken naar Grenade over Tarbes en Toulouse.

We brengen de nacht door in het station van Toulouse en vertrekken de 17e juni naar Castelnau en te voet, 5 km verder, naar Grenade. Wij brengen de nacht door in een hangar. Na goed uitgerust te zijn reizen we verder, per autobus, naar Toulouse. We mochten de trein niet nemen omdat op dit ogenblik het Franse Leger ineenstortte en de treinen gebruikt werden om troepen te vervoeren.

Wij zijn nog tweemaal terug gegaan naar Castelnau op zoek naar onze bagage die daar achtergebleven was. Wij verbleven twee dagen in de "Halle des Grains" en vier dagen in de Rue Madeleine. Daar kwam er een telegram toe van de vrouw van één der bemanningsleden. Ze bevond zich rond Montpellier.

Op 25 juni zijn we vertrokken naar Montpellier, over Gaillac, Albit, Saint-Affique, Millau. We kwamen 's avonds aan te Montpellier waar we eerst overnachtten in het stro om dan te vernemen waar onze families zich bevonden.

Op 26 juni zijn wij verenigd met onze families in het Instituut voor doofstomme en blinde kinderen, rue Saint-Vincent-de-Paul nr. 26, Montpellier.

Op 16 augustus 1940, om 09 u., nemen wij de trein naar België. Wij reizen over Sète, Narbonne, Carcassonne, Toulouse, Montauban, Coussade en Cahors. Op 17 augustus reizen wij verder over Brives, Limoges, Saint-Sulpice, Châteauroux, Issoudan, Vierzon (Duitse contrôle), Orléans, Etampes en Juvisy. Op 18 augustus reizen we verder naar Compiegne, Pont Leveque, Noyon, Chauny, Tergnier, Saint-Quentin, Mons en tenslotte Brussel.

Na lang gewacht te hebben zijn wij, met onze bagage, door het Rode Kruis naar de Groenstraat gebracht waar onze bagage midden in de straat wordt afgezet. Later werden wij ondergebracht in een school om er te overnachten op stro en waar wij geplaagd werden door vlooien.

Wij missen onze trein van 7 u. en moeten wachten tot 05 u. 's middags om de reis aan te vangen naar Oostende waar wij om 20u30 aankomen. Om 10 u 's avonds zijn wij thuis in de Tarwestraat 15.

Het is dan de 19e augustus 1940.

---

(1) Zie ook: J.P. FALISE "De Odyssee van Loodsboot 18". in De Plate, 19e jg., 1990, blz. 140.

(2) Jérôme DEMEULEMEESTER: geboren te Aartrijke op 21 juli 1889 en overleden te Oostende in 1956. Was gehuwd met Germana VANDAELE, geboren te Oudenburg op 29 oktober 1900 en overleden te Oostende in 1982.

Verbeteringen

In het artikel van François COOPMAN over Karel SEYS is een kleine vergissing geslopen.

Op blz. 99 en blz. 104: lezen Max SCHMELING i.p.v. Max SMELLINKX

(Zie De Plate, 33e jg. nr. 3, maart 2004)

En in het septembernummer van dezelfde jaargang, op blz. 165 lezen: "Oostende en de visserij tijdens de eerste wereldoorlog (9) i.p.v. (10)

LIDGELD 2005

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2005 vastgesteld als volgt

Aangesloten lid	11 €
Steunend lid	15 €
Beschermend lid: vanaf	25 €

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

door Roger JANSOONE

16. NATIONALE EN INTERNATIONALE STEUN

Om enig inzicht te kunnen krijgen in de evolutie die de nationale en internationale steun aan de bevolking intussen had gekend, en waarin Oostende uiteraard slechts een klein radertje was in het grote raderwerk, is het van wezenlijk belang vooraf dieper in te gaan op de manier waarop in die bewogen periode de politieke kaarten verdeeld lagen zowel in bezet als in onbezet België.

Wij hebben in deze studie aangestipt (cfr Hoofdstuk 6. Aftocht naar Oostende) dat in oktober 1914 Oostende gedurende enkele dagen de feitelijke hoofdstad van België was. Op 7 oktober hadden de Koning en de Belgische regering de vesting Antwerpen verlaten om hun intrek te nemen in diverse gebouwen te Oostende . Doch reeds op 12 oktober vertrokken de Koning, de Belgische regering en een gedeelte van het Corps diplomatique naar Le Havre. In een proclamatie van diezelfde datum liet de regering weten dat, samen met de bondgenoten, de strijd zou worden voortgezet vanuit Frankrijk. Eigenlijk zou de strijd ook worden voortgezet vanuit een klein stukje onbezet België, ergens "Bachten de Kupe", maar dat kon de regering toen nog niet weten, hopen of vermoeden.

De regering had ook een beperkt aantal ambtenaren (meestal topambtenaren en gespecialiseerd kaderpersoneel) met zich meegenomen naar Frankrijk. Er bestond toen nog geen eigenlijk Statuut der Rijksambtenaren (het is pas veel later ontstaan, bij K.B. van 2.10.1937), maar reeds toen werd vrij algemeen als een rechtsbeginsel aanvaard dat een ambtenaar te allen tijde op zijn post moet blijven, ten einde aldus het basisprincipe van de continuïteit van de openbare dienst te kunnen waarborgen. Maar anderzijds kon men ook niet ontkennen dat het overheidsapparaat het beleidsinstrument is van de uitvoerende macht.

Wanneer nu de Koning en de Regering de wijk nemen naar het buitenland ingevolge zeer uitzonderlijke gebeurtenissen en omstandigheden, is het principieel dan ook ergens aanvaardbaar dat zij een aantal naaste medewerkers uit de ambtenarij met zich meenemen. Zo was een later zeer bekende Oostendenaar, nl. Michel SURMONT (Stadssecretaris van Oostende van 1933 tot 1968), gedurende de ganse duur van de oorlog lid van het Bureau van Openbare Werken van de Belgische regering, gevestigd in de elegante badplaats Sainte-Adresse nabij Le Havre. Anderzijds had de Franse regering aldaar eveneens de villa "Roseraie" ter beschikking gesteld van de Koning, doch deze riante woning bleef doorgaans onbewoond omdat de Koning er de voorkeur aan gaf gedurende gans het verloop van de oorlog, in de buurt te blijven van zijn soldaten die streden aan het Ijzerfront.

Na de moordende slag aan de Ijzer in oktober 1914 beschikte de Belgische regering nog slechts over een zeer uitgedund leger van ongeveer 52.000 man. Weinig of geen aandacht werd besteed aan de 32.000 Belgische soldaten die na de val van Antwerpen, in plaats van zich terug te trekken naar Oostende, gevlucht waren naar Nederland, blijkbaar ingevolge een communicatiestoornis tussen de Belgische generale staf en deze troepen, waardoor de indruk was ontstaan dat zij afgesneden waren van het gros van het zich terugtrekkend leger. Dit was in ieder geval een lelijke streep door de rekening van de Belgische regering, want in Nederland werden de Belgische soldaten ontwapend en voor de rest van de oorlog ondergebracht in interneringskampen, die (tussen haakjes) een broeinest werden voor flamingantische en socialistische propaganda.

Niettemin wist de regering vanuit Le Havre geleidelijk de getalsterkte van het Belgisch leger gevoelig op te voeren, zodanig dat tegen het eind van de oorlog het leger ongeveer 250.000 man telde, een echte krachttoer voor een land dat vrijwel volledig bezet is ! Daarbij moet men ook rekening houden met het feit dat niet minder dan 41.110 Belgische militairen sneuvelden , met daarnaast ook nog talrijke gewonden. Dit leger aan het Ijzerfront bestond hoofdzakelijk uit Vlamingen, terwijl anderzijds de voertaal in het leger, tot het allerlaagste echelon, uitsluitend het Frans was. Hoe onbegrijpelijk ook, zeker in een vaak zeer precaire oorlogssituatie, er werd helemaal niets gedaan om die gevaarlijke wanverhouding enigszins recht te trekken, ...met alle gevolgen van dien op politiek vlak tijdens en vooral na de oorlog.

De zeer krachtdadige regering in Le Havre was immers zeer autoritair en duldde geen tegenspraak. Alle nieuwlichterij was uit den boze, en in ieder geval "puisque l'heure est grave" moest alle aandacht gaan naar de Belgische oorlogsinspanning en naar de eindoverwinning en de bevrijding van het dierbaar vaderland.

Aldus is er al vlug een tweespalt ontstaan tussen "le pays réel", want – hoe dan ook – dat was het bezet België, en anderzijds een Belgische regering die langzaam maar zeker ergens op een andere planeet begon te leven. Gedurende vier jaar zou de regering de Broqueville vrijwel zonder enige controle kunnen werken vanuit Le Havre. België was trouwens van alle oorlogvoerende democratische landen de enige staatkundige entiteit waar zelfs geen rompparlement enigszins greep en controle had op het politiek gebeuren. Ook dit zou zich later wreken. Bij ontstentenis van een parlement heeft de regering, steeds balancerend op de rand van de rechtsonzekerheid , uitsluitend gewerkt eerst op grond van koninklijke besluiten en later enkel nog met "Besluitwetten" (een letterlijke vertaling uit het Frans "Arrêtés-Loi").

Deze vrij summiere toelichting op een zeer complexe politieke samenhang is wel van belang om beter te kunnen begrijpen wat er intussen op politiek vlak in bezet België gebeurde. Want, spijts de ijzeren greep van het Duitse "gouvernement-generaal" op het bestuur van land en volk, waren er in bezet België al vrij vlug krachten actief geworden die allengs een politiek tegengewicht zouden gaan vormen tegenover de bezettende overheid. Dit werd in de hand gewerkt door het onvermogen van het militair bewind om het Belgisch overheidsapparaat en de Belgische justitie vlot en soepel in werking te houden, aangescherpt ook door de bestendige politieke onenigheid in Berlijn omtrent de te voeren "Belgienpolitik" (bovendien nog doorkruist door een aparte "Flamenpolitik"). Bovendien werden de Duitsers (trouwens ook in eigen land) geconfronteerd met voedselschaarste, prijsstijgingen, woekerprijzen en inflatie. De Duitse militaristen hadden duidelijk van economie in crisistijd geen kaas gegeten, om dan nog niet te gewagen van sociaal beleid en humanitaire hulp.

Er lag hier dus een brede weg vrij voor eigen Belgische initiatieven, die ofschoon wantrouwig bekeken van Duitse zijde, van die kant anderzijds ook niet onmiddellijk in de kiem werden gesmoord of krachtdadig werden onderdrukt. Eigenlijk leek het er aardig op dat het militair bestuur in casu liever uitging van het principe "Baat het niet, het schaadt niet". En in 1914 konden zij onmogelijk vermoeden dat het "Nationaal Hulp- en Voedingscomité" (N.H.V.C.), ontstaan reeds eind augustus 1914, gaandeweg zou uitgroeien tot een min of meer officieuze regering in bezet gebied, beschikkend over een doeltreffende structuur en een netwerk van ruim 125.000 agenten en medewerkers.

Alles draaide hierbij om de bevoorrading, d.i. voedselvoorziening en levering van brandstof tijdens de wintermaanden, minimale behoeften waaraan moet kunnen worden tegemoet gekomen om te overleven in barre tijden. Het kan misschien cynisch klinken, maar het feit dat in 1914 niet minder dan ruim 600.000 Belgen de wijk genomen hadden naar het buitenland (Engeland, Nederland en Frankrijk), betekende concreet 600.000 mensen minder die moesten voorzien worden

van voeding en verwarming! Dat zijn immers zeer nuchtere uitgangspunten bij een crisisbeleid, waarbij alle beetjes kunnen helpen ...

Reeds kort na het uitbreken van de oorlog was de broodprijs gevoelig omhoog gegaan, en in 1914 was het dagelijks brood nog steeds het hoofdbestanddeel van het menu van de kleine man. Aldus moest een steeds groter deel van het gezinsinkomen besteed worden aan aankoop van brood, althans voor zover er bij de bakker brood op de plank lag.. Ook was er een toenemende verslechtering van de voedingswaarde van het oorlogsbrood, daar het gaandeweg minder tarwe of rogge ging bevatten.

In dit samenspel van diverse crisiselementen heeft het spook van de werkloosheid zeer hard toegeslagen. Weliswaar begonnen eind 1914 veel ondernemingen terug met hun productie, maar wegens gebrek aan grondstoffen en/of ingevolge industriële ontmanteling ten voordele van Duitsland, werd dit al spoedig een massale flop. Uiteindelijk werkten enkel nog de steenkolenmijnen. In 1915 waren reeds 640.477 personen zonder werk, d.i. meer dan de helft van het industrieel arbeidspotentieel, en dit zonder enige vorm van werkloosheidsuitkering. En in 1918 (en trouwens ook nog in 1919) trof werkloosheid in sommige streken ruim 90 % van de bevolking !

Algemeen mag dus worden aangenomen dat gedurende de bezetting de kleine man in België het zeer zwaar te verduren kreeg, geconfronteerd met voedselschaarste, massale werkloosheid, verlies aan inkomen, verlies aan koopkracht, stijgende levensduurte, e.d. Indien de toestand in Oostende kennelijk (zij het niet bestendig) iets beter leek te zijn, dan moet dit vrijwel uitsluitend aan de visserij worden toegeschreven.

De verpauperde massa in België is uiteindelijk niet verhongerd omdat vanuit de nationale steunverlening, met name eerder vernoemd N.H.V.C., ook een internationale hulpactie op gang gekomen was, via de "Commission for Relief in Belgium", op 22 oktober 1914 te Londen opgericht op initiatief van de Amerikaanse zakenman Herbert Hoover. Aldus werden duizenden tonnen voedingswaren (vooral Amerikaanse tarwe) naar België verscheept. Doch dat ging slechts met redelijk goed gevolg zolang de U.S.A. neutraal bleven, en het werd uiteraard aanzienlijk moeilijker toen de Amerikaanse regering op 6 april 1917 aan Duitsland de oorlog verklaarde, vooral ingevolge de "onbeperkte duikbootoorlog" vanwege de Kriegsmarine.

Binnen die verpauperde en verbitterde massa begon het steeds meer te rommelen. Het was dan ook ondenkbaar dat de verregaande ontberingen van de kleine man niet zouden uitlopen, na de oorlog, in een grondige verruiming van politieke en sociale rechten. De kleine kern van reële machthebbers in bezet en onbezet België waren zich hiervan goed bewust, en meer bepaald ook van het feit dat de toegevingen die zouden moeten volgen, het voor het "establishment" vitale evenwicht (en vooral overwicht !) niet te veel op de helling zou mogen zetten. Het is in ruime mate tegen die politieke achtergrond dat de globale steunverlening ten behoeve van die kleine man moet gezien worden. Enkel de bijdrage hiertoe vanwege de visserij was een politiek "neutraal" gegeven, heel eenvoudig omdat het hier ging om een strikt plaatselijk initiatief.

(wordt vervolgd)

ANTONY-FOTO'S UIT HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN OVERGEDRAGEN AAN HET STADSARCHIEF OOSTENDE

EEN ICONOGRAFISCHE GOUDMIJN VOOR HET OOSTENDE VAN HET INTERBELLUM (4)

door **Norbert HOSTYN**

Nr. 250731/12
Kruispunt Adolf Buylstraat-Christinastraat, zicht richting Zeedijk.
Opname bij nacht.

Nr. 290731/4
Petit Paris.
Links: Torhoutsesteenweg; midden: huizenrij tussen Torhoutsesteenweg en Nieuwpoortsesteenweg; rechts: Nieuwpoortsesteenweg.
Speciaal te melden : stadstram, verkeersregelende agent, paviljoentje van de rioolddienst op het "eilandje", roomijskar en elektrische verkeerslichten.

Nr. 100831/1
Sint Petrus en Pauluskerk en Monument Gesneuvelden WO-I.
Artistieke sfeeropname bij nacht.

Nr. 100831/7
Zicht op de Kapellestraat vanaf het Wapenplein.
Artistieke opname bij nacht, over de straat hangt een spandoek; publiciteit voor het IJzer-panorama.

Nr.100831/-
De Leopold-II-laan.
Sfeerbeeld bij nacht.

Nr. 200831/1
Kinderfeest in het Casino-Kursaal.
Locatie: de Concertzaal.

Nr. 200831/3
Restaurant en balzaal in het Casino-Kursaal.

Nr. 210831/4
Oudjes op bank in het stadspark.

Nr. 280831/5
Oudjes op bank in het Leopoldpark.

Nr. 31131/4
Schoolschip "Stroombank" van de Loodsdiensten uit Antwerpen.

1932

Stoet ter ere van de 100-jarige Mevrouw Delaere.
Locatie: de Torhoutsesteenweg ter hoogte van de Blauwkasteelstraat.

Nr. 270332/01
Tribune van de velodroom.

Nr. 280332/1
Het schoolschip "L'Avenir" onder volle zeil.
Opname van op de Zinnia.

Nr. 240432/1
Wielerwedstrijd in de Velodroom
Start van de renners.
Eén van de renners is S. Maes.

Nr. 240632/4
Draaibrug over het afleidingskanaal (huidige Brandariskaai) nabij het eerste handelsdok.
De foto toont een site die plus-minus overeenkomt met het verlengde van de huidige Leopold III-laan richting Station.

Nr. 240632/1
Brug tussen de tweede en derde handelsdok (de zogenaamde St. Jansbrug).
Rechts een gedeelte van de scheepswerven in het derde handelsdok.
De foto is genomen naar het zuiden.

Nr. 240632/2
De Kapellebrug, het Oude Station en het Ernest Feysplein.

Nr. 240632/5
De Noordelijke Demey-brug met daarachter de Zeevaartschool.

Nr. 240632/6
De Zuidelijke Demey-brug met links achter het Bestuursgebouw van de haven.

Nr. 240632/7
De brug tussen het vlotdok (links) en houtdok (rechts).
Foto genomen richting "De Bolle".
Zeer interessant zicht op deze totaal veranderde wijk.
Op het huis "De Bolle" ziet men nog effectief de globe staan waaraan het gebouw zijn bijnaam dankte.

Nr. 240632/8
Brug in de Tweebruggenstraat in het havengebied.

Nr. 300632/6
Nr. 300632/7
Nr. 300632/8
Nr. 300632/9
Nr. 300632/10
Nr. 300632/11
Panorama van 360° van de Opexwijk (Vuurtorenwijk).
Vormt samen met foto's 7 t/m 11 het totaalpanorama van 360°.
Opname van op de Watertoren van de Opex-wijk

Nr. 30732/6
De vissersboten O.4 en O.1 feestelijk bevlagd op zee vóór het Kursaal (tijdens de Zeewijding).
Achtergrond: Albert I-Promenade vanaf de Hertstraat tot bijna Kemmelbergstraat.

Nr. 170732/14
Het publiek in het Casino tijdens een concert.

Nr. 210732/1
Nr. 210732/2
Nr. 210732/3
Nr. 210732/4
Nr. 210732/5
Nr. 210732/7
Nr. 210732/9
Nr. 210732/11
Balzaal van het Casino-Kursaal met decor rond het thema "Cubaanse nachten/Nuits Cubaines".
Het decor werd geschilderd door Félix Labisse, die ook de affiche tekende..

Nr. 210732/13
Ingang gezien vanuit de tuin van het Casino-Kursaal.

Nr. 10832/1
Nr. 10832/2
Verkiezing "Miss Univers"
Locatie: Casino-Kursaal.

Nr. 150832/3
Pier te Blankenberge.

Nr. 250832/1
Travestie-wedstrijd voor kinderen.
Locatie: Casino-Kursaal.

Nr. 221032/1
Zicht op de nieuw gebouwde Zeevaartschool[1] nabij de Demeybrug.

1933

Nr. 290533/10
De Alfons Pieterslaan.
Kruispunt met Rogierlaan en Antwerpenstraat.
Foto genomen richting Petit Paris.

Nr. 290533/11
De Alfons Pieterslaan.
Kruispunt met de Rogierlaan.
Foto genomen richting centrum.

Nr. 180633/1
Marktdag op het Wapenplein (promotiestand Oostends mineraalwater).

1

Op de voorgrond notabelen, te herkennen: Burgemeester Moreaux (onder het woord "verre") met links van hem de Heer Smissaert en de Heer Devriendt (Internationale Boekhandel; met krukken).

Nr. 250633/3
Het Bloemenuurwerk[1].

Nr. 140833/8
Wellingtonrenbaan (zicht op de tribune).

Nr. 180733/3
Achterkant van het Hotel Continental.

Nr. 270833/24
Leopold II-laan, Bloemenuurwerk[2] en Leopoldpark.

Nr. 290833/15
Kinderen aan zee.
Artistiek beeld in tegenlicht.
Strand van Knokke ???

Nr. 30933/1
Vlaamse Jaarmarkt (=braderie).
Groepsfoto vóór Modehuis Lingier.
Alfons Pieterslaan (?)
Herkenbaar tussen de personages: Schepen Vroome (met deukhoed boven het woord Oostende).

Nr. 30933/4
Vlaamse Jaarmarkt.
Groepsfoto Alfons Pieterslaan.
"Hier staat Verstraete op de straate om te verkopen zonder bate"

Nr. 30933/5
Vlaamse Jaarmarkt.
Achtergrond: café Moderne, groepsfoto.

Nr. 30933/7
Vlaamse Jaarmarkt.
Groepsfoto: achtergrond: "Café Mannekensvere", Alfons Pieterslaan.

Nr. 30933/11
Vlaamse Jaarmarkt.
Personen poserend vóór "Café Moderne", Alfons Pieterslaan.

Nr. 30933/13
Vlaamse Jaarmarkt.
Verkoopster van juwelen in Hollandse klederdracht.
Artistieke opname in tegenlicht.
Locatie: Alfons Pieterslaan, de huizenblok zichtbaar rechts achter is deze tussen de Ieperstraat en de Romestraat.

---

[1] BGO/3.902, 4.006, 6.198
[2] BGO/3.902, 4.006, 6.198

Nr. 30933/18
Braderie op de Alfons Pieterslaan.
Fruitverkoopster. In de achtergrond kruispunt Petit Paris.

Nr. 121133/7
Receptie ter gelegenheid van de ontvangst van de nieuwe Gouverneur Hendrik Baels.
Toespraak van Burgemeester Moreaux.
Van links naar rechts:
Staande: Albert Vroome, feestbestuurder; zittend: stadssecretaris Michel Surmont, Schepen Emile Vroome, X. (Kolonel van het derde Linieregement), Burgemeester Moreaux; staande: Gouverneur Baels, Schepen Dr. Verhaeghe, Ollivier (Oostende afgevaardigde), X. (Schepen) (half verdoken), staande vooraan: deurwachter, Antoine Boddaerts.
Locatie: Kursaal.

Nr. 121133/08
Receptie ter gelegenheid van de ontvangst van Gouverneur Hendrik Baels.
Groepsfoto van de aanwezigen.
Locatie: Kursaal.

Nr. 141233/04
Winterstemming in het Leopoldpark[1].

Nr. 141233/5
Winterstemming in het Leopoldpark[2].
Zichtbaar in de achtergrond: een verdwenen sculptuur, een hert voorstellend.

Nr. 231233/1
Toespraak van Koning Albert-I. tijdens proclamatie van het Landjuweel
Van links naar rechts: onbekend, Schepen Verhaeghe, onbekend, Koning Albert-I, Stadssecretaris Michel Surmont, Burgemeester Moreaux.
Locatie: Stadsschouwburg
(Naar alle waarschijnlijkheid het laatste bezoek van Albert I aan Oostende : hij overleed nog geen twee maanden later)

Nr. 231233/2
Koning Albert-I in de Koninklijke loge van de Stadsschouwburg
tijdens de proclamatie van het Landjuweel[3]

Nr. 261233/1
Kerstfeestje voor jeugdorganisatie.
Locatie: onbekend.

1934

Nr. 170234/1
De concertzaal van het Casino-Kursaal versierd voor het Bal du Rat Mort[4].
Opmerking : Dit bal werd voortijdig afgebroken toen het overlijden van Koning Albert I bekend raakte.

---

[1] BGO/6.201
[2] BGO/6.201
[3] Zie : N. HOSTYN, Gella Allaert, in : De Plate, april 2003.
[4] BGO/4.332

Nr. 190534/1
Groepsfoto n.a.v. vliegmeeting op het vliegveld
In het midden: Schepen Emile Vroome.

Nr. 150634/20
Vissersvrouwen en toeschouwers op de Visserskaai.

Nr. 280634/6
Vissersvrouw met visbennen nabij de oude vismijn (vulgo "de cierk").
Artistieke opname.

Nr. 30734/23
Bezoek van Gouverneur Hendrik Baels aan de Kunsttentoonstelling in het Casino-Kursaal.
Te herkennen: 2de van links: Gouverneur Hendrik Baels.
De overige personen zijn niet geïdentificeerd.

Nr. 30734/28
Volksmensen vóór een muur.
Artistieke opname.
Locatie: niet herkenbaar.

Nr. 100734/30
Nettenbreiers op de kaai.
Artistieke opname.

Nr. 130734/27
Blinde krantenventer aan de hekkens van het Casino-Kursaal.

Nr. 290834/23
Artistieke opname van vis in de vismijn.
Opname in tegenlicht.
(foto genomen tijdens de allerlaatste weken dat deze vismijn nog als dusdanig functioneerde)

Nr. 20934/21
Volks straattafereeltje waarschijnlijk tijdens een braderie.
Locatie: onbekend (Wapenplein? Alfons Pieterslaan?).

Nr. 100934/20
Nr. 100934/21
Binnenzicht in de oude vismijn[1] (vulgo "de cierk").
Artistieke opname.
(foto's genomen tijdens de allerlaatste dagen dat deze vismijn nog als dusdanig functioneerde)

Nr. 110934/26
Buitenzicht van de oude vismijn[2] (vulgo "de cierk") met op het voorplan pittoresk tafereel met visverkopers.
Op de achtergrond links: de huizen van de visserskaai.
(foto genomen tijdens de allerlaatste dagen dat deze vismijn nog als dusdanig functioneerde)

---

[1] BGO/3.285, 3.287
[2] BGO/3.285, 3.287

1935

Nr. 90335/2
De concertzaal van het Casino-Kursaal versierd voor het Bal du Rat Mort.

Nr. 300335/2
Groepsfoto directie en personeel Huis Valcke[1] (IJzerwaren).
Locatie: Zaal Piessen (Hotel Cosmopolite op Vindicitivelaan ?).

Nr. 100635/23
Gezicht op het complex van het oude Gasgesticht[2] vanuit het Leopoldpark.
De straat met de muur waarop affiches gekleefd zijn is de Euphrosine Beernaertstraat.
Artistieke opname.

Nr. 70735/21
Nr. 70735/32
Nr. 70735/33
Miss-verkiezing op het strand.

Nr. 70735/34
Miss-verkiezing op het strand.
De persoon op het voorplan is Schepen Emile Vroome.

Nr. 70735/31
Miss-verkiezing op het strand.

Nr. 250735/1
Kinderpret op het Groot Strand.

Nr. 40835/2
Zicht op het Groot Strand, Kursaal en hotels tussen de Westhelling en de IJzerstraat (Hotel Wellington en Hotel Helvetia).
Op het voorplan de vlag van: "Les Ours" (kinderspeelplein; het latere "Les Dauphins").

Nr. 110835/1
Zangrecital in het Casino-Kursaal.
Links vooraan: orkesttribune.

Nr. 110835/7
Idem.
Zicht vanuit het publiek op de orkesttribune.

Nr. 150835/8
Zicht op de nieuwe badinstelling onder de Zeedijk[3].

Nr. 300835/2
Hotel Thermes (in de volksmond Kanonhotel), hoek H. Serruyslaan-Aartshertoginnestraat.

---

[1] BGO/0.442, 2.464
[2] BGO/2.436
[3] BGO/3.837, 3.838, 4.125

In de diepte van de Aartshertoginnestraat: hoek Jozef II-straat en dak en toren van de Dominikanenkerk (één van de zeldzame opnames van de Aartshertoginnestraat).

Nr. 81035/3
Werken in de haven op het Oosteroever[1] (aanleg van nieuw visserijdok).
Op de achtergrond : de vuurtoren.

Nr. 81035/4
Idem.
Op de achtergrond : de vismijn[2].

Nr. 61135/4
Nr. 61135/3
Nr. 231135/1
Nr. 231135/5
Idem.

Nr. 221235/1
Begrafenisstoet (?) ter hoogte van Petit Paris.
Interessante foto omwille van het zicht in de Alfons Pieterslaan, de huizenrij tussen de Alfons Pieterslaan en de Koninginnelaan en het "eilandje" met het wachthuisje van de politieagent en het paviljoentje van de riooldienst.

1936

Nr. 30236/1
Overzicht havenwerken.
Opname van op de vuurtoren.
Vooraan rechts: de slipway, op de achtergrond : panorama van de stad.

Nr. 90236/5
Groepsfoto vóór Oostends Socialistisch Volkshuis.
Groep niet geïdentificeerd.
Locatie: Jules Peurquaetstraat?

Nr. 240236/3
Carnavalsgroep "Kaartspel", kaartersmaatschappij "Aigle".
Locatie: Wapenplein.

Nr. 290236/2
De concertzaal van het Casino-Kursaal tijdens het "Bal du Rat Mort"[3].

Nr. 290236/5
De concertzaal van het Casino-Kursaal versierd voor het "Bal du Rat Mort".
Nr. 290236/6
De concertzaal van het Casino-Kursaal met het decor voor het "Bal du Rat Mort".

---

[1] BGO/3.043
[2] BGO/3.004
[3] BGO/4.332

VERDWENEN GROEN IN OOSTENDE

door **Omer Vilain**

Als men het sedert de jongste driekwarteeuw verdwenen groen uit het Oostendse stadsbeeld overschouwt dan is dat wel verbijsterend veel. Grote stukken groen zijn bouwgrond geworden, kleinere plantsoenen en tuintjes zijn om diverse redenen zo maar dichtgeplaveid.

.

We hebben een kleine poging gedaan om die spijtige vermindering van het groen op ons stedelijk grondgebied eens in herinnering te brengen.

- Het Maria-Hendrikapark: van de oorspronkelijke 50 ha blijven er nog amper 35 over. Villa's, velodroom, parking, jeugddorp, ontmoetingscentrum, de Geuzetorre, Blauw Kruis, enz... hebben van het Bosje een steeds kleiner park gemaakt.

- De weiden en "bilken" die her en der in de randwijken gelegen waren zijn bouwgrond geworden. In de omgeving van de vroegere "Soldatenberg" waren er veel weiden. Gelukkig heeft men daar toch een groene zone aangelegd. Vroeger zag men paarden in de "bilk" van de Spaarzaamheidstraat en de Dr. Verhaeghestraat en ook koeien in de weide van het Sint-Janshospitaal en op de wijken Stene, Mariakerke, Meiboom, Konterdam, enz.

- Op het Oud Vliegveld op Stenes grondgebied werden huizen, loodsen en accommodaties voor voetbalvelden aangelegd.

- Kleine perkjes met bloemen en gras verdwenen uit het stadsbeeld, zoals in een deel van de Van Iseghemlaan tussen Vlaanderenstraat en Hofstraat, in het nu geplaveide gedeelte vóór het monument van Leopold II op de Zeedijk, op het Léandre Vilainplein vóór de Peperbusse. Ook een gedeelte van het perkje van het Conscienceplein nabij de Conscienceschool en het plantsoen van het vroegere Stationsplein (nu Ernest Feysplein).

- De toegang langs de Van Iseghemlaan tot het Kursaal was één prachtig bloemenpark. Het verdween met de bouw van de na-oorlogse Kursaal voor parkeerplaatsen.

- Het grote gras- en bloemenperk vóór de Sint-Petrus en Pauluskerk is geplaveid geworden en het haagje rond het beeld van Paster Pype verdween.

- De groene duinengordel, die Oostende vanaf de Wellington Hippodroom had, is onverbiddelijk ten prooi gevallen aan de grote flatgebouwen en vakantiehuizen. We vrezen dat zoiets aan de overzijde van de haven ook aan het gebeuren is.

- De aanleg van het Albertpark tussen de Northlaan en de Aartshertogstraat werd na de dood van Koning Leopold II en de Eerste Wereldoorlog stilgelegd en verwaarloosd. De vijver werd gedempt. Er kwam een voetbalterrein met tribunes, een Businesscentrum en een Mediacenter in de plaats.

- De prachtigste tuin die Oostende ooit had lag achteraan de Koninklijke Galerijen langs de Koningin Astridlaan; Nu staan er het Thermen Paleis, het Stedelijk Zwembad en verschillende autoparkings.

- Vroeger waren er sierlantarens die op meer dan 2 meter hoogte bloembakken hadden en 's zomers met geraniumplanten versierd waren; dit was zo langs de Albert I Promenade, het

Kursaalplein, de Leopold II laan en de Konginnelaan (de brandweer kwam 's zomers die bloeiende planten ieder avond water geven).

- Ten slotte moeten we ook nog het Leopoldpark vermelden dat een gedeelte verloor aan de dubbele autobaan en de openlucht- en ondergrondse parking.

We weten dat dit lijstje zeker aangevuld kan worden. Maar erg vinden wij dat nog op sommige wijken, zoals op Mariakerke, het ene voortuintje na het andere verdwijnt om geplaveid te worden en te dienen als privé-parking. Zo worden mooie tuinwijken banale parkeerstraten.

Komt er ooit nog kentering of wordt Oostende nog méér een bakstenen- en betonnen stad? Wij weten dat we nostalgisch onze bijdrage gemaakt hebben, doch dit komt omdat we steeds van Oostende hebben gehouden en blijven houden.

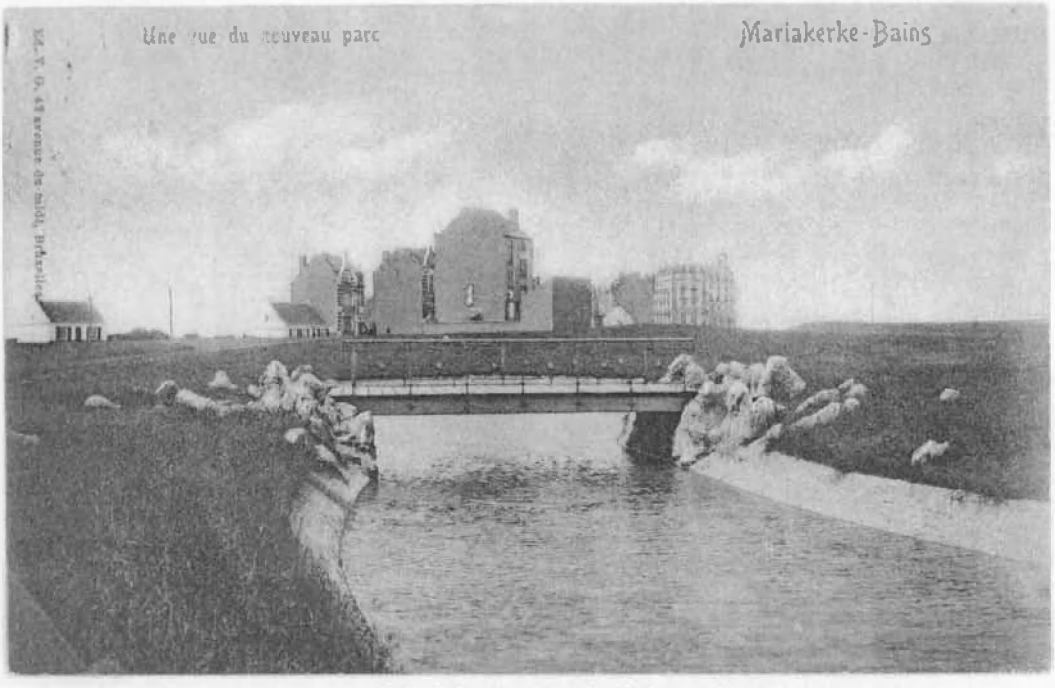

Mariakerke-Bad: zicht op het nieuw park

Van Iseghemlaan

De tuin van het Casino

Panorama van het strand

Inleiding:

Ondanks een oproep in het Oostendse informatieblad "De Grote Klok" (augustus 2004, p.2) o.d.t. "Foto's van 08.09.1944", kon geen kleine gelegenheidstentoonstelling meer georganiseerd worden. Wie bevrijding zegt, heeft het over "bevrijders". In ons rijk archief diepten wij een lijst op van Oostendse personen die in de Britse R.A.F. mede instonden voor onze vrijheid (schenking Mevr. Josette DEMEY-BENS, één van onze leden). Wij zijn hen heel veel dank verschuldigd en blijven hen indachtig.
Onze kring beschikt ook over een lijst met (ruim 200) personen die, als inwoners van Oostende, dienden bij de Royal Navy, Belgische sectie. Ook deze opsomming wordt uit piëteit afgedrukt.

Emile MISSAERT

INWONERS VAN OOSTENDE DIE DIENDEN BIJ DE ROYAL AIR FORCE 1940-1945 GROOT-BRITTANNIË

MANNEN IN DE R.A.F.

1. BAECKE, Arnold G. († Bevergern, Duitsland 01/04/1945)
2. BOELS, H.
3. BORREY, Raymond
4. BOVIT, Edgard
5. CARTON, Jan
6. CHAPEL, Emiel
7. CREKILLIE, Armand
8. DEBROCK, Fernand C.G. († Ancerville, Frankrijk 14-15/07/1944)
9. DE CLERCK, Medard
10. DECOUSSEMAEKER, August
11. DE DEKEN, Fernand
12. DELEY, Gerard E.
13. DE ROO, Georges
14. DE RYCKER, Louis
15. DYSERINCK, Louis
16. EVERAERD, Polydoor, A.
17. FRANCOIS, Robert
18. HANZE, Guy
19. HINDERICKX, Jacques
20. LAFORCE, A.G.
21. LIEVENS, François
22. MEYERS, Léo
23. MONTENY, Léopold
24. SAVOYE, John
25. SERRUYS, Raoul († near Buxton, Groot-Brittannië 25/04/1945)
26. SCHOOLMEESTER, Georges
27. SMISSAERT, F.
28. THOON, Maurice
29. VAN HESTE, Roger
30. VAN HUYS (E?), Maurice
31. VAN LOOCKE, Léon R.

32. VERHAEGHE de NAYER, Georges
33. WILLEMS, André
34. ZEEBROECK, Jérôme

VROUWEN IN DE R.A.F./W.A.A.F.

1. BENS, Josette (echtg. DEMEY)
2. BLY, Jacqueline, (echtg. OFFENBERG).
3. DUINSLAGER, Célestina (echtg. GODDERIS)
4. FREY, Rebecca
5. GODDERIS, Maria

† = gesneuveld bij diensttaak

INWONERS VAN OOSTENDE DIE DIENDEN BIJ DE ROYAL NAVY BELGISCHE SECTIE

ABIVEN, Jean
ALLARY, Julien
ASSELOOS, Théo
BAETE, Gilbert
BAUWENS, Carolus
BEERNAERT, Alberic
BEUREN, Raymond
BEIJEN, Guillaume
BLOMMAERT, Alfred
BLONDE, Oscar
BOERHAVE, Henri
BOGAERT, André
BOUSSEMAERE, Henri
BREEM, Eduard
BRISSINCK, Fernand
BRISSINCK, Laurent
BROUCKE, Alfons
BRUNEEL, Charles
BRUIJNEEL, Désiré
BULTEEL, Charles
BULTEEL, Oscar
BULTEEL, Remi
BUSSERS, G.
CALEMYN, Henri
CALLIER, Edgard
CHRISTIAEN, Frans
CHRISTIAEN, Hector
CLOET, Maurits
COCKAERT, Marcel
COGGHE, Gabriël
COGGHE, Léon
COGGHE, Raymond
COOPMAN, Frans

CORNILLIE, Roger
CUYPERS, A.
DAEMS, Isidore
DE BRUYNE, Albert
DEBUY, A.
DECLERCQ, Alphonse
DECOSTER, Ferdinandus
DECROP
DECKMIJN, T.
DEGRUYTER, Richard
DEHONDT, Arthur
DELEY, Alphonse
DELEY, Franciscus
DELEY, Juvenal
DEMEESTER, Albert
DE MOERLOOSE, Victor
DENTANT, Petrus
DEPAUW, Lodewijk
DE PRINCE, Edouard
DERUDDER, H.
DE RYCKE, August
DE RYCKE, Desiderius
DESCAMPS, Pierre
DESMET, Joseph
DESOMER, Maurice
DEVEY, David
DEVINCK, Desiderius
DEVINCK, Pierre
DEVOS, Albert
DEVRIENDT, Louis
DEVUYSE, Marcel
DEWILDE, Léon
DUA, Constantinus
DUYCK, Herman
FONTEYNE, Léon
FRETIN, Gerard
GELDHOF, Léo
GESELLE, Alexander
GHYS, Jozef
GODDIJN, Roger
GODERIS, A.
GOORMACHTIG, Gustave
GRYS, Eugène
HALLEMEESCH, Louis
HANSENS, Juliaan
HEINDERSON, Georges
HEIRE, Alphonse
HERREMAN, E.
HODELET, Théo
HOORNAERT, Richard
HUBRECHTSEN, Robert
HUBROUCK, Albert

HUYS, Robert
JANSSENS, Richard
JOLYT, Léopold
JORDI, François
KLUTSCH, Antoon
KOOY, Herman
KOOY, Théo
LAMBERSY, Alfred
LAPLACE, Raphaël
LAUWEREINS, Jacques
LAUWEREINS, Joseph
LAUWEREINS, Willy
LENAERS, Arthur
LEPEIRE, Georges
LIBERT, W.
LUCA, P.
LUS, Charles
LUS, Gustave
LUSYNE, Henri
LUSYNE, Petrus
MAHIEU, Charles
MAJOR, Emile
MAKELBERGE, G.
MALDEGHEM, E.
MERTENS, François
MOEYART, Ed.
MOMMENS, Maurice
MOMMERENCY, Wilfried
MOYAERT, Richard
MUSSCHE, Albert
NAESEN, Georges
NOULEZ, Gerard
OCKET, Joseph
PAUWELS, Louis
PAUWELS, Marcel
PIERRE, E.
PIERRE, Gustave
PIERRE, Maurits
PINCKET, Camil
POPPE, Robert
PROVOST, Alfred
QUYO, Wilfried
RASSAERT, Georges
RAU, Charles
RAU, Marcel
REGOUDT, André
RYNAERT, Juliaan
ROGIERS, Hendrik
ROGIERS, L.
ROMAN, Ernest
ROMAN, Louis
ROUZE, Maurice

RYCKIER, Willy
SABBE, Léopold
SABBE, Victor
SANDERS, Norbert
SCHOOLMEESTER, Marcel
SCHUYESMANS, R.
SERIE, Frans
SLEUYTER, F.
SMAGGHE, P.
SMISSAERT, R.
SOREL, Clément
STORMS, Frans
THEYS, Frans
THEYS, Henri
TOURLEMAIN, Gérard
TRAVERSIER, Albert
TROISPONT, André
VAN BESIEN, C.
VAN BESIEN, L.
VAN BEVEREN, Emile
VAN BILLEMONT, Alex
VAN BILLEMONT, Hendrik
VAN BLAERE, A.
VAN DE CASTEELE, Emile
VANDEKERKHOVE, Léon
VANDEKERKHOVE, Oscar
VANDENBERGHE, Roger
VANDENBOSCH, J.
VANDENKERKHOVE, August
VAN DER WAL, Frans
VAN DER WAL, Robert
VANDEWALLE, Pierre
VANDEWYNCKELE, C.
VANDIERENDOUNCK, T.
VANHOVE, Raphaël
VAN OVERSTRAETEN, C.
VELTHOF, Arthur
VENDELS
VERBIEST, Arthur
VERBURGH, Richard
VERCOUTER, Marcel
VERCRUYSE, Ernest
VERHAEGHE, Victor
VERHULST, Charles
VERMEERSCH, C.
VERMEERSCH, Charles
VERMEYLEN, Albert
VERMEYLEN, Edouard
VERMOOTE, Fernand
VERVLIET, Anton
VIAENE, Marcel
VIJNCK, A.

VILEYN, Arthur
VILEYN, Raphaël
VINCK, Juliaan
VINCKE, Georges
VLAMYNCK, G.
VOLLEMAERE, A.
WILLAERT, Petrus
YDENS, Albert
ZOETE, Marcel
ZWERTVAGHER, Jacques
ZWERTVAGHER, Marcel

Kunstschilder Jacques Schyrgens: een verloren zoon?

door **Jean HUYS**

In de jaren na de tweede wereldoorlog maakte Jacques Schyrgens naam als opkomend talent in het artistieke milieu van Oostende. Hij leek zich een vaste stek te veroveren als kunstschilder. Maar plots werd het stil rond deze jonge kunstenaar: geen tentoonstellingen meer, geen recensies ... Schyrgens emigreerde naar Canada. Over wat daar van hem terechtkwam, viel niets meer te vernemen. Een verloren zoon?

Geboren te Elsene op 8 januari 1923 groeide Jacques Schyrgens op als oudste van vier kinderen in het kunstminnende gezin van Antoine Schyrgens[1] (°Luik 1890) en Simone-Marie Colsoulle (°Luik 1895). Vader Antoine Schyrgens was architect van opleiding maar uitte zich vooral als kunstschilder. Vanaf de jaren 30 speelde hij een aktieve rol in het Oostendse kunstleven. Hij schilderde en stelde meermaals zijn werk tentoon (vooral marines, portretten en straattaferelen, veelal in aquarel uitgevoerd). Samen met Alfons Blomme en Gustaaf Sorel blies hij in 1934 de verkommerde Oostendse Kunstacademie nieuw leven in, hij was leraar aquarel aan de herboren kunstacademie[2] en schreef jarenlang een kunstkroniek voor het weekblad 'Le Littoral'[3]. Hij was bevriend met de coryfeeën van de toenmalige kunstscène in Oostende: James Ensor, Alfons Blomme, Gustaaf Sorel, Alice Frey, Emiel Bulcke, Jan De Clerck ... In 1957 publiceerde hij zijn memoires 'Le monde inconnu des artistes'. Hij overleed in Oostende op 22 december 1981 en werd er zo goed als onopgemerkt begraven.[4]
Zijn zoon Jacques Schyrgens trad al jong in de voetsporen van zijn bewonderde vader.[5] Hij volgde eerst een kunstopleiding aan de stedelijke kunstacademie van Oostende[6] en ging zich later

---

[1] Hostyn Norbert, Vergeten Oostende kunstschilders - XLIV: Antoine Schyrgens, in De Plate 84/12, p. 20-207.
[2] NH (Norbert Hostyn), in Bonneure F. e.a., Lexicon van de Westvlaamse beeldende kunstenaars, deel 1 (Kortrijk 1992), p. 112
[3] Brief dd. 25.06.2003 van J. Schyrgens aan J. Huys
[4] Hostyn Norbert, Antoine Schyrgens 1890-1981, in De Plate, 82/3, p. 6
[5] *"ce grand artiste si généreux et enthousiaste des choses de la vie qui a eu une longue carrière comme artiste mais aussi comme critique d'art"* (brief dd. 25.03.2003 van J. Schyrgens aan J. Huys)
[6] In het gewone dagonderwijs aan het Onze-Lieve-Vrouwecollege had de Franstalige Schyrgens het aanvankelijk moeilijker. Uit een palmares van het schooljaar 1935-36 blijkt dat hij in het 6e leerjaar B weliswaar het hoogste cijfer kreeg voor gedrag, maar dat hij in totaal de 18e plaats behaalde op 19 leerlingen, met als beste vak tekenen (4e plaats) en lezen en voordragen Frans (9e plaats). Minder goed ging het hem af in andere vakken als 'Vlaamsch' (18), zang (18) of 'lijfoefeningen' (15). Volgens het palmares van het schooljaar 1938-39 behaalde hij in de 6e Latijnse klas een 2e plaats voor Frans en een 3e plaats voor tekenen. (Met dank aan Roger Timmermans die deze gegevens bezorgde).

bijscholen in het buitenland, eerst in de Studio Serge Mako in Parijs (studie anatomie), daarna in Rome waar hij 3 jaar lid was van de Associazione Artistica Internazionale, nog later met stages in Spanje, de Verenigde Staten en Mexico.[1] Reeds vroeg kwam hij met zijn werk naar buiten en oogstte hij lof naar aanleiding van individuele en groepstentoonstellingen in binnen- en buitenland.

Individuele tentoonstellingen
1946 Brussel, Paleis voor Schone Kunsten–Cercle Belge de la Librairie
1946 Oostende,Galerie Océan
1948 Oostende, casino (in de schouwburg)

Groepstentoonstellingen:
1945-46 Oostende, Studio Gallery
1946 Auch (Fr.), Salon des Intellectuels
1949 Den Haag (Ned.), Panorama Mesdag
1951 Namen, Exposition d'Art et de Folklore

Vrij vlug al oogstte hij gunstige kritieken. Kunstrecensent Henri Vandeputte verwoordde het als volgt in een overzichtsartikel over het kunstgebeuren in Oostende: "*Schyrgens-le-jeune qui a rapporté de France tant de joyeuses notations, fines, séduisantes, oeuvres aussi 'peintre' qu'un Flamand, aussi spirituelles qu'un Français*".[2] Naar aanleiding van de tentoonstelling in het kursaal van Oostende in 1948 gewaagde De Kustbode van "*een zeer aangenaam koloriet. Opvallend bij deze jonge kunstenaar is de originele keus van de onderwerpen. Een brokje dagelijks leven wordt met veel brio op papier gezet, van het eenvoudigste onderwerp weet hij een prachtige interpretatie vast te leggen*".[3] Op deze tentoonstelling exposeerde hij 18 gouaches: fantasieën, Oostendse stadsgezichten, landschappen, impressies van zijn reizen naar Parijs, de Franse Riviera, de Pyreneeën. Criticus H. Vandeputte schreef daarover: "Mais voici quelqu'un qui est lui-même. Jacques Schyrgens (...) *c'est un autre tabac, de luxe ai-je envie de dire, du coupé bien fin pour les amateurs des originalités sincères (...)Le charme des tableaux de Jacques Schyrgens est dans leur tact, leur discrétion, leur aristocratique modestie. Ils ont tous la pointé, du perçant, mais la lame est encore à moitié dans le fourreau. L'artiste ne flamberge jamais. Il ne fait qu'indiquer ses petits trésors. Et c'est par cela même qu'ils sont précieux (...) Comme les poètes qu'étaient Léon Spilliaert ou Max Jacob, il crée dans sa tête son sujet, d'après le réel, qu'il ne copie jamais, qu'il transforme avant de le peindre et à qui il n'emprunte qu'une inspiration générale, un décor, quelques traits, un éclat rare de couleurs.*"[4] Dezelfde auteur besloot in een Brusselse krant: "*Certes, talent ne rime pas toujours à vingt ans. Mais ici, c'est le cas.*"[5]

Emigratie

Begin de jaren vijftig kwam plots een einde aan al deze lovende perskommentaren: in 1952 emigreerde Jacques Schyrgens naar Canada. Wat heeft de veelbelovende jonge kunstenaar ertoe gebracht naar de overzijde van de Atlantische Oceaan uit te wijken? Volgens een verklaring uit 1957 was hij '*un peu déprimé par le climat européen et désirant connaître une ambiance pure et l'enthousiasme d'un jeune pays*".[6]
In zijn nieuwe vaderland bleek Jacques Schyrgens al vlug ingeburgerd en gewaardeerd. Vanaf 1955 volgden de tentoonstellingen elkaar op.

---

[1] Gagnon Claire, Jacques Schyrgens (beknopt biografisch manuscript uit 1957 – een schoolwerk van een leerling van Schyrgens - mij bezorgd door J. Schyrgens)
[2] Vandeputte Henri, La peinture à Ostende, in Journal de Bruges, 18.05.1947
[3] E.F., Tentoonstelling Jacques Schyrgens, in De Kustbode, 10.12.1948
[4] Vandeputte H., Beaux-Arts à Ostende. Jacques Schyrgens, in Journal de Bruges, 12.1948
[5] id., Jacques Schyrgens expose à Ostende, in Le Phare, 03.12.1948
[6] Gagnon Claire, op. cit.

Individuele tentoonstellingen:

1955 Montreal, Antoine's Art Gallery
1958 Québec, Palais Montcalm
1959 Montreal, Queen Elisabeth Hotel
1972 Grimsby, Public Library
1972 Kenora, Fellowship Center
1975 Kenora, Second Street Gallery
1975 Grimsby, New Gallery
1995 Grimsby, Public Art Gallery

Groepstentoonstellingen:

1958 Montreal, Summer Exhibition Dominion Square, Winnipeg Art Gallery
1960 Winnipeg, 6th Winnipeg Show
1967-68 Montreal, Belgisch Paviljoen Wereldtentoonstelling
1972 Toronto, Canadian National Exhibition
1973 Toronto, Aviva 21th Art Show

Tijdens zijn beginjaren in Canada was het werk van Schyrgens een voortzetting van zijn vroegere oeuvre. "*Boldly handled watercolors by J. Schyrgens, of Quebec, make an attractive exhibition (...) Schyrgens, who employs watercolor in a broad fluid manner, has used it effectively in his group of works which include both Continental and Canadian subjects. Composition is generally effective and the color refreshingly clean. In some of his Quebec items he favors shipping, two crisp, direct examples being paintings of Louise Basin, one of them introducing grain elevators, a cargo ship and a man seated on a bollard at the edge of a wharf.*"[1]

Maar vrij vlug al viel een stijlwijziging op. In 1957 werd hij beschreven als "*un peintre surréaliste et de métier sûr*" van wie de werken "*sont loin d'être banales (...) interpétée(s) d'une manière peut-être déprimante, mais chargé quand même d'une poésie secrète et toujours profondément sentie*". Als reden voor zijn zwartgalligheid vermeldde de auteur: "*Les misères de la guerre ont laissé une empointe marquée chez Jacques Schyrgens. Les bombardements, les incendies allumés par les bombes l'ont fortement impressioné. Ses croquis faits au front sont saisissants et tristes. Il faut se contenter de regarder avec une certaine frayeur toutes les répercutions qu'elles ont créées chez un peintre qui en a fait des tableaux quelquefois macabres.*"[2]

In zijn later oeuvre bleek de veelzijdigheid van Jacques Schyrgens. De hoofdmoot betrof figuratief werk, veelal uitgevoerd in aquarel, met diverse onderwerpen (figuren, landschappen en stadsgezichten), maar hij leverde ook experimenteel werk af en lino- en houtsneden voor boekillustraties.[3] In Kenora installeerde een "*atelier d'impression d'art, sériegraphie etc. qui était fréquenté par nombre d'artistes de la région*".[4]

Zoals eerder tijdens zijn Belgische periode viel ook in Canada zijn persoonlijke toets op. In 1958 luidde het: "*En voici un qui ne craint pas d'être personnel.*"[5] Vijftien jaar later, naar aanleiding van een tentoonstelling in Kenora, schreef een recensent: "*These water colors emphasize that the beauty of the painting does not lie in the beauty of the subject matter. Showing subjects in an unexpected way with grace and charm as the artist does, obviously gave much pleasure to the viewers.*"[6]

De waardering die Jacques Schyrgens genoot, bleek uit enkele vererende opdrachten die hij ontving. Op de Wereldtentoonstelling van Montreal in 1967-68 hingen zes aquarellen van hem in

---

[1] NN, Spirited Watercolors At Antoine's Gallery, in The Gazette of Montreal, 07.00.1955
[2] Gagnon Claire, op. cit.
[3] In 1977 leverde hij de linosneden voor een bibliofiele uitgave (in zeer beperkte oplage – 67 exemplaren) van A Chapter by Henry D. Thoreau From His Book Walden a Life in the Woods in Which He Tells of the Time He Spent in His Ban-Field, uitgegeven door Poole Hall Press.
[4] Brief dd. 25.06.2003 va, J. Schyrgens aan J. Huys
[5] Gladu Paul, L'intéressante expo qu 'Square des Arts', in Le Petit Journal (Montreal), 27.07.1958
[6] NN, Water Colors Reveal Beauty Of Area, in Kenora Daily, 05.12.1972

het Belgisch paviljoen. (blijkbaar scheen hij zijn oude heimat nog niet helemaal vergeten te zijn.) In 1972 werkte hij, samen met 20 andere "*well-known Canadian artists*"[1] mee aan een groots kunstproject van de Ontario Arts Council (Artario 72). Bedoeling van dit initiatief was een zo ruim mogelijk publiek te laten kennismaken met moderne kunst. 'Low-cost art multiples' met een grote oplage (meer dan 1.000 exemplaren) werden tentoongesteld in scholen, bibliotheken, ziekenhuizen, gemeenschapscentra, zelfs gevangenissen, niet alleen in heel Ontario, maar ook daarbuiten (elders in Canada, Zweden, Groot-Brittannië en Frankrijk). Na afloop bleken meer dan 13.000 van de tentoongestelde werken verdeeld onder het publiek, vooral in Canada maar ook enkele honderden in het buitenland.[2] Jacques Schyrgens prestenteerde op dit initiatief 4 zeefdrukken op styrofoam getiteld 'Black & White Compositions'.[3] Eveneens in 1972 wordt hij op uitnodiging van de Kenora Artist Association, in samenwerking met de Ontario Council of the Arts uitgenodigd als eerste 'residential artist'.[4] Dit eerste experiment van drie maand kende zoveel succes dat de Kenora Board of Education hem de volgende lente opnieuw uitnodigde. In 1975 werd hij als "*one of Canada's top water color artists*"[5] opnieuw naar Kenora uitgenodigd als docent in de Summer School of the Arts van de Lakehead University.

Inmiddels 81 jaar oud tekent en schildert Jacques Schyrgens nog altijd.[6] Werk van hem bevindt zich in meerdere publieke verzamelingen (diverse Belgische musea, Laval University Quebec) en tal van private collecties in België, Nederland, Groot-Brittannië, Italië, de Verenigde Staten, Mexico en Canada.

Hier in België mag Jacques Schyrgens dan wat vergeten zijn, in Canada blijkt hij een gewaardeerd kunstenaar. In de diverse biografieën van hem die in Canada verschenen, wordt steeds vermeld dat hij zijn opleiding genoot aan de stedelijke Kunstacademie van Oostende. Eerder dan een verloren zoon, zou hij beter beschouwd moeten worden als een waardig ambassadeur van Oostende.[7]

---

[1] voorstellingsbrochure van Artario 72
[2] NACC News, januari 1973
[3] "*a mind expanding experience. It is a truly creative gesture of genius*" aldus NACC News, januari 1973
[4] Kenora Daily, 04.12.1972
[5] The Independent, april 1975
[6] Brief dd. 24.03.2003 van J. Schyrgens aan J. Huys
[7] Met dank aan mw. Sylvie Roy, documentaliste, Bibliothéque et archives, Musée des beaux-arts du Canada, Ottawa en mw. Kenlyn Collins, librarian, The Winnipeg Art Gallery Library, Winnipeg voor de informatie die zij mij bezorgden.

M.S.K.Oostende get. r.o.Jacques Schryrgens ged. R.o. 1948

Privé bezit Bredene get. r.o. Jacques Schyrgens ged. r.o. 1946
Aquarel op papier

Sas Slykens in 1788 - Een Tijdsbeeld[1]

door **Jan COOPMAN**

Bij het zien van oude prenten zoals de prachtige zichten op de haven van Oostende opgedragen aan Marie Christine en Albert Casimir de Gouverneurs der Nederlanden rijst onvermijdelijk de vraag "hoe zouden de mensen die erop afgebeeld staan in de werkelijkheid geleefd hebben?"

Welnu, een gelukkige vondst in het archief van Notaris Donny uit 1788 geeft ons in een momentopname een idee van hoe de bewoners van 't Sas het bestaan in hun wijk ervaarden.

Een groep van 37 inwoners van allerlei beroepen getuigt hoe goed het is om hier te wonen. Namelijk: "dat het van hunnen volmaeckte kenisse ende eene publique notorieteyt is dat het goed terwen brood, vulgairelyck geseyd menage brood in de differente bakkeryen aldaer niet méér verkocht en worden dan te advenante van eenen stuyver par pond Brugs gewichte en altyd iets betercoop dan binnen Brugge ende Oostende", omdat de bakkers hier bevrijd zijn van alle rechten en accijnzen die in de steden betaald worden.

Het vlees "de eene qualiteyt door de andere gerekend, ordinairelyk is" en verkocht wordt aan vier stuivers het pond, "wordende het osse ende coeye vleesch gemeenelyk verkogt tot dry stuyvers en half ende het swyne vleesch à vier stuyvers".

Wat de verse vis betreft verklaren zij: "door de menigte visschers alhier te Slykens woonende soo abondant gevangen word dat daegelykx merkelyke quantiteiten nae de vischmynen van Oostende ende Brugge te vercoopen gesonden worden... ende den gesouten visch, beste doggersbanksche morue" van de visverkopers te verkrijgen is tegen vijf groten het pond "en de inferieure quayliteyten nog min".

"De groensels uyt de differente hovingen alhier, gelijk ook van Oudenburg en elders passeerende nae de markt van Oostende", zijn overvloedig voorhanden en goedkoop.

Voor huisvesting is er geen probleem aangezien "den huyspacht seer genoeglyk ende tot eenen geringen prys is, gemerkt eenen werkman met vrouwe ende kinderen zeer wel gelogiert is voor den prys van dry tot vyf ponden grooten sjaers", meer dan twaalf woonsteden staan zelfs onbewoond.

Tot slot: "worden er geen bedelende arme menschen onder de inwoonders gevonden, alhoewel den aerbeydsloon seer moderaet betaeld word", te weten: de werklieden aan de zaagmolens... "ende diergelyke classe" à rato van 14 tot 16 st., de knechten van timmerlieden en "matsenaers" 1 gulden daags, die der smeden 14 tot 20 st., van de kleermakers 8 st. daags en die van de schoenmakers tot 8 st. het paar.

Uit dit alles moet blijken dat "de levensmiddelen in 't generael merkelijk betercoop binnen dese plaetse syn dan in de omliggende steden" waarvan zij verklaarden goed op de hoogte te zijn "omdat veeltyds de schepen commende van innewaerds het land ende dus ten lesten van de stad Brugge gedestineert zeemond uyt, alhier hun provisien nemen vooral van brood, vleesch ende bier".

Deze akte werd op verzoek van Robert Charnock & Co opgesteld.

Wij hebben er het gissen naar waarom deze "goed nieuws show" opgevoerd wordt.

---

[1] Not. Van Caillie depot 1941, boek 145, akte 108 van 1788

Misschien ligt de verklaring in een voorgaande akte van 20 mei[1]. Daarin neemt de firma van Charnock van de Domeinen een weide naast de zaagmolens in cijnspacht voor 21 jaar om er een fabriek te bouwen voor het bedrukken van katoenen stoffen. Wilde hij met de rooskleurige voorstelling van het leven te Slyckens werkkrachten uit het omliggende naar 't Sas lokken?

Wij vonden Robert Charnock voor het eerst in 1781 toen zijn firma van een andere Britse koopman, John FOTTRELL, een stadsconcessie in bruikleen bekomt. Dit terrein lag naast het huis van Fottrell op de zuidkant van het dok bij de Amerikaanse Kreek (ongeveer ter hoogte van het Koninklijk Technisch Atheneum, Leopold III-laan).
Charnock bouwde er een pakhuis. Poorter geworden, koopt en verkoopt hij schepen, treedt hij op als makelaar voor een aantal schepen die de haven aandoen, heeft hij betrekkingen met Noord-Amerika in de tabakshandel, stelt zich borg voor de firma VERCOUSTRE-FLANEGAN & Co t.g.v. een reis naar Oost-Indië (nov 1787) en bezit een jachtrecht te Bredene. Ook in Sussex waar hij oorspronkelijk misschien vandaan kwam, had hij zakelijke belangen, want in 1785 geeft hij volmacht over het beheer van zijn zaken aldaar. Om kort te gaan: de zaken draaien.

Het rommelt echter ten zuiden van de grens: de Franse Revolutie is op til en grote hervormingen dienen zich aan. Maar uit deze getuigenissen valt op te maken dat het voorlopig nog goed is op 't Sas te wonen.

Ondertekenden deze akte:

Ingelbrecht F. Van Roo, sasmr
Jan De Brock, dir. der provinciale werken
Francis De Brock, officier principaal van ZMaj. Domeinen
Jan Verdonck, mr bakker en entrepreneur
Jacob Vander Busse, mr smid en brouwer
Jan De Groote en Ignaas Carton, beenhouwers
Antone Schaut en Jan Andel, mrs bakkers
De wede van Emanuel Lauwereyns, brouwerege

Jacob De Rudder, de wede van Pieter Lams, Joos De Seure, Jan De Brock en Francis Heller, winkeliers

Pieter Hesquiere, Joseph De Beer, Cornelis Inghelbrecht, Carel De Rouck en Jacob L.M. Donche, herbergiers

Pieter Jacob Knockaert, Jan Fr. Cop, Philip Asmus, Willem Kloekee, Carel De Clercq, Pieter De Ryckere, Adriaan Jonkheere, Cornelis Lippens, Jan Bouvaert, Cornelis Jacobs, Jacob Camerlinck en Andries De Clercq,
werklieden onder wie enige bij de Zaagmolens

Joren Dyserick en Inghelbrecht Lodrigo,
mrs kleermakers

Baptiste Meunier en Jan Van Dyck,
schoenmakers

[1] Ibidem akte 57

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

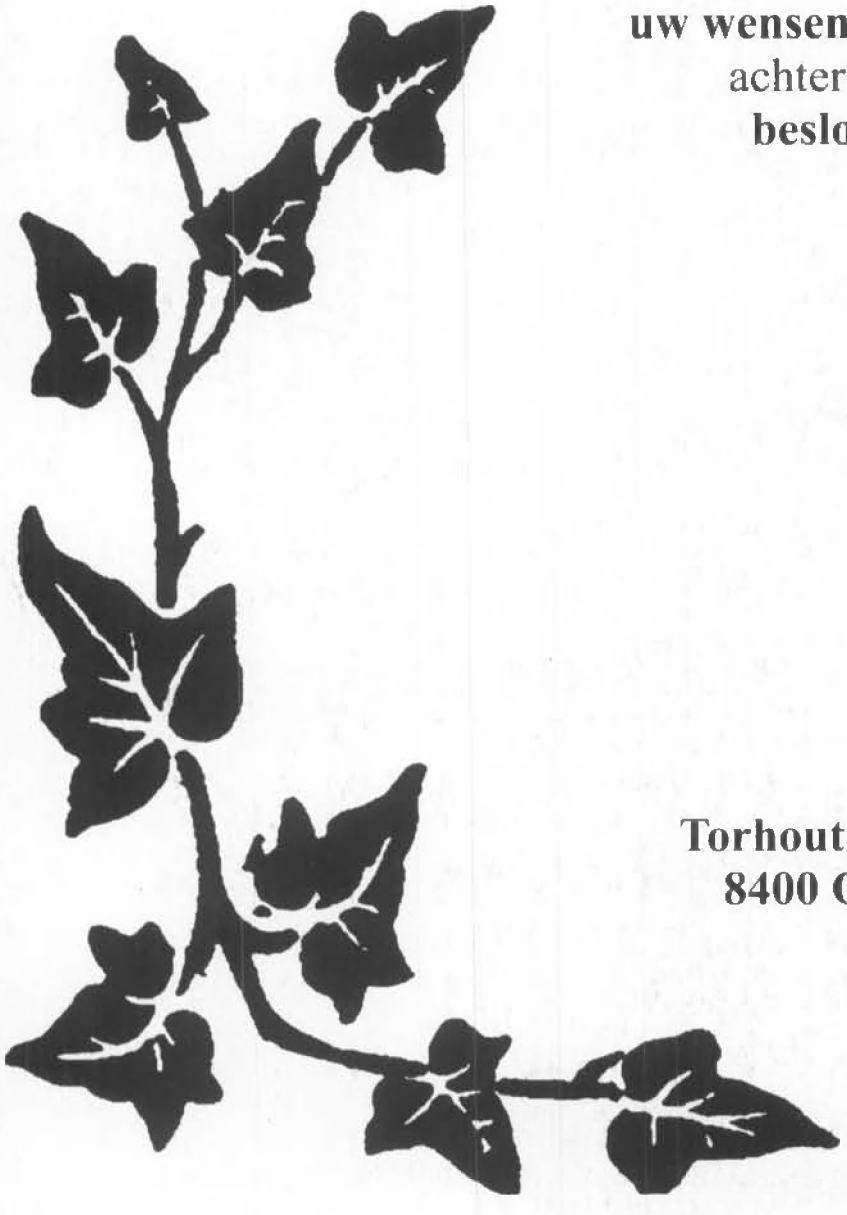

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

P.408954

MAANDBLAD

NOVEMBER 2004

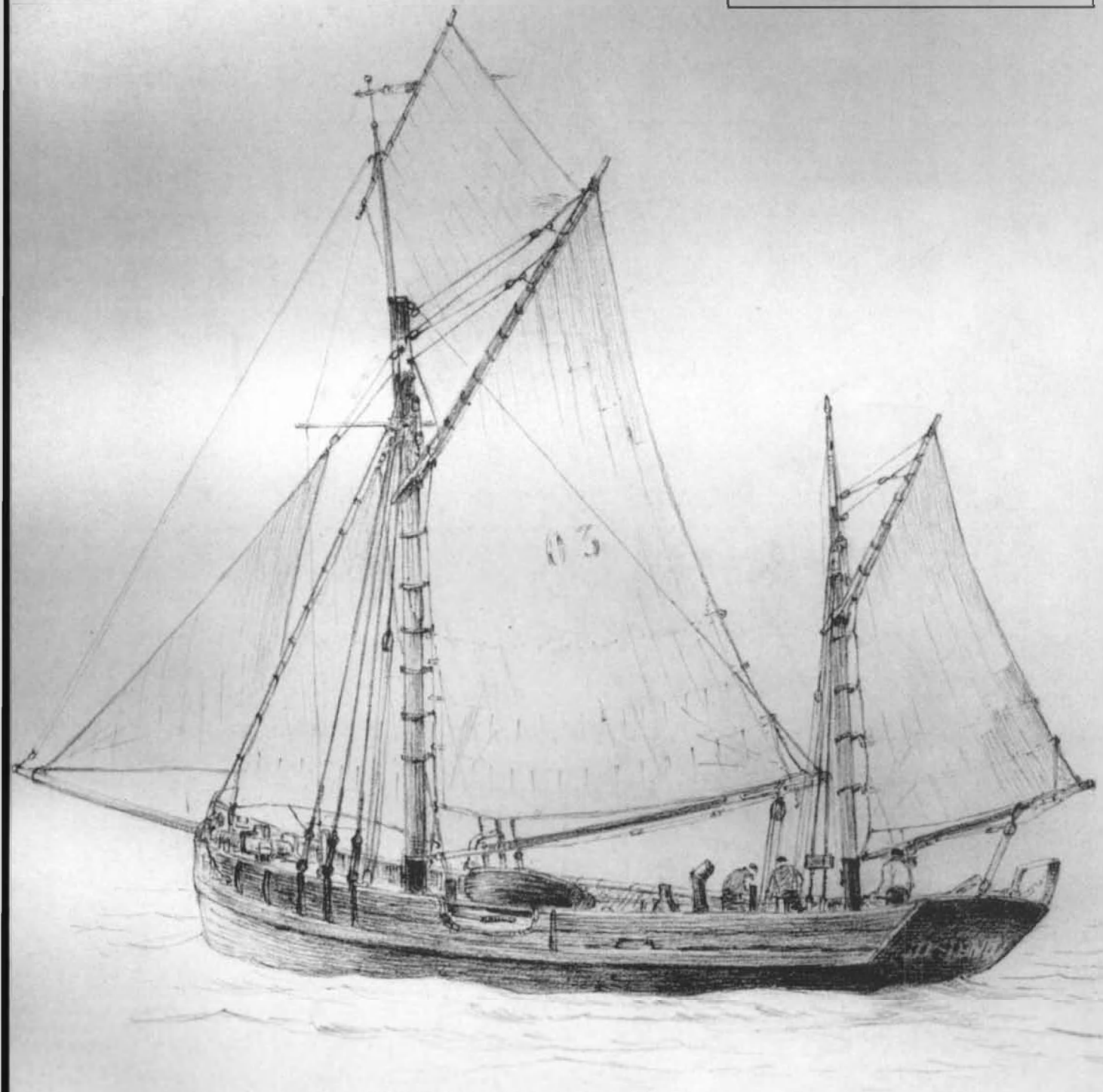

V.U. Omer Vilain - Rogierlaan 38/11 - 8400 Oostende

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift
Neptunus v.z.w.
Postbus 17
8400 Oostende
Tel. en Fax: **059/80.66.66**
e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**
..... over de **koopvaardij**
..... over **vreemde oorlogsbodems**
..... over ons **maritiem verleden**
..... over de **havenaktiviteiten** en
over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U
of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: **€ 15**

Beschermd abonnement: **€ 20**

Weldoend abonnement: **€ 30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

Het ISSN = 1373-0762

D E P L A T E

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33
NUMMER 11 **Prijs per los nummer: € 1,50**
MAAND november 2004

IN DIT NUMMER

blz. 229: **S. VAN DAELE**: Bloempot op sokkel.
blz. 231: **N. HOSTYN**: Antony-foto's: een iconografische goudmijn voor het Oostende van het interbellum (5).
blz. 237: **F. COOPMAN**: Vier Oostendse vrouwen naar Olympische Spelen van Londen 1948.
blz. 245: **P. VANSLAMBROUCK**: Alle korte films van Raoul Servais uit op DVD.
blz. 246: **J. BECKMAN**: Aanmerkingen bij "Een zicht van Oostende" van R.Weise.
blz. 251: **O. VILAIN**: Muziekpartituren uit de 19e eeuw.
Verbetering.
blz. 252: Aanvulling en publicatie.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitter:
August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Serge VAN DAELE: Coupurestraat 7, 8450 Bredene.
Norbert HOSTYN: Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende.
François COOPMAN: Wilgenlaan 38, 8400 Oostende.
Patrick VANSLAMBROUCK: Fortuinstraat 6, 8400 Oostende.
Jean BECKMAN: Violierenlaan 74, 8400 Oostende.
Omer VILAIN: Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.

NOVEMBER-ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten op

donderdag 18 november 2004 om 14.30 uur en 20.00 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. L. Colensstraat 6.

Filmnamiddag en - avond: OOSTENDE IN BEELD - FILMS OVER GEBEURTENISSEN IN ONZE STAD

Wilt U de maidentrip van de Jumboferry "Prins Filip" vanuit Oostende meemaken of de tewaterlating van de 0.228 op de werf Beliard in maart 1930 of prins Karel volgen bij de inhuldiging van een Oostends paviljoen?

U ziet het gieten van het kunstwerk "Ik James Ensor" van Daniël Spoerri en het plaatsen van het werk op de Albert I Promenade.

Ge kunt meegenieten van een receptie in de Stadsbibliotheek anno '70.

Wij volgen het bezoek van Miss France en Miss België aan het vooroorlogse Oostende. Om nog niet te spreken van Oostende voor Anker en andere feesten en plechtigheden.

Een journaal van zeer oude, oude en nieuwe films over het leven in ons Oostende.

Films die iedere Oostendenaar wil zien.

En zoals het in een goede cinema past is er een namiddag- en een avondvertoning. Kinderen toegelaten.

OPGELET

Wegens de viering van ons 50-jarig bestaan op zaterdag 27 november vindt deze filmavond plaats op de tweede laatste donderdag van de maand en niet zoals gewoonlijk op de laatste donderdag.

HET OOSTENDS HISTORISCH MUSEUM ZAL UITZONDERLIJK GESLOTEN ZIJN OP
ZATERDAG 27 NOVEMBER 2004

VIERING 50-JARIG BESTAAN
OOSTENDSE HEEM EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring "De Plate" heeft de eer zijn leden en sympathisanten uit te nodigen op de viering ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Kring

op zaterdag 27 november 2004 om 10u30
in zaal Iridia
Wellingtonstraat 1, 8400 Oostgende

Programma:

10u30: Welkomstwoord door de voorzitter dhr. Omer Vilain.
Toespraken door dhr. Jean Marie Lermytte, voorzitter " Heemkunde West-Vlaanderen".
en door dhr. Johan Verstreken, Schepen van Cultuur.
Muzikale intermezzo's door zanggroep BonHomini.
11u30: Huldiging van verdienstelijke bestuursleden.
12u00: receptie aangeboden door de Kring.
13u00: Feestmaaltijd.

Menu:

Gemarineerde zalm met verse dille, limoen en roze peper onder een bergje van gemengde sla
Romig soepje van garnalen
Duo van kwarteltournedos met sausje van cognac en kleine druifjes
appeltjes gevuld met gestoofd witloof en amandelkroketjes
Ijsgekoelde nougat met vruchtensausje
Koffie met versnaperingen

Deelname aan de feestmaaltijd kost **€ 31** per persoon, dranken aan tafel niet inbegrepen.

Men kan deelnemen door storting op rekening 380-0096662-24
Heemkring De Plate
H. Serruyslaan 78/19 - Oostende

met vermelding "Feestmaaltijd x personen" en **dit tot en met 18 november**.

Aangezien de beperkte parkeermogelijkheden raden wij onze leden aan zoveel mogelijk het openbaar vervoer te gebruiken.

Wij vestigen de aandacht van onze leden ook op het feit dat er in december GEEN kleinkunstmiddag is.

Wij doen dan ook een warme oproep aan onze leden om zo talrijk mogelijk aanwezig te zijn en op viering en op de feestmaaltijd.

BLOEMPOT OP SOKKEL

door **Serge VAN DAELE**

In een Zeewachtnummer van september 2004 las ik het artikel van voorzitter Dhr O. Vilain betreffende de pracht en praal in het oude Casino.

In het artikel komen de bloempotten ter sprake die volgens Dhr O. Vilain nu wel "onbetaalbaar" zijn geworden.

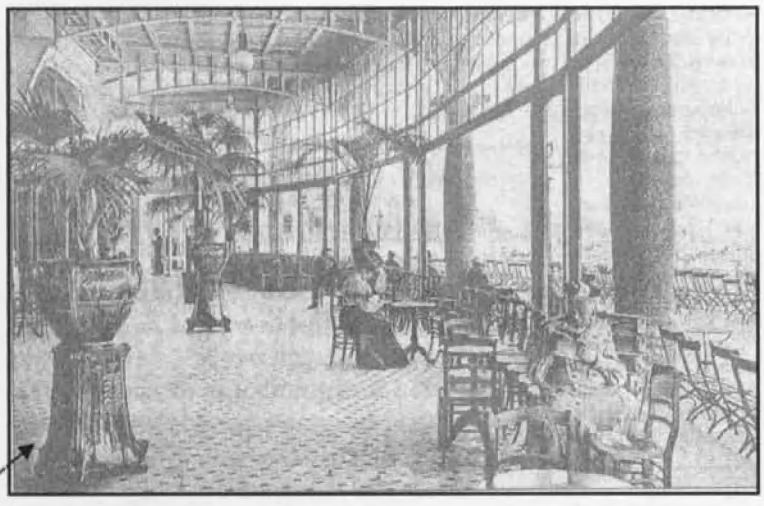

Naar aanleiding van dit artikel lijkt het mij toch interessant om te melden dat er toch één van die prachtige bloempotten met sokkel gered is van verkoop of afbraak.
Ze staat fier in de hall van de Oostendse hotelschool (KTA1).

Hoogstwaarschijnlijk het allerlaatste exemplaar van wat blijkt ooit een serie geweest te zijn.
Aan de hand van een reconstructie met oude postkaarten en fotomateriaal kon ik er ongeveer een 20-tal tellen die verspreid opgesteld stonden in het casino. Wanneer men oude foto's bekijkt van grote hotels zal men steeds bemerken dat er palmiers in de hall of vestibule aanwezig waren. Het was een teken van rijkdom en luxe. De voornaamste reden was echter dat dergelijke zaken (hotels, casino, clubs) altijd voorzien waren van hoge plafonds en grote ruimten. De palmiers hadden een ruimtebrekend effect en groeiden daardoor veel beter en sneller dan in het kleine huisje van de gewone werkman.

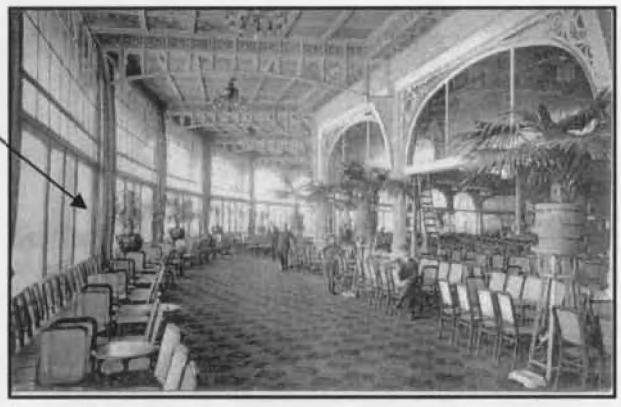

Gezien de sierlijke bloempotten al voorkomen op postkaarten van 1903 kunnen wij er dus van op uit gaan dat ze minimum 102 jaar oud zijn.

Menig bezoeker aan de Hotelschool van Oostende staat soms verbaasd te kijken naar dit prachtexemplaar.

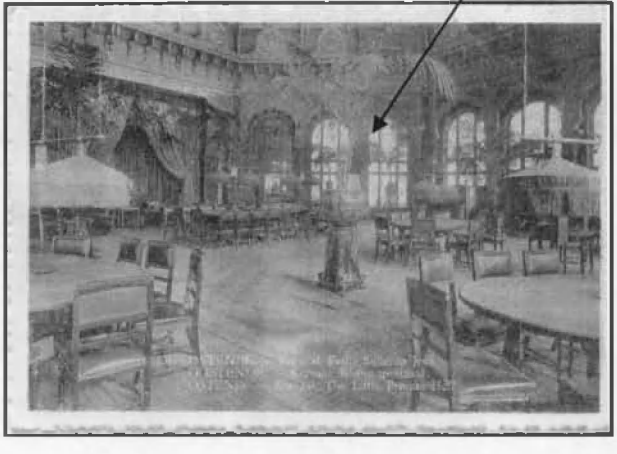

Ieder schooljaar opnieuw leggen de leraars aan de nieuwe leerlingen uit hoe die bloempot (samen met nog andere prachtige stukken van oude hotels) in de Hotelschool terecht gekomen is.
De hierna geschreven uitleg van de oorsprong van de bloempot heb ik **nog niet** naar waarheid kunnen controleren.
De informatie kwam bij mij via mondelinge overlevering terecht van een gewezen zaalmeester van het Casino en een poetsvrouw van het Gerechtsgebouw.

Wat opvalt is dat de stad "Nice" regelmatig voorkomt in de uitleg. Er zal dus wel iets van waarheid inzitten?

1e versie: de bloempotten zouden zijn uitgeleend door het Casino van Nice aan de Stad Oostende, maar door WOI niet meer teruggekeerd naar Nice.

2e versie: er zouden nog identieke bloempotten in de kelders van het huidige Casino van Nice aanwezig zijn.

3e versie: de bloempotten werden na de afbraak van het Oostendse Casino in 1942 verkocht door het hoofd van de Kommandantur aan een zekere Mr Logge van Jabbeke die ze in de beginjaren 50 doorverkocht aan het Casino van Biarritz. Vandaaruit zouden ze ergens in Nice beland zijn.

Wat er ook van zij, feit is dat we met zekerheid hebben kunnen achterhalen dat er een 3-tal bloempotten terecht gekomen zijn tijdens de oorlog in het voorlopige Stadhuis (het huidige Gerechtsgebouw).

Daar bleven ze zeker tot de nieuwbouw van het huidige Stadhuis klaar was.

Zie foto (achtergrond) met Dhr Piers.

In het begin van de jaren zestig kwam er zeker één exemplaar naar het toenmalige SHTIO. Daar verdween de bloempot in de kelders tot in de beginjaren tachtig. Sedert 1982 siert de bloempot de receptiehall van de hotelafdeling.

Op feestelijke momenten (opendeur dag, bezoek van hooggeplaatste gasten) wordt de bloempot voorzien van prachtige bloemstukken of een grote palmier. Een eerbetoon aan de pracht en praal van het oude Casino!!

De bloemen"vaas", prachtig versierd ter gelegenheid van de stichting van de "Vintage Club" in 1989, in de Oostendse hotelschool.

ANTONY-FOTO'S UIT HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN OVERGEDRAGEN AAN HET STADSARCHIEF OOSTENDE

EEN ICONOGRAFISCHE GOUDMIJN VOOR HET OOSTENDE VAN HET INTERBELLUM (5)

door **Norbert HOSTYN**

Nr. 290236/7
De concertzaal van het Casino-Kursaal versierd voor het "Bal du Rat Mort".

Nr. 60336/2
Reddingsboot?

Nr. 250336/22
Wrakken van vissersboten in het derde dok.
Op de achtergrond: Hotel des Thermes, hoek Aartshertoginnestraat, huizen Vindictivelaan tot aan het O.L.Vrouwecollege.
Speciaal te vermelden: stadstram.

Nr. 180436/5
Overzicht van de havenwerken (overigens identiek aan 30236/1).

Nr. 210436/20
Vissersboot met walvisachtige in het eerste handelsdok.

Nr. 230436/23
Groepsfoto in een volksbuurt.
Aanleiding tot de foto niet geïdentificeerd.
Straat niet met zekerheid geïdentificeerd (Sint Franciscusstraat?).
Herkenbaar : Stadssecretaris Michel Surmont (persoon met bolhoed rechts van vrouw in het midden van de foto).

Nr. Zonder nummer (1936)
Havenwerken op de Oosteroever[1].
Op de achtergrond: de huizen van de Visserskaai.

Nr. Zonder nummer (1936)
Havenwerken op de Oosteroever.
Op de achtergrond: vuurtoren en andere havengebouwen.

Nr. 270436/5
Havenwerken op de Oosteroever.
Op de achtergrond: de nieuwe vismijn[2].

Nr. 270436/6
Havenwerken op de Oosteroever.

---

[1] BGO/2.898, 3.004
[2] BGO/3.004

Nr. 270436/7
Havenwerken op de Oosteroever.

Nr. 270436/9
Havenwerken op de Oosteroever.
Op de achtergrond: de vuurtoren.

Nr. 270436/13
Havenwerken op de Oosteroever.

Nr. 10536/3
Havenwerken op de Oosteroever.

Nr. 140736/4
Havenwerken op de Oosteroever.
Het plaatsen van sluisdeuren.
Op de achtergrond: de vismijn[3].

Nr. 140736/6
Havenwerken op de Oosteroever.
Het plaatsen van de sluisdeuren.

Nr.140736/8
De paardenrenbaan te Bredene.
Zicht op de tribune.

Nr. 260736/23
De paardenrenbaan te Oostende[4].
Sfeerbeeld op de tribune.

Nr. 90836/4
Nr. 90836/7
Symfonisch orkest met zang in het Casino-Kursaal.
Zicht op het publiek van op de orkesttribune.

Nr. 160836/4
Zicht op de buitenzijde van de Wellingtonrenbaan met café-terras.

Nr. 170836/25
Miniatuurgolf in het Leopoldpark.

Nr. 220836/1
Zicht op de havenwerken op de Oosteroever.
Panoramische opname van op de vuurtoren.

Nr. 280836/1
Havenwerken op de Oosteroever.
Sluizencomplex.

---

[3] BGO/3.004
[4] BGO/3.743

Nr. 280836/2
Havenwerken op de Oosteroever.
Zicht op de sluisdeuren.

Nr. 280836/3
Zicht op de havenwerken op de Oosteroever.
Sluizencomplex.
Op de achtergrond: zicht op de Visserskaai.

Nr. 110936/1
"Semaine de Propagande Maritime"
Zicht op het derde, tweede en eerste handelsdok van op het IJzerpanorama.
Speciaal te vermelden: schoolschip "Mercator" aangemeerd in tweede handelsdok, zicht op verdwenen politiebureau van het Hazegras en het stationsgebouw op het Hazegras.
Uiterst rechts op de foto is het allereerste station op het Hazegras (architect Payen) te zien. Dit stationsgebouw was geïntegreerd in het neo-gotische station uit 1883.
Uniek zicht waarop de drie handelsdokken duidelijk te zien zijn.

Nr. 110936-2
"Semaine de Propagande Maritime"
Zicht op het derde, tweede en eerste handelsdok vanop het IJzerpanorama. Alle bebouwing rond de dokken goed zichtbaar : vanaf het pand links naast het Ibis-hotel op de Vindictivelaan, al over het Zeestation, de oude stadsdepots (toen ijsfabriek) , het politiebureau van het Hazegreas tot en met het station. Op het voorplan het derde dok en de Sint-Jansbrug (waarover de tram toen reed), tal van grote, vreemde vaartuigen in de haven, alsook de Mercator. Een tram draait het Vandersweepplein op.

Nr. 110936/3
Nr. 110936/4
Nr. 110936/7
Nr. 110936/6
Havenwerken op de Oosteroever.
Sluizencomplex.

Nr. 120936/2
Het oorlogsschip "Grecale" aangemeerd in het eerste handelsdok.
Op de achtergrond: de Vindictivelaan vanaf de Christinastraat tot drie huizen voorbij de hoek Dekenijstraat.
In het kader van de "Semaine de Propagande Maritime" (duidelijk een voorloper van "Oostende voor anker"!)

Nr. 120936/3
Het oorlogsschip "Grecale" aangemeerd in het eerste handelsdok.
Zicht vanaf het tweede handelsdok met zicht op de Kapellebrug en de Vindictivelaan vanaf hoek Kapellestraat tot aan het Loodswezengebouw.
In het kader van de "Semaine de Propagande Maritime"

Nr. 140936/1
Het oorlogsschip "Grecale" vaart de handelsdokken uit.
Opname ter hoogte van het station.
In het kader van de "Semaine de Propagande Maritime"

Op de achtergrond: links: huizen Vindictivelaan tot aan het Waterhuis; in het midden: de Sint-Petrus en Pauluskerk met daarvoor het oorlogsmonument (helemaal achter rechts van de Sint-Petrus en Pauluskerk: dak van Dominicanenkerk en toren van het Postgebouw); huizen op het Sint-Petrus en Paulusplein en langs de Visserskaai.
Op te merken: tramstellen vóór het Sint-Petrus en Paulusplein.

Nr. 140936/2
Het oorlogsschip "Grecale" vaart de handelsdokken uit.
In het kader van de "Semaine de Propagande Maritime"
Opname uit de hoogte ter hoogte van het station. Weids panorama over de drie dokken met van links naar rechts : het afleidingskanaal met aanpalende gebouwen op de westeroever, het oude stadsdepot (toen ijsfabriek), , het commissariaat, het station, de graanhandel Lanoye, , de huizen in de Stockholmstraat, de Vindictivelaan, de Pilotage en de aanpalende restaurantjes.
In het tweede dok het nog steeds vertrouwde silhouet van de "Mercator".
Tussen de Vindicitivelaan en de Stationsbrug staat één van de openbare uurwerken met publiciteitspanelen die deel uitmaakten van de overeenkomst omtrent het aanleggen van het Bloemenuurwerk. Deze klok en deze van het station laten toe tot op de minuut te dateren : 14 september 1936, 11.45h...

Nr. 160936/20
De boegspriet van de "Mercator".
Achtergrond: de Vindictivelaan vanaf het Loodswezengebouw tot aan het Waterhuis.
In het kader van de "Semaine de Propagande Maritime"

Nr. 161036/3
Havenwerken op de Oosteroever.
Sluizencomplex.

Nr. 121136/1
Zicht op de Vlaanderenstraat, huizenrij tussen de Langestraat en de Van Iseghemlaan, westzijde.
Links: hoek met Langestraat en doorkijkje in de Vlaanderenstraat richting Wapenplein.

1937

Nr. 230137/7
Havenwerken op de Oosteroever.
De sluisdeuren.

Nr. 110237/2
Astrid-Van Imschootschool Oostende, opvoering kinderkerstspel "Bertjes Kerstdroom" van K. Savonie en A. Mouqué.
Groepsfoto.

Nr. 60337/1
Havenwerken op de Oosteroever.
Opname van op de vuurtoren.
Op de achtergrond: zicht op de stad Oostende.

Nr. 260337/1
Groepsfoto personeel baggerwerken Decloedt.

Nr. 220537/5

Zicht op het Wapenplein bij nacht.
Op het Wapenplein publicitair promotiepaviljoen "Het goed verlichte huis van Philips".
Deze paste in een reeks manifestaties rond het thema "licht" : er was een stoet, er waren illuminaties van de voornaamste gebouwen…

Nr. 20637/1
Optocht met militair karakter.
Locatie: Kapellebrug.
Op de achtergrond: het Oude Station.

Nr. 20637/9
De Adolf Buylstraat[5], kruispunt met de Christinastraat en huizen links en rechts van het kruispunt.

Nr. 30737/2
Paardenrenbaan Wellington[6].
Foto ter hoogte van het nieuw gebouwde gedeelte.
Op de begane grond: Gouverneur Baels en Burgemeester Moreaux. Op de trappen o.a. de heer Henri Smissaert links en de stadssecretaris Surmont in het midden.

Nr. 30737/1
Paardenrenbaan Wellington[7].
Zicht op het nieuw gebouwde gedeelte.

Nr. 110737/27
Miss-verkiezing op het strand.

Nr. 120737/3
Overzichtsfoto havenwerken Oosteroever.
De voltooide sluis en het nieuwe visserijdok.
Op de achtergrond uiterst interessant: panorama van de stad.

Nr. 120737/4
Vormt samen met voorgaande een panoramisch beeld.
Op dit gedeelte zien we de staketsels, Klein Strand en ruime omgeving.

Nr. 270737/3
Nr. 270737/6
Trekking van de Koloniale Loterij in het Kursaal.
De trekking had niet alleen naar naam een koloniaal tintje : naast elke geuniformeerde manspersoon die het nummer van de eenheden, tientallen, honderdtallen, enz. in de lucht houdt, staat een… … neger in een potsierlijk pak gestopt die de genummerde balletjes uit de draaiende nummerkorven moest nemen!

Nr. 250837/3
Ruiters op het strand.

Nr. 290837/5
Wellingtonrenbaan[8], tribune.

---

[5] BGO/4.054
[6] BGO.3.743
[7] BGO/3.743
[8] BGO/4.743

Nr. 50937/2
De Concertzaal van het Casino-Kursaal.
Op de orkesttribune: een niet geïdentificeerd hamonieorkest.

1938

Nr. 60338/5
Carnavalsgroep "De Apen".
Locatie: vóór het Politiebureau op het Hazegras.

Nr. 160438/6
Balzaal en restaurant in het Casino-Kursaal.

Nr. 210438/5
Zicht op de Visserskaai, het vissersdok en de werken voor het inschepingsgebouw van de pakketboten Oostende-Dover[9].

Nr. 160638/1
Bouw van het Gerechtshof[10], Canadaplein.

Nr. 170638/16
Het pas afgewerkte gebouw van de Katholieke Volksbond, Stockholmstraat (nu Kan. Dr. L. Colensstraat; Architect Louis Carbon).

Nr. 170738/4
Zicht op een spektakel in het Leopoldpark, zicht op kiosk en vijver.

Nr. 250738/6
Gezicht op de Euphrosine Beernaertstraat (rechts; het gedeelte langsheen het Leopoldpark).
Links en in het midden van de foto: een gedeelte van het terrein van het oude Gasgesticht[11] en andere huizen in dezelfde rij.
Gefotografeerde zone komt overeen met de locatie van het huidige Gerechtshof. De bouw van het Gerechtshof was toen reeds begonnen. Wellicht nam Antony die foto omdat de site weldra van uitzicht zal veranderen.

Nr. 140838/10
Gezicht op de Zeedijk aan Petit Nice.

Nr. 170838/4
Het Bloemenuurwerk[12].

Nr. 180838/5
Petit Paris.
Hoek Torhoutsesteenweg-Koninginnelaan.

---

[9] BGO/2.892
[10] BGO/3.899, 3.970
[11] BGO/2.354
[12] BGO/3.902, 4.006, 6.198

Vier Oostendse vrouwen naar de Olympische Spelen van Londen 1948

door **François COOPMAN**

Inleiding:

De Olympische Spelen, de beroemdste onder de vier grote nationale feesten der Grieken, werden sedert 776 v.C. (1) om de vier jaar, op de 1e volle maan na de zomerzonnestand, begin juli, in Olympia gevierd ter ere van Zeus (2).

Na een onderbreking van 1500 jaar werden in 1896, op initiatief van de Fransman Pierre de COUBERTIN, de Olympische Spelen in ere hersteld. Hiertoe werd besloten op een congres dat in 1894 te Parijs in de Sorbonne plaats greep, waar de 22 vertegenwoordigde landen het 'Comité International Olympique' (C.I.O.) oprichtten. Elke Olympiade (4 jaren) van de moderne tijdrekening, wordt gevierd door het houden van Olympische Spelen in het 1e jaar. Voor het eerst werden de 'moderne' Olympische Spelen in 1896 in Athene gehouden met de deelname van 13 landen en 280 deelnemers (3).

Een eerste onderbreking kwam toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak. In 1916 waren er dus géén Olympische Spelen, maar vier jaar later werd België uitgenodigd de Olympische Spelen te organiseren in Antwerpen. Een tweede onderbreking kwam er toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak, zodat 1940 en 1944 verstoken bleven van deze Wereld Sportorganisatie. De eerste naoorlogse Olympische Spelen gingen door in 1948 in Londen.

De laatste vooroorlogse Olympische Spelen grepen plaats van 1 tot 16 augustus 1936 in Berlijn en werden bijgewoond door vertegenwoordigers van 49 landen met in totaal 3.956 deelnemers, inclusief 328 vrouwen. De Duitsers vormden de Olympische Spelen om tot een gigantisch propagandacircus ten voordele van de Nazipartij en haar racistische ideeën. Joden in verschillende landen vroegen om een boycot van deze Olympische Spelen, een voorstel dat in de U.S.A. slechts op het nippertje afgesloten werd. De Amerikaanse kleurling, Jesse OWENS, sprong naar de Olympische onsterfelijkheid en won vier gouden medailles. Deze prestatie werd niet in dank afgenomen door de Führer, Adolf HITLER, die naliet de donkerhuidige atleet te feliciteren met zijn wereldprestatie. Op de eindceremonie werd, zoals gebruikelijk de volgende kandidaat-inrichter voorgesteld; door de micro werd op plechtige wijze, in volledige stilte en in aanwezigheid van 100.000 toeschouwers afgeroepen: "Ich rufe die Jugend der Welt nach Tokio".

De Tweede Wereldoorlog zou daar echter een stokje voor steken. De volgende Olympische Spelen zouden pas in 1948 doorgaan in Londen. Duitsland noch Japan werden door hun oorlogsverleden toegelaten eraan deel te nemen. De Olympische Spelen van Berlijn waren qua organisatie, tot in de perfectie voorbereid en uitgevoerd met een 'Gründlichkeit' eigen aan de Duitse samenleving. De aanwezige Poolse Ambassadeur kon niet nalaten zijn Franse collega in het oor te fluisteren: "We moeten behoedzaam zijn voor een land met een dergelijk organisatorisch talent, het zou evenzeer gemakkelijk zijn een leger te mobiliseren:"... Polen zou uiteindelijk het eerste slachtoffer worden van de Duitse agressie!

De Selectie:

Oostende had twee sportverenigingen, namelijk de OSTEND SWIMMING CLUB (O.S.C.) (4) en de OOSTENDSE TURNVERENIGING NOORDZEE (O.T.V.) (5), die in aanmerking

kwamen om kandidaten voor te dragen die eventueel konden opgenomen worden in de Belgische Olympische ploeg.

Twee zwemsters, namelijk Fernanda CAROEN en Yvonne VANDEKERCKHOVE, beheersten reeds jaren de zwemsport in België, terwijl ze beiden, op Europees niveau, heel wat ondervinding hadden opgedaan. Aan hun selectie was er geen twijfel mogelijk, zij hadden letterlijk en figuurlijk reeds veel water doorzwommen.

In 1938 was F. CAROEN 3e geëindigd op de 400 m vrije slag ter gelegenheid van de Europese kampioenschappen die plaats grepen in het zwembad van Wembley Stadion. Zij zwom ook twee wereldrecords op de weliswaar officieuze afstanden van de 500 en 1.000 yards en in 1940 werd haar de Nationale Trofee voor Sportverdienste toegekend (6).

Y. VANDEKERCKHOVE kreeg op 14 jarige leeftijd haar eerste zwemlessen van een familielid, werd opgemerkt door Edmond (Mong) EVERAERTS, oefenmeester (7) van O.S.C. en werd onmiddellijk opgeleid tot competitiezwemster. Zij behaalde haar eerste nationale titel op 16 jarige leeftijd en zoals haar vriendin F. CAROEN, behaalde zij ieder jaar de Belgische kampioenstitel. Eén van de hoogtepunten in haar sportieve loopbaan was het behalen, in 1939, van het wereldrecord over de 500 m schoolslag. In 1950 werd haar de gouden medaille van Sportverdienste toegekend.

In juli '48 namen beide zwemsters nog deel aan de Belgische kampioenschappen die plaats grepen in Antwerpen en, zoals verwacht, behaalden beide zwemsters de Belgische titel. F. CAROEN won de 400 m en de 100 m met een straat verschil terwijl Y. VANDEKERCKHOVE na felle tegenstand de 200 m streek won. Kort voor hun vertrek naar Londen, namen beide zwemsters nog deel aan een internationale zwemmeeting in Parijs. Yvonne won er de 200 m streek, doch Fernanda liet zich verrassen door de Franse kampioene DELMAS. Ht was een zwemmeeting met een lach en een traan!

Het samenstellen van een ploeg kunstturnsters voor de Olympische ploeg was niet zó eenvoudig. Verschillende Belgische turnverenigingen beschikten over een stel talentvolle turnsters en uiteindelijk werden door de Belgische turnbond 12 turnsters, waaronder 4 Oostendse O.T.V. leden (8),aangeduid om deel uit te maken van de pré-Olympische ploeg. Na de ziftingproeven zouden er 8 effectieven en 2 reserves overblijven.

<u>De Voorbereiding:</u>

De voorbereiding van twee Belgische ploegen kan natuurlijk niet vergeleken worden met de pré-Olympische proeven van heden. De hedendaagse atleten moeten eerst een circuit kwalificatie toernooien afwerken en moeten daarbij ook nog een Olympische limiet bereiken. Voor de Olympische Spelen van Athene 2004 was de Belgische turnster, de 16 jarige Aagje VAN WALLEGHEM, genoodzaakt zich te verplaatsen naar Brazilië om de Olympische limiet te bereiken, waar ze ook in slaagde. Ook de prégeselecteerde zwemsters, kandidaten voor Athene 2004, kregen geen geschenken. Zij dienden hun proeven af te leggen op de Europese kampioenschappen te Madrid, maar geen enkele zwemster slaagde daarin. Mirakels gebeuren soms op een voetbalveld maar nooit in een zwembad!

De voorbereidingen van onze twee Oostendse zwemsters, onder leiding van E. EVERAERT, gingen door in de armoedige installaties van de O.S.C., in " 't bosje". Yvonne sprong 's morgens vroeg op haar fiets en om 06.30 uur lag ze reeds "te water" terwijl de waterratten nog aan het stoeien waren aan de waterkant. Drie maal daags, mooi of slecht weer, het vuile water in (9).

Y. VANDEKERCKHOVE behaalde haar eerste Belgische titel op 16-jarige leeftijd

De Trofee voor Sportverdienste werd in 1940 toegekend aan de Oostendse zwemster F. CAROEN, de eerste vrouw aan wie deze fel begeerde onderscheiding werd toegekend.

Staande van links naar rechts:

DEPOORTER, R. ELLEBOUDT, Mw. CAROEN, Dhr. CAROEN, VANDERHEYDEN, ZAZOFSKA, DE RAEVE, ONBEKEND, Y. VANDEKERCKHOVE

Zittend van links naar rechts:

E. EVERAERT, F. CAROEN, de Brusselse Burgemeester VAN DE MEULBEBROUCKE, LIPPENS

F. CAROEN (rechts)en Y. VANDEKERCKHOVE op stap in Londen.
Yvonne schonk haar Olympische sportuitrusting aan het Mode Museum van Hasselt

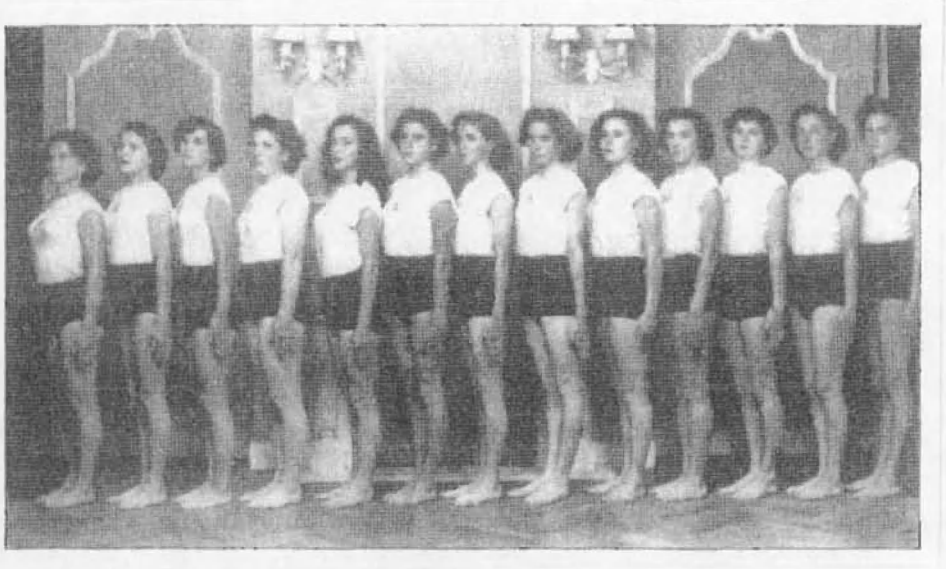

O.T.V. Noordzee had geen tekort aan keurturnsters

Steeds maar "weg en were", nu eens slechts gebruik makend van de benen en dan de armen. Na de morgentraining, snel naar huis voor een stevige maaltijd en terug naar het bosje, het water in.

De voorbereiding van de Belgische turnploeg ging door in Vorst, in een school gelegen in de Hallestraat en bestond uit een "doorgedreven training" onder leiding van de heer MOENS. Iedere zaterdag en zondag vertrokken de 4 Oostendse turnsters 's morgens vroeg met de trein naar Vorst. De zaterdag werd de gehele dag geoefend, de zondag stopte men om 12 uur en uiteindelijk werden de turnsters M. T. DEGRYSE en M. L. INGELBRECHT aangeduid, om deel uit te maken van de Olympische ploeg.

Verwachtingen:

Het was een feit dat voor beide Oostendse zwemsters de Olympische Spelen acht jaar te laat kwamen. Beide zwemsters hadden vóór de oorlog hun beste resultaten bereikt maar de oorlogsjaren hadden hun belovende sportloopbaan onderbroken. Hun snelheid en kracht was er nu niet op verbeterd, integendeel. De voorzitter van de Belgische Zwembond maakte zich geen te grote illusies, maar verwachtte wel 'eerbare' resultaten. Hij rekende niet op Olympische medailles maar wel op een finaleplaats voor beide zwemsters.

> "Sommige enthousiaste sportvrienden hopen op een schitterende overwinning van onze Olympische turnploeg, hebben zij immers over twee jaar de eerste plaats niet veroverd tegen o.a. Zweden, turnland bij uitstek (10). Maar bij het bestuderen van het opgelegde turnprogramma voor de Olympische Spelen, moeten wij vaststellen dat ons turnonderricht, vergeleken met het buitenland, op een laag pitje staat. Praktisch geen financiële tussenkomst van de Staat, een turnonderwijs dat niet ver boven nul staat en onderrichters die na hun gewone dagtaak zich kosteloos ter beschikking stellen om de jeugd op te leiden.
> In het buitenland staan in speciale trainingskampen de best betaalde techniekers ter beschikking van turners en turnsters die dag na dag van een goede opleiding genieten en zich geen financiële kopzorgen hoeven te maken. Hun werkverlet wordt rijkelijk vergoed, iets dat onbestaande is voor onze turnsters. Maar hopelijk bereiken wij een eervolle plaats op de 'Olympische Spelen'.

Dat waren de wijze woorden van het lokale weekblad 'De Zeewacht'. Maar de Olympische slogan 'deelnemen is belangrijker dan winnen' was reeds voorbijgestreefd en vervangen door 'snel, sneller, snelst'.

In de Oostendse turnkringen werd wel verbaasd opgekeken toen de Belgische Turnbond besliste geen turners af te vaardigen naar Londen. Volgens deze heren hadden onze turners geen enkele kans zich te onderscheiden. Terecht werd echter opgemerkt dat de O.T.V. NOORDZEE beschikte over twee uitstekende turners, namelijk Thuur DEFER en Henry BODDAERT die gezien hun prachtige prestaties op nationaal gebied als beloning toch een plaats verdienden in een Olympische turnploeg. T. DEFER en H. BODDAERT waren respectievelijk 1e en 2e geëindigd op het Belgische Kampioenschap; sedert 1933 was T. DEFER steeds 1e of 2e geëindigd. Doch deze prestaties werden niet gewaardeerd door de heren van de Belgische turnbond. Hun hoop was gevestigd op de damesploeg. Hoop doet leven en doet nooit kwaad!

Londen 1948:

De Spelen van 1948 stonden in het teken van de soberheid: het Verenigd Koninkrijk had zes jaren oorlog achter de rug en nog steeds was voedsel, uitgenomen brood en kledij, op de bon. De 'Luftwaffe' had lelijk huis gehouden boven Londen, maar Wembley en de onmiddellijke omgeving waren gespaard gebleven. Rond het Wembley Stadion werden, met behulp van Duitse

krijgsgevangenen, nieuwe toegangswegen aangelegd en het stadion zelf (11) kreeg een opknapbeurt met o.a. een nieuwe sintelbaan.

Op 21 juli 1948 meldde 'Het laatste Nieuws':

> ..."dat slechts de helft van de toegangskaarten verkocht waren. De Britten hadden slechts belangstelling voor het voetbal, de paardenrennen en het cricket. De deelnemende landen hadden weinig toegangskaarten gekocht. De U.S.A. zond 90% van de hun toegestane kaarten terug. Volgens een woordvoerder van het Olympisch Comité was de politieke toestand en het gebrek aan deviezen de oorzaak van de teleurstellende belangstelling".

De Olympische Spelen zouden echter uitgroeien tot een overweldigend succes!

De meeste delegaties hadden voor hun eigen bevoorrading gezorgd. Y. VANDEKERCKHOVE herinnert zich dat haar oefenmeester, E. EVERAERT, zoon van een gekende slager, een valies volgestopt met allerlei vleeswaren had meegebracht want ook de waterpoloploeg maakte deel uit van de Olympische zwemploeg. Maar Yvonne beweert dat zij noch F. CAROEN, iets gezien hebben, laat staan geproefd hebben van de Belgische delicatessen en zij waren aangewezen op de povere Britse oorlogskost.

Op 27 juli scheepte de zwemploeg in aan boord van de gloednieuwe 'Prince Philippe' richting Dover terwijl de turnploeg vertrok op 7 augustus (12). Van een Olympisch dorp was er geen sprake, de mannen kwamen terecht in één van de talrijke militaire kampen die Londen rijk was, terwijl de dames een onderkomen vonden in een school in het centrum van Londen. Dit zorgde meteen voor communicatieproblemen gezien de beide oefenmeesters mijlen ver van hun leerlingen verwijderd waren.

Op 30 juli grepen de eerste ziftingen plaats van de 100 m vrije slag en F. CAROEN werd verrassend uitgeschakeld. Hoewel de 100 m niet haar beste discipline was, had men toch tenminste op een halve finale plaats gerekend. Haar mooiste prestatie was echter weggelegd voor 7 augustus. Ook Y. VANDEKERCKHOVE liep tegen de lamp, zij geraakte niet door de halve finale van de 200 m schoolslag. Zij sneuvelde op de 4e plaats met een tijd van 3'09"7/10, een tijd beneden haar mogelijkheden. Volgens Yvonne te wijten aan lichte ongesteldheid.

Op 5 augustus startte men met de ziftingen van de 400 m vrije slag en in die discipline zou F. CAROEN het bewijs leveren dat ze nog tot de wereldtop behoorde. Op de ziftingreeks eindigde ze 2e met een gematigde tijd van 5'29"2/10.
Op de halve finale behaalde ze opnieuw een tweede plaats in 5'26"1/10 en in de finale eindigde ze op de 4e plaats in een tijd van 5'26"3/10. In de halve finale en de finale had de 28-jarige F. CAROEN het Olympisch record van 1938 gebroken!

Van het optreden van onze turnsters is er niets vermeld in onze lokale weekkranten! Ook de nationale pers had weinig belangstelling voor het optreden van onze dames. Na de vrije oefeningen stond België als 10e op de vóórlaatste plaats met 57,40 punten. De Zweedse dames hadden de leiding veroverd met 63,90 punten. Vóór aanvang van de laatste twee proeven stond België, met 106, 45 punten op de negende plaats. Uiteindelijk ging de zó begeerde gouden medaille naar Tsjecho-Slowakije, zilver was voor Hongarije terwijl de U.S.A. zich moest tevreden stellen met brons.

Na hun terugkeer in België werden onze beide meisjes gehuldigd. Deze huldiging ging door in het 'Badenpaleis' ter gelegenheid van het jaarlijkse zomerzwemfeest van O.S.C.. Van de beide

Oostendse keurturnsters geen woord in de lokale pers, alleen nog dit: "Zij (de keurturnsters) namen geen deel aan de kampioenschappen in Luik wegens overtraining".

Met dank aan Y. VANDEKERCKHOVE voor haar spontane medewerking.

Noten:

(1) In dat jaar werden er voor het eerst lijsten van de overwinnaars opgesteld.
(2) In de Griekse mythologie de oppergod, de beschikker van alles wat op de wereld voorvalt.
(3) Uiteindelijk zouden deze cijfers opgedreven worden naar meer dan 170 landen met negenduizend deelnemers (Barcelona 1992).
(4) O.S.C.: gesticht in 1922.
(5) O.T.V.: NOORDZEE gesticht in 1927.
(6) Zij was de eerste vrouw aan wie deze Nationale Trofee werd toegekend. In tegenwoordigheid van haar ouders, Y. VANDEKERCKHOVE, haar trainer E. EVERAERT en talrijke prominenten werd haar door de Brusselse burgemeester VANDENMEULEBROUCKE, de fel begeerde trofee overhandigd.
(7) E. EVERAERT is ook nog oefenmeester geweest van de jeugdploegen van de voetbalafdeling van K.V.G.O. ('tVégé) en behaalde in de loop van het voetbalseizoen 1932-33 de kampioenstitel met de cadetten A. Tijdens het volgende voetbalseizoen eindigde zijn cadettenploeg A nogmaals eerste in hun reeks, terwijl de cadetten B zich moesten tevreden stellen met een 2e plaats.
(8) M.T. DEGRYSE, M.L. INGELBRECHT, G. VANDERWAL en R. GODDEMAER waren de uitverkorenen.
(9) Watermetingen zouden hoogstwaarschijnlijk aangewezen hebben dat de bacteriologische normen overschreden waren en dat het zaak was een zwemverbod op te leggen.
(10) Vanaf 1900 had de Zweedse gymnastiek het monopolie verworven in de schoolse lichamelijke opvoeding. Bij nazicht van de resultaten van de O.S. stelt men echter vast dat Zweden, turnland bij uitstek, geen noemenswaardige overwinningen behaald heeft.
(11) Ingehuldigd op 23 april 1923 met een capaciteit van 100.000 toeschouwers en een kostprijs van 750.000 pond. Het was jarenlang het Mekka van de nationale voetbalploeg waar ieder jaar, in de loop van de maand mei, de Engelse Cup Final wordt gespeeld. De eerste Cup Final, Bolton Wanderers - Westham eindigde op 2-0. Voor de aanvang van deze wedstrijd werd het voetbalterrein overrompeld door duizenden toeschouwers.
(12) De zwemproeven gingen door van 29 juli tot 7 augustus in de Empire Pool van Wembley Stadion terwijl de turnsters en turners optraden van 9 augustus tot 11 augustus in de Empress Hall van Earls Court.

Literatuur:

1. Het Laatste Nieuws en De Zeewacht van 1948.
2. De Olympische Spelen en België (Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité).
3. Die Olympischen Spiele 1936.
4. Chronicle of the 20th Century.
5. Keizers - Koninginnen - 100 jaar sport in België.

Alle korte films van Raoul SERVAIS uit op DVD

Het quasi integrale werk van de in 1928 geboren Oostendenaar, regisseur, scenarist en producent Raoul SERVAES werd zopas door de Brusselse vzw Folioscope op DVD uitgebracht. Folioscope is de organisatie die ondermeer het Animatiefestival, dat jaarlijks te Brussel plaatsvindt, onder zijn hoede heeft.

Voor de DVD werden kosten noch moeite gespaard om van dit kleinood een pareltje van archiveringskunst te maken: zo werden alle films gerestaureerd door middel van het digitale remastering-programma Archangel in de Studio l'Equipe (Brussel). Dat programma komt de beeldstabiliteit zeer ten goede, herstelt de oorspronkelijke pelliculekleur, reduceert de korrel en verwijdert krasjes. Met het oog op de buitenlandse distributie is ook nog een drietalige ondertiteling voorzien. Doch het zijn niet alleen deze verbeteringen die deze DVD doen uitstijgen boven een gewone VHS - kopie.

Bovenop de maatschappijkritische meesterwerkjes (o.a. *Chromophobia* 1965 - Leeuw van San Marco, Festival van Venetië en *Harpya* 1979 - Gouden Palm, Festival van Cannes en 8 andere kortfilms), is veel aandacht besteed aan de zogenaamde extra's: Raoul SERVAIS zelf onthult de geheimen van zijn Servaisgrafie, geeft zich over aan een ABC - interview, waarbij hij graag uitleg verschaft bij een aantal sleutelwoorden beginnend met een letter uit het alfabet. Verder krijgen we fragmenten uit zijn andere films te zien, bijvoorbeeld uit zijn lange speelfilm *Taxandria*.

En naast foto's uit zijn persoonlijke collectie, stond het VRT - archief de documentaire uit de serie *Oude Meesters*, gewijd aan SERVAIS, af voor reproductie op de DVD. De animatiekunst verschilt daarin van de klassieke film dat het in de eerste plaats om een zeer arbeidsintensieve discipline gaat (Servais geeft in de extra's deemoedig toe, dat het dikwijls ten koste was van zijn eigen familiale leven). Dit levenswerk is nu gebundeld op een luttel digitaal schijfje (alles samen goed voor bijna 180 minuten), verbluffend door zijn kwaliteit, door zijn volledigheid en tegelijk ook door zijn verscheidenheid in de keuze van het bonusmateriaal.

DVD SERVAIS Alle kortfilms - distributie boomerang pictures
Verkrijgbaar in de betere videozaak of bij de Internationale Boekhandel, A. Buylstraat, Oostende.

Patrick VANSLAMBROUCK
Servaisstichting

Aanmerkingen bij "EEN ZICHT OP OOSTENDE" van R. WEISE

door **Jean BECKMANN**

Het weze mij toegelaten enige aanmerkingen te formuleren. Bij het lezen van de bijdrage van Rudolf WEISE in het maandblad DE PLATE van de maand september (1) vielen mij enige onnauwkeurigheden op.

Beginnen wij bij "DE MOLENS"

Auteur citeert hier 2 molens op de westkant en 1 molen op de oostkant van de stad. Wat auteur denkt te zien op het schilderij zijn voornamelijk 2 Westmolens. Mijns inziens ziet hij 1 Westmolen en de Noordmolen. De tweede Westmolen bestond in 1650, toen het schilderij werd gemaakt, gewoon niet.
Auteur beroept zich op een stadsplan van A. Sanderus en J. Blaeu (2). Mogelijks heeft de tekenaar zich hier miskeken want hij ziet twee molens aan de westkant van de stad maar ziet de molen in het noordwesten (de Noordermolen) niet. Alles heeft te maken met de gezichtshoek waaruit men zijn observaties verricht. Tot hier blijft mijn argumentatie niettemin wat te eenvoudig.

Daarom ging ik te rade bij Daniel FARASYN (3). Volgens deze geprezen Oostende-kenner verrees een eerste molen (na het Beleg van Oostende) ten oosten van de stad in 1605, de Oostmolen, ongeveer in het midden van het huidige Vissersplein. Een tweede molen, de Westmolen, werd opgericht ten zuiden van de Westpoort, slechts enkele maanden later. Nu zou het tientallen jaren duren voor een derde molen werd opgericht op het bolwerk aan de Vlaanderenstraat, de Noordmolen. Daniel FARASYN ontkent niet dat er een tweede molen werd opgericht ten noorden van de Westpoort, maar bevestigt dit ook niet. Het blijft bij een mogelijkheid. Enkel zegt hij dat er in november 1782 een molen werd opgericht aan de voet van de "IJsput".

Een tweede onderzoek betrof de plaats van waaruit het doek werd geschilderd. Hier kwam ik tot de conclusie dat de kunstenaar zich moest bevinden ten westen van de stad, ergens langs de Duinenweg of in de duinen tussen Oostende en de St.-Albertusschans te Mariakerke. Tot die conclusie was R. WEISE ook gekomen. Enkel van op die plaats kon men de "Skyline" waarnemen met alle referentiepunten zoals op het schilderij. Gaat men meer zuidelijk zijn schildersezel neerzetten, ergens tussen de St.Isabellaschans en Oostende, dan zou men eerst de kerk zien, dan de Oostmolen, nu eerst de toren van het stadhuis en dan pas de Westmolen en de Noordmolen.

Een derde onderzoek was meetkundig. Aan de hand van een op schaal gedrukt plan van Oostende, kon ik de afstand aflezen tussen de Peperbusse (de toenmalige kerktoren) en de toren van het toenmalige stadhuis (het tegenwoordige Feestpaleis op het Wapenplein), = ongeveer 350 m in vogelvlucht. De afstand tussen die laatste toren en de noordkant Vlaanderenstraat, waar het bolwerk van de molen stond = ongeveer 290 m. Op het schilderij zijn die afstanden duidelijk in te schatten. Aan de Westpoort tenslotte was de afstand tussen de twee bastions ongeveer 130 m. De Westpoort stond halverwege tussen de twee bastions en de op het plan Sanderus voorkomende molens. Dus de afstand Westmolen-Westpoort en Westpoort-tweede molen bedroeg maximaal 65 m. Op het schilderij is die tweede molen bijgevolg niet te zien. Afhankelijk van de plaats waar de kunstenaar zijn werk uitvoerde, kon die tweede molen, zo hij bestond, de toren van het stadhuis aan het zicht onttrekken.

Nu "het hoodfmenu": DE ST.-MAARTENSKERK

Rudolf WEISE heeft het in zijn bijdrage over een St.-Maartenskerk. Laten we duidelijk zijn: een St.-Maartenskerk heeft in Oostende nooit bestaan. De enige parochiekerk in Oostende (Nieuwe Stad, sinds 1395) was de St.-Pieterskerk, gebouwd in 1436-1438 (4) en herbouwd in 1476-1478 (5).

Kunstenaar by de Albertus Wyk?

Plan d'Ostende

Echelle de trois cent Toises.

50 100 200 300

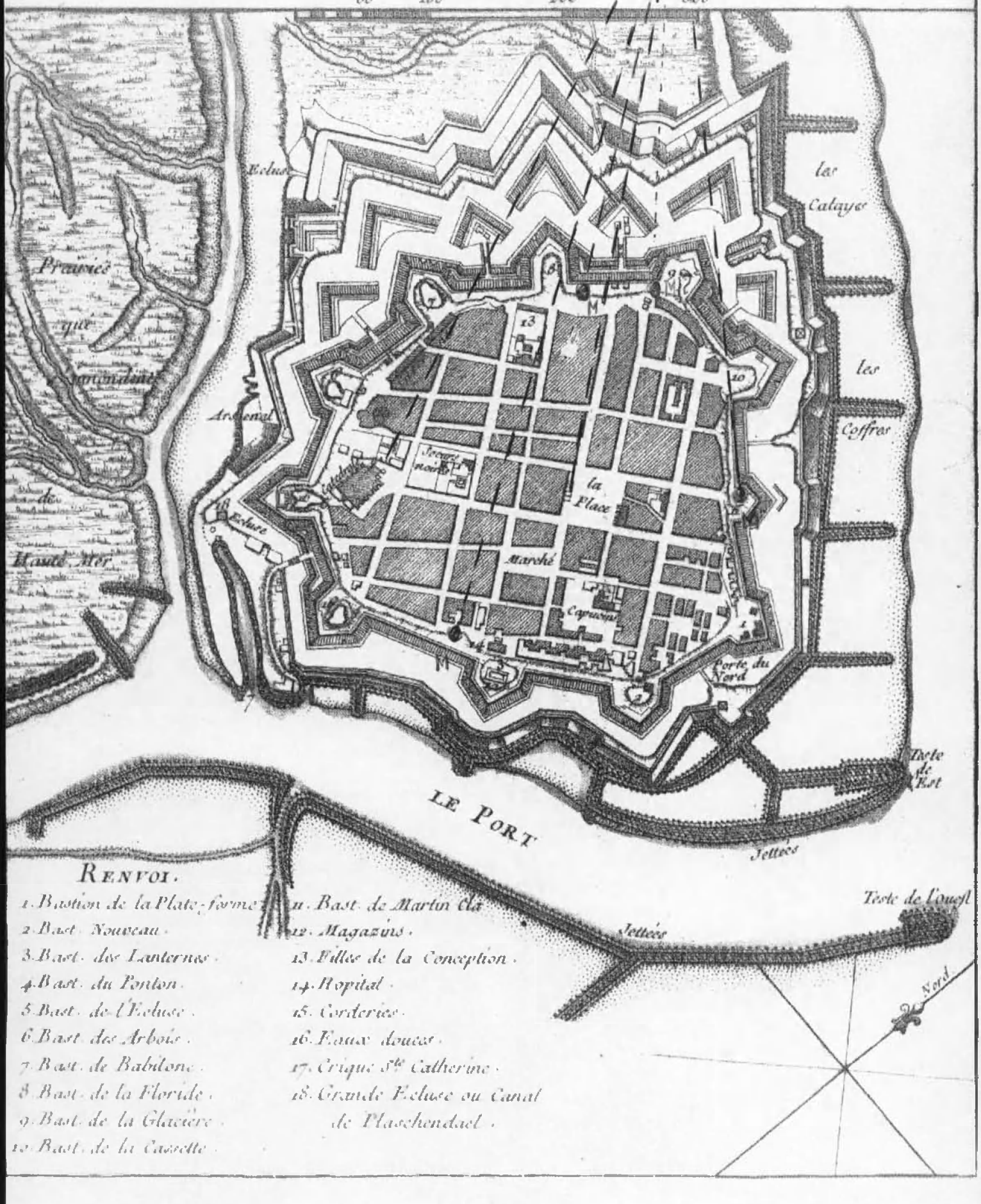

Renvoi.

1. Bastion de la Plate-forme
2. Bast. Nouveau.
3. Bast. des Lanternes.
4. Bast. du Ponton.
5. Bast. de l'Ecluse.
6. Bast. des Arbres.
7. Bast. de Babilone.
8. Bast. de la Floride.
9. Bast. de la Glacière.
10. Bast. de la Casette.
11. Bast. de Martin Ela
12. Magazins.
13. Eglise de la Conception.
14. Hopital.
15. Corderies.
16. Eaux douces.
17. Crique Ste. Catherine.
18. Grande Ecluse ou Canal de Plaschendael.

2004 - 247

Gerestaureerd na 1604.Tot nog toe éénbeukig, werd driebeukig rond 1640. Brandde af in 1712, werd hersteld en brandde opnieuw af in 1896.

Waar komt de vermelding St.-Maartenskerk vandaan? Hier ging ik eerst te rade bij C. LOONTIENS (6) destijds stadsarchivaris en bibliothecaris van Oostende. Uit zijn bijdrage over het onderwerp, het volgende:

> "...Een eerste nieuwe klok zou in 1609, op Goede Vrijdag 17 april opgehangen worden in aanwezigheid van Gewijde Stassart, pastoor van Brugge, die de klok wijdde. Aan welken Heilige werd deze eerste klok toegewijd? Aan Sint.-Pieter, denkt ge? Neen, aan Sint.-Maarten, die dus wel de schutspatroon was van de parochie..."

C. LOONTIENS ging op zijn beurt te rade bij Oostende-kenner bij uitstek E. VLIETINCK, die over het onderwerp een artikel publiceerde (7). Hier zegt hij het volgende:

> "...de makers van de oude plans onzer stad zijn eenvoudig gemist. Waarschijnlijk hebben zij de klok met de kerk verward - het deel met het geheel...- Missen is menselijk...".

Ik kan mij slechts aansluiten bij deze twee stadskenners. Het valt mij op dat nooit één andere historicus, naar mijn weten, een bijdrage heeft gepubliceerd over een mogelijke St.-Maartenskerk. Zelfs J. BOWENS (8) niet. Enkel op stadsplattegronden komt een St.-Maartenskerk meermaals voor.

Laten we de plattegronden eens bekijken.

Verbouwe 258. Plan SANDERUS (9). "Flandria Illustrata, 1641". In de legende onder A: "St.-Maartenskerk".

Verbouwe 297. Plan J. B. NOLIN 17e eeuw, Parijs (10). Legende van 17 nummers met onder 14: "Église Saint-Martin".

SAO: PT/GO51. 1659 (11). "Oostende uit het Oosten gezien". Geen legende. Enkel boven de kerk geschreven in het Duits: "St.-Peter und Pauli".

SAO: KP/GO15. 1660 (12). Legende van vijf nummers waaronder 1 St.-Martens-Kerck. Wat hier opvalt, is de duidelijkheid waarmee de kerk staat afgebeeld. Is driebeukig. De gebouwen der Oratorianen zijn ook goed weergegeven.

SAO: KP/H081. 1706. C. HOPPACH (13). De legende in het Frans met onder 25: La Grande Église en onder 26: Les Pères de l'Oratoire.

Verbouwe 318. Plan G. BODENEHR (14). 1720. Duits. Naar mijn mening een bijgewerkte versie van het grondplan van J. B. NOLIN. Parijs. (Verbouwe 297). Geen legende, enkel St.-Martin. (in het Frans geschreven).

Verbouwe 327. J. en R. OTTENS (15). 1738 Amsterdam. Ned. "Grondtekening der stad Ostende". Legende van 43 nummers waaronder 33: De Groote Kerk en 34: De St.-Martens Kerk .

SAO: KP: H099. Matheas SEUTTER (16), 1740. Duits. De legende geeft onder Q waar de pastorie en de gebouwen van het Oratorium moeten staan aan: Grote Kerk en onder R: Sint Maartenskerk.

SAO: KP/G030 (17). Parijs. 1742. Recueil contenant des Cartes nouvelles. Geen legende. De kerk en de gebouwen der Oratorianen duidelijk getekend.

OHP8/0826 en/of 0827. Pro Civitate en D. FARASYN (18). 1750. "Plan in reliëf van Belgische steden". (Franse editie) blz. 148. Legende 46: La Grande Église S. Pierre (et Paul), 49 La Cure = Pastorie.

SAO: KP/F038 (19). 1764. BELLIN; Frans; Bij de kerk: "Cathédrale". Gebouwen der Oratorianen duidelijk weergegeven.

SAO: KP/G022 (20). Onbekend. Geen datum. Legende onder 25: St.-Martins Kercke.
Deze lijst van plattegronden is zeker niet volledig.

Op de 12 doorgenomen plattegronden komt St.-Maartens Kerk 7 maal voor, dit vooral op plannen van 1641 tot 1740, waaronder bijgewerkte kopieën. St.-Petrus en Paulus 2 maal. Grote Kerk 1 maal, 2 verscheidene kerken 2 maal. 1 maal wordt Kathedraal gebruikt.

Om mijn studie geloofwaardiger te maken, ging ik nog te rade bij de Zwarte Zusters, die hebben de periode 1609-1800 meegemaakt en lieten ons een manuscript achter (21). In 1712 werd hun kerk zelfs de parochiekerk van Oostende na het afbranden van de Hoofdkerk. Nergens in hun teksten is er sprake van een St.-Maartenskerk.

Nog niet tevreden, consulteerde ik het werk van R. VANCRAEYNEST (22), nog zo een excellente Oostendekenner, die behandelde in detail het werk der Oratorianen = (o.a. het werk van de pastoors der parochiekerk). Nergens in zijn werk is er sprake van een St.-Maartenskerk. Wel vindt men in zijn werk de namen "Parochiale Kerk - Parochiekerk - SS. Petrus en Paulus Kerk".
Tot slot een kleine anekdote. In mijn opzoekingen kwam ik wel een St.-Maartenskapel tegen in de Kapellestraat (23). Dit gepubliceerd door een gewaardeerde auteur van bij ons.

Maar zoals E. VLIETINCK zelf zegde: "Missen is menselijk". Mogelijks hoor ik daar ook bij!

VERWIJZINGEN

(1) Rudolf WEISE. "Een Zicht op Oostende". Maandblad DE PLATE september 2004, blz. 190-192.
(2) A. SANDERUS. Flandria Illustrata, 1641. Deel I blz. 310-311.
Stadsarchief KP/H. 94. Verbouwe 258.
(3) OHP8/1471. Daniël FARASYN "Oostendse Molens". Maandblad DE PLATE, 1978.Jrg. 7, nr. 9, blz. 11-12.
(4) OHP8/1278. Edw; VLIETINCK "Het Oude Oostende...", blz. 40, 1e kolom.
(5) OHP8/1726. C. LOONTIENS een St.-Maartenskerk te Oostende. DE PLATE, XIX.1990, blz. 248-253.
(6) OHP8/0765. J. BOWENS "Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zeestad...Oostende". Herdruk Oostende 1981, deel 1, blz. 22.
(7) Edw. VLIETINCK, De Zeewacht, november 1933.
(8) OHP8/0765. J. BOWENS "Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zeestad... Oostende". Herdruk Oostende 1981.
(9) OHP8/5969. P. LOMBAERDE (red.), "Met grof Geschut", Oostende: Stad Oostende en Stichting Vlaams Erfgoed 1999, blz. 59.
(10) OHP8/0892. R. LAURENT "De havens aan de Kust en aan het Zwin doorheen oude plannen en luchtfoto's", Brussel 1986, Rijksarchief.
(11) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 49. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
(12) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 47. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
(13) O. BEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 59. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
(14) Maandblad DE PLATE 1985, blz. 57.
(15) Maandblad DE PLATE 1987, blz. 87.
(16) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 57. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
(17) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 58. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.

(18) OHP8/0826 en 0827. D. FARASYN "Belgische Steden in Reliëf". Brussel Pro Civitate, 1965, blz. 139-162.
(19) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 62. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
(20) O. DEBAERE. Stedenatlas Oostende, afb. 63. Oostendse Historische Publicaties 9. Stadsarchief Oostende.
(21) Anoniem Manuscript. "De Historie van het Klooster der Zwarte Zusters te Oostende". Oostende, DE PLATE 1983-1987.
(22) OHP8/4413. R. VANCRAEYNEST en A. DE GROEVE "Onze-Lieve-Vrouw College Oostende". Onderdeel: College der Oratorianen 1653-1796.
(23) OHP8/1055. Omer VILAIN "Langs 't hard zand: kleine Oostendse histories". Oostende, eigen beheer, 1973.

Verklaring der afkortingen:

SAO : Stadsarchief Oostende.
KP: Kaarten en Plannen.
OHP: Oostendse Historische Publicaties.
OHP8: Bibliografie van de geschiedenis van Oostende
OHP9: Stedenatlas Oostende

LIDGELD 2005

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor het jaar 2005 als volgt vastgesteld:

Aangesloten lid:	11 Euro
Steunend lid:	15 Euro
Beschermend lid: vanaf	25 Euro

Enkel zij die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 31 oktober) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

MUZIEKPARTITUREN UIT DE 19e EEUW

door **Omer VILAIN**

In het nummer van maart 2003 lieten wij een bijdrage verschijnen onder de titel "De Muziekpartituren 'Ostende' uit de 19e eeuw".

Nimmer hadden wij een dergelijke muziekpartituur van een andere Belgische badplaats gevonden. Tot wij op de laatste grote rommelmarkt op het Zand te Brugge er één aantroffen.

De titel luidt: "La Westendaise"; danse nouvelle; musique de T. VALDURY; théorie de J. QUESNEL. Edition G. BEYER, Gand. (Illustratie van Jean GOUWELOOS, voorstellend een jonge vrouw naar de zee en het strand kijkend vanuit de duinen).

Wij vinden de afdruk van de litho-affiche terug in "Affiches van de Belgische Kust: 1890-1950" gepubliceerd door M. VAN DE WIELE met tekst van Marie-Louise BERNARD volgens de collectie van Roland FLORIZOONE.

Bij de tekst lezen we: litho J.E. GOOSSENS (1897). Verscheen insgelijks op de kaft van een architectentijdschrift "Le Cottage"; de illustratie verscheen ook op folders van de badplaats Westende, als versiering op het titelblad van "Westendia" en er werden ook prentkaarten gedrukt met steeds diezelfde mooie afbeelding.

De datum van de affiche is 1897. De muziekpartituur waarschijnlijk van 1898 of iets erna.

VERBETERING

Op blz. 2004-211 van ons tijdschrift, onder de 1ste foto lezen:
"Zicht op het Albertpark te Mariakerke ca. 1908".

Op blz. 2004-212 van hetzelfde tijdschrift, onder de 2e foto lezen:
"De mooie wandeltuin bij de Koninklijke Gaanderijen ca. 1907".

AANVULLING

Als verlate reactie op E. Smissaerts artikel over het Koninklijk Chalet verschenen in ons tijdschrift laat dhr. Ivan Van Hyfte ons het volgende weten:

"In de lezenswaardige artikelenreeks over de Koninklijke Villa laat auteur Emile Smissaert zich ontvallen dat hij geen sporen heeft gevonden van koning Leopold III en Prinses Lilianes aanwezigheid (De Plate, 2004, p. 151).

Mag ik melden dat het boek "Dans la main du géant" (een werk over Edmond CARTON de WIART als secretaris van Leopold II) van Jean-Richel BRUFFAERTS op p. 160, een foto publiceert van ondermeer Leopold III en zijn Oostendse echtgenote, op het balkon van het koninklijk verblijf.

Bewuste foto komt uit de collectie barones de la KETHULLE de RYHOVE, dochter van deze nauwe kabinetsmedewerker van de koning".

Met dank aan dhr. Van Hyfte

PUBLICATIE

Ons lid en medewerker, Rudolf WEISE, schreef een heemkundig werkje over "De schorre van Lissemoris en de oude Vuurtorenwijk": 69 blz. - 26 blz. illustraties - ingebonden.

De oplage is beperkt en het werkje wordt verkocht aan de prijs van € 15 (kostprijs).

Het werkje is niet in de handel verkrijgbaar; dus even een telefoontje naar 059/322701.

VERGEET DE VIERING VAN ONS 50-JARIG BESTAAN NIET

OP ZATERDAG 27 NOVEMBER 2004

IN DE ZAAL IRIDIA
WELLINGTONSTRAAT 1
OOSTENDE

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

P.408954

MAANDBLAD

DECEMBER 2004

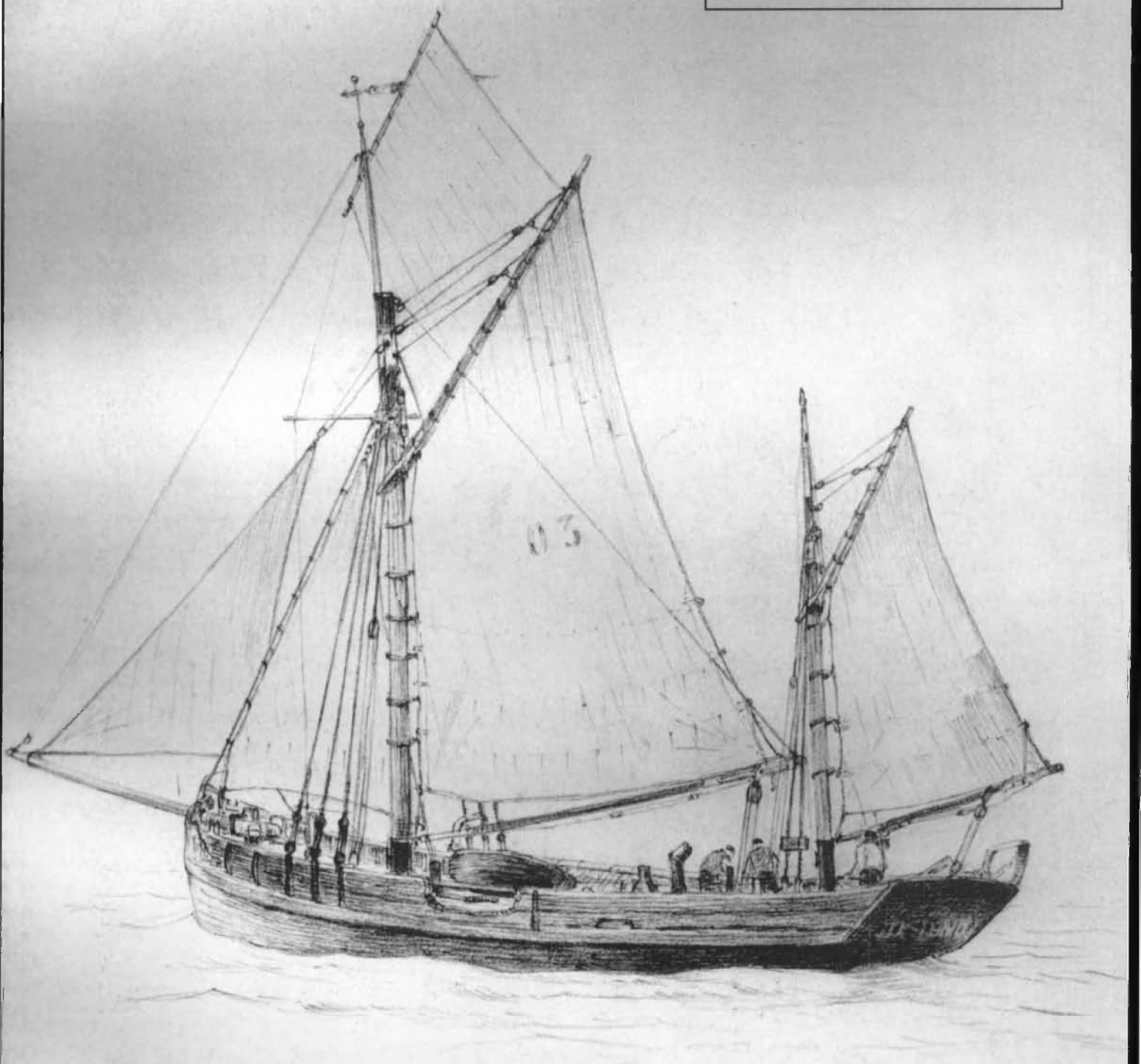

V.U. Omer Vilain - Rogierlaan 38/11 - 8400 Oostende

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift
Neptunus v.z.w.
Postbus 17
8400 Oostende
Tel. en Fax: **059/80.66.66**
e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**
..... over de **koopvaardij**
..... over **vreemde oorlogsbodems**
..... over ons **maritiem verleden**
..... over de **havenaktiviteiten** en
over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U
of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: **€ 15**

Beschermd abonnement: **€ 20**

Weldoend abonnement: **€ 30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

Het ISSN = 1373-0762²

D E P L A T E

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422. en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33
NUMMER 12 **Prijs per los nummer: € 1,50**
MAAND december 2004

IN DIT NUMMER

blz. 256: **R. JANSOONE**: Oostende en de visserij tijdens de Eerste Wereldoorlog (11).
blz. 263: **O. VILAIN**: Oostende-Nice.
blz. 264: **N. HOSTYN**: Antony-foto's: een iconografische goudmijn voor het Oostende van het interbellum (slot).
blz. 271: **S. IPPEL**: Kaartenmakers.
blz. 273: **M. CAPON**: Veloclub De Zeemeeuw Oostende (deel 8).
blz. 278: **S. VAN DAELE**: Oproep - Flobert Club.
blz. 279: **E. SMISSAERT**: Voor U gelezen.
O. VILAIN: Zonder commentaar.
blz. 280: **S. VAN DAELE**: De gastronomische weekends in het Casino-Kursaal van Oostende (deel 1).

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondenticadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Erevoorzitter:
August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Voorzitter:
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:
Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289
E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.
E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.
Omer VILAIN: Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Norbert HOSTYN: Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende.
Simon IPPEL: Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.
Michel CAPON: Westlaan 9, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Serge VAN DAELE: Coupurestraat 7, 8450 Bredene.

DECEMBER ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende avondvoordracht op

donderdag 16 december 2004 om 20 uur

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **KONING LEOPOLD II OP OOSTENDS BEELDMATERIAAL**

Spreker: dhr. Ivan **VAN HYFTE**

Ivan VAN HYFTE is effectief lid van onze Kring, publiceerde reeds tientallen artikelen in ons tijdschrift en is ook auteur van een tweetal boeken betreffende aspecten van onze lokale geschiedenis: o.a. 120 jaar Zusterkens der Armen: Oostende 1866-1986.

Na 35 jaar leraar geschiedenis te zijn geweest aan de Colleges van Oostende en vooral Torhout is voor de spreker van vanavond de geschiedenis van zijn geboortestad Oostende opnieuw aan de orde; dit keer vanuit een "Koninklijke" invalshoek.

In een fictief interview aan het lokale weekblad "DeDuinengalm" van 24 juli 1931 vraagt koning Leopold II, naar aanleiding van de onthulling van zijn eigen ruiterstandbeeld, zich af "Waarom zit ik hier als een krijgsman te paard? Waarom niet uitgebeeld zoals Oostende me altijd gezien heeft: in een gewoon burgerpak, met mijn stok wandelend langs het strand en kijkend naar de zee....?"

Met (dia)beeldmateriaal zal hij aan de roepnaam van "le plus fidèle habitué d'Ostende" een gevolg geven door deze grote persoonlijkheid voor Oostende niet als een mythe maar als een mens van vlees en bloed onder ons te brengen.

Een Koninklijke avond om niet te missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor alle belangstellenden.

OPGELET

Wegens de eindejaarsperiode vindt deze voordracht plaats op de derde laatste donderdag van de maand en niet zoals gewoonlijk op de laatste donderdag.

OOSTENDE EN DE ZEEVISSERIJ TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (11)

door **Roger JANSOONE**

17. ONDERSTAND VOOR HET ONDERSTANDSKOMITEIT

Zoals in deze studie reeds werd uiteengezet (cfr. Hoofdstuk 12. Werking van het Onderstandskomiteit), wist het "Onderstandskomiteit", na langdurig intern gekrakeel, zich begin 1918 eindelijk te herpakken, met de terugkeer van de katholieke comité-leden en met de toevoeging van drie nieuwe leden van katholieke strekking. Het werd trouwens de hoogste tijd want in dit laatste oorlogsjaar werd de toestand overal in België (en overigens ook in Duitsland) werkelijk dramatisch, vooral dan wat betreft de voedselvoorziening. Het werk en de taken begonnen zich dan ook op te stapelen en bijgevolg werd besloten over te gaan tot een gestructureerde taakverdeling via de opsplitsing van het Comité in volgende specifieke commissies (met telkens vermelding van de samenstelling ervan):

1. "Schamele Armen" (ook genoemd "Bescheiden Hulp") - (deken Camerlynck en de hh. Kesteloot, Tabary, Van Vlaenderen en Ryckeman);
2. "Betwistbare Zaken" (de hh. Ryckeman, De Vogelaere, Van Dycke en Elleboudt);
3. "Geneeskundige Dienst" (de hh. Demaecker, Tabary, Van Vlaenderen en Adriaen);
4. "Soepinrichtingen en Schoolmaaltijden" (de hh. Demaecker, Van Vlaenderen, Van Dycke en Felix);
5. "Voedingsonderstand" (de hh. Bruynooghe, Van den Berghe, Van Vlaenderen, Tabary, Demaecker, Cornelis, Leyhausen en Lefèvre);
6. "Winkelcommissie" (de hh. Dubois, Leyhausen, Van Vlaenderen en Adriaen);
7. "Broodcommissie" (de hh. Depière, Dubois, Fermon, Devogelaere en Boydens);
8. « Looncommissie » (de hh. Van Vlaenderen, Tabary, Leyhausen, Vanden Berghe, Cornelis en Lefèvre).

Deze summiere opsomming geeft toch reeds een idee van de vele en omvangrijke taken die het Comité in de loop van de bezettingsjaren op zich genomen had. De aldus doorgevoerde interne reorganisatie heeft tot gevolg gehad dat er doeltreffender kon gewerkt worden en dat, dank zij de opsplitsing in kleinere entiteiten, ook in een betere geest kon samengewerkt worden.

Tevens werd de naam van het "Onderstandskomiteit" veranderd in "Komiteit voor Hulp en Voeding", analoog met het nationaal overkoepelend orgaan N.H.V.C. Het was ook een vlag die beter de lading dekte, want inmiddels was het oorspronkelijk doel "onderstand" geëvolueerd naar een tweeledig doel, met name "hulp" en "voeding". Een administratieve en boekhoudkundige scheiding tussen deze twee onderafdelingen werd doorgevoerd in de loop van 1917, ongeveer gelijklopend met de boekhoudkundige doorlichting waarvan eerder sprake.

De afdeling "Hulp aan Noodlijdenden" zag zich allengs geconfronteerd met zo'n immense en complexe opdracht, dat ook hierin enige "specialisatie" zich opdrong. Reeds in augustus 1914 was een apart "Werk der Vluchtelingen" ontstaan, beheerd door het Centraal Bureel voor Vluchtelingen. Een eerste golf van vluchtelingen was afkomstig uit het binnenland, vrij spoedig gevolgd door een tweede golf, thans uit de frontlijn langs de Ijzer en de Westkust. Zij werden ondergebracht in verlaten hotels en in leegstaande woningen. Nadat een baby gestorven was van de koude, werd in een minimum van tijd gezorgd voor het verzamelen van kachels en brandstof.

Ingevolge het evacuatiebevel d.d. 11.12.1914 van de Kommandantur (in verband met de precair geworden voedselvoorziening in Oostende), vertrok op 16 december 1914 een speciale trein met

vluchtelingen. Doch intussen stroomden nog steeds vluchtelingen toe vanuit de frontstreek, thans meestal boerengezinnen die hun hoeve hadden moeten ontruimen en die soms nog een koe of een geit met zich meevoerden, evenals vaak ook een kuip met gepekeld varkensvlees. Omwille van hun kennis van land- en tuinbouw werden de "agrarische" vluchtelingen op 1 maart 1915 verenigd in de "Maatschappij der Vereenigde Hofbouwers der Kust". De bedoeling was dat zij op diverse lapjes grond wat groenten zouden telen, hetgeen concreet blijkbaar al vlug ook gebeurd is.

Ongetwijfeld zou het historisch onderzoek nog veel interessante bevindingen aangaande het "Werk der Vluchtelingen" aan het licht kunnen brengen. Dit is echter nooit gebeurd, heel eenvoudig omdat Schepen Devriese (tot 16 augustus 1918 Voorzitter van het Comité en tevens voorzitter van de "Verenigde Hofbouwers") steeds hardnekkig geweigerd heeft de desbetreffende dossiers te overhandigen aan het Comité, zelfs niet na het inschakelen van een gerechtsdeurwaarder en het dreigen met rechtsvervolging! De ex-voorzitter beschouwde deze dossiers als privé-eigendom en bijgevolg was de zaak voor hem afgehandeld.

Een ander apart domein voor de afdeling "Hulp" was de steunverlening voor gezinnen van dienstplichtigen. Van augustus 1914 tot oktober 1914 vielen deze gezinnen ten laste van het Stadsbestuur, meer bepaald via Stadsontvanger Vermeire. Ingevolge de negatieve houding van de bezettende overheid tegenover deze gezinnen, ging de zorg voor hen over naar het Comité, dat dit zelfs heeft voortgezet tot na de Wapenstilstand in 1918, nl. tot 29 maart 1919, dit ingevolge de verwarde bestuurlijke toestand na de aftocht van de Duitsers. Aanvankelijk waren er in 1915 toch al 506 gezinnen, maar in 1916 liep dit op tot 631, in 1917 tot 750 en in 1918 zelfs tot 1.059. Al met al heeft het Comité over al die jaren (incl. 1919) aan gezinnen van dienstplichtigen in totaal 1.933.577 frank uitgekeerd. Achter al deze cijfers schuilt er niet alleen de tragiek van de achtergebleven gezinnen van hen die voor ons aan het front streden, maar ook de bestendige zorg, kommer en kwel van het Comité om voortdurend op tijd en stond de nodige gelden te verzamelen.

Voorts was er ook nog, ten behoeve van "noodlijdende en steunloze huisgezinnen", de "Kosteloze Genees-, Heel-, Vroed- en Artsenijkundige Dienst", onder de toegewijde leiding van Dokter Goffin. Deze geneeskundige dienst heeft schitterend werk verricht, niet in het minst ook tijdens de epidemie van de "Spaanse griep" in 1918.

In aansluiting hierop moet hier ook nog vermeld worden het verdienstelijk "Werk der Kinderbescherming", ontstaan uit de melkbedeling aan kinderen uit behoeftige gezinnen.

Zo werd er van 22 augustus 1915 tot 30 juli 1916 (datum van de reorganisatie van het Werk) overgegaan tot de verdeling van niet minder dan 85.000 liter melk (voor een waarde van 20.301 frank), naar rato van gemiddeld 268 ingeschreven kinderen per maand. Op 18 juli 1916 ontstond uit die melkbedeling het "Werk der Kinderbescherming", met eerst als voorzitter Mme Guillaume en, na haar overlijden op 24 december 1916, Mme De Knuyt de Vosmaer, beiden zeer toegewijde en ijverige dames ... die echter (typisch voor die tijd) slechts één groot nadeel vertoonden, nl het feit dat ze geen woord Nederlands kenden ! Dit was trouwens ook het geval met de meeste andere leden van het begeleidend damescomité, hetgeen uiteraard niet zo gunstig was voor de communicatie met de hulpbehoevende moeders en kinderen die van hun kant geen woord Frans verstonden ...

Ingevolge "communicatiestoornissen" is de geplande "Kinderkribbe" nooit van de grond gekomen (nl. wegen en medische opvolging van opgroeiende kinderen) en heeft het Werk zich uiteindelijk beperkt tot het verstrekken van kindervoeding, op zichzelf al belangrijk genoeg in een tijd waarin de kinderen steeds het eerste kind van de rekening zijn. Dit werk werd allengs ook uitgebreid tot zieken en bejaarden. Aldus werd van 22 augustus 1915 tot 31 oktober 1919 in totaal 227.336 liter melk verdeeld (voor een waarde van 58.437 frank), alleszins een buitengewone prestatie!

De dames van de "vrijwillige bediening der Volkskeuken"

Vissersvrouwen langs de kaai

Kinderen uit het visserskwartier

Niettemin moet worden vastgesteld dat, ondanks al die inzet voor kinderen uit behoeftige gezinnen, de kindersterfte tijdens de bezettingsjaren gaandeweg is toegenomen, terwijl anderzijds – een normaal verschijnsel in oorlogstijd – het aantal geboorten verminderde. Zo waren er in Oostende 1.235 geboorten in 1913, tegenover nog slechts 369 in 1917, terwijl anderzijds de kindersterfte was opgelopen van 212 kinderen per duizend in 1913 tot 386 per duizend in 1917. Dit zijn tragische cijfers die echter geen afbreuk doen aan de inzet en de solidariteit van zoveel medeburgers, zonder wier hulp de kindersterfte ongetwijfeld nog veel hoger zou zijn opgelopen.

Vermelden wij hier ten slotte ook nog de "Hulp aan de Middenstand" dat tot doel had op een discrete manier hulp te bieden aan kleine zelfstandigen die begonnen in nood te verkeren, meer bepaald door de snel aftakelende koopkracht van arbeiders, bedienden en ambtenaren. Aldus werden van juni 1918 tot 1 september 1919 in totaal 125 gezinnen van kleine zelfstandigen ondersteund, hetgeen een financiële tussenkomst van 45.858 frank gevergd heeft.

Na dit overzicht van de belangrijkste activiteiten van de afdeling "Hulp" (die veelal ook te maken hadden met voeding), volgt hierna ook nog een beknopte toelichting op het werk van de afdeling "Voeding". Oorspronkelijk was hierbij de voornaamste doelstelling de aankoop en het stockeren van eetwaren, meer bepaald ten behoeve van behoeftige en noodlijdende gezinnen. Toen de algemene toestand verder verslechterde werd in toenemende mate ook gedacht aan distributie van eetwaren voor de andere ingezetenen van de stad. Hiertoe werd op 29 april 1915 op de Groentenmarkt een winkel geopend . Het ging hier vooral om volgende eetwaren: gerookt en gezouten spek, ossenvlees, reuzel, rijst, bloem, maïsmeel, linzen, bruine bonen, witte bonen, erwten, macaroni, margarine, koffie, zeep, zout, melk in blik, conserven, brood. Behalve het brood (dat vanuit Nederland geleverd werd), was dit alles in principe afkomstig van het "Nationaal Komiteit",

maar daarnaast werden vrij regelmatig ook nog andere producten uit Nederland of uit de vrije handel verkocht, zoals stokvis, pekelharing, gezouten kabeljauw, sardines, cacao en chocolade. En niets ging verloren: zo werden ook de zakken verkocht waarin de bloem verpakt was die geleverd werd door het "Spaans-Amerikaans Komiteit"; deze "textiel" vond gretig aftrek voor het vervaardigen van kinderhemden en lingerie, want andere textiel was nog slechts te koop voor waanzinnige prijzen.

De winkel op de Groentenmarkt werd al vlug een overrompelend sukses, zodat een bijzondere "klantenregeling" moest ingevoerd worden, in die zin dat al de klanten verdeeld en gegroepeerd werden in perioden van telkens twee weken , en dat bovendien in dat bestek een vorm van rantsoenering werd opgelegd. Dit systeem werkte tot ieders voldoening. Het "College van deskundigen", waarvan reeds eerder sprake, bracht trouwens in 1917 een lovend verslag uit over het beheer en de werking van het "voedingsmagazijn", in de volksmond "de Amerikaanse winkel" genoemd, die van 23 augustus 1915 tot 5 juli 1919 een omzet heeft bereikt van bijna 11 miljoen frank !

Doch de afdeling "Voeding" had nog andere pijlen op zijn boog. Reeds tijdens de eerste kommervolle dagen in december 1914, werd gedacht aan het oprichten van een "volksspijshuis", om "in de voordeligste voorwaarden te voorzien in de noodwendigheden der behoeftige burgerij". Een concreet voorstel hiertoe werd geformuleerd door het "Komiteit van de Vereniging der Hoteliers" en reeds op 12 december 1914 voorgelegd aan het Stadsbestuur, aan wie enkel een tussenkomst gevraagd werd in de kosten van elektriciteit en brandstof. Met eenparigheid van stemmen werd dit voorstel door de Gemeenteraad aangenomen, voor zover de prijs per maaltijd niet meer dan 0,35 frank zou bedragen, en enkel voor "kleine burgers en schamele armen".

Vervolgens werd op 21 december de opening aangekondigd van het "goedkoop spijshuis" Restaurant du Helder. Helaas bleef het bij die aankondiging ingevolge opeising, door de Duitsers, van al de benodigdheden voor het bereiden en opdienen van de spijzen.

Maar het idee bleek onuitroeibaar en op 1 augustus 1916 werd door een groep hoteliers een nieuw voorstel ingediend. Dit voorstel kreeg thans zeer vlug concreet gestalte, want reeds op 26 augustus werd een "Restaurant Economique" geopend waar men voor 0,40 frank een "economisch" eetmaal kon bekomen. Het kende heel wat bijval en is blijven bestaan tot eind januari 1918.

Doch nog veel belangrijker was de werking van de "Volkskeuken", door Deken Camerlynck ingericht in de "Katholieke Volksbond", en dit met ingang van 22 december 1914. Oorspronkelijk werden uitsluitend maaltijden verstrekt ter plaatse, meer bepaald in de grote feestzaal, maar al vlug was de volkstoeloop zo groot dat men de spijzen ook mocht afhalen en meenemen naar huis. Deze Volkskeuken was dan ook voortreffelijk georganiseerd en dreef op een ruime ploeg van vrijwilligers, waarvan er uiteindelijk een aantal bezoldigd werden, na oprichting van een beheerraad. Wel waren de maaltijden soms zeer moeilijk samen te stellen bij gebrek aan voldoende grondstoffen. Er werd dan ook duchtig geïmproviseerd, soms tot op de laatste minuut, en het eindproduct had dan ook vaak iets van een "surprise party". Hoe "katholiek" het opzet ook was, er werd soms noodgedwongen teruggegrepen naar minder orthodoxe bevoorradingskanalen. Zo ontstond een groot probleem toen de Duitsers in 1915 begonnen beslag te leggen op een deel van de aardappeloogst, maar stiekem vond dit een oplossing via illegale aanvoer van aardappelen uit landbouwgebieden. In ieder geval was de onvermoeibare Deken steeds in de weer om soms tot ver buiten Oostende alles op te kopen wat maar eetbaar was. Samen met zijn trouwe medewerkers heeft hij gedurende die hongerjaren het bestaan van de Goddelijke Voorzienigheid concreet aangetoond en afdoende bewezen. Het vaak miraculeus dagelijks voeden van zoveel monden leek wel op een herhaling van de wonderbare vermenigvuldiging van broden en vissen …

Ook werd er brood, ingevoerd uit Nederland, aan verminderde prijs verkocht. Hetzelfde gold voor vis en fruit. Dit was mogelijk dank zij de geldelijke tussenkomst van het "Nationaal Komiteit", dat ook veel begrip opbracht voor het feit dat in Oostende, gelegen in de frontstreek en in de "Raum der Kriegsoperationen", het zelden mogelijk was zich, om voor betoelaging in aanmerking te komen, letterlijk te houden aan de voorschriften vanwege dit nationale organisme. Het ging niet altijd volgens het boekje, maar het ging ... en deze Volkskeuken heeft aldus onschatbare diensten bewezen aan de bevolking van Oostende.

En het ging ook steeds verder. In 1917, toen de nood het hoogst was, werden in maart 100.191 maaltijden verstrekt, in april reeds 195.204, in mei 234.841 en in juni zelfs 251.926 ! Er waren dus dagen van ruim 8.000 maaltijden, die moesten kunnen verstrekt worden in een tijdsspanne van ongeveer vier uren, hetzij ca 2.000 maaltijden per uur! Hierbij kwam dan nog zo wat 9.000 liter soep per dag. De dagelijkse toevoer van de nodige grondstoffen was dan ook indrukwekkend en vergde een organisatie en logistiek zoals men er zelfs in een leger zelden aantreft. Bedenk hierbij dat dit alles soms moest gebeuren te midden van beschietingen en bombardementen (want Oostende werd vrij regelmatig onder vuur genomen) en je krijgt het beeld van een vrijwel onverklaarbare topprestatie uit de geschiedenis van Oostende. En wat kostte dit aan de verbruiker? Oorspronkelijk was de individuele bijdrage bepaald op een kwartje per maaltijd. Dit is zeer lang zo gebleven, en zelfs wanneer noodgedwongen de prijs geleidelijk moest aangepast worden, is dit nooit verder gegaan dan tot 0,40 frank.

Omdat de inwoners van de Vuurtorenwijk de grootste moeite hadden om het stadscentrum te kunnen bereiken, werd in 1917 een "filiaal" van de Volkskeuken aldaar opgericht onder leiding van onderpastoor Ghesquière. Dit bleek te beantwoorden aan een grote nood, want al vlug werden daar iedere dag ruim 1.000 maaltijden verstrekt evenals 1.200 liter soep, benevens verkoop van groenten, fruit, vis en brood.

Indien hier nogal uitvoerig wordt uitgeweid over de werking van de Volkskeuken, dan is dit volkomen terecht en dient dit om te onderstrepen tot welke vitale en cruciale betekenis deze gigantische onderneming gaandeweg is uitgegroeid voor de dagelijkse voeding van een groot gedeelte van de Oostendse bevolking. Deze historische toelichting is dan ook een eresaluut aan allen die dat destijds hebben mogelijk gemaakt, en deze hulde gaat uiteraard zowel naar het werk van de Volkskeuken als naar al de andere werken en activiteiten van het Comité.

Terwijl het dagelijkse eten voor de meeste Oostendenaars een dagelijks terugkerend probleem was, hadden de alhier verblijvende Duitsers, en zeker de Duitse officieren, het eigenlijk niet zo slecht. De volgende anekdote geeft hiervan een klein staaltje : Op 27 november 1914 werd Oostende vereerd met het bezoek van de Groothertog van Mecklenburg , zwager van de Kroonprinses. De spijskaart van het eenvoudige middagmaal dat voor hem en zijn dozijn reisgezellen werd opgediend, vermeldt het volgende:

" Huîtres - Consommé à la moëlle - Œufs Périgord - Châteaubriand jardinière - Fruits - Fromages - Cigares Havane «. Daarna volgde dan nog te 17 u. een sober avondmaal, met op de spijskaart:
" Homards en Belle Vue - Consommé à l'oxtail - Poulets fourrés aux truffes - Gâteau aux œufs - Corbeille de fruits - Cigares Havane«. Dit alles werd zuinig besprenkeld met 6 flessen Château-Laffitte, 6 flessen Braunberger, 6 flessen Hochheimer en 6 flessen Clos-Hermitage.

Tijdens beide gezellige etentjes kwam op straat de Duitse muziekkapel de gasten wat opvrolijken met "heitere Musik". Het toeval wilde dat in de aanpalende woning een Duits veldlazaret was ondergebracht. Het huis lag vol met gewonden die net waren aangevoerd van het naburig Ijzerfront en die kermden van de pijn en ijlden van de koorts ...

(wordt vervolgd)

ILLUSTRATIES :

- De dames van de "vrijwillige bediening der Volkskeuken"
- Vissersvrouwen langs de kaai
- Kinderen uit het Visserskwartier.

PLATE-VEILING 2005

Voor de veiling 2005 werden de volgende schikkingen genomen:

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 15 januari 2005. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.

2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **3 €**. bedragen.

3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.

4. Op de avond van de veiling, donderdag 27 januari 2005, zal deze lijst te koop zijn.

5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.

6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing:
   - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom;
   - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de Kuststreek.

LIDGELD 2005

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor het jaar 2005 als volgt vastgesteld:

Aangesloten lid:	11 Euro
Steunend lid:	15 Euro
Beschermend lid: vanaf	25 Euro

Alleen zij die tot nu toe niet betaald hebben (laatste storting ontvangen op 30 november) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

OOSTENDE - NICE

door **Omer VILAIN**

In het novembernummer van "De Plate" verscheen er een bijdrage van Serge VAN DAELE met als titel "Bloempot op sokkel".

Hij vertelt daarin dat in de Oostendse Hotelschool (K.T.A.I.) zo'n prachtige bloempot aanwezig is zoals er op postkaarten van het vroegere Kursaal te zien waren. Dit naar aanleiding van een door ons geschreven rubriek die in "De Zeewacht" verschenen was.

Hij schrijft ook o.a.: "Wat opvalt is dat de stad "Nice" regelmatig voor komt in de uitleg" die hij in verband met die bloempotten gevonden heeft en dat schijnt hem te verwonderen.

Met een klein antwoord willen wij aan ons geacht lid misschien wat meer opheldering brengen.

Zo weten wij dat in het begin van de 20ste eeuw, en zeker tussen 1900 en 1905, een zekere toeristische samenwerking was tussen Oostende enerzijds en de Middellandse kuststeden Nice, Menton, Monaco en zelfs het Spaanse San Sebastián.

Zo kennen wij enkele prentkaarten van Oostende en de hierboven vermelde badplaatsen met op de illustratiezijde een bijgedrukte publicitaire zin. Om er maar een paar te vermelden: "Ostende l'été, c'est Nice l'hiver". ''Après Nice, visitez Ostende, la plus belle plage du monde''. "Nice à Paris 15 heures, Paris à Ostende 4 heures".

We troffen ook nog een kaart aan van Monte-Carlo met als rode opdruk "Ostende (saison 1902). Inauguration des nouveaux Salons".

Het is dus mogelijk dat bij de inhuldiging van de nieuwe Kursaalsalons er inderdaad enkele mooie siervazen gekregen waren of gekocht werden.

Hierbij laten wij een tweetal prentkaarten uit het begin van vorige eeuw zien, de eerste met Koning Leopold II op de Zeedijk te Oostende, de tweede de "Jetée-Promenade et Hôtel des Anglais" te Nice.

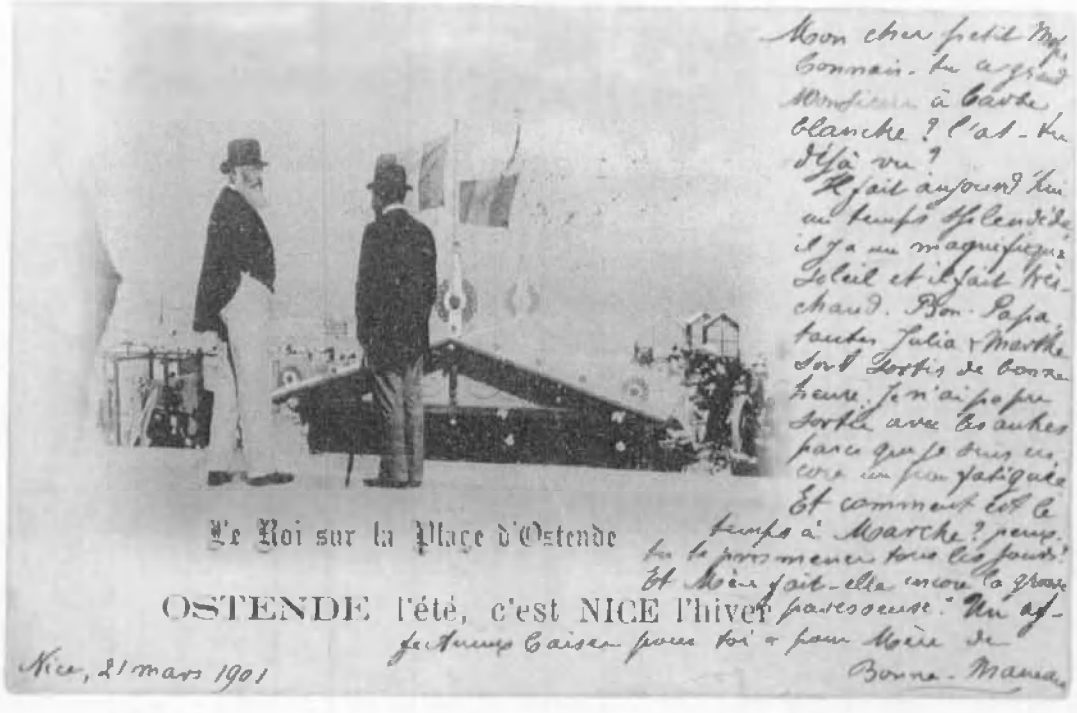

ANTONY-FOTO'S UIT HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN OVERGEDRAGEN AAN HET STADSARCHIEF OOSTENDE

EEN ICONOGRAFISCHE GOUDMIJN VOOR HET OOSTENDE VAN HET INTERBELLUM (slot)

door **Norbert HOSTYN**

Nr. 290838/6
Trekking van de Koloniale Loterij.
Locatie: Concertzaal van het Kursaal.
Op de foto is ook het symfonisch orkest van het Kursaal te zien.

Nr. 60938/25
De Oostendse Gilles
Locatie: St. Sebastiaanstraat, het huis uiterst rechts "Lindor" vormde de hoek met het Wapenplein.

Nr. 80938/02
De ingang van de bioscoop "Rialto" in de Langestraat.

Nr. 150938/1
Bouw van het Gerechtshof[1], Canadaplein.

Nr. 161238/2
Bouw van het Gerechtshof[2], Canadaplein.
Op deze foto is links het oude gasgesticht[3] te zien.

Nr. 231238/2
Winter in het Leopoldpark, uitgave als prentkaart met nieuwjaarswensen.

1939

Nr. 260239/1
Carnavalstoet met reclamewagen "Radio Marlein".

Nr. 30439/3
Zicht op de Opexwijk, de H. Baelskaai en het nieuwe vissersdok.

Nr. 210439/2
De vuurtoren[4] en wijde omgeving.
Uiterst interessante opname van deze zone waarvan men zelden foto's vindt.

Nr. 270439/1
De vijver van het Leopoldpark met imitatie-gondels
Op het voorplan de verdwenen sculptuur een hert voorstellend, onderaan rechts onder het prieeltje: de sculptuur "Flora" van beeldhouwer Daniël Devriendt[5].

Nr. 100639/1
Leopoldpark, het door vandalen in het water geduwde "Flora-beeld"[6] van beeldhouwer Daniël Devriendt

Nr. 50739/1
Garnaalpelsters in een visverwerkend bedrijf.

Nr. 130839/13
Concert in het Kursaal.
Locatie: Concertzaal, zicht op het publiek.

Nr. 130839/14
Concert in Kursaal
Op de foto is een affiche voor een optreden van Edith Piaf te zien.

1940

Nr. 10540/1
Hoek Aartshertoginnestraat-Ooststraat.

---

[1] BGO/3.899, 3.970
[2] BGO/3.899, 3.970
[3] BGO/2.436
[4] BGO/3.992
[5] BGO/5.898, 6200
[6] BGO/5.898, 6200

Foto genomen naar het Oosten.
De straat in de diepte is de Ooststraat.

Nr. 10540/18
Hoek Ooststraat-Christinastraat.
Foto genomen naar het Westen.
De straat in de diepte is de Ooststraat en verder de Poststraat.
Het gebouw helemaal in de diepte is de Post.

Nr. 10540/19
Dag van de Arbeid rondom de werven.
De Werfkaai ofwel straatkant van de scheepswerven op de zuidkant van het derde handelsdok. Links de omheiningen van de scheepswerven, in het midden de straat met een stappende oude man en priester in soutane. Tegenaan het rechter voetpad staat een feestbevlagging, rechts de huizenrij die zo duidelijk te zien is op de hoger besproken foto Nr. 160626-??? (onleesbaar volgnummer). Door het perspectief zijn enkel de drie gebouwen voorbij de kromming van de straat goed te zien (Granen Lanoye en de twee aanpalende panden. Genoemde tweede pand is "Estaminet A. Billiaert". De huizen op het voorplan rechts staan afzonderlijk van genoemde huizenrij en zijn op foto Nr. 160626 (???) grotendeels verborgen door een overdekte hangar.
Boven het pakhuis van granen Lanoye is een stukje van de Middeleeuws aandoende toren van het station te zien.
Deze in alle opzichten unieke foto toont tegelijk ook goed de desolate vervallenheid van de buurt aan, op nog geen minuut gaans van de drukke Alfons Pieterslaan en de dito Vindictivelaan.
Bij nacht en nevel gewis het geknipte decor voor een thriller!

De site van de Werfkaai komt min of meer overeen met het noordelijke deel van het rondpunt Vuurkruisenplein.

Nr. 20540/2
Deze foto biedt een interessante vergelijking met de hoger besproken foto Nr. 160626-???: het is quasi hetzelfde gezicht maar 14 jaar later.
Enkele scheepswerven aan de zuidkant van het derde dok[7], oa. Denye en Panesi. Links de graanhandel Lanoye met daarachter opnieuw het zestal huizen aan de Werfkaai, maar door de iets andere gezichtshoek nu grotendeels verborgen achter de overdekte hangars van de werven. De twee alleenstaande huizen waarvan hoger sprake zijn nu duidelijker te zien. Rechts daarvan de werf Panesi. Achter dit alles zijn elementen van de daarachter lopende spoorweg te zien: een telegraafpaal, een spoorweggebouwtje met grote dakoverkapping (seinhuis?) en de watertoren van de spoorweg. De werf zelf ziet er zomogelijk nog meer verkommerd en verlaten uit dan op de oudere foto. Toch ligt er nog een houten schip op stapel. Op 3 september 1947 zou bij Panesi de laatste boot van stapel lopen in het derde dok. Het dok was toen echter reeds grotendeels gedempt met oorlogspuin[8].
Deze foto is de zwanenzang van een typische Oostendse buurt ook zo mooi uitgebeeld door het artistenpenseel of de etsnaald van Leon Spilliaert, Jan De Clerck, Emile Wilkin of Julius Collen-Turner...

1940-Niet genummerd
De Stadsbibliotheek, het Stadsarchief en het Toerismebureau na de bombardementen in de nacht van 27-28 mei 1940.
Locatie: hoek Wapenplein-Louisastraat.

---

[7] Vergelijk deze foto met Oud Oostende in Beeld 4, nr. 39 (toestand ca. 1905) en Oud Oostende in Beeld 5, nr. 56 (toestand ca. 1910)
[8] Mooi te zien op Oud Oostende in Beeld 5, nr. 135.

Nr. 210740/1
Notabelen bij het uitgaan van een kerkdienst in de St. Jozefskerk (n.a.v. Nationale Feestdag???).
Vooraan: onbekend, stadssecretaris de heer Michel Surmont, onbekend, de Heer Frans Devriendt[9] (met krukken) directeur van de Internationale Boekhandel.

1945

Nr. 270645/10
Zicht op de Zeedijk (zone van het (gesloopte) Kursaal).
Bunkers en geschutsstellingen op de plaats van het Kursaal.

Nr. 280745/-
Zicht op het Groot Strand.
(Met sporen van de verwoestingen van WO-II; in de achtergrond de resten van het uitgebrande Royal Palace Hotel).

1947

Nr. 230247/23
Gezicht op het staketsel met noodvuurtoren.
De twee personen die vooraan poseren zijn de dochters van de fotograaf.
Opname tijdens de strenge winter van 1947 toen de zee dicht bij de kust dichtgevroren was.

Nr. 230247/22
Gezicht op de Zeedijk van op het staketsel.
(Ruïnes van villa's, dichtgevroren zee).

Nr. 230247/21
Gezicht op het staketsel, "katteie" en Zeedijk ter hoogte van Hotel Osborne (Kapucijnenstraat), dichtgevroren zee.

Nr. 230247/25
Het vissersdok met ijsschotsen met o.m. volgende vissersboten: O.181 en O.76.
Achteraan een zicht op de Oosteroever.

Nr. 230247/20
"Katteie" (dijkglooiing) ter hoogte van Albert I-Promenade met dichtgevroren zee.

Nr. 240247/1
IJsschotsen op het Groot Strand.
Op de achtergrond: zone van afgebroken hotels tussen IJzerstraat en Kemmelbergstraat, (huizenrij tussen Kemmelbergstraat en Parijsstraat nog staande), verder: Koninklijk Chalet, Thermenhotel, vóór het Koninklijk Chalet zijn nog duidelijk resten van de Atlantikwall te zien.

Nr. 240247/3
IJsschotsen op het Groot Strand.

Nr. 170547/20
Zicht op het tweede handelsdok.
Volgende vissersboten liggen aangemeerd: O.239, O.282, O.246 en CH 3687.

---

[9] BGO/2.493

Zicht op het Oud Station alsook op het allereerste station op het Hazegras dat geïntegreerd was in het Oud Station.

Nr. 210547/25
Bijeenkomst op een schip nabij de hangars.
Toedracht van de manifestatie: onbekend.

Nr. 210547/26
Idem.

Nr. 280747/20
Zicht op het Bloemenuurwerk[10].

Nr. 50847/onleesbaar
Handelsbeurs. Zicht op de stand met de producten van de lokale visnijverheid, voedingsnijverheid en chemische nijverheid.
Locatie: Oud Station op het Hazegras ("Albert-Hall").

Nr. 50847/2
Handelsbeurs. Op het voorplan: de stand van de stad Oostende met nieuw urbanisatieplan, ontwerpen van het nieuwe Casino, maquettes van de RMT.
Locatie: Oud Station op het Hazegras ("Albert-Hall").

Nr. 50847/3
Idem.
Stand van Oostende met voorstelling van de visnijverheid en chemische nijverheid.

Nr. 221247/2
Het kantoorgebouw van "Rederij John Cockerill"[11].
Locatie: nabij de Tweebruggenstraat

1948

Nr. 50548/2
Zeedijk te Mariakerke, hoekhuis aan het Strandplein.

Nr. 50548/3
Hoekhuis Hendrik Serruyslaan-Euphrosine Beernaertstraat (gesloopt ca. 1985).

Nr. 50548/6
Bouw uitbreiding Zeevaartschool.

Nr. 50548/8
De Vindictivelaan nrs. 62 en 64.
Nr. 64 was op dat ogenblik het Toerismebureau.

Nr. 50548/9
Appartementsgebouw "Beau Site", hoek Albert I-Promenade-Vlaanderenstraat, in opbouw.

---

[10] BGO/3.902, 4.006, 6.198
[11] BGO/2.843, 2.850

Nr. 50548/7
De nieuwe vismijn.

Nr. 50548/8
De bouw van de nieuwe vismijn.

Nr. 90548/1
Nieuwbouw Christinastraat, huis naast Ensorgalerij.
Op de foto links is een stuk van het Art Deco-gebouw dat toegang heeft tot de Ensorgalerij te zien.

Nr. 230648/1
Het Hotel "Osborne" gezien vanuit de Van Iseghemlaan.

1949

De dochters van de fotograaf tijdens een tentoonstelling van hun vader in de Galerij Studio. De tentoonstelling kwam er n.a.v. de 50ste verjaardag van Fotostudio Antony (1899-1949). Meteen één van de laatste manifestaties in de Galerij Studio in de Adolf Buylstraat?

1951

Nr. 220951/1
De rechters van/in de rechtbank te Oostende.

1952

Nr. 110752/25
De sculptuur "Zotte Geweld" van beeldhouwer Rik Wouters op de Zeedijk n.a.v. de tentoonstelling "De Vrouw in de Kunst", Kursaal, 1952.

Nr. 230852/20
De Hendrik Serruyslaan. Huizenrij vanaf de Witte Nonnenstraat tot 4 panden voorbij de meisjesschool.

1953

Nr. 10253/30
Overstroming; zicht op de Jozef-II straat, hoek Aartshertoginnestraat, in de achtergrond: Leopoldpark en paviljoentje van de riooldienst.

Zonder nummer
"Coronation ball" op 6 juni 1953[12].
Locatie: Casino-Kursaal.

1954

Nr. 170654/1
Queen Mary[13], restaurant in de Van Iseghemlaan.

---

[12] N.a.v. de kroning van Elisabeth II; mikte uiteraard op de toen nog in grote getale aanwezige Britse toeristen.
[13] zaak stopgezet in 2002 wegens onteigening Mercuriusproject; gesloopt mei 2003.

FOTO'S ZONDER DATUM OF VOLGNUMMERCODE IN DE FOTO EN ZONDER ANDERE AANDUIDINGEN TER DATERING

Saint George Day in Zeebrugge.

Nachtopname met zicht op de Wellingtonrenbaan en het ingangsportiek van het Royal Palace Hotel.

Wedstrijd voor zandsculpturen.

Wedstrijd voor zandsculpturen op het Groot Strand.

Strandspelen voor kinderen ingericht door "Chocolade Kohler" en "Chocolade Gala Peter".

Banket in het Casino-Kursaal.
Groepsfoto: achteraan aan de eretafel herkennen we Gouverneur Baels en Burgemeester Moreaux.

Luchtfoto (van op de vuurtoren) van het Vissersdok, de Hendrik Baelskaai, Opexwijk en omliggende.
Sluit aaneen met volgende foto.
Bij deze twee foto's hoort nog een derde foto die het panorama naar rechts voltooit maar niet in ons bezit is.

Zicht op de vuurtoren en de haven.
In de achtergrond de Hazegraswijk en het Maria Hendrikapark.
Helemaal achteraan de Conterdam en het hinterland.
Sluit aaneen met vorige foto.
Bij deze twee foto's hoort nog een derde foto die het panorama naar rechts voltooid maar niet in bezit van de musea was.

Vissersboten bij de nieuwe vismijn.

Sociale woningbouw in de Taboralaan.
(ca. 1948)

Nieuwbouw appartementsgebouw op Zeedijk.
(late jaren '40)

ENKEL IN FOTOCOPIE-VORM AANWEZIG IN HET OVERGEDRAGEN FONDS

Nr. 40924/2
"Oosterse" wintertuin van de villa van Hotelier De Clerck in de Brusselstraat.
Wonderlijke constructie in oriëntaalse stijl (verdwenen); de foto werd genomen wellicht n.a.v. een huwelijk want de hele tuin staat vol ten geschenke gegeven bloemen en planten (wellicht de reden tot het maken van de foto?).

Nr. ?
Een wielerwedstrijd in de Velodroom.

KAARTENMAKERS

door **Simon IPPEL**

Kaartenmakers en anderen, zoals cartografen en zelfs kunstschilders, zijn voor ons van belang. Alhoewel deze vraag niet dient gesteld, weten historische opzoekers dat alle gegevens en dus ook kaarten en schilderijen van groot belang zijn voor hun opzoekingen.

Voor onze tegenwoordige opzoekingen hebben we digitale foto's en kaarten die een perfectie hebben dat aan het ongelofelijke grenst.. Maar in vroegere tijden ([14]) was dit niet zo.

De veldheren uit die tijd wilden juist weten waar en hoe een stad of het landschap eruit zag en dit meestal om hun strategische aanval te kunnen plannen. De stand van de bv. de driehoeksmeetkunde was zover gevorderd dat een afstand ongeveer juist kon worden berekend door deskundigen.

In die tijd werkte men zeer veel op basis van het perspectief. Zo had men kikvors-, vogel- of gewoon perspectief. Het gewoon perspectief is de meest gebruikelijke. Maar de moeilijkheid was wel de drie dimensies van de werkelijkheid (het landschap of steden) op een geloofwaardige wijze weer te geven in één beeld en op een plat vlak.

De stadsplanmaker, bezweek soms wel eens ([15]) voor de verleiding om bepaalde specifieke stedelijke gebouwen, groter te tekenen dan ze in werkelijkheid waren. Een visuele leugen om zijn broodheer te behagen of ook soms om de vijand te mislijden.

Ook maakte hij bijvoorbeeld een stad veel kleiner om alles op zijn doek (of blad) te krijgen. Het is door de plannen, schilderijen en dergelijke dat men moet vaststellen wat het best met de werkelijke toestand overeen stemde en dit vergelijken met wat men heden heeft terug gevonden.

Zo merkt men dat kunstenaars en cartografen hun eigen uitgangspunten hebben om hun werk te benaderen en te creëren.

* De kunstenaar kiest op basis van de rechtstreekse aantrekkingskracht dat het onderwerp op de opdrachtgever moest maken.
* De cartograaf daarentegen tekende naar gelang de voorkeur dat zijn ontwerp op politiek, sociaal of stedelijk vlak heeft. Bv. de versterking, de toegangsweg, de grote gebouwen enz.
* Beiden legden zeker de nadruk op die zaken welke voor hun opdrachtgevers (of toekomstige kopers) van belang waren.

Bij gelijktijdig bekijken en vergelijken en dit met de juiste datum van ontwerp, kunnen we zeer veel te weten komen.

Voor Oostende zijn er van het beleg (1601-1604) zeer veel plannen en documenten beschikbaar. We zijn er dus zeer goed over geïnformeerd. Veel tekenaars zijn om of rond Oostende geweest en hebben onze belegerde stad langs alle zijden opgenomen.

Ook over het verwijderen van de stadsomwalling zijn we op de hoogte. ([16])

---

[14] Bv. in de 17e eeuw.
[15] Op bevel van zijn opdrachtgever.
[16] Dit is natuurlijk zeer recenter.

Toch is het belangrijk de plannen van de tussenliggende periodes te vergelijken en daaruit besluiten te trekken.

Zoals we reeds zegden: de nalatenschap van cartografen en kunstenaars is voor ons en voor het nageslacht van zeer groot belang opdat we al hun gegevens zouden bezitten. Niet alleen om haar artistieke waarde maar vooral om haar historische waarde.

In de tegenwoordige tijd kan men nog sommige gegevens zien en er besluiten uit trekken:

1- Wanneer men aan de Nieuwpoortsesteenweg is dan kan men in het midden van de straat langs de ene zijde de kerktoren van Middelkerke zien staan en langs de andere richting de "Peperbusse" -toren. Wat wil dat zeggen?
Men heeft de straat eertijds aangelegd ([17]) en deze twee torens als richtlijn gebruikt.
Wanneer vroeger de bevolking van de ene gemeente naar de andere ging namen zij de torens als richtlijn, t..t.z. de kortste weg tussen twee punten.
Hieruit kan men afleiden dat de aanleg van de straat heeft plaats gevonden na het plaatsen van de kerktorens.

2- Ook kan men soms zien langs welke zijde de straat breder is geworden omdat de kerktorens niet meer in het midden van de straat staan.(Nieuwpoortsesteenweg)

3- Aan sommige bestratingen kan men versmallingen vaststellen doordat het midden van de keibestrating niet meer in het midden van de straat ligt. (Boogschuttersstraat)

4- Soms kan men het ook zien aan de rioolde ksels (die normaal in het midden van de straat lagen) die nu opeens zigzaggend lopen (Nieuwpoortsesteenweg te Raversijde) en dat de weg daar op andere wijze lag ([18]). De "Duinenweg" bvb. Hoe is deze er gekomen?
Wanneer er veel wind was (in onze streken de ijzige Westerwind) zocht men beschutting door achter de duinen te gaan naar/of van de twee gemeenten.

5- In andere gevallen bvb de kronkelende Brugsesteenweg. Hier heeft men te doen met een watering (Noord Eede): deze gebruikte men als trekpad voor dieren die de boot moest ter bestemming brengen. Stilaan was deze weg een pad (naar Brugge) en heeft men voor het moderne verkeer er een autorijbaan naast gelegd waardoor alle kronkelingen minder scherp werden gemaakt.

6- Soms heeft de baan een felle knik naar boven. Dit duidt aan dat er onder deze baan een of ander obstakel, (meestal) een riool of watering, ligt. Dit wijst erop dat vroeger of nu nog, er een watering lag die moest worden overdekt. (Elisabethlaan richting rondpunt vanaf de kerk)

7- Ook oude vestingen zijn niet steeds weg genomen en wijzen erop dat de stadsvesting iets hoger lag - bvb gaande van de Torhoutsesteenweg naar (het Paard) Leopold I plein.

8- Ook de oude steenweg Oostende-Torhout kan men nog zien wanneer deze zich kruist met de Elisabethlaan. (Als deze met de vernieuwing niet zal verdwijnen).

---

[17] Meestal was er reeds een rijweg die door de gebruikers min of meer verhard was en dat recht op de kerken was geprojecteerd.
[18] Niet veralgemenen gezien nu het dubbel rioolstelsel stilaan van toepassing is.

9- Zo zijn er zeer veel herkenningspunten in een stad om zich nu een bepaalde toestand van vroeger te realiseren en eventueel de oude toestand te reconstrueren.

10- Wel stellen we soms de vraag "worden alle oudheidkundige gegevens die zich voordoen bij het bouwen van de funderingen (in een nieuwbouw) wel opgemeten en gemeld?".

Zo zagen wij:

1) een oude dikke muur te voorschijn komen bij het plaatsen van de nieuwe wegbedekking in de St.-Paulustraat ter hoogte van een wasserij.
2) Oude palenreeks bij de nieuwbouw van het toerisme gebouw.
3) Bij een nieuwbouw in de Karel Janssenslaan, oude vestingmuren.

En er zijn waarschijnlijk nog ontdekkingen te doen. Gelukkig is het stadsbestuur nu wel bewuster van haar taak en geven ze de aannemer de opdracht dergelijke zaken te melden.([19]), alhoewel het vroeger al in het bouwreglement vermeld was.

Wie heeft er nog gegevens?

Aan alle leden van onze vereniging. Wanneer je iets merkt dat waarschijnlijk waarde heeft, schrijf het op of meld het. Het kan van belang zijn!

Bronnen

Tentoonstelling 2002 te Oostende.
Boek "Stedenatlas: Oostende" - O. Debaere
Eigen documentatie
Plaatselijke dagbladen.

VELO CLUB DE ZEEMEEUW OOSTENDE (deel 8)

door **Michel CAPON**

De derde MAES van V.C. De Zeemeeuw luistert naar de naam:

LEOPOLD (POL) MAES

Leopold MAES werd op 5 oktober 1914 te Ettelgem geboren.

Hij komt uit een gezin van 6 kinderen: twee broers en drie zusters. Een broer van hem, Albert, sneuvelde op de laatste dag van de 18-daagse veldtocht op 28 mei 1940 aan de Crocodile te Middelkerke. In het jaar 1928 verhuisde het gezin MAES naar Bredene. Pol werd elektricien. Tussenin was hij coureur. Op zijn 18de begon hij te koersen. Vanaf 1933 reed hij in de categorie junioren.

In de Ronde van België voor de onafhankelijken van 1934 kwam een rit in De Panne aan. Pol mocht als junior in de categorie Onafhankelijke startten. Hij wist dat vele sportvrienden en supporters aldaar op hem stonden te wachten.

[19] Bv. de bouw van de parking aan het kursaal.

1930. Pol MAES. Eerste koers gewonnen als beginneling te Slijpe
(kanaal Plassendale-Nieuwpoort, café "Bij David").

We laten Pol vertellen:

> "Ik had twee reserve - tuben bij.Eén onder mijn zadel en één in een X over mijn schouders en rug. Ik legde er met volle gas de pees op, maar ik reed plat. Geen nood, hersteld en terug bij. Ik reed weer plat. Rap hersteld en opnieuw maar doorgaan... en ik reed nog eens plat.
> Ik stond daar, aan mijn lot overgelaten en al die supporters die me in De Panne stonden op te wachten. Ik ben dan van armoe en blauw van de koude naar het dichtst bijgelegen station getrokken en per trein in koerstenue naar Oostende getreind. Mens, wat een ontgoocheling!" (59)

Pol MAES is steeds een ondernemend en doordrijvend persoon geweest. Volgend voorval illustreert dit genoegzaam. De Omloop van de Zeekust voor junioren in het voorjaar van 1935, ingericht door Velo Club De Zeemeeuw, had zijn start aan Café Sport in de Timmermansstraat te Oostende. Het traject liep over Raversijde, Middelkerke, Westende, Nieuwpoort, Veurne, Hoogstade, Hooglede, Torhout, Zedelgem, Brugge, Zerkegem, Oudenburg, Sas-Slijkens naar het Hazegras te Oostende, waar aan het Hotel de Bruges de aankomst plaats had.

Pol MAES was samen met Snaaskerkenaar Maurice MAES te Oudenburg ontsnapt. Maar plots stonden beide renners voor het kanaal aan een gedraaide brug te Plassendale. Pol vond er niet beter op dan met velo en al op een voorbijvarende boot te springen, om zo de overkant te bereiken. Maar, voor hij de boot gedwarst had, had de boot reeds de smalle bruggeul verlaten en zag Pol de andere oever zo ver van zich af, dat hij het niet aandurfde naar de overkant te springen. Na een paar minuten reed Maurice MAES over de brug, maar Pol had een roeibootje nodig om weer voet aan wal te zetten.

In de junior - categorie behaalde Pol MAES royaal 35 zeges.

In de loop van 1936 werd Leopold MAES onafhankelijke en na één maand stapte hij over naar de beroepsrenners.

Pol was een taaie kerel. In een rit van de Ronde van België - Geraardsbergen-Menen - bij onmenselijk koud en smerig regenweer was hij met een paar renners voorop gaan rijden, toen ze opeens voor een gesloten overweg stonden.
Pol verwoordde het verder als volgt:

> "Plots stonden we voor een gesloten overweg. Op eigen risico klauterden we er over en weg waren we. Ik was zo versteven van de koude, dat ik pas aan de eindmeet vaststelde dat ik één van mijn veloschoenen verloren had."(59)

Pol MAES was beroepsrenner van 1936 tot en met 1938.

In het jaar 1937 behaalde hij 2 overwinningen, namelijk: in Roeselaere en in Hooglede. Hij reed voor het Franse rijwielmerk HELYETT. Vandaar dat Leopold ook veel in Frankrijk koerste. Daardoor werd hij, naast het Zeemeeuw lidmaatschap in België, ook lid van Le Dunkerquois, wielerclub van Duinkerken in Frans - Vlaanderen.

Pol herinnert zich nog dat de mensen aldaar in die periode het Vlaams als gesprekstaal nog machtig waren.

> "We kregen van UNI - SPORT (een Parijs' merkartikel)een nieuw kostuum met een bijpassende pull-over; alles in groene kleur. Telkens we naar Frankrijk gingen rijden, moesten we onze "courseguidon" en ons zadel meenemen. De rest van onze fiets kregen we ter plaatse. Ons contract was ook niet zó denderend. Maar we kregen regelmatig een nieuw kostuum en in die tijd had dit ook iets te betekenen." (59)

Het wielrennen-koersen zelf beschouwde Leopold Pol MAES als liefhebberij, ook toen hij beroepsrenner werd. "Ik verdeelde mijn jaar zo ongeveer in 2 delen. 's Zomers in de mate van het mogelijke koersen en bleef er wat tijd over dan maar thuis meehelpen met mijn broer Albert om elektriciteit te installeren of te recupereren en in de winter hoofdzakelijk werken in ons klein elektriciteitsbedrijf (60) en tussenin een beetje trainen om er de souplesse in te houden." (59)

Toen Pol MAES in 1939 uit de wielerbeweging verdween omschreef het dagblad "Het Nieuwsblad - Sportwereld" (61) dit gebeuren als volgt:

"POL MAES STAAKT HET KOERSEN"

> Pol MAES van Bredene is steeds een renner geweest die met enorm veel onkans had af te rekenen.Sommige keeren grensde het aan het ongelooflijke, bij zoo verre dat zijn supporters aan zijn pech niet meer konden gelooven en de schouders begonnen op te halen.

Toch liet Polle MAES nimmer den moed zakken, beproefde het telkens opnieuw, maar steeds met even weinig sukses om dezelfde reden: onkans.
In de Ronde van Vlaanderen ontsnapte hij met Romain MAES en Fons DELOOR, toen hij te Roeselaere zijn trapper stuk stampte. Dit was de inzet van een reeks tegenslagen die slechts bij het einde van het seizoen zouden ophouden. Slechts een paar koersen kon hij zonder ongelukken uitrijden.
Pol geeft er den brui aan. Men zou het voor minder doen.
Als renner was de zwarte krullebol uit Bredene de fairheid en de wilskracht in persoon. Er stak stof in Pol MAES die als junior 35 koersen won. We wenschen Pol meer geluk in het nieuwe bedrijf dat hij thans beoefent."

Nadien gaf Pol volgende toelichting over zijn stopzetting:

"Over alle categorieën heen, was ik op de eerste plaats iemand die gaarne koerste. Maar nooit wilde ik het contact met het zakenleven verliezen. Ik hield van werken in de echte zin van het woord. Je mag me niet misverstaan. Koersen is een harde job en lastig werk. Maar je blijft zo afhankelijk van het lot, met zijn chance en tegenslagen. De bestaanszekerheid is zo klein en duurt zo bitter kort ... en dan? Dan moet je nadien in de meeste gevallen opnieuw beginnen. Zo is het nu eenmaal." (62)

Na W.O. II huwde Leopold MAES op 14 december 1944 met Magdalena VAN HOECKE en opende de horecazaak "Pension du Centre" in De Haan, Stationstraat 16. Samen hebben ze 27 jaar deze zaak uitgebaat.

Pol is de vader van Albert MAES, die een vestiging van keukenbouw "Keukens MAES", eerst in de Torhoutsesteenweg en daarna in het Industriepark van Oostende, heeft geëxploiteerd. In dit bedrijf was Pol de rechterhand van zijn zoon.

NAWOORD:

In een interview (62) werd aan Pol MAES volgende vraag gesteld:

"Pol, je hebt in de wielrennerij overal je man kunnen staan.
Je hebt veel pech gekend. Zou je met die wetenschap, het nog eens willen overdoen?
Antwoord: Zonder de minste twijfel, want als ik ben wat ik ben, dan heb ik dat voor een groot procent te danken aan mijn loopbaan als renner. Daar heb ik een stuk geestesontwikkeling meegekregen, met mensen leren omgaan, maar vooral heb ik er wilskracht en uithoudingsvermogen aangekweekt ... en dat heb je nodig in het leven."

Thans slijt de 90 - jarige Leopold MAES zijn rustige dagen in de Gracialaan 14, De Haan.

VERWIJZINGEN:

(59) 't Clubkrantje K.V.C. De Zeemeeuw - 15 oktober 1984 -
(60) Duinenstraat 4, Bredene - Dorp. Benevens de elektriciteitszaak (met o.a. verkoop van het radiomerk Sierra) werd er door het gezin MAES ook het "Café Welkom" uitgebaat. Alles was op hetzelfde adres gevestigd.
(61) 04/03/1939. Verzameling Pol MAES.
(62) 't Clubkrantje 15 november 1984.

Andere bronnen: - Archief Amedée Gevaert Oostende.
- Eigen archief.

Ronde van Vlaanderen 1938. Bevoorrading te Roeselare. Twee Zeemeeuwrenners aan de leiding: Romain MAES en Pol MAES.

Grote Prijs van Zomergem 1937. Van l.n.r. Marcel CLAEYS (° Ursel 1913) - Albert BEIRNAERT (° Zomergem 1916) - Jan DEMAN (° Menen 1915) - Pol MAES (° Ettelgem 1914).

Deinze 1937: v.l.n.r.: winnaar Maurits VAN HERZELE (° Sint-Lievens-Houtem 1917) - tweede Pol MAES (° Ettelgem 1914)

OPROEP- FLOBERT CLUB – OPROEP

Onlangs ontdekte ik een zilveren koffielepeltje op een prullenmarkt, met de inscriptie: **"Flobert club-Ostende"**.

Tot nu toe heb ik nog geen gegevens gevonden betreffende deze club in het Oostendse.

Het enige wat ik weet is dat de naam "Flobert" bijna altijd gerelateerd wordt met de jachtterminologie. Zijnde een merk van kogels en hagel, soms ook een naam van een jachtgeweer. De overdadige versiering is in de wereld van de zilvergravure een teken van rijkdom.

Zou er misschien ooit een rijke jachtvereniging geweest zijn in het Oostendse die zijn eigen eetservies had voor de aangesloten leden? Tussen 1880 en 1940 kwam dit nog wel eens voor, ook te Oostende. Of zou het gaan om een chique nachtclub in de Van Iseghem-laan in het interbellum?

Wie kan er helpen?

Alvast bedankt.

S. Van Daele
Coupurestraat 7
8450 Bredene

VOOR U GELEZEN:

"Het Beleg van Oostende" (door N. VANTHOMME): knap uiteengezet!

Weer zijn de Eindejaarsfeesten in aantocht; de traditie wil, en het is zinvol, dat wij onze dierbaren een presentje geven: als het maar van harte is.

En waarom (ook) ditmaal niet een boek, meer bepaald over het verleden van onze stad? Ik denk hierbij bv. aan "De gedenkwaardige belegering van Oostende: 1601-1604, een aardig goed en niet zwaar op de hand geschreven relaas door Norbert VANTHOMME (° 1937).

Zelf een "gespogen en gebrakte" Oostendenaar en gepensioneerd leraar Nederlands aan onze Stedelijke Hotelschool: vandaar dat heel verzorgde taalgebruik, met tussendoor een excursus om zeden en gebruiken uit die tijd nader te verklaren, te situeren of te duiden.

Gebaseerd op de schriften en memoires (vooral Fleming) uit die tijd - ja, 400 jaar geleden - weet VANTHOMME zijn levenswerk te animeren en te verwoorden in een aangenaam, verantwoord gedocumenteerd feitenrelaas van dat "*bloedbad dat tot ver in Europa bewondering en afgrijzen verwekte*"

Ik weet wel, hierover is een en ander in het afgelopen jaar op de boekenmarkt gekomen maar het gaat om strikt wetenschappelijke, "geleerde" en nogal dorre essays waar de doorsnee belangstellende geen hapje van lust. Nee, zoek jij een geschikt, "*verteerbaar*" verhaal over één van de hoogtepunten (of past niet eerder een dieptepunt?) van de Oostendse geschiedenis, wel mik dan op volgend, niet dure, verzorgd uitgegeven boekwerk, uitgegeven in eigen beheer maar gedrukt bij Lannoo, in samenwerking met de stad Oostende.

Te koop in onze boekhandels en in ons Museum, Langestraat 69.

Norbert VANTHOMME: De gedenkwaardige belegering van Oostende: 1601-1604. - Oostende: eigen beheer; Tielt: Drukkerij Lannoo, (2004). - 192 p.: ill. - Met lit. opg. - Prijs: € 20.

Geen I.S.B.N.-nummer! Oplage: 500 exemplaren.

Emile SMISSAERT

ZONDER COMMENTAAR

Op de Boekenbeurs in Antwerpen zagen we een nieuw boek met als titel "Noordzee; een levenskunst tussen strand en polders".

Het is een rijk geïllustreerd werk, maar helaas in de tekst lezen we over "DE PLOATE" en in de achteraan gedrukte woordenlijst "DE PLATE" als benaming van onze Vereniging!

Omer VILAIN

De gastronomische weekends in het Casino-Kursaal van Oostende (deel 1)

door **Serge VAN DAELE**

Iedereen weet dat het Oostends Casino een grondige opknap te beurt valt.
De grandioze opening ervan, voorzien op 18-12-2004 zou terug één van de parels op de Oostendse kroon moeten worden.

In de zomer van 2003 maakte ik een fotosessie van de renovatie van het casino, en zag toen tot mijn verbazing de restanten liggen, op een afvalcontainer, van wat ooit 'het' symbool was van de gastronomische weekends –de mascotte van Fortunatus- gemaakt door kunstenaar Willy Bosschem.

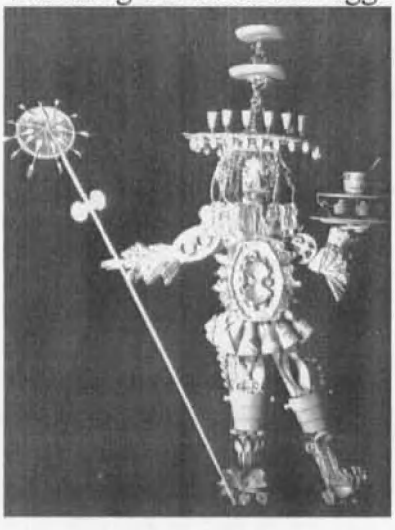

Het "standbeeld" want dat mag je wel zeggen, was ongeveer 2 meter hoog en volledig gemaakt met keuken en restaurantattributen; zoals vorken, messen, lepels, champagne emmers, eierdopjes, glazen, koffietassen, en ja zelfs een zilveren schotel en een schotelverwarmer.

Fortunatus is een Duits half sprookje-half volksroman van 1509. Een jongeling uit Cyprus heeft een onuitputtelijke beurs en een wenshoedje.

EEN SCHOONE
HISTORIE
VAN
FORTUNATUS BORSE
Ende van zyn Wensch-hoedeken.
DEN LESTEN DRUCK.
TOT BRUSSEL,

Onmiddellijk dacht ik terug aan de vele banketten die ik er met collega's en leerlingen van de hotelschool verzorgde. Regelmatig werd er beroep gedaan op de hulp van de Hotelschool omdat het meestal ging om banketten van 300-400 personen en het vast Casinopersoneel uiteraard ontoereikend was.

Aangezien er tot nu toe nog geen enkel uitgebreid verslag van 33 jaar gastronomische weekends is geschreven vond ik het een boeiende uitdaging om mij daar in te verdiepen. Gelukkig beschik ik over een uitgebreid archief aangaande deze materie, want helaas... veel is reeds vernietigd of nooit gespaard.

Een eerste contact met Mevr. De Ramée (zus van wijlen Dhr De Ramée - eerste concessionaris van het casino) leverde weinig op. Haar ganse archief heeft ze weggeschonken aan een journalist doch is vernietigd door waterschade! Uiteindelijk bracht W. Bosschem (waarvoor hartelijke dank) mij op de goede weg.
Na een opbouwend gesprek met Casino uitbater Dhr. W. Verdock en de hulp van F&B manager Dhr. Dubois mocht ik grasduinen in het 'kleine' keukenarchief van het casino.

De allereerste berichten over een op handen zijnde culinaire manifestatie kon ik terug vinden in de "Kustbode" van 25/12/1953.

Daarin lezen we de aankondiging van een "Tour de France Gastronomique".

Meer hierover in een volgend nummer.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53